

Національний університет
водного господарства
та природокористування

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного
господарства та природокористування**

Левицька С.О., Свірко С.В., Осадча О.О.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

**ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В
ОПОДАТКУВАННІ**

ПІДРУЧНИК

*Затверджено Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України як підручник
для студентів вищих навчальних закладів, які навчаються
за освітньо-професійною програмою бакалавра з напрямку
підготовки «Облік і аудит»*

Рівне-2013

Національний університет
водного господарства
та природокористування

УДК 657:336.221 (075.8)

ББК 65.052:67.99.2я7

ЛЗ7

*Затверджено Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України.
(Лист № 1/11 – 2238 від 12.02.13)*

Рецензенти:

Нападовська Л.В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Київського національного торговельно-економічного університету;

Павлов В.І., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та економіки природокористування Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне);

Петрук О.М., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Житомирського державного технологічного університету;

Клочек Н.Г., директор ТОВ «Українська регіональна аудиторська компанія» (м. Рівне).

Левицька С.О., Свірко С.В., Осадча О.О.

ЛЗ7 Облік і звітність в оподаткуванні: Підручник. – Рівне: НУВГП, 2013. – 298 с.

ISBN 978-966-327-240-5

У підручнику розкриваються методичні та організаційні підходи обліку нарахування основних податків та зборів із узагальненням операцій на рахунках бухгалтерського обліку. На прикладах типових господарських операцій суб'єктів підприємницької діяльності наведено підготовку форм податкової звітності. Підручник розраховано на студентів вищих навчальних закладів, які навчаються за напрямом підготовки «Облік і аудит». Видання буде корисним також для студентів напряму підготовки «Фінанси», «Економіка підприємства», керівників підприємств, підприємців, бухгалтерів-практиків.

ISBN 978-966-327-240-5

© Левицька С.О., Свірко С.В.,
Осадча О.О., 2013
© НУВГП, 2013

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. Основні засади та нормативне регулювання обліку в системі оподаткування вітчизняних суб'єктів підприємницької діяльності	7
1.1. Облікова система підприємства	7
1.2. Організація податкової системи	11
1.3. Облік підприємств-платників податків і зборів та адміністрування податкових надходжень до бюджету та позабюджетних фондів.....	15
РОЗДІЛ 2. Облік і звітність по загальнодержавних податках та зборах.....	19
2.1. Облік і звітність по податку на прибуток підприємства	19
2.1.1. Податковий облік необоротних активів.....	20
2.1.2. Податковий облік запасів.....	34
2.1.3. Податковий облік результатів підприємницької діяльності.....	43
2.2. Облік і звітність по податку на додану вартість.....	54
2.3. Облік і звітність по податку на доходи фізичних осіб...	66
2.4. Облік і звітність по акцизному податку.....	76
2.5. Облік і звітність по фіксованому сільськогосподарському податку.....	82
2.6. Облік і звітність по платі за землю.....	88
2.7. Облік і звітність по збору за використання води.....	95
2.8. Облік і звітність по збору за першу реєстрацію транспортного засобу	100
2.9. Облік і звітність по екологічному податку.....	102
РОЗДІЛ 3. Облік і звітність по місцевих податках та зборах.....	108
3.1. Облік і звітність по єдиному податку.....	108
3.2. Облік і звітність по податку на нерухоме майно.....	120
3.3. Облік і звітність по місцевих зборах.....	124
3.3.1. Збір за місця для паркування транспортних засобів ...	124

3.3.2. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності.....	125
3.3.3. Туристичний збір.....	130
РОЗДІЛ 4. Облік і звітність по єдиному страховому внеску.....	135
РОЗДІЛ 5. Методико-організаційні підходи гармонізації принципів бухгалтерського обліку та податкового законодавства.....	151
РОЗДІЛ 6. Методичні та організаційні засади ефективності обліку та звітності в системі оподаткування підприємств.....	158
6.1. Критерії ефективності організації облікової системи підприємства	158
6.2. Результативність функціонування документаційної системи підприємства.....	163
6.3. Організація податкового менеджменту: міжнародна практика та реалії її впровадження	170
ТЕСТИ.....	178
ВИСНОВКИ.....	188
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	190
ДОДАТКИ.....	200

ВСТУП

Дійсно жити – означає жити, володіючи достовірною інформацією (Норберт Вінер).

Реформування економіки, податкової та бюджетної систем, впровадження сучасного інструментарію менеджменту організації підприємницької діяльності обумовлюють якісно новий рівень інформативності результатів господарювання вітчизняних суб'єктів.

Практика свідчить, що, на жаль, сьогодні ні за кількісним складом, ні за якісним наповненням звітності підприємства не є тією оперативною інформаційною базою, на основі якої можна було б приймати ефективні адміністративні рішення, обґрунтовувати тактику та стратегію розвитку підприємства на перспективу.

Залишається проблемою уніфікація показників форм фінансової та податкової звітності. На етапах впровадження Податкового кодексу існують невирішені питання в частині єдності методичних підходів оцінки та інтерпретації результатів підприємницької діяльності, визначення оптимальної величини ставок оподаткування. На жаль, сьогодні низька результативність адміністрування розрахунків з бюджетом на макро- та мікро-рівнях, відсутність гармонізації податкового та бухгалтерського обліку тощо.

Зміни, що відбулися в структурі податкових відносин із введенням в дію Кодексу, потребують детального вивчення та аналізу. Саме тому питання податкового менеджменту, невід'ємною складовою якого є інформація податкового обліку як на підприємстві, так і на державному рівні в цілому мають стратегічне значення.

Критеріям дієвості інформаційної бази звітних форм (в тому числі форм податкової звітності) та напрямкам їх удосконалення присвячено праці вітчизняних вчених М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Г.М. Давидова, М.В. Кужельного, Я.Д. Крупки, В.В. Сопка, Є.В. Мниха, В.С. Рудницького, В.Г. Швеця, С.В. Свірко, Л.Г. Ловінської, О.М. Петрука, Н.І.

Пилипів, М.Д. Корінька та інших.

Основні завдання підручника:

- розкрити процедури узагальнення даних бухгалтерського обліку для підготовки основних звітних форм підприємств-платників податків з питань розрахунків по податках і зборах до бюджету та позабюджетних фондів;
- розкрити методику та організацію підготовки показників податкової звітності та звітності підприємства до фондів обов'язкового соціального страхування;
- обґрунтувати фактори та методико-організаційне забезпечення результативності інформаційного облікового ресурсу як невід'ємної складової сучасного менеджменту організації підприємницької діяльності.

Мета авторського підходу до підготовки матеріалів підручника – послідовно, доступно розкрити зміст та особливості визнання показників податкової звітності, звітності по обов'язковому соціальному страхуванню.

Отримані знання дозволять на теоретичному та практичному рівнях здійснювати системний контроль та аналіз розрахунків підприємства по податках та зборах на засадах об'єктивності, оперативності розрахунків з бюджетом, оптимізації обігових коштів з метою забезпечення результативності підприємницької діяльності.

РОЗДІЛ 1. Основні засади та нормативне регулювання обліку в системі оподаткування вітчизняних суб'єктів підприємницької діяльності

1.1. Облікова система підприємства

Вітчизняні суб'єкти господарювання оперують різними видами обліку: аналітичним, синтетичним, оперативним, статистичним, бухгалтерським, податковим, первинним, табельним тощо.

За економічним змістом „облік” – це організована система збирання, нагромадження, опрацювання, групування, узагальнення і реєстрації необхідної інформації щодо кількісної чи якісної характеристики подій, явищ, фактів, процесів тощо [9, 581].

Вітчизняні науковці залежно від функцій, змісту даних, методів і способів їх отримання визнають та обґрунтовують розвиток низки видів обліку, зокрема:

- **динамічного** – системи реєстрації фактів господарської діяльності з метою вимірювання її ефективності;

- **актуарного** – системи, що використовує метод подвійного запису і надає інформацію про зміну ринкової вартості підприємства;

- **соціального** – розширення меж бухгалтерського обліку за двома напрямками – збільшення складу показників бухгалтерської звітності та концентрація уваги на обліку соціальних витрат, основна частина яких пов'язана з екологією (екологічно орієнтований облік);

- **креативного** – обліку, в основі якого будь-який науковий метод, що не відповідає загальноприйнятій практиці або встановленим стандартам і принципам; є результатом облікової політики та використовується без прямого порушення законодавства [5, 8] ;

- **стратегічного (прогнозного)**: фінансовий аналіз проблем, що пов'язані з зобов'язаннями, контролем, готівкою та потенціалом [7].

Активні процеси реформування обліку на засадах міжнародних стандартів, реалізація економічних програм, впровадження Податкового кодексу обумовили уніфікацію підходів до створення на підприємствах ефективної *комплексної системи обліку господарської діяльності*.

Слушною є думка проф. М. Білухи [5], що «...джерело отримання інформації на підприємствах – єдина **інтегрована система господарського обліку**, яка включає бухгалтерський облік, управлінський облік, статистичний облік та податковий облік».

Зазначимо, що податковий облік не може бути видом бухгалтерського, оскільки не відповідає принципам національних П(С)БО.

Досить суперечливою є точка зору вітчизняних науковців щодо співіснування управлінського, внутрішньогосподарського та бухгалтерського обліку.

Серед основних відмінностей між сучасним трактуванням управлінського обліку та концептуальною основою бухгалтерського наступні:

- управлінський облік спрямовано як на поточний період, так і на перспективу, бухгалтерський, навпаки, реєструє факти і господарські операції, що відбулись;

- управлінський облік не керується принципами національних П(С)БО;

- в управлінському обліку зосереджується увага на конкретних сегментах господарської діяльності (на окремих виробничих ділянках, певних сферах ринку і територіях збуту, різних рівнях управління тощо); об'єктом бухгалтерського обліку є операції господарської діяльності в цілому;

- управлінський облік, на відміну від бухгалтерського, не є обов'язковим, здійснюється за рішенням керівництва та ін.

Ст. 8 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначає, що підприємство самостійно «розробляє систему і форми

внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності та контролю господарських операцій» [69].

Сьогодні практично неможливо ототожнювати управлінський та внутрішньогосподарський облік: сучасне поняття та функції управлінського обліку вийшли за межі внутрішньогосподарського обліку. Внутрішньогосподарський облік залишається невизначеним у системі управлінського обліку: як аналог управлінського обліку, окремий елемент цілісної системи управлінського обліку чи самостійний вид бухгалтерського обліку.

На нашу думку, внутрішньогосподарський (в/г) облік – інформаційна база управлінського. Завдання в/г обліку – надання інформації з належним рівнем аналітики для задоволення потреб менеджменту організації окремих сфер (напрямків, програм) господарської діяльності.

Внутрішньогосподарський облік за принципами і методами реєстрації операцій не виходить за межі чинних Положень бухгалтерського обліку, в іншому випадку – це унеможливить консолідацію даних в процесі підготовки фінансової звітності підприємства.

З урахуванням функціональних призначень облікової інформації облікову систему суб'єкта доцільно розглянути в розрізі підсистем (табл. 1.1).

Таблиця 1.1
Концептуальні основи існуючих підсистем обліку операцій господарської діяльності підприємства

Критерії	Облікова система			
	Бухгалтерський облік	Внутрішньогосподарський	Статистичний	Податковий
1	2	3	4	5
Користувачі	Зовнішні, внутрішні	Внутрішні	Зовнішні, внутрішні	Зовнішні, внутрішні
Відкритість даних	Для зовнішніх і внутрішніх користувачів	Для внутрішніх користувачів	Для зовнішніх і внутрішніх користувачів (за виключенням певного	Для зовнішніх і внутрішніх користувачів

			переліку комерційної інформації)	
Обов'язковість ведення	Обов'язковий	Необов'язковий	Обов'язковий	Обов'язковий (для платників податків)

продовження табл. 1.1

Звітність	Затверджена на державному рівні	Внутрішня	Затверджена на державному рівні	Затверджена на державному рівні
Об'єкт обліку та звітності	Господарська діяльність суб'єкта	Виробнича діяльність суб'єкта	Соціально-економічні явища та процеси в рамках господарської діяльності	Господарська діяльність суб'єкта
Елементи методу обліку	Документування, інвентаризація, оцінка, калькулювання, баланс і інвентаризація, оцінка, калькулювання, рахунки й подвійний запис, баланс і узагальнення даних на звітну дату	Документування, інвентаризація, оцінка, калькулювання, баланс, узагальнення даних на звітну дату - обов'язково; рахунки, подвійний запис - застосовуються в пріоритетному, але не обов'язковому порядку	Документування, інвентаризація, оцінка, калькулювання, узагальнення даних на звітну дату	Документування, інвентаризація, оцінка, калькулювання, узагальнення даних на звітну дату
Використання вимірників	Вартісні, натуральні (обмежено)	Вартісні, натуральні, якісні	Вартісні, натуральні, якісні	Вартісні

В організації зазначених в таблиці 1.1 облікових підсистем керуються принципами, характерними бухгалтерському обліку, зокрема:

- відповідність правовій обліковій базі;
- достовірність шляхом забезпечення суттєвості, безперервності, повноти, прийнятності вхідних даних, дотримання єдиного вимірника, автономності;
- незалежності;
- сталості;
- зрозумілості та достатнього рівня деталізації;
- співставності;
- превалювання сутності над формою;
- своєчасності тощо.

Вітчизняні науковці додатково до названих принципів додають принципи варіативності вибору рішень на основі масиву інформації, зворотного зв'язку, зовнішнього доповнення [89].

З введенням в дію Податкового кодексу України (ПКУ) суттєво наближено принципи бухгалтерського та податкового обліку, зокрема, в питаннях оцінки та обліку доходів та витрат, нарахування амортизації необоротних активів тощо.

Сьогодні структура наказу про облікову політику повинна передбачати можливість уніфікації методів існуючих на підприємстві облікових підсистем (додаток А)

Отже, інформаційна база в сучасній системі менеджменту організації господарської діяльності обумовлює необхідність комплексного підходу в організації системи обліку на засадах гармонізації методів підсистем обліку, налагодження інформаційних зв'язків між підсистемами, деталізації даних відповідно до управлінських потреб.

1.2. Організація податкової системи

З прийняттям Податкового кодексу України (ПКУ) змінилися організаційні та методичні підходи роботи з платниками податку: норми системи оподаткування є більш вимогливими, чіткими, передбачливими з точки зору їх практичного застосування.

Податкова система в контексті Податкового кодексу України – це сукупність:

- податків, зборів, інших платежів до бюджету та державних цільових фондів;
- принципів, форм і методів їх встановлення, зміни чи відміни;
- організаційних та адміністративних дій, які забезпечують їх сплату, контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства.

За економічним змістом податкова система є сукупністю загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються у порядку, встановленому ПКУ.

Впровадження норм чинного Податкового кодексу України здійснюється на засадах дотримання:

1. Соціально-економічної вигоди і адміністративної зручності: втрати добробуту в результаті сплати податків мають бути співвимірними для платників з тими вигодами, котрі вони отримують за рахунок надходжень потреб і суспільних благ.

2. Реальної платоспроможності: тягар оподаткування повинен розподілятися згідно з платоспроможністю платника податків.

3. Обґрунтування визначальної бази: в основу побудови податкової системи має бути покладено економічну доктрину держави.

Держава здійснює діяльність у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і зборів шляхом реалізації *податкової політики*.

Критеріями ефективності податкової політики держави є наступні показники: можливість збільшення джерела доходів, її здатність визначати прийнятну податкову базу, направленість системи оподаткування на мінімізацію затрат на сплату податків і зборів, нейтральність податкової політики відносно стимулів.

Податкове законодавство України ґрунтується на таких *принципах* [39]:

✓ *загальність оподаткування* – кожна юридична та/або фізична особа зобов'язана сплачувати встановлені Податковим кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є згідно з положеннями ПКУ;

✓ *рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації* – забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу;

✓ *невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;*

✓ *презумпція правомірності рішень платника податку* в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу;

✓ *фіскальна достатність* – встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;

✓ *соціальна справедливість* – установа податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків;

✓ *економічність оподаткування* – установа податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування;

✓ *нейтральність оподаткування* – установа податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентноздатності платника податків;

✓ *стабільність* – зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року;

✓ *рівномірність та зручність сплати* – установа строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати

платниками;

✓ *єдиний підхід до встановлення податків та зборів* – визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку

Чинна система оподаткування складається з загальнодержавних та місцевих податків та зборів.

Загальнодержавними податками та зборами є:

1. податок на прибуток підприємств;
2. податок на доходи фізичних осіб;
3. податок на додану вартість;
4. акцизний податок;
5. збір за першу реєстрацію транспортного засобу;
6. екологічний податок;
7. рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України;
8. плата за користування надрами;
9. плата за землю;
10. збір за користування радіочастотним ресурсом України;

11. збір за спеціальне використання води;
12. збір за спеціальне використання лісових ресурсів;
13. фіксований сільськогосподарський податок;
14. збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;

15. мито;
16. збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками;
17. збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.

Місцеві податки та збори:

1. податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
2. єдиний податок.
3. збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

4. збір за місця для паркування транспортних засобів;
5. туристичний збір.

Основні дефініції системи оподаткування відповідно до ПКУ наведено в додатку Б.

1.3. Облік підприємств-платників податків і зборів та адміністрування податкових надходжень до бюджету та позабюджетних фондів

Взяття на облік платників податків – юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів здійснюється після їх державної реєстрації. Облік платників податків в органах державної податкової служби ведеться за податковими номерами.

Органи державної податкової служби (з 2013 року – Міністерства доходів і зборів) забезпечують достовірність даних про платників податків, їх захист від несанкціонованого доступу, оновлення, архівування та відновлення даних в Єдиному банку даних про платників податків – юридичних осіб, в Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків, реєстрі платників податку на додану вартість, реєстрі неприбуткових організацій.

Довідка про взяття на облік платника податків надсилається (видається) платникам податків – юридичним особам та відокремленим підрозділам юридичних осіб *наступного робочого дня з дня взяття на облік за основним місцем обліку.*

Видача та заміна довідки про взяття на облік платника податків здійснюється безоплатно.

Юридичні особи подають органам державної податкової служби за своїм місцезнаходженням інформацію про дату прийняття на роботу або звільнення з роботи найманих фізичних осіб *протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу.*

Податкові декларації подаються за базовий звітний (податковий) період, що дорівнює:

календарному місяцю (у тому числі в разі сплати місячних авансових внесків) – *протягом 20 календарних днів,*

що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;

календарному кварталу або календарному півріччю (у тому числі в разі сплати квартальних або піврічних авансових внесків) – *протягом 40 календарних днів*, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу (півріччя);

календарному року (крім платників податку на доходи фізичних осіб) – *протягом 60 календарних днів*, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року;

календарному року для платників податку на доходи фізичних осіб – *до 1 травня* року, що настає за звітним.

Рішення, прийняті контролюючим органом, можуть бути оскаржені в адміністративному або судовому порядку. При цьому скарга подається до контролюючого органу вищого рівня у письмовій формі протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання платником податків податкового повідомлення-рішення або іншого рішення контролюючого органу, що оскаржується.

Контролюючий орган, який розглядає скаргу платника податків, зобов'язаний прийняти вмотивоване рішення та надіслати його протягом 20 календарних днів, наступних за днем отримання скарги, на адресу платника податків поштою з повідомленням про вручення або надати йому під розписку.

Платник податків зобов'язаний самостійно **сплатити суму** податкового зобов'язання, зазначену у поданій ним податковій декларації, *протягом 10 календарних днів*, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого ПКУ для подання податкової декларації, крім випадків, встановлених ПКУ.

У разі коли відповідно до ПКУ або інших законів України **контролюючий орган самостійно визначає податкове зобов'язання** платника податків з причин, не пов'язаних з порушенням податкового законодавства, такий платник податків зобов'язаний сплатити нараховану суму податкового зобов'язання у строки, визначені в ПКУ, а якщо такі строки не визначено, – *протягом 30 календарних днів*, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення про таке

нарахування.

Органи державної податкової служби мають право проводити наступні перевірки:

- **камеральні**: перевірки, що проводяться у приміщенні органу державної податкової служби виключно на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях (розрахунках) платника податків;

- **документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні)**: перевірки, які проводяться на підставі податкових декларацій (розрахунків), фінансової, статистичної та іншої звітності, реєстрів податкового та бухгалтерського обліку, ведення яких передбачено законом, первинних документів, які використовуються в бухгалтерському та податковому обліку і пов'язані з нарахуванням і сплатою податків та зборів;

- **фактичні**: перевірки, що здійснюються за місцем фактичного провадження платником податків діяльності, розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника.

Неподання або несвоєчасне подання платником податків або іншими особами, зобов'язаними нарахувувати та сплачувати податки, збори **податкових декларацій (розрахунків)**, – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі *170 гривень за кожне таке неподання або несвоєчасне подання*.

Ті самі дії, вчинені платником податків, до якого **протягом року** було застосовано штраф за таке порушення, – тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі *1020 гривень за кожне таке неподання або несвоєчасне подання*.

Невиконання платником податків **вимог**, передбачених п. 50.1 ПКУ щодо умов самостійного внесення змін до податкової звітності, тягне за собою накладення штрафу у розмірі *5 відсотків* від суми самостійно нарахованого заниження податкового зобов'язання (*недоплати*).

При самостійному донарахуванні суми податкових зобов'язань інші штрафи, передбачені кодексом, не застосовуються.

У разі якщо **платник** податків **не сплачує суми** самостійно визначеного грошового зобов'язання протягом строків, визначених ПКУ, такий платник податків притягується до відповідальності у вигляді штрафу у розмірах:

при затримці до 30 календарних днів включно, наступних

за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, – у розмірі 10 відсотків погашеної суми податкового боргу;

при затримці більше 30 календарних днів, наступних за останнім днем строку сплати суми грошового зобов'язання, – у розмірі 20 відсотків погашеної суми податкового боргу.

Відповідно до п.127.1. ПКУ **ненарахування, неутримання та/або несплата (неперерахування)** податків платником податків (у тому числі податковим агентом) до або під час виплати доходу на користь іншого платника податків тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі 25 відсотків суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету.

Ті самі дії, вчинені повторно **протягом 1095 днів**, тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі 50 відсотків суми податку, що підлягає нарахуванню та/або сплаті до бюджету.

Вказані вище порушення, вчинені **протягом 1095 днів втретє та більше**, підлягають штрафуванню у розмірі 75 відсотків суми податку, що нараховується та/або сплачується до бюджету [39].

Питання для контролю

1. Які види обліку Ви знаєте? Коротко розкрийте їх зміст.
2. Назвіть основні відмінності між сучасними трактуваннями управлінського та бухгалтерського обліку.
3. Охарактеризуйте податковий облік (за основними критеріями організації).
4. Як розглядається податкова система в контексті Податкового кодексу України: мета, завдання, пріоритети ?
5. Вкажіть принципи функціонування оптимальної податкової системи.
6. Доповніть інформацію: до загальнодержавних податків та зборів відносяться....; до місцевих податків та зборів належать....
7. Які особливості взяття на облік платників податків-юридичних осіб ?
8. Назвіть основні періоди подання податкових декларацій.
9. Які види перевірок мають право проводити органи державної податкової служби ?

Національний університет
водного господарства
та природокористування

10. Перерахуйте основні штрафні санкції, що застосовуються до платників податків за порушення податкового законодавства.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

РОЗДІЛ 2. Облік і звітність по загальнодержавних податках та зборах

2.1. Облік і звітність по податку на прибуток підприємства

Методику нарахування та механізм погашення зобов'язань по податку на прибуток регламентовано розділом III Податкового кодексу України «Податок на прибуток підприємств».

Відповідно до ст. 134. Податкового кодексу України (ПКУ) об'єктом оподаткування податком на прибуток (Оо) є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів (Д) звітного періоду (статті 135 – 137 ПКУ), на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг (С/вр) та суму інших витрат (Ів) звітного податкового періоду, визначених згідно зі статтями 138 – 143 ПКУ:

$$O_o = D - C/vr - Iv \quad (2.1)$$

Основні ставки податку на прибуток :

23% – з 1 квітня 2011;

21% – з 1 січня 2012;

19% – з 1 січня 2013;

16% – з 1 січня 2014.

З 1 січня 2014 року ставка податку на прибуток для суб'єктів індустрії програмної продукції становить 5% (особливості оподаткування таких суб'єктів детально розкрито у п.15 підрозділу Х розділу ХХ «Перехідні положення»).

Прибуток, отриманий від реалізації інвестиційних проєктів суб'єктами господарювання, які реалізують інвестиційні проєкти у пріоритетних галузях економіки, схвалені відповідно до Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць», оподатковується за ставкою:

- з 1 січня 2013 року по 31 грудня 2017 року включно – 0%;
- з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2022 року включно – 8%;
- з 1 січня 2023 року – 16%.

2.1.1. Податковий облік необоротних активів

Визнання необоротних активів та їх класифікація

Податковий кодекс України суттєво наблизив облік операцій з необоротними активами до принципів національних облікових положень.

П(С)БО 7 «Основні засоби» [48] та П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [49] ідентифікують необоротні активи (НА) як активи за критеріями економічної корисності, документального підтвердження їх вартості, використання не менше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за один рік) з класифікацією за групами:

- **основні засоби (ОЗ), в т.ч. інші необоротні матеріальні активи – необротні активи, що мають матеріальну основу;**

- **нематеріальні активи (НМА) – необоротні активи, що не мають матеріальної основи.**

Розділ III Податкового кодексу «Податок на прибуток підприємств» додатково до наведених вище критеріїв визнання ОЗ в складі необоротних активів зазначає їх вартісну межу: «основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких з початку 2012 року *перевищує 2500 гривень*» (п. 14.1.138. ПКУ) [39]. Вартісне обмеження *не стосується* землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів – вони обліковуються як основні засоби незалежно від вартості на момент оприбуткування.

Необоротні активи обліковуються як **окремі об'єкти** за вартістю:

- первісною – вартість на момент оприбуткування об'єкта НА;

- переоціненою – вартість об'єкта після переоцінки;

- залишковою (балансовою) – первісна (переоцінена) вартість за мінусом суми нарахованої амортизації.

Визначення первісної вартості НА залежить від операції оприбуткування :

- в разі виготовлення активу власними силами: сума всіх *виробничих витрат*, здійснених платником податку, що пов'язані з виготовленням та введенням в експлуатацію такого активу, без урахування сплаченого податку на додану вартість

(п. 146.6. ПКУ);

- у разі придбання від постачальника на умовах розрахунку: *вартість оплати за документами, інші витрати, безпосередньо пов'язані з доставкою та наладкою об'єкта.* Якщо зобов'язання визначені загальною сумою за кілька об'єктів – вартість обчислюється розподілом цієї суми пропорційно звичайній ціні окремого об'єкта основних засобів (п. 146.7. ПКУ);

- при оприбуткуванні НА як внеску в статутний фонд: погоджена *засновниками* (учасниками) підприємства вартість, *але не вище звичайної ціни* (п. 146.8. ПКУ);

- при оприбуткуванні в результаті подібного обміну: вартість переданого об'єкта, що амортизується, за вирахуванням сум накопиченої амортизації, *але не вище звичайної ціни* об'єкта, отриманого в обмін (п. 146.9. ПКУ);

- при оприбуткуванні в результаті неподібного обміну: вартість переданого об'єкта, що амортизується, за вирахуванням сум накопиченої амортизації, збільшених/зменшених на суму коштів чи їх еквівалента, що була передана/отримана під час обміну, *але не вище звичайної ціни* об'єкта, отриманого в обмін (п. 146.10. ПКУ);

- при безоплатному отриманні: вартість НА, безоплатно отриманих платником податку у звітному періоді, визначена *на рівні не нижче звичайної ціни* (п. 135.5.4. ПКУ).

До первісної вартості об'єкта ОЗ включаються наступні витрати:

суми, що сплачуються постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);

реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, які здійснюються у зв'язку з придбанням/отриманням прав на об'єкт ОЗ;

суми ввізного мита;

суми непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються платнику);

витрати на страхування ризиків доставки ОЗ;

витрати на транспортування, установлення, монтаж, налагодження об'єкта;

фінансові витрати, включення яких до собівартості кваліфікаційних активів передбачено П(С)БО 31 [45];

інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням ОЗ до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою (п. 146.5. ПКУ).

Класифікацію груп ОЗ та нематеріальних активів з узагальненням даних на рахунках бухгалтерського обліку наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Балансове узагальнення необоротних активів на рахунках бухгалтерського обліку (за групами, визначеними ПКУ)

Групи	Рах. бух. обліку
1	3
Основні засоби	
група 1 – земельні ділянки	101
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	102
група 3 – будівлі, споруди, передавальні пристрої	103
група 4 – машини та обладнання	104
група 5 – транспортні засоби	105
група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	106
група 7 – тварини	107
група 8 – багаторічні насадження	108
група 9 – інші основні засоби	109
група 10 – бібліотечні фонди	111
група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	112
група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	113
група 13 – природні ресурси	114
група 14 – інвентарна тара	115
група 15 – предмети прокату	116
група 16 – довгострокові біологічні активи	16
Нематеріальні активи	

продовження табл. 2.1

група 1 – права користування природними ресурсами;	121
група 2 – права користування майном;	122
група 3 – права на комерційні позначення, крім тих, витрати на	123

придбання яких визнаються роялті;	
група 4 – права на об'єкти промислової власності крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті;	124
група 5 – авторське право та суміжні з ним права, крім тих, витрати на придбання яких визнаються роялті;	125
група 6 – інші нематеріальні активи (право на ведення діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо)	127

Амортизація необоротних активів

Амортизації підлягають ОЗ та нематеріальні активи, що використовуються в господарській (виробничій) діяльності (п. 144.1. ПКУ). Інші необоротні матеріальні активи, менші на момент оприбуткування від 2500 грн., списуються на витрати без нарахування амортизації.

Як у бухгалтерському, так і в податковому обліку вартість НА, що амортизується, визначається наступним чином:

$$A = ПВ - ЛВ, \quad (2.2)$$

де ПВ – первісна (переоцінена) вартість об'єкта;

ЛВ – ліквідаційна вартість об'єкта, встановлена підприємством на момент передачі його в експлуатацію, що розраховується як очікувана сума компенсації в результаті продажу (ліквідації) об'єкта по завершенню строку корисного використання.

Амортизація НА проводиться до досягнення залишкової вартості об'єкта його ліквідаційної вартості.

При визначення строку корисного використання враховують: очікуваний термін використання об'єкта, передбачуваний фізичний та моральний знос, правові та інші обмеження щодо строку використання, інші фактори (п. 145.1.3 ПКУ). Мінімально допустимий строк корисного використання (експлуатації) об'єкта ОЗ (для нематеріальних активів – строк дії права користування) чітко регламентовано пунктом 145.1 ПКУ. Він може переглядатись в разі зміни очікуваних економічних вигод від використання об'єкта, але при цьому *не може бути меншим*, ніж визначено Кодексом.

До особливостей нарахування амортизації ОЗ в рамках чинного ПКУ можна віднести:

- амортизуються витрати на проведення ремонту та інших видів поліпшення ОЗ, що перевищують 10% сукупної балансової вартості всіх груп ОЗ на початок звітного року (зазначені витрати обліковуються в складі відремонтованого об'єкта);

- капітальні інвестиції, отримані з бюджету у вигляді цільового фінансування на придбання об'єкта інвестування, амортизуються за умови визнання доходів від використання такого цільового фінансування пропорційно сумі нарахованих доходів (при цьому цільове фінансування на придбання виробничих об'єктів від інших інвесторів, благодійників тощо не враховується);

- амортизаційні відрахування розрахункового кварталу за кожним об'єктом визначаються як сума амортизаційних відрахувань за три місяці розрахункового кварталу;

- нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання об'єкта і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації;

- амортизація починає нараховуватись з місяця, наступного за місяцем передачі ОЗ в експлуатацію, припиняється – з наступного місяця після списання об'єкта з балансового обліку;

- при змінах методу нарахування амортизації (крім виробничого методу), строку корисного використання об'єкта амортизація нараховується з місяця, наступного за місяцем, в якому відбулись ці зміни;

- підлягає амортизації сума проведеної за податковими правилами індексації ОЗ та ін.

Не підлягають амортизації та повністю відносяться до складу витрат за звітний період витрати платника податку на:

- утримання ОЗ, що знаходяться на консервації;
- ліквідацію ОЗ;
- придбання/самостійне виготовлення, ремонт, або інші поліпшення *невиробничих* ОЗ тощо (при цьому, термін "невиробничі основні засоби" означає необоротні матеріальні активи, які не використовуються в господарській діяльності платника податку);

– витрати бюджетів на будівництво та утримання споруд благоустрою та житлових будинків, придбання і збереження бібліотечних і архівних фондів, на будівництво та утримання автомобільних доріг загального користування;

– вартість гудвілу.

Амортизація ОЗ нараховується із застосуванням наступних методів: прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного, виробничого (п. 145.1.5. ПКУ).

Обраний метод затверджується наказом керівника підприємства.

Приклад. Оприбутковано ОЗ вартістю 42000 грн., строк корисного використання – 4 роки, очікувана ліквідаційна вартість по завершенню експлуатації – 600 грн. Планова потужність об'єкта становить 120000 одиниць продукції.

1. **Прямолінійний.** Річна сума амортизації визначається діленням вартості, що амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів. Розрахунок місячної суми амортизації за умовою попереднього прикладу:

$$A_{\text{міс.}} = (42000 - 600) : 4 \text{ роки} : 12 \text{ міс.} = 862,5 \text{ (грн.)}$$

2. **Зменшення залишкової вартості.** Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість. Застосовується у випадку необхідності прискореної амортизації.

За даними попередньої умови річна норма амортизації :

$$A_p = 1 - \sqrt[4]{(600 : 42000)} = 0,66 \text{ (або 66 \%)}.$$

Місячний відсоток амортизації (одна дванадцята частина річного) нараховується на залишкову вартість об'єкта на початок року.

3. **Метод прискореного зменшення залишкової вартості.** Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або

первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації (розрахована вище), що обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється.

4. Кумулятивний. Річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт (Кк) розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця очікуваного строку використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання.

Для даного ОЗ річна сума амортизації дорівнює:

$$A_{\text{річна}} = (42000 - 600) \cdot K_k$$

Сума числа років корисного використання об'єкта:
 $4 + 3 + 2 + 1 = 10$.

5. Виробничий. Приймається обліковою політикою платника податку у випадку, коли нерівномірне спрацювання ОЗ можна визначити через планову потужність. Місячна сума амортизації дорівнює добутку фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, що амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг) який підприємство очікує випустити (надати) з використанням цього об'єкта.

Виробнича ставка амортизації дорівнює:

$$BC = (42000 - 600) : 120000 = 0,345 \text{ (грн.)}$$

Місячна величина амортизації дорівнює: $0,345 \times$ [фактичний місячний обсяг продукції].

Зазначені методи *не можуть застосовуватись до всіх груп ОЗ*, зокрема:

- амортизація інших основних засобів, тимчасових (нетитульних) споруд, інвентарної тари, предметів прокату нараховується за прямолінійним та/або виробничим методами;

- амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів може нараховуватися за рішенням платника податків: у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50 відсотків його вартості, що амортизується, та решта 50 відсотків – у місяці їх списання з балансу; в першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 відсотків його вартості;

- на земельні ділянки, природні ресурси, бібліотечні фонди, гудвіл амортизація не нараховується.

Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється із застосуванням методів, визначених податковим кодексом для основних засобів, протягом встановлених п. 145.1.1 ПКУ строків дії права користування відповідними нематеріальними активами.

Якщо строк дії права користування нематеріальними активами не встановлено, такий строк становить *10 років* безперервної експлуатації (п.145.1.1. ПКУ)

При обранні методу за основу необхідно взяти критерій отримання майбутніх економічних вигод. Якщо такі умови визначити неможливо, то амортизацію доцільно нараховувати *із застосуванням прямолінійного методу*.

Під час розрахунку вартості, що амортизується, *ліквідаційна вартість нематеріальних активів порівнюється до нуля*, крім випадків:

- коли існує невідоме зобов'язання іншої особи щодо придбання цього об'єкта наприкінці строку його корисного використання;

- коли ліквідаційна вартість може бути визначена на підставі інформації існуючого активного ринку і очікується, що такий ринок існуватиме наприкінці строку корисного використання цього об'єкта.

Ремонт та переоцінка необоротних активів

Відповідно до П(С)БО 7 бухгалтерський облік витрат на ремонт, обслуговування ОЗ, в результаті яких *відновлюються, зберігаються чи підтримуються на попередньому рівні майбутні економічні вигоди*, первісно очікувані від використання відремонтованого об'єкта, відносяться до витрат звітного періоду. Витрати, пов'язані з модернізацією основних засобів, які призводять до *збільшення майбутніх економічних вигод*, очікуваних від використання відремонтованих об'єктів, додаються до первісної вартості відремонтованих об'єктів [48].

Витрати, пов'язані з удосконаленням нематеріальних активів, які сприятимуть збільшенню первісно очікуваних

майбутніх економічних вигод збільшують вартість таких об'єктів, а витрати, що здійснюються для підтримання в придатному стані – включаються до витрат звітного періоду [49].

Податковий кодекс регламентує списання витрат на ремонт в залежності від вартості ремонтних робіт:

- первісна вартість об'єкта збільшується на суму витрат, пов'язаних із ремонтом та поліпшенням ОЗ, що приводить до *зростання майбутніх економічних вигод*, первісно очікуваних від використання об'єктів у сумі, що *перевищує 10 відсотків сукупної балансової вартості* всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного податкового року;
- сума ремонтних робіт, що перевищує встановлену ПКУ 10-ти відсоткову межу, відноситься до витрат звітного податкового періоду, в якому ремонт та поліпшення були здійснені (знову ж таки при умові *зростання майбутніх економічних вигод*, первісно очікуваних від використання відремонтованого об'єкта), п.146.11. ПКУ.

Кодексом не регламентовано списання ремонтних витрат для нематеріальних активів.

Переоцінка НА в бухгалтерському обліку може проводитись підприємством не частіше одного разу на рік у випадку, коли балансова вартість *суттєво* відрізняється від справедливої. Сума дооцінки залишкової вартості включається до складу додаткового капіталу (за кредитом рах. 423). Сума уцінки зменшує додатковий капітал, а у випадку перевищення розміру уцінки над кредитовим сальдо по рах. 423 – списується на витрати (за дебетом рах. 975). Якщо після уцінки підприємство проводить дооцінку основних засобів, на суму попередніх витрат визнається дохід (за кредитом рах. 746), решта дооцінки списується на додатковий капітал (за кредитом рах. 423) [48; 49].

Результати проведеної до 1 січня 2010 р. переоцінки за П(С)БО 7 враховувались при інвентаризації об'єктів станом на 1 квітня 2011 р. З 1 квітня 2011 р. облік НА ведеться з урахуванням «податкової переоцінки» – індексації.

Платники податку всіх форм власності *мають право* проводити переоцінку об'єктів основних засобів, застосовуючи *щорічну* індексацію вартості ОЗ, що амортизується, та суми накопиченої амортизації на коефіцієнт індексації, який визначається за формулою:

$$K_i = [I_{(a-1)} - 10]:100, \quad (2.3)$$

де $I_{(a-1)}$ – індекс інфляції року, за результатами якого проводиться індексація. *Якщо значення K_i не перевищує одиниці, індексація не проводиться* (тобто індекс річної інфляції для проведення індексації має бути більший 110).

Збільшення вартості об'єктів ОЗ, що амортизується, здійснюється станом на кінець року (дату балансу) за результатами якого проводиться переоцінка та використовується для розрахунку амортизації з першого дня наступного року (п. 146.21. ПКУ).

Оренда основних засобів

Оренда (лізинг) вважається фінансовою, якщо орендний договір містить одну з таких умов:

- об'єкт оренди передається на строк, протягом якого амортизується не менш як 75 відсотків його первісної вартості, а орендар зобов'язаний придбати об'єкт оренди у власність протягом строку дії договору або в момент його закінчення за ціною, визначеною у такому договорі;
- балансова (залишкова) вартість об'єкта оренди на момент закінчення дії договору становить не більш як 25 відсотків первісної вартості ціни такого об'єкта оренди, що діє на початок строку дії договору;
- сума орендних платежів з початку строку оренди дорівнює первісній вартості об'єкта оренди або перевищує її;
- майно, що передається у фінансову оренду, виготовлене за замовленням орендаря та після закінчення дії договору не може бути використаним іншими особами, крім орендаря, виходячи з його технологічних та якісних характеристик.

В іншому випадку оренда є оперативною.

Передача майна в *оперативну оренду* не змінює податкових зобов'язань орендодавця та орендаря. Орендодавець

збільшує суму *операційних доходів* (п.135.5.2. ПКУ), а орендар в залежності від функціонального використання орендованого об'єкта збільшує *загальновиробничі (в частині віднесення їх на собівартість реалізованої продукції), адміністративні, витрати на збут або інші операційні витрати* на суму нарахованого орендного платежу за наслідками податкового періоду, в якому здійснюється таке нарахування. У такому ж порядку здійснюється оподаткування операцій із оренди землі та жилих приміщень (п.153.7 ПКУ).

Орендодавець при передачі об'єкта в оперативну оренду не списує його з балансу, не передає інвентарної картки орендареві (переміщує її в окремий розділ картотеки).

Щомісяця за переданими в оперативну оренду об'єктами орендодавець нараховує за встановленими нормами амортизацію та обліковує її в бухгалтерському та податковому обліку як *інші операційні витрати*.

У разі, якщо договір оперативної оренди зобов'язує або дозволяє орендарю здійснювати ремонти/поліпшення об'єкта оперативної оренди, частина вартості таких ремонтів/поліпшень у сумі, що перевищує 10% балансової вартості всіх ОЗ орендаря на початок календарного року, амортизується орендарем як *окремий об'єкт* (п. 146.19. ПКУ). При цьому в розрахунках орендаря не враховується балансова вартість отриманих об'єктів оренди.

У разі повернення об'єкта орендодавцю (внаслідок закінчення дії договору, знищення тощо) орендар у періоді повернення збільшує витрати на суму вартості, *яка амортизується, за вирахуванням сум накопиченої амортизації орендованого об'єкта (тобто, на суму його залишкової вартості)*. При цьому орендодавець *не змінює* вартість ОЗ, що амортизується, або витрати на суму витрат, здійснених орендарем для поліпшення такого об'єкта (п. 146.20. ПКУ).

В бухгалтерському обліку відповідно до П(С)БО 14 орендар відображає одержаний у **фінансову оренду** об'єкт одночасно як актив і зобов'язання. Витрати орендаря на поліпшення об'єкта фінансової оренди, що призводять до збільшення майбутніх економічних вигод, які первісно очікувались від його використання, відображаються як

капітальні інвестиції, що включаються до вартості об'єкта фінансової оренди. Амортизація об'єкта фінансової оренди нараховується орендарем протягом періоду очікуваного використання активу [38].

Операції з отримання основних засобів у фінансову оренду прирівнюються в податковому обліку до *операцій придбання* (продажу) ОЗ з подальшим їх включенням до відповідних груп (п. 153.7 ПКУ). При умові використання об'єкта оренди у виробничій діяльності в періоді передачі ОЗ на вартість об'єкта фінансової оренди (без урахування процентів, нарахованих або таких, що будуть нараховані відповідно до договору) орендодавець нараховує зобов'язання по ПДВ, у орендаря, відповідно, виникає податковий кредит (п.187.6. ПКУ).

Орендодавець збільшує *інші доходи на частину орендного платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості об'єкта фінансової оренди* (п. 137.11. ПКУ). В разі передачі у фінансову оренду ОЗ орендодавець прирівнює до нуля балансову вартість переданого об'єкта.

Орендар включає вартість об'єкта фінансової оренди (без урахування процентів, нарахованих або таких, що будуть нараховані, відповідно до договору) до складу ОЗ з метою амортизації, *за наслідками податкового періоду, в якому відбувається така передача.*

При нарахуванні орендного платежу орендодавець збільшує *інші доходи*, а орендар, відповідно, збільшує *фінансові витрати* на частину орендного платежу, яка дорівнює сумі процентів або комісій, нарахованих на вартість об'єкта фінансової оренди (без урахування частини орендного платежу, що надається в рахунок компенсації частини вартості об'єкта оренди), *за наслідками податкового періоду, у якому здійснюється таке нарахування.* При цьому *орендна плата в цій частині не є об'єктом оподаткування ПДВ* (п.196.1.2. ПКУ).

У разі якщо в майбутніх податкових періодах орендар повертає об'єкт фінансової оренди орендодавцю без придбання такого об'єкта у власність, така передача прирівнюється для цілей оподаткування до зворотного продажу орендарем такого об'єкта орендодавцю за ціною, яка визначається *на рівні суми*

несплачених за такий об'єкт оренди на дату такого повернення лізингових платежів у частині компенсації вартості об'єкта фінансової оренди (п. 153.7. ПКУ).

Вибуття необоротних активів

Об'єкт НА списується з балансу у випадку його вибуття в результаті продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом (ліквідації). Виведення з експлуатації будь-якого об'єкта ОЗ здійснюється за результатами ліквідації, продажу, консервації на підставі наказу керівника підприємства, а в разі їх примусового відчуження чи конфіскації – згідно із законом (п.146.18. ПКУ).

Дохід від *продажу* або іншого відчуження об'єкта визначається згідно з договором про продаж (відчуження), але *не нижче звичайної ціни такого* активу. Методика визначення доходу залежить від характеру придбання та використання об'єкта:

- для виробничих об'єктів: перевищення доходів від продажу (відчуження) *над балансовою* вартістю окремих виробничих об'єктів НА включається до доходів платника податку, а сума перевищення *балансової вартості* над доходами від такого продажу або іншого відчуження – до витрат платника податку;
- для невиробничих об'єктів: перевищення доходів від продажу над *первісною* вартістю придбання невиробничих об'єктів та витрат на ремонт, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані, включається до доходів, а сума перевищення первісної вартості над доходами – до витрат платника податку (п. 146.13. ПКУ);
- для безоплатно отриманих об'єктів: сума перевищення доходів від продажу або іншого відчуження безоплатно отриманих об'єктів над їх *вартістю, що була включена до складу доходів* у зв'язку з отриманням, включається до доходів платника податку, а сума перевищення вартості, що була включена до складу доходів у зв'язку з безоплатним отриманням, над доходами від такого

продажу або іншого відчуження – до витрат платника податку.

У разі **ліквідації** об'єкта НА за рішенням платника податку або в разі, якщо з незалежних від платника податку обставин основні засоби (їх частина) зруйновані, викрадені чи підлягають ліквідації, або платник податку змушений відмовитися від використання таких ОЗ, у звітному періоді, в якому виникають такі обставини, підприємство збільшує витрати на суму вартості, що амортизується, за вирахуванням сум накопиченої амортизації такого об'єкта, тобто на його залишкову вартість (п. 146.16. ПКУ).

Узагальнюючи особливості податкового та бухгалтерського обліку необоротних активів, можна зробити наступні висновки:

1. На відміну від бухгалтерського обліку (де необоротні активи визнаються у випадку їх використання більше одного року або операційного циклу та вартісну межу для ОЗ встановлює керівник підприємства), додатково до вищезазначеного обов'язковою умовою Податкового кодексу для зарахування необоротного активу до об'єкта ОЗ є його вартість на момент зарахування не менша від 2500 грн. (до кінця 2011р. – не менша 1000 грн.). Виключення – земля, незавершені капітальні інвестиції, автомобільні дороги загального користування, бібліотечні і архівні фонди, які обліковуються як основні засоби незалежно від вартості оприбуткування.

2. Практично ідентичними є принципи податкового та бухгалтерського обліку необоротних активів в питаннях:

- класифікації НА за групами «основні засоби», «нематеріальні необоротні активи»;
- пооб'єктного обліку виробничих НА в операціях придбання та списання з обліку;
- методики визначення вартості виробничих об'єктів, що амортизується;
- вибору методу нарахування амортизації;
- обліку оперативної та фінансової оренди, зокрема, визнання доходів (витрат) в частині орендних платежів, нарахування амортизації об'єктів оренди.

3. Суттєво відмінні за ознаками ідентифікації та обліку:

- розмір амортизаційних відрахувань за рахунок зміни залишкової вартості об'єкта в результаті проведених ремонтних робіт;

- зміна балансової вартості об'єкта за результатами проведеної індексації;

- списання з обліку невиробничих НА (в результатів реалізації, ліквідації).

4. Для врахування на рахунках обліку та у формах звітності уніфікованих підходів бухгалтерського та податкового обліку до операцій з НА доцільними є введення субрахунків до рахунків бухгалтерського обліку в розрізі:

- рах. 10, 11, 12: первісної вартості виробничих та невиробничих об'єктів, переданих (отриманих) об'єктів за договором фінансової оренди;

- рах. 15, 10, 11, 12: списання ремонтних робіт;

- рах. 423: списання проведеної переоцінки (індексації) тощо.

Податковий облік необоротних активів з відображенням операцій на рахунках бухгалтерського обліку наведено в додатку В.

2.1.2. Податковий облік запасів

Податковий кодекс України суттєво уніфікував принципи бухгалтерського та податкового обліку операцій із запасами.

В податковому обліку запасами є активи, що ідентифікуються за принципами бухгалтерського обліку (Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [69]), зокрема:

- мають документально підтверджену вартісну оцінку;
- використовуються в господарській (виробничій) діяльності для продажу або споживання під час виробництва *протягом операційного циклу чи протягом 12 місяців з дати балансу* (п. 14.1.2. ПКУ).

Запаси у бухгалтерському та податковому обліку класифікуються за групами, що відповідають синтетичним рахункам бухгалтерського обліку таких активів (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Групи запасів та їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку

Рахунок синтетичного обліку	Група запасів
1	2
20	Виробничі запаси
21	Поточні біологічні активи
22	Малоцінні та швидкозношувані предмети
23	Виробництво
24	Брак у виробництві
25	Напівфабрикати
26	Готова продукція
27	Продукція сільськогосподарського виробництва
28	Товари

В бухгалтерському обліку балансова вартість запасів може бути визначена як:

- *первісна*: вартість на момент оприбуткування;
- *переоцінена*: вартість після проведеної переоцінки.

Податкове законодавство регламентує облік запасів за *собівартістю* придбання та/або продажу.

Облік оприбуткування запасів

Собівартість **придбаних запасів** формується відповідно до ціни їх придбання з урахуванням ввізного мита, витрат на доставку та доведення до стану, придатного для використання за цільовим призначенням (п. 138.6. ПКУ). До вартості придбаних активів можуть бути включені:

- суми, що сплачуються постачальнику (продавцю) згідно з договором;
- суми ввізного мита;
- затрати на заготівлю, вантажно-розвантажувальні роботи, транспортування запасів до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування;
- інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях.

Особливої уваги потребують операції придбання запасів у пов'язаних осіб. Понесені в таких випадках витрати визначаються, виходячи з договірних цін, але *не вищих за звичайні ціни*, що діяли на дату такого придбання, у разі якщо договірна ціна на такі товари (роботи, послуги) відрізняється *більше ніж на 20 відсотків* від звичайної ціни на такі товари (роботи, послуги) (п.153.2.2 ПКУ).

Безоплатно отримані запаси вважаються *іншими доходами* на дату їх фактичного отримання платником податку (137.10. ПКУ). При цьому вартість безоплатно отриманих активів визначається на рівні *не нижче звичайної ціни* (п. 135.5.4. ПКУ).

Собівартість готової продукції складається з прямих виробничих та загальновиробничих витрат (п.138.8. ПКУ).

Відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат, що включаються до собівартості реалізованих запасів, наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3
Склад собівартості готової продукції (робіт, послуг)

№ з/п	Вид витрат	Кореспонденція рахунків	
		Дт рах.	Кт рах.
1	2	3	4
Собівартість виготовлених та реалізованих товарів (робіт, послуг)			
1.	Прямі матеріальні витрати	23	20, 22, 25...
2.	Прямі витрати на оплату праці	23	661
3.	Амортизація виробничих основних засобів та нематеріальних активів, що прямо пов'язані з виробництвом	23	131-133
4.	Вартість придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом	23	631
5.	Інші прямі витрати, в тому числі витрати на придбання електричної енергії	23	631
6.	Загальновиробничі витрати		

продовження табл. 2.3

6.1.	- витрати на управління виробництвом, зокрема: з/п апарату управління цеху, службові відрядження, обов'язкове медичне страхування апарату управління	91	661, 651, 372
6.2.	- амортизація основних засобів та нематеріальних активів загальновиробничого призначення	91	131-133
6.3.	- витрати на утримання, експлуатацію, ремонт, страхування, оперативну оренду основних засобів, інших необоротних активів загальновиробничого призначення	91	20, 661, 631
6.4.	- витрати на вдосконалення технології та організації виробництва (оплата праці задіяних працівників, витрати матеріалів на удосконалення тощо)	91	661, 20, 22...
6.5.	- витрати на опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення та інші послуги з утримання виробничих приміщень	91	631
6.6.	- витрати на обслуговування виробничого процесу (технологічний контроль за виробничими процесами, оплата праці задіяних працівників, нарахування на з/п, обов'язкове медичне страхування апарату управління тощо)	91	661, 651
6.7.	- витрати на охорону праці та техніку безпеки	91	661, 631
6.8.	- витрати, пов'язані із підтвердженням системи якості та системи екологічного управління	91	661, 631
6.9.	- суми витрат, пов'язані з розвідкою (дорозвідкою) та облаштуванням нафтових та газових родовищ	91	661, 372, 20...
6.10.	- інші загальновиробничі витрати (внутрішнє переміщення матеріалів, нестачі і втрати в межах норм природного убутку тощо)	91	684, 20, 25...

Серед особливостей визнання витрат, що формують собівартість продукції (робіт, послуг) в податковому законодавстві, варто зазначити наступні моменти:

- собівартість відноситься на витрати *того звітного періоду, в якому визнано доходи* від реалізації таких товарів (робіт, послуг) (п. 138.4. ПКУ);

- норми витрат/витрат встановлюються Кабінетом Міністрів України; платник податку має право самостійно визначати допустимі норми технічно неминучого браку в наказі по підприємству за умови обґрунтування його розміру (самостійно встановлені норми діють до затвердження відповідних норм КМУ);
- фактична вартість остаточно забракованої продукції не включається до складу витрат платника податку, крім витрат від браку, які складаються з вартості остаточно забракованої з технологічних причин продукції (виробів, вузлів, напівфабрикатів) та витрат на виправлення такого технічно неминучого браку в разі реалізації такої продукції (п. 138.7. ПКУ).

Використання запасів

Платник податку на прибуток проводить оцінку вибуття запасів за методами, встановленими П(С)БО 9. Для всіх одиниць запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується лише один із дозволених методів оцінки їх вибуття (п. 140.4. ПКУ).

Відповідно до П(С)БО 9 при відпуску запасів у виробництво, продажу та іншому вибутті оцінка запасів здійснюється за одним з таких методів [50]:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Найчастіше підприємства застосовують метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів та метод ФІФО.

Списання запасів може обліковуватись (крім розглянутих витрат запасів в складі собівартості реалізованих запасів) як витрати банківських установ (п.138.1.1. ПКУ), операційні та інші витрати (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Списання запасів на витрати

№ з/п	Вид витрат	Кореспонденція рахунків	
		Дт рах.	Кт рах.
1	2	3	4
1.	Витрати банківських установ*		
1.1.	- нараховані відсотки за кредитно-депозитними операціями	951	684
1.2.	- комісійні витрати	952	631
1.3.	- витрати, пов'язані з реалізацією заставленого майна	952	10, 12, 28
1.4.	- від'ємне значення курсових різниць та інші витрати, що виникають у процесі банківського обслуговування**	945	311
2.	Адміністративні витрати		
2.1.	- загальнокорпоративні витрати (організаційні, представницькі)	92	22, 631, 372
2.2.	- службові відрядження адміністративного персоналу	92	372
2.3.	- з/п адміністративного персоналу	92	661
2.4.	- утримання необоротних активів загальногосподарського призначення (ремонт, пальне, паркування, оренда тощо)	92	31, 20, 631...
2.5.	- послуги із забезпечення господарської діяльності (консультаційні, аудиторські, комунальні, зв'язок)	92	631
2.6.	- регулювання судових спорів	92	631
2.7.	- плата за розрахунково-касове обслуговування	92	631
2.8.	- інші витрати загальногосподарського характеру	92	685, 372..
3.	Витрати на збут		
3.1.	- ремонт тари, пакування матеріалів	93	20, 22...
3.2.	- з/п з нарахуванням ЄСВ продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту	93	661, 651
3.3.	- витрати на рекламу та дослідження, передпродажну підготовку	93	631
3.4.	- відрядження працівників, задіяних в процесі збуту та реалізації	93	372

продовження табл. 2.4

3.5.	- витрати на страхування товарів, транспортно-експедиційні послуги, транспортування продукції відповідно до умов договору	93	631
3.6.	- витрати на гарантійний ремонт	93	207, 201, 631
3.7.	- витрати на утримання необоротних активів, задіяних в операціях збуту (ремонт, амортизація)	93	131-133, 207...
3.8.	- інші витрати, пов'язані із збутом товарів	93	685, 631..
4.	Інші операційні витрати		
4.1.	- витрати від операційної курсової різниці	945	311
4.2.	- амортизація наданих в оперативну оренду ОЗ	949	131
4.3.	- внесені відповідно до державних рішень кошти в страховий резерв	949	311
4.4.	- витрати на інформаційне забезпечення: придбання літератури, вартість інтернет-послуг тощо**	92	631
4.6.	- суми нарахованих податків та зборів, в т.ч. нарахування ЄСВ **	92	641, 651
5.	Інші витрати звичайної діяльності		
5.1.	- вартість запасів, добровільно переданих протягом звітного року до Державного бюджету України або бюджетів місцевого самоврядування, до неприбуткових організацій, в розмірі, що не перевищує чотирьох відсотків оподаткованого прибутку попереднього звітного року	949	20, 21, 22...
5.2.	- вартість запасів, добровільно передані для цільового використання з метою охорони культурної спадщини установам науки, освіти, культури, заповідникам, музеям, музеям-заповідникам у розмірі, що не перевищує 10 відсотків оподаткованого прибутку за попередній звітний рік	949	20, 21, 22...
5.3.	- вартість запасів, добровільно передані на користь резидентів для цільового використання з метою виробництва національних фільмів (у тому числі анімаційних) та аудіовізуальних творів, але не більше 10 відсотків оподаткованого прибутку за попередній податковий рік	949	20, 21, 22...

5.4.	- вартість запасів, добровільно передані організаціям роботодавців та їх об'єднанням, створеним відповідно до закону з цього питання, у вигляді вступних, членських та цільових внесків, але не більше <i>0,2 відсотка</i> фонду оплати праці платника податку в розрахунку за звітний податковий рік	949	20, 21, 22...
5.5.	- інші витрати господарської діяльності, до яких ПКУ прямо не встановлено обмежень щодо віднесення до складу витрат	949	20, 631

*Якщо собівартість визнається в періоді реалізації відповідної продукції (товарів, послуг), то інші витрати – в періоді їх понесення.

** класифікація витрат за П(С)БО 16 не співпадає з класифікацією витрат за ПКУ.

Реалізація запасів

Дохід від реалізації запасів є *операційним доходом* підприємства та визнається за датою переходу покупцеві права власності на такий товар – тобто за датою переходу ризиків, контролю та управління (п. 137.1. ПКУ).

Особливості визнання таких доходів в залежності від форми розрахунку за отриману продукцію (товари):

1) Після переходу покупцю права власності на товари (роботи, послуги) з довготривалим технологічним циклом виробництва (більше одного року) виконавець здійснює коригування фактично отриманого доходу, пов'язаного з виготовленням таких товарів (робіт, послуг), нарахованого в попередні періоди протягом терміну їх виготовлення (п. 137.3. ПКУ).

Якщо фактично отриманий дохід у вигляді кінцевої договірної ціни (з урахуванням додаткових угод) перевищує суму доходу, попередньо нараховану за наслідками кожного податкового періоду протягом строку виготовлення таких товарів (робіт, послуг), таке перевищення підлягає зарахуванню до доходів звітного періоду, в якому відбувається перехід права власності на такі товари (роботи, послуги).

2) У разі продажу товарів за договором комісії (агентським договором) платником податку – комітентом датою

отримання доходу від такого продажу вважається *дата продажу* товарів, що належать комітенту, яка зазначена у звіті комісіонера (п. 137.5. ПКУ).

3) При здійсненні торгівлі з використанням автоматів із продажу товарів (послуг) чи іншого подібного обладнання, що не передбачає наявності реєстратора розрахункових операцій, датою отримання доходу вважається *дата вилучення* з таких автоматів (подібного обладнання) грошової виручки (п. 137.6. ПКУ).

4) Якщо торгівля через торговельні автомати здійснюється з використанням жетонів, карток або інших замінників грошового знака, вираженого в грошовій одиниці України, датою отримання доходу вважається *дата продажу таких жетонів*, карток або інших замінників грошового знака, вираженого в грошовій одиниці України (п. 137.6. ПКУ).

5) Якщо торгівля товарами, виконання робіт, надання послуг здійснюються з використанням кредитних або дебетових карток, дорожніх, комерційних, іменних або інших чеків, датою отримання доходу вважається *дата оформлення відповідного розрахункового документа* (п. 137.7. ПКУ).

6) У разі якщо після продажу товарів, виконання робіт, надання послуг здійснюється будь-яка зміна суми компенсації їх вартості, в тому числі перерахунок у випадках повернення проданих товарів чи права власності на такі товари (результати робіт, послуг) продавцю, платник податку-продавець та платник податку-покупець здійснюють відповідний перерахунок доходів або витрат (балансової вартості основних засобів) у звітному періоді, в якому сталася така зміна суми компенсації (п. 140.2. ПКУ).

В цілому дата визнання доходів від реалізації запасів не суперечить П(С)БО 15 [56].

Особливої уваги потребують операції з пов'язаними особами та бартерні операції:

- дохід, отриманий платником податку від продажу товарів пов'язаним особам, визначається відповідно до договірних цін, але *не менших від звичайних цін на такі товари*, що діяли на дату такого продажу, у разі, якщо договірна ціна на такі товари (роботи, послуги) відрізняється

більше ніж на 20 відсотків від звичайної ціни на такі товари (роботи, послуги) (п. 153.2.1. ПКУ);

- доходи та витрати від проведення товарообмінних (бартерних) операцій визначаються відповідно до договірної ціни такої операції, але не нижчої (вищої) від звичайних цін (п. 153.10. ПКУ).

Звільняється від оподаткування прибуток підприємств, отриманий від продажу на митній території України продуктів дитячого харчування власного виробництва, спрямований на збільшення обсягів виробництва та зменшення роздрібних цін таких продуктів (п. 154.2. ПКУ). Перелік продуктів дитячого харчування встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку операцій із запасами, що відображаються в податковому законодавстві, наведено в додатку Д.

2.1.3. Податковий облік результатів підприємницької діяльності

Доходи, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування, класифікуються (статті 135-137 ПКУ):

- доходи від операційної діяльності:

1. дохід від реалізації товарів (робіт, послуг);
2. дохід банківських установ;

- інші доходи включають:

1. доходи у вигляді дивідендів, процентів, роялті, від володіння борговими вимогами;
2. доходи від операцій оренди/лізингу;
3. суми штрафів та/або неустойки чи пені, фактично отримані за рішенням сторін договору або відповідних державних органів, суду;
4. вартість товарів, робіт, послуг, безоплатно отриманих платником податку у звітному періоді;
5. суми поворотної фінансової допомоги;
6. суми невикористаної частини коштів, що повертаються зі страхових резервів;

7. фактично отримані суми державного мита, попередньо сплаченого позивачем, що повертаються на його користь за рішенням суду;

8. суми акцизного податку, сплаченого/нарахованого покупцями/покупцям підакцизних товарів (за їх рахунок) на користь платника такого акцизного податку;

9. суми дотацій, субсидій, капітальних інвестицій із фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або бюджетів, отримані платником податку;

10. доходи, не враховані при обчисленні доходу періодів, що передують звітному, та виявлені у звітному податковому періоді;

11. дохід від реалізації необоротних матеріальних активів, майнових комплексів, оборотних активів;

12. інші доходи платника податку за звітний податковий період.

Систематизований перелік доходів, критерії їх визнання, відображення на рахунках бухгалтерського обліку наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Доходи, що враховуються при визначенні об'єкта
оподаткування податком на прибуток

№ з/п	Вид доходу	Умови визнання	Кореспонденція рахунків
1	2	3	4
1	Дохід від реалізації товарно-матеріальних цінностей	Дата передачі власності	$D_m 36, 30, 31, 681$ – K_m $701, 702, 703, 712$
2	Дохід від надання послуг та виконання робіт	Дата складання акта, що підтверджує завершеність операції (якщо операція довгострокова, передбачається поетапне виконання – дохід визнається відповідно до ступеня завершеності робіт)	$D_m 36, 30, 31, 681$ – $K_m 703$

продовження табл. 2.5

3	Дохід від коштів цільового фінансування	1) в періоді та пропорційно сумі понесених витрат, пов'язаних з фінансуванням; 2) в розмірі амортизації необоротних активів, придбаних за цільові кошти; 3) якщо витрати вже понесенні – в періоді отримання цільових коштів	$D_r 311 - K_r 48$ $D_m 48 - K_m 719^*$
4	У разі продажу товарів за договором комісії	Дата продажу товарів, що належать комітенту, визначена в звіті комісіонера (оплати або відвантаження)	$D_m 301, 311, 361,$ $681 - K_m 703$
5	У разі здійснення торгівлі товарами або послугами із застосуванням автоматів	Дата вилучення з таких автоматів грошової виручки	$D_r 33 - K_r 701 - 703$ $D_m 30, 31 - K_m 33$
6	При торгівлі ТМЦ, послугами, з використанням карток, чеків	Дата оформлення відповідного рахунку	$D_r 36 - K_r 701 - 703, 712$ $D_m 33 - K_m 36$
7	Проведення кредитно-депозитних операцій	Дата визнання відсотків (за принципами П(С)БО)	$D_m 373 - K_m 719$
8	Безповоротна фінансова допомога, безоплатне отримання ТМЦ	Дата фактичного отримання коштів/ТМЦ	1) безоплатно отримані оборотні активи: $D_m 30, 31, 20 \dots - K_m 718$; 2) безоплатно отримані необоротні активи: $D_m 10, 11, 12 - K_m 424$
9	Отримання орендних (лізингових) платежів	Дата нарахування платежів оренди відповідно до укладених угод оренди	$D_r 373 - K_r 713$
10	Продаж іноземної валюти.	Перехід права власності на іноземну валюту	$D_m 362, 311, 312 - K_m 711$

продовження табл. 2.5

11	Суми штрафів за рішенням сторін договору	Дата фактичного надходження	<i>Д_м 311, 301 – К_м 715</i>
12	Доходи від страхової діяльності	Дата виникнення відповідного платника податку – страховика перед страхувальником	<i>Д_м 378 – К_м 76</i>
13	Дохід за цінними паперами, придбаними з метою продажу	Сума відсотків включається до складу доходів у податковому періоді, протягом якого були визнані такі відсотки до виплати	<i>Д_м 373 – К_м 732</i>

** курсивом виділено облік визнання доходів за ПКУ*

Відповідно до ст. 138. ПКУ витрати, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, складаються із витрат операційної діяльності та інших витрат, крім витрат, визначених у п. 138.3. ст. 139 Кодексу.

Витрати операційної діяльності включають (табл. 2.6):

- *собівартість реалізованих товарів*, виконаних робіт, наданих послуг та інші витрати;
- *витрати банківських установ*, до яких відносяться: процентні витрати за кредитно-депозитними операціями, комісійні витрати, інші витрати, прямо пов'язані зі здійсненням банківських операцій та наданням банківських послуг; інші витрати, передбачені цим розділом.

Витрати, що формують собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг, *визначаються витратами того звітного періоду, в якому визнано доходи від реалізації таких товарів*, виконаних робіт, наданих послуг.

Інші витрати визначаються *витратами того звітного періоду, в якому вони були здійснені*.

Собівартість виготовлених та реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг складається з витрат, прямо пов'язаних з виробництвом таких товарів, виконанням робіт, наданням послуг, а саме:

- прямих матеріальних витрат (прямі матеріальні витрати зменшуються на вартість зворотних відходів);
- прямих витрат на оплату праці;

– амортизації виробничих основних засобів та нематеріальних активів, безпосередньо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг;

– вартості придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом товарів, виконанням робіт, наданням послуг;

– інших прямих витрат, у тому числі витрат з придбання електричної енергії (включаючи реактивну), у тому числі внески на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв;

– загальновиробничі витрати.

До складу **інших витрат** включаються:

– адміністративні витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством;

– витрати на збут, які включають витрати, пов'язані з реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг;

– інші операційні витрати (витрати за операціями в іноземній валюті, амортизація наданих в оперативну оренду необоротних активів, інші витрати операційної діяльності);

– фінансові витрати;

– інші витрати звичайної діяльності (крім фінансових витрат), не пов'язані безпосередньо з виробництвом та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг.

Відповідно до п.139.1. ПКУ **не включаються до складу витрат:** витрати, не пов'язані з провадженням господарської діяльності; суми попередньої (авансової) оплати товарів, робіт, послуг; витрати на погашення основної суми отриманих позик, кредитів; витрати на придбання, виготовлення, будівництво, реконструкцію, модернізацію та інше поліпшення основних засобів та нематеріальних активів, які підлягають амортизації; суми податку на прибуток, ПДВ; дивіденди; витрати, не підтверджені відповідними первинними документами; вартість торгових патентів; суми штрафів та/або неустойки та ін.

Витрати, що формують собівартість виготовленої та реалізованої продукції (реалізованих товарів, наданих послуг), витрати банківських установ, інші операційні витрати наведено в таблицях 2.3, 2.4.

Фінансові витрати та інші витрати звичайної діяльності – в таблиці 2.6.

**Фінансові витрати та інші витрати звичайної діяльності, що
враховуються при визначенні об'єкта оподаткування податком
на прибуток**

№ з/п	Вид витрат	Кореспонденція рахунків	
		Дт рах.	Кт рах.
1	2	3	4
1.	Фінансові витрати		
1.1.	витрати на нарахування процентів (за користування кредитами та позиками, за випущеними облігаціями та фінансовою орендою)	952	684
1.2.	інші витрати підприємства в межах норм, встановлених ПКУ, пов'язані із запозиченнями (крім фінансових витрат, які включені до собівартості кваліфікаційних активів відповідно до П(С)БО	952	684
2.	Інші витрати звичайної діяльності		
2.1.	суми коштів або вартість товарів, виконаних робіт, наданих послуг, добровільно перераховані (передані) протягом звітного року до Державного бюджету України або бюджетів місцевого самоврядування, до неприбуткових організацій в розмірі, що не перевищує <i>чотирьох відсотків</i> оподаткованого прибутку попереднього звітного року	631 949	311, 20... 631
2.2.	суми коштів, перераховані роботодавцями первинним профспілковим організаціям на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу, передбачені колективними договорами (угодами) відповідно до Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності", в межах <i>чотирьох відсотків</i> оподаткованого прибутку за попередній звітний рік	631 949	311 631

продовження табл. 2.6

2.3.	суми коштів, перераховані підприємствами всеукраїнських об'єднань осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на яких працює за основним місцем роботи не менш як 75 відсотків таких осіб, цим об'єднанням для ведення благодійної діяльності, але не більше 10 відсотків оподатковуваного прибутку попереднього звітного року	631 949	311 631
2.4.	витрати на створення резерву сумнівної заборгованості – визнаються витратами з метою оподаткування в сумі безнадійної дебіторської заборгованості з урахуванням підпункту 14.1.11	38	36, 64..
2.5.	вартість вугілля та вугільних брикетів, безоплатно наданих в обсягах та за переліком професій, що встановлюються Кабінетом Міністрів України	949	20
2.6.	суми коштів або вартість майна, добровільно перераховані/передані для цільового використання з метою охорони культурної спадщини установам науки, освіти, культури, заповідникам, музеям, музеям-заповідникам у розмірі, що не перевищує 10 відсотків оподатковуваного прибутку за попередній звітний рік	631 949	311, 20... 631
2.7.	суми коштів або вартість майна, добровільно перераховані/передані на користь резидентів для цільового використання з метою виробництва національних фільмів (у тому числі анімаційних) та аудіовізуальних творів, але не більше 10 відсотків оподатковуваного прибутку за попередній податковий рік	631 949	311, 20... 631

продовження табл. 2.6

2.8.	витрати платника податку, пов'язані з утриманням та експлуатацією фондів природоохоронного призначення (крім витрат, що підлягають амортизації або відшкодуванню згідно з нормами статей 144–148 ПКУ), які перебувають у його власності	92	631, 20...
2.9.	витрати на придбання ліцензій та інших спеціальних дозволів (крім тих, вартість та строк використання яких відповідають ознакам, встановленим ПКУ для основних засобів, та підлягають амортизації у складі нематеріальних активів)	631	311
2.10.	суми витрат, не враховані в минулих податкових та виявлені у звітному податковому періоді	949	631, 20...
2.11.	сума коштів або вартість майна, добровільно перераховані (передані) організаціям роботодавців та їх об'єднанням, створеним відповідно до закону з цього питання, у вигляді вступних, членських та цільових внесків, але не більше 0,2 відсотка фонду оплати праці платника податку в розрахунку за звітний податковий рік	949	311, 20...

Оподаткування неприбуткових установ та організацій

Статті 157.2–157.7 Податкового кодексу дають вичерпний перелік джерел фінансування діяльності неприбуткових організацій (НО), що звільняються від оподаткування.

Для органів державної влади України, органів місцевого самоврядування та створених ними установ або організацій, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів (ознака неприбутковості 0001-0004), це [39]:

- кошти або майно, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;
- пасивні доходи;
- кошти або майно, які надходять як компенсація вартості отриманих державних послуг (у тому числі доходи державних

навчальних закладів, отриманих від виготовлення та реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг (в тому числі платних), пов'язаних з їх основною статутною діяльністю);

- дотації або субсидії, отримані з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах технічної чи благодійної, тому числі гуманітарної, допомоги (крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким НО або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін).

Для благодійних фондів і благодійних організацій, громадських організацій, творчих спілок, політичних партій, науково-дослідних установ та вищих навчальних закладів III - IV рівня акредитації, заповідників, музеїв (ознака неприбутковості 0005-0008, 0014) джерелами фінансування є:

- кошти або майно, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

- пасивні доходи;

- кошти або майно, які надходять від ведення їх основної діяльності;

- дотації або субсидії, отримані із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги (крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким НО або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін).

Для кредитних спілок, пенсійних фондів (ознака неприбутковості відповідно 0010, 0009) виділяють наступні джерела фінансування:

- кошти, які надходять у вигляді внесків на недержавне пенсійне забезпечення або внесків на інші потреби, передбачені законодавством;

- доходи від здійснення операцій з активами (у тому числі пасивні доходи) недержавних пенсійних фондів та кредитних спілок, за пенсійними вкладками (внесками), рахунками учасників фондів банківського управління відповідно до закону з цих питань;

- дотації або субсидії, отримані із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги (крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким НО або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін).

Для інших юридичних осіб, діяльність яких не передбачає отримання прибутку згідно з нормами відповідних законів (ознака неприбутковості 0011) це:

- кошти або майно, які надходять від провадження їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів;

- дотації або субсидії, отримані із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги (крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким НО або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін).

Для спілок, асоціацій та інших об'єднань юридичних осіб (ознака неприбутковості 0012) :

- разові або періодичні внески засновників і членів;

- пасивні доходи;

- дотації або субсидії, отримані з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної допомоги, що надаються таким НО відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін).

Для релігійних організацій (ознака неприбутковості 0013):

- кошти або майно, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

- будь-які інші доходи від надання культових послуг;

- пасивні доходи.

Для житлово-будівельних кооперативів та об'єднань співвласників багатоквартирного будинку (ознака неприбутковості 0015):

- внески;
- кошти або майно, які надходять таким НО для забезпечення потреб їх основної діяльності;
- пасивні доходи.

Для професійних спілок, їх об'єднань та організацій профспілок, а також організацій роботодавців та їх об'єднань (ознака неприбутковості 0016) джерелами фінансування є:

- вступні, членські та цільові внески;
- відрядження коштів підприємств, установ і організацій на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу;
- безповоротна фінансова допомога чи добровільні пожертвування;
- пасивні доходи.

У разі коли за наслідками звітного (податкового) року доходи, зараховані до кошторису для утримання НО, перевищують суму визначених кошторисом витрат, *сума перевищення враховується у складі кошторису наступного року без сплати податку із суми перевищення.*

У випадку отримання неприбутковою організацією доходів із джерел, інших, ніж визначені п. 157.2 - 157.7 ПКУ, така організація зобов'язана *сплатити податок на прибуток, що визначається як сума доходів, отриманих із таких інших джерел, зменшена на суму витрат, пов'язаних з отриманням таких доходів, але не вище суми таких доходів.*

Приклад 1: Регіональним відділенням Фонду державного майна України в І кварталі 2013 р. отримано 1400 тис. грн. коштів із загального фонду бюджету та 300 тис. – із спеціального фонду бюджету. В цьому ж періоді реалізовано автомобіль за ціною 48 тис. грн. з ПДВ (переоціненою вартістю 80 тис. грн. та сумою нарахованого зносу 62 тис. грн.).

Кошти з бюджету не оподатковуються. Підлягають оподаткуванню податком на прибуток сума перевищення ціни продажу над залишковою вартістю, без ПДВ. Установа (неприбуткова організація) за результатами звітного періоду, в якому відбулась операція (І кварталу), зобов'язана сплатити

податок на прибуток за ставкою 19% (для 2013 р.) відповідно до п. 151.1. ПКУ:

$$((48 \text{ тис. грн.} - 8 \text{ тис.}) - (80 \text{ тис. грн.} - 62 \text{ тис. грн.})) \times 0,19 = 4,18 \text{ тис. грн.}$$

Оподаткуванню податком на прибуток підлягає перевищення залишку невикористаних коштів на кінець першого кварталу, наступного за звітним роком, над 25% отриманих організацією доходів в такому звітному році, що звільнені від оподаткування.

Приклад 2: Спілка художників отримала в 2012 р. членських внесків на суму 4000 грн., пасивних доходів на суму 1000 грн., гуманітарної допомоги на суму 6000 грн. На кінець першого кварталу 2013 р. невикористаними на заходи, передбачені кошторисом діяльності спілки в 2012 р. та в першому кварталі 2013 р., залишились 4500 грн.

Визначення об'єкта оподаткування податком на прибуток:

- 25% суми отриманих в 2012 році доходів, що звільняються від оподаткування:

$$(4000 \text{ грн.} + 1000 \text{ грн.} + 6000 \text{ грн.}) \times 0,25 = 2750 \text{ грн.};$$

- нерозподілена сума прибутку:

$$4500 \text{ грн.} - 2750 \text{ грн.} = 1750 \text{ грн.};$$

- податок із нерозподіленої суми прибутку за ставкою 19 % (в 2013 році) до суми перевищення: $1750 \text{ грн.} \times 0,19 = 332,50 \text{ грн.}$

Облік нарахування податкових зобов'язань по податку на прибуток :

$$\text{Дт } 981 - \text{Кт } 641/\text{п.п.} - 332,50 \text{ грн.}$$

За даними господарських операцій (додаток Е) в додатку Ж наведено заповнену декларацію по податку на прибуток .

2.2. Облік і звітність по податку на додану вартість

Методику нарахування та механізм погашення зобов'язань по податку на додану вартість регламентовано розділом V Податкового кодексу України «Податок на додану вартість».

Платником податку на додану вартість (ПДВ) є:

1) будь-яка особа, що провадить господарську діяльність і

реєструється за своїм добровільним рішенням як платник податку у порядку, визначеному ст. 183 ПКУ;

2) будь-яка особа, що зареєстрована або підлягає реєстрації як платник податку;

3) будь-яка особа, що ввозить товари на митну територію України в обсягах, які підлягають оподаткуванню, та на яку покладається відповідальність за сплату податків у разі переміщення товарів через митний кордон України відповідно до Митного кодексу України, а також:

- особа, на яку покладається дотримання вимог митних режимів, які передбачають повне або часткове умовне звільнення від оподаткування, у разі порушення таких митних режимів, встановлених митним законодавством;

- особа, яка використовує, у т.ч. при ввезенні товарів на митну територію України, податкову пільгу не за цільовим призначенням та/або всупереч умовам чи цілям її надання згідно із ПКУ, а також будь-які інші особи, що використовують податкову пільгу, яку для них не призначено.

4) особа, що веде облік результатів діяльності за договором про спільну діяльність без утворення юридичної особи;

5) особа – управитель майна, яка веде окремий податковий облік з податку на додану вартість щодо господарських операцій, пов'язаних з використанням майна, що отримане в управлінні за договорами управління майном.

6) особа, що проводить операції з постачання конфіскованого майна, знахідок, скарбів, майна, визнаного безхазайним, майна, за яким не звернувся власник до кінця строку зберігання, та майна, що за правом успадкування чи на інших законних підставах переходить у власність держави, незалежно від того, чи досягає вона загальної суми операцій із постачання товарів/послуг, а також незалежно від того, який режим оподаткування використовує така особа згідно із законодавством;

7) особа, що уповноважена вносити податок з об'єктів оподаткування, що виникають внаслідок поставки послуг підприємствами залізничного транспорту з їх основної діяльності, що перебувають у підпорядкуванні платника податку

в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

При цьому, особа підлягає обов'язковій реєстрації як платник податку у разі, коли загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів (послуг), що підлягають оподаткуванню, у т.ч. з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі, нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх дванадцяти календарних місяців сукупно перевищує 300 000 гривень (без урахування податку на додану вартість) (п. 181.1. ПКУ).

Особа, яка провадить оподатковувані операції і не є платником податку у зв'язку з тим, що обсяги оподатковуваних операцій є меншими від 300 000 грн. (без ПДВ) та обсяги постачання товарів/послуг іншим платникам податку за останні 12 календарних місяців сукупно становлять не менше 50 відсотків загального обсягу постачання може добровільно зареєструватися як платник податку за її заявою.

Об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з:

- постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, у т.ч. операції з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику (кредитору), на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу/орендарю;
- постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;
- ввезення товарів (супутніх послуг) на митну територію України в митному режимі імпорту або реімпорту;
- вивезення товарів (супутніх послуг) у митному режимі експорту або реекспорту;
- постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом.

База оподаткування операцій з постачання товарів (послуг) визначається, виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче за звичайні ціни, з урахуванням загальнодержавних податків та зборів (крім податку на додану вартість та акцизного податку на спирт етиловий, що

використовується виробниками – суб'єктами господарювання для виробництва лікарських засобів, у тому числі компонентів крові і вироблених з них препаратів, крім лікарських засобів у вигляді бальзамів та еліксирів).

До складу договірної (контрактної) вартості включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику податку безпосередньо покупцем або через будь-яку третю особу у зв'язку з компенсацією вартості товарів/послуг.

База оподаткування операцій з постачання товарів, ввезених на митну територію України, визначається виходячи з їх договірної (контрактної) вартості, але не нижче митної вартості товарів, з якої були визначені податки і збори, що справляються під час їх митного оформлення, з урахуванням акцизного податку та ввізного мита, за винятком податку на додану вартість, що включаються в ціну товарів/послуг згідно із законом.

У разі постачання необоротних активів, у тому числі в разі їх самостійної ліквідації, переведення з виробничих у не виробничі, переведення з використання в оподатковуваних операціях для використання в неоподатковуваних, база оподаткування визначається виходячи з їх балансової вартості на момент постачання.

До бази оподаткування враховується вартість товарів/послуг, які постачаються за будь-які кошти (за виключенням суми компенсації на покриття різниці між фактичними витратами та регульованими цінами (тарифами) у вигляді виробничої дотації з бюджету), та вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платникові податку безпосередньо отримувачем товарів/послуг або будь-якою третьою особою як компенсація вартості товарів/послуг, поставлених таким платником податку.

У разі постачання товарів за договорами фінансового лізингу базою оподаткування є договірна (контрактна) вартість, але не нижче ціни придбання об'єкту лізингу.

Розміри ставок податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах:

- 1) 20% (до 31.12.2013 р.);

17% (з 01.01.2014 р.);

2) 0%.

За нульовою ставкою ПДВ оподатковуються операції з:

1) експорту товарів (супутніх послуг), якщо їх експорт підтверджений митною декларацією, оформленою відповідно до вимог митного законодавства;

2) постачання товарів:

а) для заправки або забезпечення морських суден, що:

– використовуються для навігаційної діяльності, перевезення пасажирів або вантажів за плату, промислової, риболовецької або іншої господарської діяльності, що провадиться за межами територіальних вод України;

– використовуються для рятування або подання допомоги в нейтральних або територіальних водах інших країн;

– входять до складу Військово-Морських Сил України та відправляються за межі територіальних вод України, у тому числі на якірні стоянки;

б) для заправки або забезпечення повітряних суден, що:

– виконують міжнародні рейси для навігаційної діяльності чи перевезення пасажирів або вантажів за плату;

– входять до складу Повітряних Сил України та відправляються за межі повітряного кордону України, у тому числі у місця тимчасового базування;

в) та інші операції.

Не є об'єктом оподаткування ПДВ операції з:

- випуску (емісії), розміщення у будь-які форми управління та продажу (погашення, викупу) за кошти цінних паперів, що випущені в обіг (емітовані) суб'єктами підприємницької діяльності, Національним банком України, Міністерством фінансів України, органами місцевого самоврядування відповідно до закону;

- передачі майна у схов (відповідальне зберігання), а також у лізинг (оренду), крім передачі у фінансовий лізинг;

- надання послуг із страхування, співстрахування або перестрахування особами, які мають ліцензію на здійснення страхової діяльності відповідно до закону;

- обігу валютних цінностей (у тому числі національної та іноземної валюти), банківських металів, банкнот та монет

Національного банку України, за винятком тих, що використовуються для нумізматичних цілей, базою оподаткування яких є продажна вартість;

- надання послуг з інкасації, розрахунково-касового обслуговування, залучення, розміщення та повернення коштів за договорами позики, депозиту, вкладу (у тому числі пенсійного), управління коштами та цінними паперами (корпоративними правами та деривативами), доручення, надання, управління і переуступки фінансових кредитів, кредитних гарантій і банківських поручительств особою, що надала такі кредити, гарантії або поручительства;

- виплат у грошовій формі заробітної плати (іншим прирівняним до неї виплатам), а також пенсій, стипендій, субсидій, дотацій за рахунок бюджетів або Пенсійного фонду України чи інших фондів загальнообов'язкового соціального страхування (крім тих, що надаються у майновій формі); виплат дивідендів, роялті у грошовій формі або у вигляді цінних паперів, які здійснюються емітентом; надання комісійних (брокерських, дилерських) послуг із торгівлі та/або управління цінними паперами (корпоративними правами), деривативами та валютними цінностями;

- реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення та перетворення) юридичних осіб;

- постачання позашкільним навчальним закладом вихованцям, учням і слухачам платних послуг у сфері позашкільної освіти;

- та інші операції згідно чинного законодавства.

Звільняються від оподаткування операції:

- постачання продуктів дитячого харчування та товарів дитячого асортименту для немовлят за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

- постачання послуг із здобуття вищої, середньої, професійно-технічної та дошкільної освіти навчальними закладами, у тому числі навчання аспірантів і докторантів, навчальними закладами, що мають ліцензію на постачання таких послуг, а також послуг з виховання та навчання дітей у будинках культури, дитячих музичних, художніх, спортивних школах і клубах, школах мистецтв та послуг з проживання учнів

або студентів у гуртожитках;

- постачання товарів спеціального призначення для інвалідів за переліком, встановленим Кабінетом Міністрів України;

- постачання послуг із доставки пенсій, страхових виплат та грошової допомоги населенню (незалежно від способу доставки) на всіх етапах доставки до кінцевого споживача;

- постачання послуг з охорони здоров'я закладами охорони здоров'я, що мають ліцензію на постачання таких послуг, а також постачання послуг реабілітаційними установами для інвалідів та дітей-інвалідів, що мають ліцензію на постачання таких послуг відповідно до законодавства;

- постачання (передплати) періодичних видань друкованих засобів масової інформації та книжок (крім видань еротичного характеру), учнівських зошитів, підручників та навчальних посібників вітчизняного виробництва, словників українсько-іноземної або іноземно-української мови, доставки таких періодичних видань друкованих засобів масової інформації на митній території України;

- постачання лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів (у тому числі аптечними закладами), а також виробів медичного призначення за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

- операції банків з продажу (передачі) або придбання зобов'язань за депозитами (вкладами);

- та інші операції згідно чинного законодавства.

Датою виникнення податкових зобов'язань з поставки товарів (робіт, послуг) вважається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що *сталася раніше*:

- або дата зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок платника податку як оплата товарів (робіт, послуг), що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів (робіт, послуг) за готівку – дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої – дата інкасації готівки у банківській установі, що обслуговує платника податку;

- дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів –

дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Приклад розрахунку суми ПДВ, яка підлягає сплаті до бюджету за даними господарських операцій звітного періоду:

Таблиця 2.7

Господарські операції підприємства в звітному періоді

№ з/п	Дата	Зміст операцій
1	2	3
1	10.02	Придбано сировину для виробничих потреб у ПАТ «Імпульс» на суму 12000 грн. (в т.ч. ПДВ) на умовах оплати в наступних періодах
2	11.02	Придбано запасні частини, що не використовуються у господарській діяльності у ТОВ «Стиль» на суму 4800 грн. (в т.ч. ПДВ), розрахунок здійснено в звітному періоді
3	14.02	Реалізовано товари ПП «Промтехсервіс» на суму 30000 грн. на умовах авансових платежів покупця (в т.ч. ПДВ)
4	14.02	Ліквідовано тістомісильну машину, залишковою вартістю 5000 грн. (на момент оприбуткування машини був визнаний податковий кредит)
5	17.02	Оплачено вартість проживання фінансового директора в готелі «Дніпро» під час службового відрядження на суму 900 грн. (в т.ч. ПДВ)
6	22.02	Надана благодійна допомога місцевому дитячому будинку у вигляді канцтоварів балансовою вартістю 600 грн. без ПДВ
7	27.02	Експортовано продукцію власного виробництва на суму 18 500 грн.

Додаткова інформація:

Право на ПК виникає лише тоді, якщо покупка призначається для використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку (п.198.3 ПКУ). Звільняються від оподаткування операції з: надання благодійної допомоги, зокрема безоплатне постачання товарів/послуг благодійним організаціям, утвореним і зареєстрованим відповідно до законодавства (п. 197.1.15 ПКУ). При цьому попередньо визнаний податковий кредит на товарно-матеріальні цінності, що передаються, підлягає поверненню!

Операції з експорту оподатковуються за ставкою «0» (п. 195.1 ПКУ).

Таблиця 2.8

Розрахунок зобов'язань підприємства з ПДВ

№ з/п	Зміст операцій	Сума, грн.	Бух. облік		ПЗ	ПК
			Дт	Кт		
1	2	3	4	5	6	7
1	Оприбутковано сировину для виробничих потреб у ПАТ «Імпульс» на умовах оплати в наступних періодах:					
	первісна вартість сировини, без ПДВ	10000	201	631		
	сума податкового кредиту по ПДВ*	2000	641/пдв	631		2000
2	Оприбутковано запасні частини, що не використовуються у господарській діяльності у ТОВ «Стиль», розрахунок здійснено в звітному періоді					
	первісна вартість запасних частин, без ПДВ	4000	207	631		
	сума ПДВ в розрахункових документах	800	949	631		—
	проведено розрахунок за отримані запчастини	4800	631	311		
3	Дохід від реалізації товарів ПП «Промтехсервіс» на умовах авансових платежів покупця				—	
	сума доходу від реалізації з ПДВ	30000	681	702		
	ПДВ в розрахункових документах	5000	702	643	—	
4	Облік ліквідації виробничого обладнання					
	списання залишкової вартості виробничого обладнання	5000	976	104		
	донарахування суми ПДВ (5000*0,2)	1000	976	641/пдв	1000	

продовження табл. 2.8

5	Списано оплачену суму вартості проживання фінансового директора в готелі «Дніпро» під час службового відрядження					
	оплачено вартість проживання	900	372	311		
	списано вартість проживання на адміністративні витрати, без ПДВ	750	92	372		
	визнано податковий кредит по ПДВ*	150	641/пдв	372		150
6	Списана сума наданої в звітному періоді благодійної допомоги місцевому дитячому будинку у вигляді канцтоварів					
	списано балансову вартість переданих канцтоварів, без ПДВ	600	949	22		
	донараховано суму ПДВ на вартість списаних канцтоварів	120	949	641/пдв	120	
7	Дохід від реалізації продукції на експорт	18500	362	701	—	
	ПДВ у складі реалізації продукції на експорт	00	701	641/пдв	00	
Разом					1120	2150

*приймемо умовно, що підприємство отримало податкову накладну

ПДВ до сплати = ПЗ – ПК = 1120 – 2150 = 1030 грн. При цьому сальдо за Дт641/пдв – це сума ПДВ до відшкодування.

Платники податку, які мають право на застосування нульової ставки податку на прибуток, на період з 1 квітня 2011 року до 1 січня 2016 року можуть вибрати *квартальний податковий період*. Заява про вибір квартального податкового періоду подається податковому органу разом з декларацією за наслідками останнього податкового періоду календарного року. При цьому квартальний податковий період починає застосовуватися з першого податкового періоду наступного календарного року.

Податкова декларація з ПДВ подається платником незалежно від того, виникло у звітному періоді у платника податкове зобов'язання чи ні, тобто незалежно від стану фінансово-господарської діяльності платника податку.

Суми обороту та податку в декларації проставляються в гривнях, без копійок.

Порядок обігу податкових накладних

Податкову накладну заповнює особа, яка зареєстрована як платник податку та якій присвоєно індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість. Окремими випадками, що обумовлюють виписку податкової накладної є:

- при складанні податкової накладної філією чи іншим структурним підрозділом платника податку в податковій накладній зазначаються найменування головного підприємства;

- під час виконання *договорів про спільну діяльність* податкова накладна виписується особою, яка веде облік результатів такої діяльності;

- при здійсненні господарських операцій, пов'язаних із використанням майна, отриманого в *управління за договорами управління* майном, податкова накладна виписується особою – управителем майна;

- у разі надання *нерезидентом послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України*, податкова накладна виписується зареєстрованим на території України платником податку - покупцем (отримувачем).

Податкова накладна виписується у день виникнення податкових зобов'язань продавця. Порядковий номер податкової накладної присвоюється *відповідно до її номера в реєстрі виданих та отриманих податкових накладних* та не містить літер чи інших символів.

Платники податку на додану вартість складають окремі податкові накладні за видами діяльності, що передбачають спеціальний режим оподаткування.

Сплачена (нарахована) сума податку на додану вартість у податковій накладній повинна відповідати сумі податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг продавця у реєстрі виданих та отриманих податкових накладних.

Податкова накладна, яка виписується платником податку - отримувачем товарів/послуг, складається в одному примірнику.

Оригінал податкової накладної надається покупцю (отримувачу) товарів/послуг на його вимогу.

Не дає права покупцю на віднесення сум податку на додану вартість до податкового кредиту:

- відсутність факту реєстрації платником податку - продавцем товарів/послуг податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних;
- порушення порядку заповнення податкової накладної;
- податкова накладна виписана платником, звільненим від сплати податку за рішенням суду, після набрання чинності таким рішенням суду.

У разі відмови продавця товарів/послуг надати податкову накладну або в разі порушення ним порядку її заповнення та/або порядку реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних покупець має право додати до податкової декларації за звітний податковий період заяву із скаргою на такого постачальника. До заяви додаються копії відповідних розрахункових документів, або копії первинних документів.

Податкова накладна виписується на кожне повне або часткове постачання товарів/послуг.

Усі примірники податкової накладної підписуються особою, уповноваженою платником податку здійснювати постачання товарів/послуг, та скріплюються печаткою такого платника податку – продавця. *Податкова накладна не підписується покупцем товарів/послуг і не скріплюється його печаткою.*

Для скріплення податкових накладних може бути виготовлена окрема печатка «Для податкових накладних».

У разі якщо база оподаткування визначається виходячи із звичайних цін і перевищує суму постачання товарів/послуг (звичайна ціна перевищує фактичну), продавець виписує дві податкові накладні: одну – на суму, розраховану виходячи з фактичної ціни постачання, другу – на суму, розраховану виходячи з перевищення звичайної ціни над фактичною.

Податковим кодексом України встановлено, що з 1 січня 2012 року в Єдиному реєстрі *мають обов'язково реєструватися податкові накладні із сумою податку на додану вартість понад 10 тис.грн.* Також, до Єдиного реєстру включатимуться

податкові накладні незалежно від розміру податку в одній податковій накладній, виписаній при здійсненні операцій з постачання *підакцизних товарів та товарів, ввезених на митну територію України* (пункт 11 розділ XX "Перехідні положення"). Податкові накладні, не занесені до Єдиного реєстру, позбавляють права покупця на податковий кредит з ПДВ.

Реєстрація податкових накладних або розрахунків коригування до податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних здійснюється *не пізніше двадцяти календарних днів, наступних за датою їх виписки* [65].

Приклад заповнення Податкової декларації з ПДВ за даними господарських операцій (додаток Е) наведено в додатку 3, зразок заповнення податкової накладної – в додатку И.

2.3. Облік і звітність по податку на доходи фізичних осіб

Порядок нарахування та сплати податку з доходів фізичних осіб (далі – ПДФО) регламентовано розділом IV Податкового кодексу України «Податок на доходи фізичних осіб» [39].

Платниками податку є:

- фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;
- податковий агент.

Об'єктом оподаткування резидента є:

1. загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
2. доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час нарахування (виплати, надання);
3. іноземні доходи – доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суму єдиного внеску на

загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до Накопичувального фонду, а у випадках, передбачених законом, – обов'язкових страхових внесків до недержавного пенсійного фонду, які відповідно до закону сплачуються за рахунок заробітної плати працівника, а також на суму податкової соціальної пільги (за її наявності) та суми податкової знижки такого звітного року.

Основні положення в оподаткуванні доходів фізичних осіб:

1. Кодекс повертає прогресивну ставку податку:

<i>Розмір місячного доходу</i>	<i>Сума податку</i>
Доход менше або дорівнює 10 розмірам мінімальної заробітної плати (станом на 1 січня звітного податкового року)	15% зі всієї суми оподатковуваного доходу
Доход більше 10 мінімальних заробітних плат (станом на 1 січня звітного податкового року)	З доходу, який дорівнює 10 мінімальним заробітним платам, утримують 15% податку + з решти доходу утримують 17%

2. Зарплата та виплати за цивільно-правовими договорами на користь нерезидентів оподатковуються за такими самими ставками, що й аналогічні виплати на користь резидентів (15 і 17%).

3. При оподаткуванні операцій з продажу рухомого та нерухомого майна визначено залежність ставки від кількості операцій з продажу протягом року та наявності експертної оцінки об'єкту.

Ставки податку, що застосовуються до доходу від продажу:

- 0% – до першого продажу нерухомого майна протягом року, за умови, що воно перебувало у власності фізичної особи *понад три роки* (інакше – ставка ПДФО 5%);

- 1% – до першого доходу від продажу рухомого майна у вигляді легкового автомобіля, мотоцикла, моторолера;

- 5% – до доходу від продажу більше, ніж одного об'єкту нерухомого майна та при продажі рухомого майна, в тому числі

при другому та кожному подальшому продажі легкового автомобіля, мотоцикла, моторолера;

–15%, 17% – до доходу з операцій з продажу (обміну) рухомого та нерухомого майна, що здійснюється фізичними особами-нерезидентами.

4. З 1 січня 2011 р. зменшено ставку податку на оподаткування дивідендів від емітентів-юридичних осіб України з 15% до 5%.

5. З 1 січня 2015 р. передбачено оподаткування процентів від депозитних та поточних рахунків у розмірі 5%.

6. Замість існуючого терміну «податковий кредит» введено новий термін – «податкова знижка». Аби скористатися правом податкової знижки платник податку повинен задекларувати свої доходи та понесені витрати, на які дозволено зменшити суму доходу у вигляді зарплати. Серед витрат, дозволених до включення до податкової знижки: частина суми процентів за користування іпотечним житловим кредитом; пожертвування та благодійні внески неприбутковим організаціям у розмірі, що не перевищує 4% суми загального оподатковуваного доходу такого звітного року; сума коштів, сплачених за навчання; сума коштів, сплачених на користь закладів охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг з лікування такого платника податку або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, у тому числі для придбання ліків і т.д. Загальна сума податкової знижки не може перевищувати суми річного загального оподатковуваного доходу платника податку, нарахованого як заробітна плата, зменшена на величину ЄСВ та податкову соціальну пільгу (якщо платник податку мав на неї право).

Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, отримуваного від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на **суму податкової соціальної пільги (ПСП)**. До 1 січня 2015 року розмір ПСП становить 50% розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому на 1 січня звітного податкового року, надалі вона складатиме 100% прожиткового мінімуму.

Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та винагороди), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює *розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.*

При цьому граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги одному з батьків, визначається як добуток суми, визначеної в абзаці вище, та відповідної кількості дітей.

Регламентовано застосування наступних *підвищених соціальних пільг*:

1. у розмірі *100%* прожиткового мінімуму – для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, – у розрахунку на кожну таку дитину;

2. у розмірі *150%* прожиткового мінімуму – для платника податку, який:

а) є одинокою матір'ю (батьком), вдовою (вдівцем) або опікуном, піклувальником – у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

б) утримує дитину-інваліда – у розрахунку на кожну таку дитину віком до 18 років;

в) є особою, віднесеною законом до першої або другої категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

г) є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;

г) є інвалідом I або II групи;

д) є особою, якій присуджено довічну стипендію як громадянину, що зазнав переслідувань за правозахисну діяльність;

е) є учасником бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на якого поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

3. у розмірі 200% прожиткового мінімуму – для платника податку, який є:

а) Героєм України, Героєм Радянського Союзу, Героєм Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави, особою, нагородженою чотирма і більше медалями "За відвагу";

б) учасником бойових дій під час Другої світової війни або особою, яка у той час працювала в тилу, та інвалідом I і II групи, з числа учасників бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

в) колишнім в'язнем концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни або особою, визнаною репресованою чи реабілітованою;

г) особою, яка була насильно вивезена з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, що перебували у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками;

г) особою, яка перебувала на блокадній території колишнього Ленінграда у період з 8 вересня 1941 року по 27 січня 1944 року.

Пільга застосовується за одним місцем роботи на підставі поданої платником податку заяви разом із підтверджуючими документами (у січні місяці звітного року).

Слід зауважити, що *податкова соціальна пільга не може бути застосована до:*

– доходів платника податку, інших ніж заробітна плата;

– заробітної плати, яку платник податку протягом звітного податкового місяця отримує одночасно з доходами у вигляді стипендії, грошового чи майнового (речового) забезпечення учнів, студентів, аспірантів, ординаторів, ад'юнктів, військовослужбовців, що виплачуються з бюджету;

– доходу самозайнятої особи від провадження підприємницької діяльності, а також іншої незалежної професійної діяльності.

У разі якщо платник податку має право на застосування податкової соціальної пільги з двох і більше підстав

застосовується одна податкова соціальна пільга з підстави, що передбачає її найбільший розмір.

Податкову соціальну пільгу не можна застосовувати до виплат з тимчасової непрацездатності, однак з них утримується ЄСВ.

Повний перелік **неоподатковуваних доходів** відображається у статті 165 ПКУ. Серед них:

1. допомога по вагітності та пологах, допомога при народженні дитини, допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

2. пенсії;

3. аліменти;

4. сума, сплачена роботодавцем на користь вітчизняних вищих та професійно-технічних навчальних закладів за фізичну особу. Сума, звільнена від оподаткування, не повинна перевищувати розміру прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень на кожний повний або неповний місяць підготовки чи перепідготовки такої фізичної особи, незалежно від того, чи перебуває ця особа у трудових відносинах з роботодавцем, але за умови, що вона уклала з ним письмовий договір про взяті зобов'язання з відпрацювання у такого роботодавця після закінчення навчального закладу і отримання спеціальності не менше ніж 3 роки;

5. стипендія;

6. суми страхових виплат при відшкодуванні вартості майна та цивільної відповідальності;

7. вартість житла, яке передається з державної або комунальної власності у власність платника податку безоплатно або із знижкою відповідно до закону, а також сума державної підтримки на будівництво чи придбання доступного житла, яка надається платнику податку відповідно до законодавства;

8. вартість дарунків, якщо їх вартість не перевищує 50 % однієї мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня звітного податкового року, за винятком грошових виплат у будь-якій сумі;

9. сума коштів, отриманих як виграш, приз у державну грошову лотерею в розмірі, що не перевищує 50 мінімальних заробітних плат;

10. сума майнового та немайнового внеску платника податку до статутного фонду юридичної особи – емітента корпоративних прав, в обмін на такі корпоративні права.

Щодо оподаткування окремих видів доходів:

1. Виграші та призи

Доходи у вигляді виграшів та призів оподатковуються за подвійною ставкою – 30%.

Однак, це правило не стосується виграшів у державних та недержавних грошових лотереях, виграшу гравця, отриманого від організатора азартної гри, – із них утримують 15% (17%) податку. Грошові виграші у спортивних змаганнях (крім винагород спортсменам – чемпіонам України, призерам спортивних змагань міжнародного рівня) оподатковуються за ставкою 15% (17%).

Утримувати податок повинен податковий агент під час нарахування доходу у вигляді призів.

2. Суми, надміру витрачені на відрядження

Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, подається до закінчення 5-го банківського дня, що настає за днем, у якому платник податку завершує таке відрядження.

ПКУ не передбачає штрафів за невчасне повернення коштів, наданих на відрядження або під звіт. Оподаткуванням доходом у разі відрядження буде сума, що перевищує суму витрат платника податку на таке відрядження.

3. Доходи від спадкування (дарування)

Ставка податку залежить від ступеня споріднення – першого (0%) чи другого (5%). У переліку осіб, які належать до першого ступеня споріднення, значаться лише батьки, чоловік або дружина та діти. Членами сім'ї, що мають другий ступінь споріднення є *батьки чоловіка або дружини та діти чоловіка або дружини*.

Для всіх спадкоємців за нульовою ставкою будуть оподатковуватись успадковані непогашені вклади в Ощадбанку СРСР.

Будь-яка спадщина від спадкодавця-нерезидента обкладається за ставкою 15% (17%).

Приклад розрахунку податку на доходи фізичних осіб

ПП “Колос” нарахувало і виплатило працівникам відділу заробітну плату за n – місяць 2013 року:

Податковий номер	ПІБ	Посадовий оклад, грн.	Премія, грн.	Матеріальна допомога, грн.	Виплати за листами по тимчасовій непрацездатності, грн.
1	2	3	4	5	6
3234567890	Андрійчук В.С.	4400	600		
3470096781	Гришук П.О.	3000	800		
2047907856	Мороз О.М.	4800	600	700	
3245611907	Яковенко А.П.	5200	600		670

Додаткові дані:

1. Андрійчук В.С. – вдова, документи на отримання податкової соціальної пільги не подавала.

2. Гришук П.О. – мати трьох дітей віком до 18 років, всі документи на отримання податкової соціальної пільги подані.

3. Мороз О.М. – всі документи на отримання податкової соціальної пільги подані, було надано матеріальну допомогу у зв’язку із сімейними обставинами у розмірі, що не оподатковується податком з доходу фізичних осіб.

4. Яковенко А.П. – всі документи на отримання податкової соціальної пільги подані, хворів з 15 по 18 число звітного місяця (виплати здійснюються за рахунок підприємства).

Розрахунок суми ПДФО для кожного працівника:

1. Андрійчук В.С.: ЄСВ – $5000,00 \times 3,6\% = 180,00$ (грн.)

ПДФО – $(5000,00 - 180,00) \times 15\% = 723,00$ (грн.)

2. Гришук П.О.: ЄСВ – $3800,00 \times 3,6\% = 136,80$ (грн.)

ПДФО – $(3800,00 - 136,80 - 573,50 \times 3) \times 15\% = 291,41$ (грн.)

3. Мороз О.М.: ЄСВ – $5400,00 \times 3,6\% = 194,40$ (грн.)

ПДФО – $(5400,00 - 194,40) \times 15\% = 780,84$ (грн.)

4. Яковенко А.П.: ЄСВ – $5800,00 \times 3,6\% = 208,80$ (грн.)

ЄСВ лікарняні – $670,00 \times 2\% = 13,40$ (грн.)

ПДФО – $(6470,00 - 208,80 - 13,40) \times 15\% = 937,17$ (грн.)

Облік нарахованих доходів та проведених з них утримань наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Облік нарахованих доходів та проведених з них утримань

№ з/п	ПІБ	Види нарахованих доходів /утриманих виплат	Сума, грн.	Бухгалтерський облік	
				Дт	Кт
1	2	3	4	5	6
1.	Андрійчук В.С.	основна зар.	4400,00	93	661
		плата			
		премія	600,00	93	661
		ПДФО	723,00	661	641/ПДФО
		ЄСВ	180,00	661	651
2.	Гришук П.О.	основна зар.	3000,00	93	661
		плата			
		премія	800,00	93	661
		ПДФО	291,41	661	641/ПДФО
		ЄСВ	136,80	661	651
3.	Мороз О.М.	основна зар.	4800,00	93	661
		плата			
		премія	600,00	93	661
		матеріальна допомога	700,00	93	661
		ПДФО	780,84	661	641/ПДФО
4.	Яковенко А.П.	ЄСВ	194,40	661	651
		основна зар.	5200,00	93	661
		плата			
		премія	600,00	93	661
		лікарняні	670,00	949	661
		ПДФО	937,17	661	641/ПДФО
		ЄСВ	222,20	661	651

Ознаки доходів наведено в додатку К, методику підготовки Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку за вищенаведеним прикладом – в додатку Л.

Міжнародна практика оподаткування доходів фізичних осіб

Основну частку податкових надходжень в Україні становить податок на доходи фізичних осіб, що призводить до того, що податковий тягар лягає на матеріальне забезпечення працездатних громадян.

В багатьох країнах по різному трактують сутність категорії «податок»: в Німеччині – це підтримка, яку громадяни надають державі; у Великобританії – обов'язок перед державою; у США податок розуміється як «фіксований обов'язковий платіж» тощо [27; 34].

Якщо порівнювати динаміку надходжень податку на прибуток і податку на доходи фізичних осіб з такими країнами як США, Японія, Німеччина, то переважаючим у структурі надходжень зазначених країн є податок на доходи фізичних осіб, частка якого становить більше 40%. Натомість, питома вага податку на прибуток корпорацій становить менше 10% [16].

Не зважаючи на домінуючу позицію податку на доходи фізичних осіб, негативною як у міжнародній, так і у вітчизняній податкових системах є тенденція соціальної несправедливості при його сплаті – більший податковий тягар лягає на ті верстви населення, які отримують дохід на мінімально встановленому рівні.

У сучасному суспільстві податки на прибуток функціонують швидше як регулятори, ніж як дохідний інструмент. Податкові системи розвинених країн світу надзвичайно гнучкі: у США та Великобританії платник податку може самостійно обирати найбільш ефективний з кількох варіантів способів оподаткування своїх доходів.

Значні соціальні видатки та постійна увага зарубіжних держав до платника податків сприяли формуванню досить високого рівня податкової культури платників-фізичних осіб.

На відміну від ПКУ, який встановлює порядок, ставки, правила оподаткування податком із доходів фізичних осіб виключно на загальнодержавному рівні, в іноземних державах органам місцевого самоврядування надано досить широке право в сфері податкової юрисдикції: у Болгарії, на Кіпрі, в Естонії, Греції, Латвії, Норвегії, Румунії особистий прибутковий податок

належить до місцевих податків; в Бельгії, Данії, Фінляндії, Швеції та Швейцарії органи місцевого самоврядування самостійно визначають ставки, за якими будуть оподатковуватися доходи громадян.

Досить цікавою є практика справляння податку в Китайській Народній Республіці. Держава надає право податковим агентам компенсувати витрати на забезпечення сплати податку в розмірі 2% від суми утриманого податку [6].

На відміну від вітчизняних реалій, де передові комп'ютерні технології в процесі подання податкової звітності тільки почали застосовуватися на практиці, в Австралії визначення податкового зобов'язання та суми податку, що підлягають поверненню, за допомогою інформаційних технологій є широко апробованим процесом. Пересічний платник податку може скористатися через мережу Інтернет так званим “tax calculator” – податковим калькулятором, робота якого побудована за принципом алгоритму. Задаючи суму отриманого доходу та параметри, що є характерними для платника податку (пільги, знижки, витрати), програма самостійно обраховує необхідні фіскальні показники.

В цілому податок на доходи в Україні потребує суттєвого доопрацювання для забезпечення його основної функції – легалізацію доходів та мотивацію громадян суспільства в питаннях розрахунків з бюджетом по своїх зобов'язаннях.

2.4. Облік і звітність по акцизному податку

Визначення об'єкта оподаткування акцизним податком регламентовано в розділі VI Податкового кодексу України «Акцизний податок».

Відповідно до ст. 212. **платниками податку є :**

- особи, які виробляють підакцизні товари (продукцію) на митній території України, у тому числі з давальницької сировини;
- особи – суб'єкти господарювання, які ввозять підакцизні товари (продукцію) на митну територію України;
- фізичні особи – резиденти або нерезиденти, які ввозять підакцизні товари (продукцію) на митну територію України в

обсягах, що підлягають оподаткуванню відповідно до митного законодавства;

- особи, які реалізують конфісковані підакцизні товари (продукцію);

- особи, які реалізують або передають у володіння, користування чи розпорядження підакцизні товари (продукцію), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування;

- особи, на які покладається дотримання вимог митних режимів, що передбачають звільнення від оподаткування у разі порушення таких вимог.

До підакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртві дистилати, алкогольні напої, пиво;

- тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну;

- нафтопродукти, скраплений газ;

- автомобілі легкові, кузови до них, причеи та напівпричеи, мотоцикли.

Об'єктами оподаткування є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції);

- реалізації (передачі) підакцизних товарів (продукції) з метою власного споживання, промислової переробки, здійснення внесків до статутного капіталу, а також своїм працівникам;

- ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України;

- реалізації конфіскованих підакцизних товарів (продукції);

- реалізації або передачі у володіння, користування чи розпорядження підакцизних товарів (продукції), що були ввезені на митну територію України із звільненням від оподаткування;

- обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що перевищують встановлені норми втрат.

Не підлягають оподаткуванню та/або звільняються від оподаткування наступні операції з підакцизними товарами:

– вивезення (експорту) підакцизних товарів (продукції) платником податку за межі митної території України;

– ввезення на митну територію України раніше експортованих підакцизних товарів (продукції), у яких виявлено недоліки, що перешкоджають реалізації цих товарів на митній території країни імпортера, для їх повернення експортеру;

– реалізації легкових автомобілів для інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, коштів фондів загальнообов'язкового державного страхування, а також легкових автомобілів спеціального призначення;

– ввезення підакцизних товарів (продукції) на митну територію України, призначених для офіційного (службового) користування дипломатичними представництвами іноземних держав;

– безоплатної передачі для знищення підакцизних товарів (продукції), конфіскованих за рішенням суду;

– ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції), що використовуються як сировина для виробництва підакцизних товарів (продукції);

– ввезення фізичними особами на митну територію України підакцизних товарів (продукції) в обсягах, що не перевищують норм безмитного ввезення, встановлених законом;

– реалізації безпосередньо вітчизняними виробниками алкогольних напоїв і тютюнових виробів магазинам безмитної торгівлі;

– ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів) як міжнародної технічної допомоги та ін.

Встановлені ставки податку: адвалорні, специфічні, адвалорні та специфічні одночасно.

База оподаткування залежить від застосування ставок податку (п. 215.2.2. ПКУ):

– із застосуванням **адвалорних ставок** :

вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку;

вартість товарів (продукції), що ввозяться на митну територію України, за встановленими імпортером максимальними роздрібними цінами на товари (продукцію), які він імпортує, без податку на додану вартість та з урахуванням акцизного податку;

- із застосуванням **специфічних ставок** базою оподаткування є їх величина, визначена *в одиницях виміру ваги, об'єму, кількості товару (продукції), об'єму циліндрів двигуна автомобіля або в інших натуральних показниках;*

- із застосуванням *одночасно адвалорних та специфічних* ставок податку базою оподаткування є база, визначена відповідно до попередніх пунктів.

Датою виникнення податкових зобов'язань щодо підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, є *дата їх реалізації* особою, яка їх виробляє, незалежно від цілей і напрямів подальшого використання таких товарів (продукції).

Датою виникнення податкового зобов'язання щодо зіпсованого, знищеного, втраченого підакцизного товару (продукції) є *дата складання* відповідного акта.

Суми податку, що підлягають сплаті, з підакцизних товарів (продукції), вироблених на митній території України, визначаються платником податку самостійно, виходячи з об'єктів оподаткування, бази оподаткування та ставок цього податку, що діють на дату виникнення податкових зобов'язань.

Ввезення на митну територію України підакцизних товарів (продукції), що переміщуються через митну територію України транзитом, проводиться *без сплати податку за умови здійснення заходів щодо гарантування доставки товарів (продукції) у порядку, визначеному митним законодавством.*

Приклад розрахунку акцизного податку.

У березні 2013 р. вітчизняним підприємством-виробником тютюнових виробів було виготовлено та реалізовано 60000000 штук цигарок з фільтром одного найменування. Максимальна роздрібна ціна без урахування податку на додану вартість та акцизного податку встановлена виробником на рівні 6 грн. за 1 пачку (20 штук цигарок в 1 пачці).

Розрахуємо величину акцизного податку, якщо специфічна ставка складає 96,21 грн. за 1000 штук, адвалорна – 25 % бази оподаткування.

Обчислення сум акцизного податку з тютюнових виробів здійснюється одночасно за адвалорними та специфічними ставками:

$$АП_{\text{специфічна ставка}} = 60\,000\,000 : 1000 \times 96,21 = 5\,772\,600 \text{ грн.}$$

$$АП_{\text{адвалорна ставка}} = 60\,000\,000 : 20 \times 6 \times 25\% = 4\,500\,000 \text{ грн.}$$

$$АП_{\text{разом}} = 5\,772\,600 + 4\,500\,000 = 10\,272\,600 \text{ грн.}$$

Перевіримо, чи розраховане податкове зобов'язання *не менше встановленої мінімальної величини акцизного податку (п.215.3.3. ПКУ)*:

$$АП_{\text{мінімальне податкове зобов'язання}} = 60\,000\,000 : 1000 \times 160,35 = 9\,921\,000 \text{ грн.}$$

Для відображення доходу від реалізації наведених вище підакцизних товарів послідовно розрахуємо роздрібну вартість реалізації:

$$\text{– вартість без ПДВ та акцизного податку: } 60\,000\,000 : 20 \times 6 = 1\,800\,000 \text{ (грн.);}$$

$$\text{– вартість з урахуванням акцизного податку: } 1\,800\,000 + 10\,272\,600 = 12\,072\,600 \text{ (грн.);}$$

$$\text{– вартість з урахуванням суми ПДВ: } 12\,072\,600 + 12\,072\,600 \times 0,2 = 14\,487\,120 \text{ (грн.).}$$

Бухгалтерський облік реалізації (з урахуванням різних форм оплати):

$$\text{– дохід від реалізації з ПДВ: Дт30,31,36,682 – Кт701 – 14\,487\,120 (грн.);}$$

$$\text{– суми ПДВ: Дт701 – Кт 641/пдв – 12\,072\,600 \times 0,2 = 2\,414\,520 (грн.);}$$

$$\text{– суми акцизного податку: Дт701 – Кт 641/акц – 10\,272\,600 (грн.);}$$

$$\text{– списання суми доходу без податків на фінансовий результат: Дт701 – Кт791 – 1\,800\,000 (грн.).}$$

Міжнародна практика оподаткування акцизним податком

Акцизні податки (в міжнародній практиці оподаткування в більшості випадків «акцизний збір») мають широке

застосування. На світовому ринку тютюнові вироби обкладаються найбільшими «акцизами» – суми часто становлять більше половини роздрібної ціни підакцизних товарів. Для прикладу, в США щороку податки від тютюнової галузі поповнюють бюджет країни більше ніж на 200 мільярдів доларів США [6].

При цьому акцизний збір застосовується урядами країн, щоб збільшити надходження до бюджетів. Проте, підвищення акцизів – не лише зменшення надприбутків виробників тютюнової продукції на користь держбюджету, а й покращення здоров'я нації.

Всесвітня організація охорони здоров'я не дарма вважає, що підвищення податків та цін на тютюнові вироби – один із найбільш дієвих способів протидії тютюновій епідемії. Наприклад, у Шотландії, мешканці якої мають репутацію запеклих курців, чергове підняття акцизів кілька років тому знизило кількість інфарктів на 17%. Для України таке зниження означало б, що із 50 тисяч щорічних «інфарктників» 8,5 тисячі могли б запобігти захворюванню.

Акцизний збір на цигарки може сплачуватись на основі різних об'єктів оподаткування: Австралія, ПАР і Норвегія, стягують «специфічний» збір, сума якого вираховується на основі ціни за одну сигарету; в Таїланді, Парагваї, Венесуелі та Боснії застосовується для обчислення збору відсоток від вартості товару (адвалорний) [36].

У багатьох країнах, де акцизний збір сплачується саме за адвалорною системою, прийнято мінімальну ставку збору, що дозволяє їм захистити дохід і реалізувати завдання організацій охорони здоров'я. Мінімальний акцизний збір передбачає гарантовану сплату мінімальної ставки за кожну пачку сигарет, незалежно від її роздрібної ціни (що дозволяє запобігти поширенню дешевих сигарет).

З січня 2011 р. 24 із 27 держав Європейського Союзу (зокрема Греція, Італія, Іспанія, Нідерланди, Німеччина, Польща, Франція) застосовують мінімальний акцизний збір. Інші країни, які також почали застосовувати мінімальний акцизний збір, – це Аргентина, Ізраїль, Росія, Швейцарія, Туреччина й Україна [11; 16].

Фіскальна політика нашої держави орієнтована на досягнення двох цілей: отримання державного доходу та охорону здоров'я нації. На думку експертів з охорони здоров'я, такі фіскальні заходи, як податкові та цінові, є ключовими компонентами універсальної тютюнової політики на засадах позитивної динаміки суспільного розвитку.

2.5. Облік і звітність по фіксованому сільськогосподарському податку

Відповідно до розділу XIV ПКУ «Спеціальні податкові режими» платниками фіксованого сільськогосподарського податку (ФСП) є сільськогосподарські товаровиробники, у яких *частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75% [39].*

У селекційних центрах, на підприємствах (в об'єднаннях) з плеємінної справи у тваринництві до продукції власного виробництва також належать плеємінні (генетичні) ресурси, придбані в інших селекційних центрах, на підприємствах (в об'єднаннях) із плеємінної справи у тваринництві та реалізовані вітчизняним підприємствам для осіменіння маточного поголів'я тварин.

Якщо сільськогосподарський товаровиробник утворюється шляхом злиття, приєднання, перетворення, поділу або виділення згідно з відповідними нормами Цивільного кодексу України, то норма щодо дотримання частки сільськогосподарського товаровиробництва, яка дорівнює або перевищує 75% за попередній податковий (звітний) рік, поширюється на:

- усіх осіб окремо, які зливаються або приєднуються;
- кожен окрему особу, утворену шляхом поділу або виділу;
- особу, утворену шляхом перетворення.

Особливості переходу новостворених сільськогосподарських підприємств на сплату ФСП:

- сільськогосподарські товаровиробники, утворені шляхом злиття або приєднання, можуть бути платниками податку в рік

утворення, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік всіма товаровиробниками, які беруть участь у їх утворенні, дорівнює або перевищує 75%;

– сільськогосподарські товаровиробники, утворені шляхом перетворення платника податку, можуть бути платниками податку в рік перетворення, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік, дорівнює або перевищує 75%;

– сільськогосподарські товаровиробники, утворені шляхом поділу або виділення, можуть бути платниками податку з наступного року, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік, дорівнює або перевищує 75%;

– новоутворені сільськогосподарські товаровиробники можуть бути платниками податку з наступного року, якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік, дорівнює або перевищує 75%.

Не може бути зареєстрований як платник фіксованого сільськогосподарського податку:

1) суб'єкт господарювання, у якого понад 50% доходу, отриманого від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва та продуктів її переробки, становить дохід від реалізації декоративних рослин, диких тварин і птахів, хутряних виробів і хутра;

2) суб'єкт господарювання, що провадить діяльність з виробництва та/або реалізації підакцизних товарів, крім виноматеріалів виноградних, вироблених на підприємствах первинного виноробства для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції;

3) суб'єкт господарювання, який на день подання документів для набуття статусу платника податку має податковий борг (недоїмку), за винятком безнадійного податкового боргу (недоїмки), який виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

Об'єктом оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Базою оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників є: *нормативна грошова оцінка одного гектара* сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), проведена за станом на 1 липня 1995 року; для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) – *нормативна грошова оцінка одного гектара* ріллі в Автономній Республіці Крим або в області, проведена за станом на 1 липня 1995 року.

Розмір ставок ФСП з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду для сільськогосподарських товаровиробників залежить від категорії (типу) земель, їх розташування та становить (у відсотках бази оподаткування):

а) для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди) – 0,15 %;

б) для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,09 %;

в) для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – 0,09 %;

г) для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,03 %;

г) для земель водного фонду – 0,45 %;

д) для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці

продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди, – 1,0 %.

Базовим податковим (звітним) періодом для ФСП є календарний рік, що починається з 1 січня і закінчується 31 грудня.

Попередній податковий (звітний) рік для новоутворених сільськогосподарських товаровиробників – період з дня державної реєстрації до 31 грудня того ж року.

Податковий (звітний) рік для сільськогосподарських товаровиробників, що ліквідуються, – період з початку року до їх фактичного припинення.

Сільськогосподарські товаровиробники самостійно обчислюють суму податку щороку за станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному органу державної податкової служби за місцезнаходженням платника податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за встановленою Податковим кодексом України формою.

Сплата податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця, у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах:

- а) у I кварталі – 10 %;
- б) у II кварталі – 10 %;
- в) у III кварталі – 50 %;
- г) у IV кварталі – 30 %.

Якщо протягом податкового (звітного) періоду у платника ФСП змінилася площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у зв'язку з набуттям (втратою) на неї права власності або користування, такий платник зобов'язаний:

– уточнити суму податкових зобов'язань з податку на період починаючи з дати набуття (втрати) такого права до останнього дня податкового (звітного) року;

– подати протягом 20 календарних днів місяця, що настає за звітним періодом, органам державної податкової служби за

місцезнаходженням платника податку та місцем розташування земельної ділянки декларацію з уточненою інформацією про площу земельної ділянки, а також відомості про наявність земельних ділянок та їх нормативну грошову оцінку.

Платники податку перераховують в установленний строк загальну суму коштів на відповідний рахунок місцевого бюджету за місцем розташування земельної ділянки.

Платники ФСП не є платниками таких податків і зборів:

- а) податку на прибуток підприємств;
- б) земельного податку (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва);
- в) збору за спеціальне використання води;
- г) збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності (у частині провадження торговельної діяльності).

Сільськогосподарські товаровиробники для набуття і підтвердження статусу платника податку щороку, до 20 лютого, подають станом на 1 січня поточного року:

– загальну податкову декларацію з податку на поточний рік щодо всієї площі земельних ділянок, з яких справляється податок – (сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень), та/або земель водного фонду внутрішніх водойм (озер, ставків та водосховищ), – органу державної податкової служби за своїм місцезнаходженням (місцем перебування на податковому обліку);

– звітну податкову декларацію з податку на поточний рік окремо щодо кожної земельної ділянки – органу державної податкової служби за місцем розташування такої земельної ділянки;

– розрахунок частки сільськогосподарського товаровиробництва – органам державної податкової служби за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок;

– відомості (довідку) про наявність земельних ділянок – органам державної податкової служби за своїм місцезнаходженням та/або за місцем розташування земельних ділянок.

У відомості (довідці) про наявність земельних ділянок

зазначаються відомості про кожний документ, що встановлює право власності та/або користування земельними ділянками, у тому числі про кожний договір оренди земельної частки (паю).

Довідка про набуття або підтвердження статусу платника податку видається протягом 10 робочих днів з дати подання сільськогосподарським товаровиробником податкової декларації або заяви органом державної податкової служби за місцезнаходженням такого платника (місцем перебування на податковому обліку).

У разі, якщо у податковому (звітному) році частка сільськогосподарського товаровиробництва становить менш як 75 %, сільськогосподарський товаровиробник сплачує податки у наступному податковому (звітному) році на загальних підставах.

Відповідно до ПКУ платники податку несуть відповідальність за правильність обчислення, своєчасність подання податкових декларацій та сплати сум податку.

Приклад розрахунку ФСП:

СТЗОВ «Явір» є платником фіксованого сільськогосподарського податку. Підприємство має наступні види угідь (за даними кадастрової книги): рілля – 3200 га; сіножаті – 120 га; багаторічні насадження – 27 га.

Примітка: грошова оцінка 1 га земель: рілля – 3800 грн.; сіножаті – 3240 грн.; багаторічні насадження – 2830 грн.

Визначаємо суму фіксованого сільськогосподарського податку та відображаємо у звітності:

ФСП рілля = $3200 \times 3800 \times 0,15 \% = 18240,00$ грн.

ФСП сіножаті = $120 \times 3240 \times 0,15 \% = 583,20$ грн.

ФСП багаторічні насадження = $27 \times 2830 \times 0,09 \% = 68,77$ грн.

Загальна сума нарахованого фіксованого сільськогосподарського податку за звітний рік становить 18891,97 грн.

Облік нарахування ФСП: Дт23 – Кт641/фсп – сума податку списується на виробничі витрати сільськогосподарського підприємства.

В додатку М наведено приклад заповнення Розрахунку по ФСП за даними наведених вище господарських операцій.

2.6. Облік і звітність по платі за землю

Обчислення та сплату податку регламентовано розділом XIII Податкового кодексу України «Плата за землею» [39].

Платниками податку є власники та землекористувачі земельних часток (паїв).

Об'єкти оподаткування:

– земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні;

– земельні частки (паї), які перебувають у власності.

База оподаткування:

– нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації;

– площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Ставки податку за один гектар сільськогосподарських угідь встановлюються у відсотках від їх нормативної грошової оцінки у таких розмірах:

– для ріллі, сіножатей та пасовищ – 0,1;

– для багаторічних насаджень – 0,03.

Ставка податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі 1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки, за винятком земельних ділянок, зазначених у ст. 272, 273, 276 ПКУ.

Ставки податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких не проведено, встановлюються у розмірах:

Групи населених пунктів з чисельністю населення, тис. осіб	Ставки податку, гривень за 1 кв. метр	Коефіцієнт, що застосовується у містах Києві, Сімферополі, Севастополі та містах обласного значення
1	2	3
до 3	0,28	
від 3 до 10	0,56	
від 10 до 20	0,90	
від 20 до 50	1,40	1,2
від 50 до 100	1,69	1,4
від 100 до 250	1,97	1,6
від 250 до 500	2,26	2,0
від 500 до 1000	2,82	2,5

Групи населених пунктів з чисельністю населення, тис. осіб	Ставки податку, гривень за 1 кв. метр	Коефіцієнт, що застосовується у містах Києві, Сімферополі, Севастополі та містах обласного значення
1	2	3
від 1000 і більше	3,95	3,0

Ставки податку диференціюються в залежності від типу земельних ділянок та їх використання.

Податок за земельні ділянки (в межах населених пунктів), надані для залізниць в межах смуг відведення, для гірничодобувних підприємств для видобування корисних копалин та розробки родовищ корисних копалин, а також за водойми, надані для виробництва рибної продукції, справляється у розмірі 25 % податку, обчисленого відповідно до статей 274 і 275 цього Кодексу.

Ставка податку за один гектар несільськогосподарських угідь, зайнятих господарськими будівлями (спорудами), встановлюється у розмірі 5% від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області.

Ставка податку за земельні ділянки, передані у власність або надані в користування на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення (крім сільськогосподарських угідь та лісових земель), нормативну грошову оцінку яких не проведено, встановлюється у розмірі 5% від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області тощо.

Ставка податку за земельні ділянки на землях водного фонду встановлюється у розмірі 0,3% від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області.

Ставка податку за земельні ділянки на землях водного фонду, а також за земельні ділянки лісгосподарського призначення, які зайняті виробничими, культурно-побутовими, господарськими та іншими будівлями і спорудами, встановлюється у розмірі 5% від нормативної грошової оцінки

одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області.

Пільги щодо сплати податку мають наступні юридичні особи:

- заповідники, у тому числі історико-культурні, національні природні парки, заказники (крім мисливських);

- дослідні господарства науково-дослідних установ і навчальних закладів сільськогосподарського профілю та професійно-технічних училищ;

- бюджетні установи, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;

- дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України;

- релігійні організації України, діяльність яких не передбачає одержання прибутку;

- неприбуткові організацій, які не мають прибутку і не проводять операцій підприємницького характеру та ін.

Не сплачується податок за:

- сільськогосподарські угіддя зон радіоактивно забруднених територій;

- землі сільськогосподарських угідь, що перебувають у тимчасовій консервації або у стадії сільськогосподарського освоєння;

- земельні ділянки державних сортовипробувальних станцій і сортоділень;

- земельні ділянки сільськогосподарських підприємств усіх форм власності та фермерських (селянських) господарств, зайняті молодими садами, ягідниками та виноградниками та ін.

Органи місцевого самоврядування до 1 лютого поточного року подають відповідному органу державної податкової служби за місцезнаходженням земельної ділянки дані стосовно наданих пільг зі сплати земельного податку юридичним та/або фізичним особам.

Нові зміни щодо зазначеної інформації надаються до 1 числа першого місяця кварталу, що настає за звітним кварталом, у якому відбулися зазначені зміни.

Якщо платники податку, які користуються пільгами, надають в оренду земельні ділянки, окремі будівлі, споруди або їх частини, податок за такі земельні ділянки та земельні ділянки

під такими будівлями (їх частинами) сплачується на загальних підставах.

Підприємства-платники плати за землю самостійно обчислюють суму податку щороку *станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого* поточного року подають відповідному органу державної податкової служби за місцезнаходженням земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік.

При цьому, платник плати за землю має право подавати щомісяця нову звітну податкову декларацію, що звільняє його від обов'язку подання податкової *декларації не пізніше 20 лютого* поточного року, протягом 20 календарних днів місяця, що настає за звітним.

За нововідведені земельні ділянки або за новоукладеними договорами оренди землі платник плати за землю подає податкову декларацію протягом 20 календарних днів місяця, що настає за звітним.

Власники землі та землекористувачі сплачують плату за землю з дня виникнення права власності або права користування земельною ділянкою.

У разі припинення права власності або права користування земельною ділянкою плата за землю сплачується за фактичний період перебування землі у власності або користуванні у поточному році.

Податкове зобов'язання щодо плати за землю, визначене у податковій декларації на поточний рік, сплачується рівними частками власниками та землекористувачами земельних ділянок за місцезнаходженням земельної ділянки за податковий період, який дорівнює календарному місяцю, щомісяця *протягом 30 календарних днів*, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця.

Центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів за індексом споживчих цін за попередній рік щороку розраховує величину коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земель, на який індексується нормативна грошова оцінка сільськогосподарських угідь, земель населених пунктів та інших земель несільськогосподарського призначення за станом на 1 січня поточного року, що визначається за формулою:

$$K_i = [I - 10]:100, \quad (2.4)$$

де I – індекс споживчих цін за попередній рік.

У разі якщо індекс споживчих цін не перевищує 110 відсотків, такий індекс застосовується із значенням 110.

Коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земель застосовується кумулятивно залежно від дати проведення нормативної грошової оцінки земель.

Приклад розрахунку плати за землю:

1. Сільськогосподарське підприємство займає земельну ділянку площею 800000 м². Грошова оцінка одного гектара ріллі із урахуванням коефіцієнта індексації становить 18033,2 грн.

$$ПЗ = 18033,2 \times 0,1\% \times 80 = 1442,66 \text{ грн.}$$

Підприємству слід подати податкову декларацію на поточний рік до 1 лютого з розбивкою річної суми самостійно нарахованого податкового зобов'язання рівними частками за місяцями (1442,66:12=120,22 грн.). При поданні такої декларації необхідно подати також довідку (витяг) про розмір нормативної грошової оцінки земельної ділянки. Плата за землю сплачуватиметься у розмірі 120,22 грн. щомісячно протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця.

2. ПрАТ “Нова” займає земельну ділянку площею 1500 м² в обласному центрі із чисельністю населення 320 тис. осіб. Нормативну грошову оцінку земельної ділянки не проведено.

$$ПЗ_{\text{річна}} = 1500 \times 2,26 \times 2,0 = 6780 \text{ грн.}$$

$$ПЗ_{\text{місячна}} = 6780:12 = 565 \text{ грн.}$$

Міжнародна практика оподаткування землі

У країнах Європи держава регулює та обмежує приватну власність на землю: максимальну величину земельної власності на сім'ю встановлено, наприклад, в Румунії 100 га, в Угорщині – 300 га на особу.

У Польщі ринок земель регулюється переважно економічними засобами. Держава через спеціально створене Агентство сільськогосподарської власності державної казни здійснює викуп у селянських господарств земель та нерухомості й продає їх перспективним господарствам, малоземельним, молодим селянам тощо. При цьому пріоритет надається

покупцям, які мають належну кваліфікацію [4; 26].

В деяких країнах з метою боротьби зі спекуляцією земельними ділянками обмежуються права вільного розпорядження землею шляхом введення обов'язкового використання землі для сільського господарства протягом певного терміну: у Болгарії, Угорщині, Чехії і Словаччині він становить 5 років, у Японії 3 – роки.

У Франції, Данії купівля-продаж земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб або забороняється (у районах особливо родючих земель), або обмежується (вимагається дозвіл місцевих органів влади, а також осіб, які проживають у цій місцевості).

Чітко контролюється ринок землі у скандинавських країнах. У Швеції встановлюється переважне право на купівлю землі органів місцевою самоврядування, насамперед, з метою розвитку житлового будівництва. У Норвегії, де лише 3% земель придатні для сільськогосподарського виробництва, відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення здійснюється у дозвільному порядку, дозволи видають Міністерство сільського господарства та інші органи державного управління [26, 38].

У нашій державі доцільно використати досвід Угорщини і Чехії. В Угорщині при купівлі сільськогосподарських угідь (до 100 га) власник може отримати банківський кредит на 10 років у розмірі 70% від вартості землі, що купується. Угорщина використовує також нормативні дотації господарств, розмір яких залежить від площі сільськогосподарських угідь: до 10га – 12 тис. форинтів на гектар, 10-30 га – 8 тис., понад 300 га (для господарських товариств і кооперативів) дотація надається лише при вирощуванні сої та гороху [4].

Для України цікавою є практика Угорщини щодо створення Земельного (іпотечного) банку і Земельного фонду. В Угорщині державний іпотечний банк надає тільки довгострокові кредити (не менш як на 5 років) та забезпечує виконання ряду функцій:

- підвищення ефективності діяльності державного земельного кадастру і контролю над цільовим використанням, охороною та поліпшенням земель. Земельний

банк проводить також облік та контроль власників та землекористувачів земельних ділянок та паїв, що спрощує оподаткування, зменшує тіньові схеми на ринку земель;

- здійснення «монетизації» землі, тобто процесу її залучення до ринкового обігу, перетворення в актив, що має реальну вартість;

- проведення ринкового перерозподілу землі від неефективних до ефективних власників, які спроможні продуктивно працювати, але не мають для цього фінансових ресурсів;

- підвищення забезпеченості сільського господарства кредитними ресурсами, що стимулюватимуть його розвиток;

- забезпечення реального розвитку ринку іпотечних цінних паперів як важливої складової фондового ринку держави.

Земельний фонд викуповує земельні ділянки у громадян, що одержали їх у держави внаслідок роздержавлення і не бажають на них працювати; заставлені сільськогосподарські угіддя іпотечного банку (оскільки банк не займається сільськогосподарським виробництвом). Фонд має право продавати або надавати в оренду придбані ним угіддя особам, які будуть вести ефективне товарне виробництво сільськогосподарської продукції.

Земля є надзвичайно стратегічним виробничим ресурсом для суб'єктів господарської діяльності, особливо в умовах негативного впливу на її економічну оцінку антропогенного навантаження. Відтак, податок на землю вимагає подальшого удосконалення механізму його справляння з метою забезпечення фінансування раціонального використання, охорони та відтворення земельних ділянок (паїв).

2.7. Облік і звітність по збору за використання води

Методику нарахування та сплати збору за спеціальне використання води регламентує розділ XVI Податкового кодексу України «Спеціальні податкові режими», ст. 323 – 328 [39].

Платниками збору є водокористувачі – суб'єкти господарювання незалежно від форми власності: юридичні

особи, їх філії, відділення, представництва, інші відокремлені підрозділи без утворення юридичної особи (крім бюджетних установ), постійні представництва нерезидентів, а також фізичні особи – підприємці, які використовують воду, отриману шляхом забору води з водних об'єктів (первинні водокористувачі) та/або від первинних або інших водокористувачів (вторинні водокористувачі), та використовують воду.

Об'єктом оподаткування збором є фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі, з урахуванням обсягу втрат води в їх системах водопостачання.

При цьому об'єктом оподаткування збором за спеціальне використання води без її вилучення з водних об'єктів є:

- для потреб гідроенергетики – фактичний обсяг води, що пропускається через турбіни гідроелектростанцій для вироблення електроенергії;

- для потреб водного транспорту – час використання поверхневих вод вантажним самохідним і несамохідним флотом, що експлуатується (залежно від тоннажності), та пасажирським флотом, що експлуатується (залежно від кількості місць).

Об'єктом оподаткування збором за спеціальне використання води для потреб рибництва є фактичний обсяг води, необхідної для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (у тому числі для поповнення, яке пов'язане із втратами води на фільтрацію та випаровування).

Збір не справляється за воду, що використовується:

- для задоволення питних і санітарно-гігієнічних потреб населення ;

- для протипожежних потреб;

- для потреб зовнішнього благоустрою територій міст та інших населених пунктів;

- для пилозаглушення у шахтах і кар'єрах;

- науково-дослідними установами, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України, для проведення наукових досліджень у галузі рисосіяння та для виробництва елітного насіння рису.

Збір не справляється за воду:

- що втрачена в магістральних та міжгосподарських каналах зрошувальних систем та магістральних водогонів;
- що вилучається з надр для усунення шкідливої дії вод;
- що використовується садівницькими та городницькими товариствами (кооперативами) тощо.

Ставки збору за спеціальне використання поверхневих та підземних вод в гривнях на 100 куб. метрів диференційовані (ст. 325 ПКУ).

Наприклад, за спеціальне використання поверхневих вод:

- для Дніпра на північ від міста Києва, включаючи місто Київ – 32,84 грн./100 куб. м;
- Сіверського Дінця – 64,04 грн./100 куб. м;
- Дністра – 19,68 грн./100 куб. м;
- Тиси – 14,78 грн./100 куб. м. та ін

За спеціальне використання підземних вод: Вінницька область – 52,49 грн./100 куб. м.; Львівська – 47,63 грн./100 куб. м.; Києво-Святошинський район Київської області – 38,16 грн./100 куб. м.; Рівненський район Рівненської області – 42,36 грн./100 куб. м та ін.

Окремо в розділі наведено ставки збору за спеціальне використання води для галузевих потреб, зокрема:

- для потреб гідроенергетики: 6,38 гривні за 10 000 куб. метрів води, пропущеної через турбіни гідроелектростанцій;
- для потреб водного транспорту з усіх річок, крім Дунаю, становлять:

для вантажного самохідного і несамохідного флоту, що експлуатується, – 0,1094 гривні за 1 тоннаж-добу експлуатації;

для пасажирського флоту, що експлуатується, – 0,0122 гривні за 1 місце-добу експлуатації;

- для потреб рибництва становлять: 33,51 гривні за 10 000 куб. метрів поверхневої води; 40,29 гривні за 10 000 куб. метрів підземної води тощо.

До ставок збору *житлово-комунальні підприємства застосовують коефіцієнт 0,3.*

Водокористувачі самостійно обчислюють збір за спеціальне використання води та збір за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики і рибництва

щокварталу наростаючим підсумком з початку року, а за спеціальне використання води для потреб водного транспорту – починаючи з першого півріччя поточного року, у якому було здійснено таке використання.

Збір обчислюється, виходячи з *фактичних обсягів використаної води* (підземної, поверхневої, отриманої від інших водокористувачів) водних об'єктів з урахуванням обсягу втрат води в їх системах водопостачання, встановлених у дозволі на спеціальне водокористування, лімітів використання води, ставок збору та коефіцієнтів.

За обсяги води, переданої водокористувачем – постачальником іншим водокористувачам без укладення з останніми договору на поставку води, *збір обчислюється і сплачується таким водокористувачем – постачальником.*

Водокористувачі, які використовують воду із змішаного джерела, обчислюють збір, враховуючи обсяги води в тому співвідношенні, у якому формується таке змішане джерело, що зазначається в дозволах та договорах на поставку води, з урахуванням втрат води в їх системах водопостачання, ставок збору та коефіцієнтів.

Водокористувачі, які використовують воду з каналів, обчислюють збір виходячи з фактичних обсягів використаної води з урахуванням втрат води в їх системах водопостачання, встановлених лімітів використання води, ставок збору, встановлених для водного об'єкта, з якого забирається вода в канал, та коефіцієнтів.

Справляння збору за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики, водного транспорту і рибництва не звільняє водокористувачів від сплати збору за спеціальне використання води.

Збір за спеціальне використання води для потреб рибництва обчислюється, виходячи з фактичних обсягів води, необхідної для поповнення водних об'єктів під час розведення риби та інших водних живих ресурсів (у тому числі для поповнення, яке пов'язане із втратами води на фільтрацію та випаровування), та ставок збору.

Обсяг фактично використаної води обчислюється водокористувачами самостійно на підставі даних первинного

обліку згідно з показаннями вимірювальних приладів.

Обсяг фактично використаної води на державних системах у зрошувальному землеробстві визначають органи водного господарства.

Органи, що видають дозволи на спеціальне водокористування, щороку до 20 січня подають органам державної податкової служби та органам водного господарства інформацію про водокористувачів, яким видано такі дозволи. Водокористувачі, яким видано дозволи на спеціальне водокористування та які здійснюють постачання води іншим водокористувачам, щороку до 20 січня подають органам державної податкової служби та органам водного господарства перелік водокористувачів – абонентів.

У разі зміни умов водокористування, видачі протягом року нових дозволів на спеціальне водокористування, укладення договорів на поставку води водокористувачі, які отримали переоформлені дозволи на спеціальне водокористування, договори на поставку води, зобов'язані *протягом 10 днів* повідомити про це органам державної податкової служби та органам водного господарства.

Існують певні особливості обчислення збору при встановленні лімітів використання води (ст. 327 ПКУ):

- у разі перевищення водокористувачами встановленого річного ліміту використання води збір обчислюється і сплачується у *п'ятикратному розмірі*, виходячи з фактичних обсягів використаної води понад встановлений ліміт використання води, ставок збору та коефіцієнтів;

- за понадлімітне використання води збір обчислюється за кожним джерелом водопостачання окремо згідно з установленими ставками збору та коефіцієнтами;

- за відсутності у водокористувача дозволу на спеціальне водокористування із встановленими в ньому лімітами використання води збір справляється за весь обсяг використаної води, що підлягає оплаті як за понадлімітне використання.

Базовий податковий (звітний) період для збору дорівнює *календарному кварталу*. Платники збору обчислюють суму збору наростаючим підсумком з початку року та складають податкові декларації.

Податкові декларації збору подаються платниками збору органам державної податкової служби у строки, визначені для квартального податкового (звітного) періоду, за місцем податкової реєстрації.

Філії, відділення, інші відокремлені підрозділи юридичної особи-водокористувача, які мають банківські рахунки, ведуть окремий бухгалтерський облік своєї діяльності, складають окремий баланс, подають податкові декларації та сплачують збір за своїм місцем податкової реєстрації. Якщо до складу водокористувача входять структурні підрозділи, які не мають банківських рахунків, не ведуть окремого бухгалтерського обліку своєї діяльності, не складають окремого балансу, то декларації збору подаються і збір вноситься водокористувачем, до складу якого входять такі структурні підрозділи, за місцем знаходження водних об'єктів та за ставками збору, встановленими для цих водних об'єктів.

Платники збору *подають одночасно* з податковими деклараціями органам державної податкової служби копії дозволу на спеціальне водокористування, договору на поставку води та статистичної звітності про використання води.

У межах встановленого в дозволі на спеціальне водокористування ліміту використання води *збір включається до складу інших операційних витрат*, а за понадлімітне використання справляється з прибутку, що залишається у розпорядженні водокористувача після оподаткування.

У разі несплати збору або сплати його в неповному обсязі платниками збору протягом шести місяців органи державної податкової служби подають інформацію про таких платників збору до органів, що видають дозволи на спеціальне водокористування.

Облік нарахування збору:

- Дт92 – Кт641.n – збір за використання води в межах ліміту;

- Дт949 – Кт641.n – збір за використання води понад ліміт.

Приклад розрахунку збору за використання води:

ТОВ «Крок» використало за рік 74 куб.м води (в межах становленого ліміту). Затверджена ставка збору – 35,51 грн./100 куб. м. Відповідно до законодавства 50% платежів

направляється до державного бюджету, 50% – до місцевих бюджетів. За попередній період нараховано суму збору в розмірі 18,44 грн.

Збір за використання води за звітний рік:
 $35,51 \cdot 74 : 100 = 26,28$ (грн.)

Підлягає перерахунку до державного бюджету – 13,14 грн., до місцевого – 13,14 грн.

Збір за використання води за звітний квартал: $26,28 - 18,44 = 7,84$ грн.

Облік нарахування збору в звітному кварталі: Дт92 – Кт641/в.в. – 7,84 грн.

2.8. Облік і звітність по збору за першу реєстрацію транспортного засобу

Збір за першу реєстрацію транспортного засобу (далі – збір) регламентовано розділом VII Податкового кодексу України «Збір за першу реєстрацію транспортного засобу» [39].

Платниками збору є юридичні та фізичні особи, що здійснюють першу реєстрацію в Україні транспортних засобів.

Об'єкти оподаткування збором (ст. 232. ПКУ):

- колісні транспортні засоби (за виключенням відповідно до затвердженого в розділі переліку);

- судна, зареєстровані у Державному судовому реєстрі України або у Судновій книзі України;

- літаки і вертольоти, зареєстровані у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України або у Реєстрі державних повітряних суден України, крім літаків і вертольотів Збройних Сил України та літаків і вертольотів головного органу у системі центральних органів виконавчої влади.

База оподаткування визначається:

1. Для колісних транспортних засобів:

- а) для мотоциклів, легкових автомобілів (крім легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном), автобусів (у тому числі мікроавтобусів), тракторів, вантажних автомобілів – за об'ємом циліндрів двигуна в куб. сантиметрах;

- б) для легкових автомобілів, обладнаних електродвигуном, за потужністю двигуна в кВт;

2. Для суден:

- а) обладнаних двигуном, – за потужністю двигуна в кВт;
- б) які не обладнані двигуном, – за довжиною корпусу судна в сантиметрах;

3. Для літаків, вертольотів – за максимальною злітною масою.

Ставки збору для транспортних засобів диференційовано в залежності від параметрів (ст. 234 ПКУ).

Наприклад, для легкових автомобілів, не обладнаних електродвигуном, визначено наступні ставки збору за першу реєстрацію транспортного засобу:

Група	Об'єм циліндрів двигуна, куб. сантиметрів		Ставка збору, гривень за 100 куб. сантиметрів об'єму циліндрів двигуна
	від	до (включно)	
1	до 1000		3,53
2	1001	1500	5,88
3	1501	1800	8,22
4	1801	2500	11,75
5	2501	3500	29,38
6	3501	4500	47,00
7	4501	5500	52,88
8	5501	6500	64,63
9	понад 6500		70,50

Від сплати збору звільняються легкові автомобілі для інвалідів з об'ємом циліндрів двигуна до 1500 куб. сантиметрів, що придбані за рахунок коштів державного чи місцевих бюджетів та/або безоплатно передані інвалідам відповідно до законодавства України, транспортні засоби будинків-інтернатів для громадян похилого віку та інвалідів, дитячих будинків-інтернатів, пансіонатів для ветеранів війни і праці, геріатричних пансіонатів, реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів, що фінансуються з державного та місцевого бюджетів.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Збір сплачується фізичними та юридичними особами перед проведенням першої реєстрації в Україні транспортних засобів.

Сума збору обчислюється щодо кожного транспортного

засобу як добуток відповідної бази оподаткування, ставки збору та відповідного коефіцієнта.

Збір сплачується за місцем реєстрації транспортних засобів за ставками, що діють на день сплати.

Юридичні особи *в десятиденний строк після першої реєстрації* в Україні транспортних засобів подають відповідному органу державної податкової служби за місцем свого знаходження та за місцем реєстрації транспортного засобу розрахунок суми збору за такі транспортні засоби, при цьому до розрахунку обов'язково додаються копії реєстраційних документів, завірені відповідним уповноваженим державним органом України, що проводив таку реєстрацію.

У разі відсутності документів про сплату збору або документів, що дають право на користування пільгами, перша реєстрація в Україні не проводиться.

Приклад нарахування збору за першу реєстрацію транспортного засобу:

Приватне підприємство «Арго» придбало новий легковий автомобіль «седан – ЗАЗ ФЕ 69УО», об'єм циліндра двигуна 1498 м. куб. Відповідно до законодавства ставка збору 5,88 грн. за 100 см. куб.

Сума збору за першу реєстрацію транспортного засобу: $1498:100 \cdot 5,88 = 88,08$ грн. (при розрахунку коефіцієнт для нових транспортних засобів 1,0).

Облік нарахування збору: Дт92-Кт641/трансп. – 88,08 грн.

Методику підготовки Розрахунку суми збору за першу реєстрацію транспортних засобів наведено в додатку Н.

2.9. Облік і звітність по екологічному податку

Нарахування та сплату екологічного податку (ЕП) регламентовано розділом VIII Податкового кодексу України «Екологічний податок» [39].

Відповідно до ст. 240. **платниками ЕП** є юридичні та фізичні особи, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюються:

– викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;

– скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;

– розміщення відходів;

– утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені);

– тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк.

Не є платниками ЕП за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) суб'єкти діяльності у сфері використання ядерної енергії, які:

– до останнього календарного дня (включно) звітного кварталу, у якому придбано джерело іонізуючого випромінювання, уклали договір щодо повернення відпрацьованого закритого джерела іонізуючого випромінювання за межі України до підприємства – виробника такого джерела;

– здійснюють поводження з радіоактивними відходами, що утворилися внаслідок Чорнобильської катастрофи, в частині діяльності, пов'язаної з такими відходами.

Також не є платниками податку, що справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк, державні спеціалізовані підприємства з поводження з радіоактивними відходами, основною діяльністю яких є зберігання, переробка та захоронення тих радіоактивних відходів, що знаходяться у власності держави, а також дезактивація радіаційно-забруднених об'єктів.

Не є платниками податку за розміщення відходів суб'єкти господарювання, які розміщують на власних територіях (об'єктах) виключно відходи як вторинну сировину.

Податок, що справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення у разі використання палива, утримується і сплачується до бюджету податковими агентами.

До податкових агентів належать суб'єкти господарювання, які здійснюють оптову та роздрібну торгівлю

паливом.

Об'єктом та базою оподаткування є: обсяги та види забруднюючих речовин, відходів; обсяги та види палива, реалізованого податковими агентами; обсяги електричної енергії, виробленої експлуатуючими організаціями ядерних установок (атомних електростанцій).

Відповідно до ст. 243, 244 ПКУ ставки податку за викиди в атмосферне повітря окремих забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами забруднення диференційовано в залежності від виду речовин (відходів, палива тощо).

У разі, якщо платником ЕП здійснюються різні види забруднення навколишнього природного середовища, такий платник зобов'язаний визначати суму податку окремо за кожним видом забруднення та/або за кожним видом забруднюючої речовини.

Суми податку, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (Пвс), обчислюються платниками податку самостійно щокварталу, виходячи з фактичних обсягів викидів, ставок податку за формулою

$$Пвс = \sum_{i=1}^n M_i \times Hn_i, \quad (2.5)$$

де M_i – фактичний обсяг викиду i -тої забруднюючої речовини в тоннах (т);

Hn_i – ставки податку в поточному році за тону i -тої забруднюючої речовини у гривнях з копійками.

Суми податку, який справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення (Пвп), обчислюються податковими агентами самостійно щокварталу, виходячи з кількості фактично реалізованого палива та ставок податку за формулою:

$$Пвп = \sum_{i=1}^n M_i \times Hn_i, \quad (2.6)$$

де M_i – кількість фактично реалізованого палива i -того виду в тоннах (т);

Hn_i – ставки податку в поточному році за тонну і-того виду палива у гривнях з копійками.

Суми податку, який справляється за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти ($Пс$), обчислюються платниками самостійно щокварталу, виходячи з фактичних обсягів скидів, ставок податку та коригуючих коефіцієнтів за формулою:

$$Пс = \sum_{i=1}^n \left(M_{Li} \times Hn_i \times Koc \right), \quad (2.7)$$

де M_{Li} – обсяг скиду і-тої забруднюючої речовини в тоннах (т);

Hn_i – ставки податку в поточному році за тонну і-того виду забруднюючої речовини у гривнях з копійками;

Koc – коефіцієнт, що дорівнює 1,5 і застосовується у разі скидання забруднюючих речовин у ставки і озера (в іншому випадку коефіцієнт дорівнює 1).

Суми податку, який справляється за розміщення відходів (Прв), обчислюються платниками самостійно щокварталу, виходячи з фактичних обсягів розміщення відходів, ставок податку та коригуючих коефіцієнтів за формулою:

$$Прв = \sum_{i=1}^n \left(M_{Li} \times Hn_i \times Km \times Ko \right), \quad (2.8)$$

де M_{Li} – обсяг відходів і-того виду в тоннах (т);

Hn_i – ставки податку в поточному році за тонну і-того виду відходів у гривнях з копійками;

Km – коригуючий коефіцієнт, що враховує розташування місця розміщення відходів і який наведено у п. 246.5 ПКУ;

Ko – коригуючий коефіцієнт, що дорівнює 3 і застосовується у разі розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів.

Базовий податковий (звітний) період для екологічного податку – календарний рік.

Приклад розрахунку екологічного податку:

ПАТ «Зоря» за результатами звітного року має наступні викиди (скиди) забруднюючих речовин:

№ з/п	Назви забруднюючих речовин	Фактичні обсяги, тонни
1	2	3
	скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти	

№ з/п	Назви забруднюючих речовин	Фактичні обсяги, тонни
1	2	3
1	азот амонійний	5,2469
2	нітрати	35,1565
3	нітри	0,5422
4	нафтопродукти	0,322
5	сульфати	83,9003
6	фосфати	4,89
7	хлориди	101,7469
<i>викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин</i>		
1	азоту оксиди	0,043
2	вуглецю окис	0,1804
3	вуглеводні	0,0259
4	марганець та його сполуки	0,00013
5	ангідрид сірчистий	0,0092
<i>розміщення відходів у спеціально відведених місцях</i>		
1	малонебезпечні	527,5
2	високонебезпечні	8,8
3	надзвичайнонебезпечні	0,058

Методику підготовки звітності по екологічному податку наведено в додатку П.

Відповідно до затверджених ПКУ ставок податку (додаток П) сума екологічного податку з урахуванням вищенаведених даних складає:

- за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти:
 $5,2469 \cdot 942,38 + 35,1565 \cdot 81,08 + 0,5422 \cdot 4628,45 + 0,322 \cdot 5543,80 + 83,9003 \cdot 27,03 + 4,89 \cdot 753,20 + 101,7469 \cdot 27,03 = 20790,91$ грн.;

- за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин: $0,043 \cdot 1434,71 + 0,1804 \cdot 54,05 + 81,08 \cdot 0,0259 + 11355,50 \cdot 0,00013 + 1434,71 \cdot 0,0092 = 643,46$ грн.;

- за розміщення відходів у спеціально відведених місцях*: $527,5 \cdot 2,93 \cdot 3 + 8,8 \cdot 29,96 \cdot 3 + 0,058 \cdot 822,52 \cdot 3 = 5570,82$ грн.

*Оскільки звалище не забезпечує повного виключення забруднення атмосферного повітря, застосовується коефіцієнт 3,00.

Загальний розмір податкового зобов'язання та його відображення на рахунках бухгалтерського обліку:

Дт92-К 641/еколог. – 27005,19 грн.

В системі оподаткування такі витрати відносяться до інших операційних витрат. Згідно П(С)БО 16, п.8 – це адміністративні витрати підприємства.

Питання для контролю

1. Як ідентифікуються необоротні активи згідно національних положень бухгалтерського обліку?
2. Які активи відносяться до основних засобів відповідно до Податкового кодексу України?
3. Перерахуйте витрати, що включаються до первісної вартості основних засобів.
4. Вкажіть методи та розкрийте особливості нарахування амортизації основних засобів згідно Податкового кодексу України.
5. За якими групами класифікуються запаси у бухгалтерському та податковому обліку та на яких рахунках відображаються?
6. Як визначається об'єкт оподаткування податком на прибуток?
7. У яких випадках суб'єкти господарської діяльності підлягають обов'язковій реєстрації як платники ПДВ?
8. Назвіть операції, що не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість.
9. Охарактеризуйте термін «податкова знижка» та вкажіть, які витрати входять до її складу.
10. Дайте визначення об'єкта, бази оподаткування та назвіть платників екологічного податку.

РОЗДІЛ 3. Облік і звітність по місцевих податках та зборах

3.1. Облік і звітність по єдиному податку

Згідно Господарського кодексу України *суб'єктами малого підприємництва є:*

а) фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи – підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

б) юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро,

визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Підтримка малого підприємництва здійснюється відповідно до Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні. Для суб'єктів малого підприємництва в порядку, встановленому законодавством України, може застосовуватися:

- спрощена система оподаткування, обліку та звітності;
- спрощена форма бухгалтерського обліку та звітності.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності відповідно до XIV розділу Податкового кодексу України (ПКУ) – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених ПКУ, на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності [39].

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів:

1) податку на прибуток підприємств;

2) податку на доходи фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), що отримані в результаті господарської діяльності фізичної особи та оподатковані згідно з главою 1 розділу XIV ПКУ;

3) податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім податку на додану вартість, що сплачується фізичними особами та юридичними особами, які обрали ставку єдиного податку;

4) земельного податку, крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються ними для провадження господарської діяльності;

5) збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

6) збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

У разі ввезення товарів на митну територію України податки, збори та митні платежі сплачуються платником єдиного податку на загальних підставах.

Платник єдиного податку виконує передбачені ПКУ функції податкового агента у разі нарахування (виплати, надання) оподатковуваних податком на доходи фізичних осіб доходів на користь фізичної особи, яка перебуває з ним у трудових або цивільно-правових відносинах.

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, поділяються на чотири групи платників єдиного податку:

1) **перша група – фізичні особи-підприємці**, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і *обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 150 000 гривень*;

2) **друга група – фізичні особи-підприємці**, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

- не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб;

- обсяг доходу не перевищує 1 млн. гривень [70].

До цієї групи не належать фізичні особи - підприємці, які надають посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна, а також здійснюють діяльність з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння (такі підприємці належать виключно до третьої або п'ятої групи платників єдиного податку);

3) **третьа група – фізичні особи-підприємці**, які протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

- не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 20 осіб;

- обсяг доходу не перевищує *3 млн. гривень*;

При цьому при розрахунку загальної кількості осіб, які перебувають у трудових відносинах з платником єдиного податку-фізичною особою, не враховуються наймані працівники, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю і пологами та у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею передбаченого законодавством віку.

4) **четверта група – юридичні особи** - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, які протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

- середньооблікова кількість працівників *не перевищує 50 осіб*;

- обсяг доходу не перевищує *5 млн. гривень*;

3) **п'ята група – фізичні особи-підприємці**, які протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв:

- не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена;

- обсяг доходу не перевищує *20 млн. гривень*;

6) **шоста група – юридичні особи** - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує *20 млн. гривень*.

Не можуть бути платниками єдиного податку:

А) суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці), які здійснюють:

1) діяльність з організації, проведення азартних ігор;

2) обмін іноземної валюти;

3) виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива та столових вин);

4) видобуток, виробництво, реалізацію дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, у тому числі органогенного утворення;

5) видобуток, реалізацію корисних копалин;

б) діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування, яка здійснюється страховими агентами, визначеними Законом України "Про страхування";

7) діяльність з управління підприємствами;

8) діяльність з надання послуг пошти та зв'язку;

9) діяльність з продажу предметів мистецтва та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату;

10) діяльність з організації, проведення гастрольних заходів;

Б) фізичні особи – підприємці, які здійснюють технічні випробування та дослідження, діяльність у сфері аудиту;

В) фізичні особи – підприємці, які надають в оренду земельні ділянки, загальна площа яких перевищує 0,2 гектара, житлові приміщення, загальна площа яких перевищує 100 квадратних метрів, нежитлові приміщення (споруди, будівлі) та/або їх частини, загальна площа яких перевищує 300 квадратних метрів;

Г) страхові (перестрахові) брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії, інші фінансові установи, визначені законом; реєстратори цінних паперів;

Д) суб'єкти господарювання, у статутному капіталі яких сукупність часток, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, дорівнює або перевищує 25 відсотків;

Е) представництва, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи юридичної особи, яка не є платником єдиного податку;

Є) фізичні та юридичні особи – нерезиденти;

Ж) суб'єкти господарювання, які на день подання заяви про реєстрацію платником єдиного податку мають податковий борг, крім безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

Приклади. Підприємство «А», засновники якого чотири фізичні особи – резиденти України, може отримати статус платника ЄП.

Підприємство «Б», у складі учасників якого є юридична

особа-нерезидент, з часткою у статутному капіталі підприємства меншою від 25%, може перейти на сплату ЄП.

Підприємство «С», у статутному капіталі 28% належить юридичній особі резиденту на загальній системі оподаткування, не зможе отримати свідоцтво платника ЄП.

Ставки єдиного податку встановлюються у відсотках (фіксовані ставки) до розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року (далі - мінімальна заробітна плата), та у відсотках до доходу (відсоткові ставки).

Таблиця 3.1

Ставки єдиного податку, порядок сплати та подання звітності

	Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5	Група 6
1	2	3	4	5	6	7
Ставка єдиного податку	1-10% мінімальної зарплати станом на 1 січня звітного року	2-20% мінімальної зарплати станом на 1 січня звітного року	а) 3% від доходу у разі сплати ПДВ; б) 5% від доходу у разі включення ПДВ до складу ЄП		а) 5% від доходу у разі сплати ПДВ; б) 7% від доходу у разі включення ПДВ до складу ЄП	

продовження табл. 3.1

Звітний період	Рік	Квартал
Терміни подання звітності	Протягом 60 календарних днів після закінчення календарного року	Протягом 40 календарних днів після закінчення звітного кварталу
Порядок сплати єдиного податку	Авансовими внесками не пізніше 20 числа поточного місяця. Дозволяється авансова сплата, але не більше, ніж на термін до кінця року	Протягом 10 календарних днів після граничного строку подання квартальної декларації

При цьому ставки єдиного податку для юридичних осіб встановлюються у *подвійному розмірі ставок*:

- 1) до суми перевищення визначеного обсягу доходу;
- 2) до доходу, отриманого при застосуванні іншого, ніж зазначеного вище, способу розрахунків;
- 3) до доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, що не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.

Підприємства, які перевищили у податковому (звітному) періоді визначений обсяг доходу, *до суми перевищення застосовують ставку єдиного податку у подвійному розмірі ставок, а також зобов'язані перейти на сплату інших податків і зборів*;

Єдиний податок, нарахований за перевищення обсягу доходу, сплачується протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал.

Підприємства-платники єдиного податку використовують дані спрощеного бухгалтерського обліку щодо доходів та витрат; подають до органу державної податкової служби податкову декларацію у строки, встановлені для квартального податкового (звітного) періоду.

Платники єдиного податку у податковій декларації окремо відображають:

- 1) обсяг доходу, оподаткований за відповідною ставкою єдиного податку;
- 2) обсяг доходу, оподаткований за подвійною ставкою.

Податкова декларація складається наростаючим підсумком.

Оскільки предметом нашої уваги є *четверта та шоста групи платників податків*, розглянемо детальніше як формується об'єкт оподаткування єдиним податком – доходи.

Платники єдиного податку повинні здійснювати розрахунки за відвантажені товари (виконані роботи, надані послуги) *виключно в грошовій формі* (готівковій та/або безготівковій). На рахунках бухгалтерського обліку такий дохід буде відображено:

Дт301, 302, 311, 312 – Кт 36, 701 - 703,712.

Доходом платника єдиного податку – юридичної особи є будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень такої юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій), матеріальній або нематеріальній формі (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2
Доходи платника єдиного податку

Види доходів:
1. дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)
2. різниця між сумою коштів, отриманою від продажу ОЗ, та їх залишковою балансовою вартістю, що склалася на день продажу
3. сума кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності
4. вартість безоплатно отриманих протягом звітного періоду товарів (робіт, послуг)
5. сума отриманої винагороди повіреного (агента), у разі надання послуг, виконання робіт за договорами доручення, транспортного експедирування або за агентськими договорами

До *особливостей визнання доходів* можна віднести:

- дохід, виражений в іноземній валюті, перераховується у гривнях за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на *дату отримання* такого доходу;

- у разі здійснення торгівлі товарами або послугами з використанням торговельних автоматів чи іншого подібного обладнання, що не передбачає наявності реєстратора розрахункових операцій, датою отримання доходу вважається

дата вилучення з таких торговельних апаратів та/або подібного обладнання грошової виручки;

- у разі, якщо торгівля товарами (роботами, послугами) через торговельні автомати здійснюється з використанням жетонів, карток та/або інших замінників грошових знаків, виражених у грошовій одиниці України, датою отримання доходу вважається дата продажу таких жетонів, карток та/або інших замінників грошових знаків, виражених у грошовій одиниці України.

Таблиця 3.3

Суми, які не включаються до складу доходів платника єдиного податку

<i>До доходів не включаються:</i>
1. суми ПДВ*
2. суми податків і зборів, утримані платником під час здійснення ним функцій податкового агента
3. суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, утримані платником єдиного податку (для фізичних осіб-підприємців платників I-III груп)
4. суми коштів, отриманих за внутрішніми розрахунками між структурними підрозділами
5. суми кредитів
6. суми фінансової допомоги, наданої на поворотній основі, отриманої та поверненої протягом 12 календарних місяців з дня її отримання
7. суми коштів цільового призначення, що надійшли від Пенсійного фонду та інших фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, з бюджетів або державних цільових фондів, у тому числі в межах державних або місцевих програм**
8. суми коштів (аванс, передплата), що повертаються покупцю товару (робіт, послуг) – платнику єдиного податку та/або повертаються платником єдиного податку покупцю товару (робіт, послуг), якщо таке повернення відбувається внаслідок повернення товару, розірвання договору або за листом-заявою про повернення коштів
9. суми ПДВ, що надійшли у вартості товарів (виконаних робіт, наданих послуг), відвантажених (поставлених) у період сплати інших податків і зборів, встановлених ПКУ
10. суми коштів та вартість майна, внесені засновниками або учасниками платника єдиного податку до статутного капіталу
11. суми коштів у частині надмірно сплачених податків і зборів, встановлених цим Кодексом, та суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що повертаються платнику єдиного податку з бюджетів або державних цільових фондів

* окрім випадків, коли ПДВ включається до складу ЄП (для груп 3 і 4 ставка ЄП у такому випадку – 5%, для груп 5 і 6 – 7%).

** отримане відшкодування лікарняних листків від ФСС ТВП та отримана від ФЗДСС на випадок безробіття оплата дотаційного працівника не є доходом.

Датою отримання доходу (звітний період) є: дата надходження коштів на поточний рахунок (у касу) платника єдиного податку; дата списання кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності; дата фактичного отримання платником єдиного податку безоплатно одержаних товарів (робіт, послуг).

Для платника єдиного податку-юридичних осіб датою отримання доходу також є дата відвантаження товарів (виконання робіт, надання послуг), за які отримана попередня оплата (аванс) у період сплати інших податків і зборів, визначених ПКУ.

Дивіденди, що виплачуються юридичними особами власникам корпоративних прав (засновникам платників єдиного податку), оподатковуються згідно з розділами III і IV ПКУ.

Зареєстровані в установленому законом порядку суб'єкти господарювання (новостворені), які протягом 10 днів з дня державної реєстрації подали заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку, встановленої для третьої - шостої груп, вважаються платниками єдиного податку з дня їх державної реєстрації.

Для зареєстрованих в установленому законом порядку суб'єктів господарювання (новостворених), які до закінчення місяця, в якому відбулася державна реєстрація, подали заяву щодо обрання спрощеної системи оподаткування та ставки єдиного податку, встановленої для третьої – шостої групи, перший податковий (звітний) період починається з першого числа місяця, в якому відбулася державна реєстрація.

Суб'єкт господарювання, який є платником інших податків і зборів відповідно до норм ПКУ, може прийняти рішення про перехід на спрощену систему оподаткування один раз протягом календарного року шляхом подання заяви до органу державної податкової служби не пізніше ніж за 15

календарних днів до початку наступного календарного кварталу.

До поданої заяви додається розрахунок доходу за попередній календарний рік.

Для відмови від спрощеної системи оподаткування суб'єкт господарювання не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку нового календарного кварталу (року) подає до органу державної податкової служби заяву.

Платники єдиного податку можуть самостійно відмовитися від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів, визначених Кодексом (за умови відсутності непогашених податкових зобов'язань чи податкового боргу з єдиного податку та/або інших податків і зборів, які платники єдиного податку сплачують відповідно до цієї глави), з *першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом*, у якому подано заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів.

Платники єдиного податку зобов'язані перейти на сплату інших податків і зборів, визначених ПКУ, у таких випадках та в строки:

- у разі перевищення протягом календарного року встановленого обсягу доходу платниками єдиного податку першої-третьої груп та нездійснення такими платниками переходу на застосування іншої ставки – з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому відбулося таке перевищення;

- у разі перевищення протягом календарного року обсягу доходу у розмірі 20 млн. грн. платниками єдиного податку першої-третьої груп, які використали право на застосування інших ставок, встановлених для п'ятої групи, – з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому відбулося таке перевищення;

- у разі перевищення протягом календарного року обсягу доходу у розмірі 5 млн. грн. платниками єдиного податку четвертої групи, які використали право на застосування інших ставок, встановлених для шостої групи, – з першого числа

місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому відбулося таке перевищення;

- у разі перевищення протягом календарного року встановленого обсягу доходу платниками єдиного податку п'ятої і шостої груп – з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому відбулося таке перевищення;

- у разі здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування, або невідповідності вимогам організаційно-правових форм господарювання – з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) періодом, у якому здійснювалися такі види діяльності або відбулася зміна організаційно-правової форми;

- у разі перевищення чисельності фізичних осіб, які перебувають у трудових відносинах з платником єдиного податку, – з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) періодом, у якому допущено таке перевищення;

- у разі сплати до закінчення граничного строку погашення податкового боргу, що виник у платника єдиного податку протягом двох послідовних кварталів, – з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) періодом, у якому погашено такий податковий борг.

Бланк свідоцтва платника єдиного податку є документом суворого обліку. Облік бланків свідоцтв платників єдиного податку здійснюється органами державної податкової служби.

Свідоцтво платника єдиного податку видається органом державної податкової служби безоплатно протягом 10 календарних днів з дня подання суб'єктом господарювання заяви.

Оригінал свідоцтва платника податку зберігається у платника податку та пред'являється працівникам контролюючих органів, яким надано відповідні функціональні повноваження на проведення перевірки.

Приклад розрахунку єдиного податку:

За перший квартал звітного року підприємством-платником єдиного податку (4 група, ПДВ включається до ЄП за ставкою 5%):

- реалізовано власної продукції з безготівковою оплатою вартістю 24000 грн.: Дт311-Кт701 – 24000 грн.

- реалізовано товарів по готівковому розрахунку на суму 36000 грн.: Дт301-Кт702 – 36000 грн.;

- отримано на розрахунковий рахунок авансових платежів на суму 30000 грн.: Дт311 – Кт681 – 30000 грн.

Об'єкт оподаткування від операцій реалізації оборотних активів:

$$24000+36000+30000=90000 \text{ (грн.)}$$

- реалізовано за готівку станок первісною вартістю 30000 грн., сумою нарахованого зносу 20000 грн за 18000 грн. :

Дт301-Кт712 – 18000 грн., дохід від реалізації станка;

Дт712-Кт791 – 18000 грн., списання доходу на фінансовий результат від операційної діяльності;

Дт286-Кт104 – 10000 грн., списання залишкової вартості станка на рахунок обліку необоротних активів, утримуваних для продажу;

Дт131-Кт104 – 20000 грн., сторнування суми нарахованого зносу;

Дт943-Кт286 – 10000 грн., списання залишкової вартості на собівартість реалізованих виробничих запасів.

Об'єкт оподаткування від операцій реалізації основного засобу:

$$18000 - (30000 - 20000) = 8000 \text{ (грн.)}$$

- отримано на розрахунковий рахунок винагороду (%) від банку за користування вільними коштами: Дт311-Кт719 – 1000 грн.

Об'єкт оподаткування інших доходів: 1000 грн.

Об'єкт оподаткування єдиним податком за результатами діяльності в звітному періоді:

$$90000+8000+1000=99000 \text{ (грн.)}$$

Розрахунок єдиного податку за ставкою 5%:
 $99000 * 0,05 = 4950 \text{ (грн.)}$

Належна сума єдиного податку, обчисленого суб'єктом за звітний місяць від величини доходу, відображається в бухгалтерському обліку за дебетом *рах. 92 та кредитом рах. 641.*

В додатку Р за даними господарських операцій наведено Розрахунок єдиного податку.

3.2. Облік і звітність по податку на нерухоме майно

Методику нарахування податку на нерухоме майно визначено в ст. 265 ПКУ [39].

Платниками податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти – власники об'єктів житлової нерухомості.

Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової нерухомості.

Не оподатковуються:

а) об'єкти житлової нерухомості, які перебувають у власності держави або територіальних громад (їх спільній власності);

б) об'єкти житлової нерухомості, які розташовані в зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, визначені законом;

в) будівлі дитячих будинків сімейного типу;

г) садовий або дачний будинок, але не більше одного такого об'єкта на одного платника податку;

г) об'єкти житлової нерухомості, які належать багатодітним сім'ям та прийомним сім'ям, у яких виховується троє та більше дітей, але не більше одного такого об'єкта на сім'ю;

д) гуртожитки.

База оподаткування – житлова площа об'єкта житлової нерухомості.

База оподаткування об'єктів житлової нерухомості, що перебувають у власності юридичних осіб, обчислюється самостійно виходячи з житлової площі об'єкта оподаткування на підставі документів, що підтверджують право власності на такий об'єкт. У разі наявності у платника податку кількох об'єктів оподаткування база оподаткування обчислюється окремо за кожним з таких об'єктів.

База оподаткування об'єкта житлової нерухомості, що перебуває у власності фізичної особи – платника податку, один раз за базовий податковий (звітний) період зменшується:

- а) для квартири – на 120 кв. метрів;
- б) для житлового будинку – на 250 кв. метрів.

Ставки податку встановлюються сільською, селищною або міською радою в таких розмірах за 1 кв. метр житлової площі об'єкта житлової нерухомості:

– для квартир, житлова площа яких не перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких не перевищує 500 кв. метрів, ставки податку не можуть перевищувати 1 відсоток розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року;

– для квартир, житлова площа яких перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких перевищує 500 кв. метрів, ставка податку становить 2,7 відсотка розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року.

Щодо новоствореного (нововведеного) об'єкта житлової нерухомості податок сплачується фізичною особою-платником починаючи з місяця, в якому виникло право власності на такий об'єкт.

Платники податку – юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і до 1 лютого цього ж року подають органу державної податкової служби за місцезнаходженням об'єкта оподаткування декларацію з розбивкою річної суми рівними частками поквартально.

Щодо новоствореного (нововведеного) об'єкта житлової нерухомості декларація подається протягом місяця з дня виникнення права власності на такий об'єкт.

У разі набуття права власності на об'єкт житлової нерухомості протягом року податок нараховується з дня виникнення права власності на такий об'єкт.

У разі переходу права власності на об'єкт оподаткування від одного власника до іншого протягом календарного року податок обчислюється для попереднього власника за період з 1 січня цього року до початку того місяця, в якому він втратив право власності на зазначений об'єкт оподаткування, а для

нового власника — починаючи з місяця, в якому виникло право власності.

Орган державної податкової служби надсилає податкове повідомлення-рішення новому власнику після отримання інформації про перехід права власності.

Податок сплачується за місцем розташування об'єкта оподаткування і зараховується до відповідного бюджету згідно з положеннями Бюджетного кодексу України.

Податкове зобов'язання за звітний рік сплачується юридичними особами – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.

Міжнародна практика оподаткування нерухомого майна

Міжнародний досвід показує, що податок на нерухомість є досить привабливим для окремих адміністративно-територіальних одиниць, тому що він сприяє ефективному використанню житлових та комерційних приміщень. Зважаючи на те, що податок на нерухомість належить до місцевих зборів, органи муніципальної влади можуть активно використовувати цей інструмент для підтримки стратегічних соціально-економічних програм на користь громади міста.

В міжнародній практиці оподаткування податок на нерухомість є однією із вагомих статей доходної частини бюджету. Він забезпечує 38% надходжень до місцевих бюджетів у Канаді (в окремих провінціях – до 81%), 33% у Франції та від 10% до 70% (залежно від штату) у США. В країнах з економікою, що розвивається, податок на нерухомість становить 40-80% платежів до місцевих бюджетів.

У більшості країн, де запроваджений податок на нерухоме майно, платниками податку законодавством визначені як фізичні, так і юридичні особи. Єдиним винятком є Гонконг, який не стягує податок на нерухоме майно з корпорацій, але при цьому вони сплачують податок на прибуток, отриманий від нерухомого майна.

Ряд країн світу оподатковують зазначеним податком як землю, так і будівлі. Це, зокрема, Японія, Кіпр, Гонконг,

Німеччина, Нідерланди, Ірландія, Угорщина, Чеська Республіка, Польща, Словаччина, Косово, Ботсвана, Малайзія, Пакистан, Сінгапур, Таїланд, Росія. Вірменія оподатковує лише будівлі, маючи в своїй системі оподаткування окремий податок на землю. В Естонії та Латвії оподаткуванню підлягає лише земля [24].

Для кожної країни характерні свої особливості стягнення податку на нерухомість:

- у Великій Британії податок беруть лише з нерухомості, яка використовується з комерційною метою, база оподаткування – річна орендна плата;

- в Іспанії цей податок встановлюється залежно від кадастрової вартості, визначеної на державному рівні. Мерії й муніципалітети самостійно встановлюють ставку податку в рамках наявних лімітів – від 0,4 до 1 % від кадастрової вартості нерухомості;

- у Польщі податок стовідсотково надходить у гміну (сільраду). Орган місцевого самоврядування може його взагалі скасувати або надати пільги;

- у Данії – це окружний податок на нерухомість. Базою оподаткування є вартість землі. Будинки, інша нерухомість включаються до бази при використанні в інших цілях

– 0,6-2,4 %;

- у Франції база – вартість майна;

- на Кіпрі база залежить від оподатковуваного доходу громадян;

- в Італії база – нерухоме майно, сільськогосподарські та будівельні ділянки;

- у Росії базою оподаткування є ринкова вартість будинків, квартир, гаражів, споруд [26; 64].

Світовий досвід свідчить про наявність різних підходів при визначенні і встановленні ставок податку на нерухоме майно: елементи розрахунку ставки податку на нерухоме майно залежать від потреб у податкових надходженнях, а також від політичної та економічної культури в суспільстві. При цьому у більшості країн світу існує практика встановлення диференційованих ставок податку: при диференціації

податкових ставок за площею з більших площ нерухомості сплачується відповідно більший податок, що є соціально справедливим. Деякі країни встановлюють різні ставки податку в залежності від того, в яких цілях дане майно використовується (на житлові будівлі ставка податку менша, ніж на ті будівлі, які призначені для комерційного використання).

3.3. Облік і звітність по місцевих зборах

3.3.1. Збір за місця для паркування транспортних засобів

Відповідно до ст. 266 ПКУ *платниками збору за місця для паркування транспортних засобів* є юридичні особи, їх філії (відділення, представництва), фізичні особи – підприємці, які згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради організовують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках [39].

Перелік спеціальних земельних ділянок, відведених для організації та провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів, затверджується рішенням сільської, селищної або міської ради про встановлення збору.

Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, яка згідно з рішенням сільської, селищної або міської ради спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету, за винятком площі земельної ділянки, відведеної для безоплатного паркування транспортних засобів (ст. 30 Закону України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні").

Базою оподаткування є площа земельної ділянки, відведена для паркування, а також площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Ставки збору встановлюються за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування

транспортних засобів у гривнях за 1 квадратний метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності, у розмірі від 0,03 до 0,15 відсотка мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Ставка збору та порядок сплати збору до бюджету встановлюються відповідною сільською, селищною або міською радою.

Сума збору за місця для паркування транспортних засобів, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, сплачується щоквартально, у визначений для квартального звітного (податкового) періоду строк, за місцезнаходженням об'єкта оподаткування.

Платник збору, який має підрозділ без статусу юридичної особи, що провадить діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів не за місцем реєстрації такого платника збору, зобов'язаний зареєструвати такий підрозділ як платника збору в органі державної податкової служби за місцезнаходженням земельної ділянки.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу.

Облік нарахування збору: Дт92 – Кт641.п. Відповідно до п.18 П(С)БО 16 такі витрати обліковуються в бухгалтерському обліку як адміністративні витрати. Для платників податку на прибуток зазначені витрати класифікуються як інші операційні витрати, що зменшують об'єкт оподаткування.

3.3.2. Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності

Платниками збору є суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи – підприємці), їх відокремлені підрозділи, які отримують в установленому цією статтею порядку торгові патенти та провадять такі види підприємницької діяльності (ст. 267. ПКУ):

- а) торговельна діяльність у пунктах продажу товарів;
- б) діяльність з надання платних побутових послуг за

переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України;

в) торгівля валютними цінностями у пунктах обміну іноземної валюти;

г) діяльність у сфері розваг (крім проведення державних грошових лотерей).

Не є платниками збору такі суб'єкти господарювання:

а) аптеки, що перебувають у державній та комунальній власності;

б) розташовані у селах, селищах і містах районного значення підприємства та організації споживчої кооперації та торгово-виробничі державні підприємства робітничого постачання;

в) фізичні особи – підприємці, які провадять торговельну діяльність у межах ринків усіх форм власності;

г) фізичні особи – підприємці, які здійснюють продаж вирощених в особистому підсобному господарстві, на присадибній, дачній, садовій і городній ділянках продукції рослинництва і тваринництва, свійської худоби та птиці (як у живому вигляді, так і продукції забою в сирому вигляді та у вигляді первинної переробки), продукції власного бджільництва;

г) фізичні особи – підприємці, які сплачують державне мито за нотаріальне посвідчення договорів про відчуження власного майна, якщо товари кожної окремої категорії відчужуються не частіше одного разу на календарний рік;

д) суб'єкти господарювання, утворені громадськими організаціями інвалідів, які мають податкові пільги згідно із законодавством;

е) суб'єкти господарювання, які провадять торговельну діяльність виключно з використанням таких видів товарів вітчизняного виробництва: хліб і хлібобулочні вироби; борошно пшеничне та ін;

є) суб'єкти господарювання, що реалізують продукцію власного виробництва фізичним особам, які перебувають з ними у трудових відносинах;

ж) суб'єкти господарювання, які провадять діяльність із закупівлі у населення продукції (заготівельна діяльність), та ін.

З придбанням пільгового торгового патенту

проводиться торговельна діяльність виключно з використанням таких товарів (незалежно від країни їх походження):

а) товарів повсякденного вжитку, продуктів харчування, виробів медичного призначення для індивідуального користування, технічних та інших засобів реабілітації через торговельні установи, утворені з цією метою громадськими організаціями інвалідів;

б) товарів військової атрибутики та повсякденного вжитку для військовослужбовців на території військових частин і військових навчальних закладів;

в) насіння та посадкового матеріалу овочевих, баштанних, кормових та квіткових культур, кормових коренеплодів та картоплі;

г) сірників, термометрів тощо.

З придбанням пільгового торгового патенту

проводиться торговельна діяльність виключно з використанням таких товарів вітчизняного виробництва:

а) поштові марки, листівки, вітальні листівки і конверти непогашені, ящики, коробки, мішки, сумки та інша тара, виготовлена з дерева, паперу та картону, яка використовується для поштових відправлень підприємствами, що належать до сфери управління центрального органу виконавчої влади у галузі транспорту та зв'язку, і фурнітура до них;

б) товари народних промислів, крім антикварних та тих, що становлять культурну цінність згідно з переліком, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері культури;

в) готові лікарські засоби (лікарські препарати, ліки, медикаменти, предмети догляду, перев'язувальні матеріали та інше медичне приладдя), вітаміни для населення, тампони, інші види санітарно-гігієнічних виробів із целюлози або її замінників, ветеринарні препарати, вироби медичного призначення для індивідуального користування інвалідами, технічні та інші засоби реабілітації інвалідів;

г) зубні паста та порошки, косметичні серветки, дитячі пелюшки, папір туалетний, мило господарське;

г) вугілля, вугільні брикети, паливо пічне побутове тощо.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг встановлюється сільськими, селищними та міськими радами (далі у цьому пункті – органами місцевого самоврядування) з розрахунку на календарний місяць у відповідному розмірі від мінімальної заробітної плати, установлені законом на 1 січня календарного року (далі – мінімальна заробітна плата), визначеному цим пунктом, з урахуванням місцезнаходження пункту продажу товарів та асортименту товарів, пункту з надання платних послуг та виду платних послуг.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності та діяльності з надання платних послуг встановлюється в таких межах:

а) на території міста Києва та обласних центрів – від 0,08 до 0,4 розміру мінімальної заробітної плати;

б) на території міста Севастополя, міст обласного значення (крім обласних центрів) і районних центрів – від 0,04 до 0,2 розміру мінімальної заробітної плати;

в) на території інших населених пунктів – від 0,02 до 0,1 розміру мінімальної заробітної плати.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом на стаціонарних, малогабаритних і пересувних автозаправних станціях, заправних пунктах встановлюється в межах від 0,08 до 0,4 розміру мінімальної заробітної плати залежно від місця розташування таких пунктів продажу.

Ставка збору за здійснення торгівлі валютними цінностями на календарний місяць становить 1,2 розміру мінімальної заробітної плати.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності із придбанням пільгового торгового патенту встановлюється в розмірі 0,05 розміру мінімальної заробітної плати щорічно.

Ставка збору за провадження торговельної діяльності із придбанням короткотермінового торгового патенту за один день становить 0,02 розміру мінімальної заробітної плати.

Для провадження передбачених цією статтею видів підприємницької діяльності суб'єкт господарювання подає до

органу державної податкової служби за місцем сплати збору *заявку на придбання торгового патенту.*

Бланк торгового патенту є документом суворого обліку, обліковується на позабалансовому рахунку 08 в кількісному виразі.

Порядок сплати збору платниками збору, які:

а) провадять торговельну діяльність або надають платні послуги (крім пересувної торговельної мережі) – збір сплачується за місцезнаходженням пункту продажу товарів або пункту з надання платних послуг;

б) здійснюють торгівлю валютними цінностями – за місцезнаходженням пункту обміну іноземної валюти;

в) здійснюють діяльність у сфері розваг – за місцезнаходженням пункту надання послуг у сфері розваг;

г) здійснюють торгівлю через пересувну торговельну мережу – за місцем реєстрації таких платників;

г) здійснюють торгівлю на ярмарках, виставках-продажах та інших короткотермінових заходах, пов'язаних з демонстрацією та продажем товарів, – за місцем провадження такої діяльності.

Строки сплати збору:

а) за провадження торговельної діяльності з придбанням короткотермінового торгового патенту – не пізніш як за один календарний день до початку провадження такої діяльності;

б) за провадження торговельної діяльності (крім торговельної діяльності з придбанням короткотермінового торгового патенту), діяльності з надання платних послуг, здійснення торгівлі валютними цінностями – щомісяця не пізніше 15 числа, який передує звітному місяцю;

в) за здійснення діяльності у сфері розваг – щоквартально не пізніше 15 числа місяця, який передує звітному кварталу.

Під час придбання торгового патенту суб'єкт господарювання вносить суму збору за один місяць (квартал). На суму збору, сплачену під час придбання торгового патенту, зменшується сума збору, яка підлягає внесенню в останній місяць (квартал) його дії.

Платники збору можуть здійснити сплату збору авансовим внеском до кінця календарного року.

Оригінал торгового патенту повинен бути *розміщений на видному для покупців (споживачів) місці*, відкритий та доступний для огляду.

Строк дії торгового і пільгового патенту, крім короткотермінового торгового патенту та торгового патенту на здійснення діяльності у сфері розваг, становить *60 календарних місяців*.

Строк дії короткотермінового торгового патенту становить *від одного до п'ятнадцяти календарних днів*.

Строк дії торгового патенту на здійснення діяльності у сфері розваг становить вісім календарних кварталів.

3.3.3. Туристичний збір

Туристичний збір – це місцевий збір, кошти від якого зараховуються до місцевого бюджету, ст. 268 ПКУ [39].

Платниками збору є фізичні особи (громадяни України, іноземці), які прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення сільської, селищної та міської ради про встановлення туристичного збору, та отримують (споживають) послуги з тимчасового проживання (ночівлі) із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк.

Платниками збору не можуть бути особи, які:

а) постійно проживають, у тому числі на умовах договорів найму, у селі, селищі або місті, радами яких встановлено такий збір;

б) особи, які прибули у відрядження;

в) інваліди, діти-інваліди та особи, що супроводжують інвалідів I групи або дітей-інвалідів (не більше одного супроводжуючого);

г) ветерани війни;

г) учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;

д) особи, які прибули за путівками (курсівками) на лікування, оздоровлення, реабілітацію до лікувально-профілактичних, фізкультурно-оздоровчих та санаторно-курортних закладів, що мають ліцензію на медичну практику та

акредитацію центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я;

е) діти віком до 18 років;

є) дитячі лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі та санаторно-курортні заклади.

Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1 відсотка до бази справляння збору, визначеної пунктом 268.4 ПКУ.

Базою справляння є вартість усього періоду проживання (ночівлі), за вирахуванням податку на додану вартість.

До вартості проживання *не включаються* витрати на харчування чи побутові послуги (прання, чистка, лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), телефонні рахунки, оформлення закордонних паспортів, дозволів на в'їзд (віз), обов'язкове страхування, витрати на усний та письмовий переклади, інші документально оформлені витрати, пов'язані з правилами в'їзду.

Згідно з рішенням сільської, селищної та міської ради справляння збору може здійснюватися:

а) адміністраціями готелів, кемпінгів, мотелів, гуртожитків для приїжджих та іншими закладами готельного типу, санаторно-курортними закладами;

б) квартирно-посередницькими організаціями, які направляють неорганізованих осіб на поселення у будинки (квартири), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму;

в) юридичними особами або фізичними особами – підприємцями, які уповноважуються сільською, селищною або міською радою справляти збір на умовах договору, укладеного з відповідною радою.

Податкові агенти справляють збір під час надання послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням (ночівлею), і зазначають суму сплаченого збору окремим рядком у рахунку (квитанції) на проживання.

Сума туристичного збору, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, сплачується щоквартально, у визначений для квартального звітного (податкового) періоду строк, за місцезнаходженням податкових агентів.

Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу.

Основні податки та збори до бюджету та позабюджетних фондів для суб'єктів підприємницької діяльності наведено в додатку С.

Міжнародна практика оподаткування місцевими податками

Однією з проблем вітчизняної системи оподаткування є низька частка надходжень від справляння місцевих податків і зборів до місцевих бюджетів України. Відповідно до статистичних матеріалів номінальна сума надходжень від місцевих податків і зборів зростає, а частка їх у загальній структурі доходів місцевих бюджетів зменшується [11].

Органи місцевого самоврядування не мають права запроваджувати на окремій території власні податки і збори, що не відповідає міжнародні практики оподаткування.

Аналіз зарубіжного досвіду з питань формування системи місцевого оподаткування показав, що у розвинутих країнах світу саме територіальні громади, спираючись на власні фінанси, є стабілізатором соціально-політичної та фінансово-економічної ситуації в державі.

Всі місцеві податки в економічно розвинених країнах поділяють на чотири групи:

1) власні місцеві податки, які встановлюються органами місцевого самоврядування і справляються лише на території місцевого товариства. До таких податків відносять як прямі, так і непрямі: податки на прибуток корпорацій, особисті прибуткові, майнові, земельні, промислові, податок на автомобілі, податок на професії, місцеві акцизи, тощо;

2) надбавки до державних податків, що використовують для формування доходів місцевих бюджетів та відрахування від загальнодержавних податків, що залишаються в місцевих бюджетах;

3) податки, що стягуються у вигляді плати за послуги, які надаються органами місцевої влади (за користування електроенергією, газом, водопроводом, каналізацією,

послугами зв'язку, за видачу різного роду документів місцевою владою);

4) податки, що реалізують політику органів місцевого самоврядування – екологічні податки та подушні податки.

Право самостійного встановлення місцевих податків та зборів мають місцеві органи влади у багатьох країнах: США, Франції, Італії тощо.

Основну роль у країнах з розвинутою ринковою економікою відіграють майнові місцеві податки та податок на землю. У більшості зарубіжних країн кількість місцевих податків і зборів коливається від 50 – у Франції, до 100 – у Бельгії. Вияняток складає Великобританія, де діє лише один місцевий податок – майновий (стягується з власників або орендарів будь-якого нерухомого майна виробничого або невиробничого призначення, у це поняття входить також земля). Податок забезпечує приблизно третину надходжень місцевого бюджету.

Міста США мають свої податкові джерела, головним із яких можна назвати податок на майно. Американське місто Нью-Йорк забезпечує 40% усіх прибутків бюджету і стягується з власників приблизно 900 тис. будинків і споруджень. При цьому комерційна та інша нерухомість оподатковується податком по диференційованих ставках.

У таких країнах як Австрія, Болгарія, Угорщина, Румунія, Словенія, Франція встановлено значну кількість місцевих податків та зборів. Проте, до місцевих податків та зборів належать такі, які в Україні вважаються загальнодержавними: податок на прибуток підприємств, податок на доходи громадян, майнові податки [4; 36].

Відтак, подальшому реформуванню підлягають як перелік місцевих податків та зборів, так і вдосконалення системи розподілу видатків із Державного бюджету України до місцевих бюджетів.

Питання для контролю

1. Що є об'єктом оподаткування єдиним податком? Які кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку таких операцій?
2. Коли можуть бути застосовані подвійні ставки оподаткування єдиним податком?
3. Які податки та збори не сплачує платник єдиного податку?
4. Назвіть особливості визначення об'єкта оподаткування в результаті продажу основних засобів, списання кредиторської заборгованості.
5. Коли підприємство може бути платником збору за місця для паркування транспортних засобів?
6. Яким чином встановлюються ставки збору за місця для паркування транспортних засобів? Як в обліку буде відображено нарахування збору?
7. В яких випадках сплачується збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності?
8. Назвіть порядок сплати збору підприємствами, що здійснюють торговельну діяльність або надають платні послуги.
9. Які особливості обліку та збереження торгового патенту?
10. Яка правова основа сплати туристичного збору підприємствами?

РОЗДІЛ 4. Облік і звітність по єдиному внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний страховий внесок) – це консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб та членів їхніх сімей на отримання страхових виплат за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування [83].

Розмір єдиного соціального внеску (ЄСВ) дорівнює сумі внесків до всіх фондів. Єдиний страховий внесок не входить до системи оподаткування. Податкове законодавство не регулює порядок його нарахування, обчислення та сплати.

Адміністрування єдиного страхового внеску здійснює Пенсійний фонд України – орган з відповідною організаційною, програмно-технічною інфраструктурою (Указом Президента України № 726/2012 «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» передбачено перенесення функцій з адміністрування ЄСВ на Міністерство доходів і зборів України). *Державний реєстр соціального страхування* включає інформацію про збір та ведення обліку єдиного внеску, всіх застрахованих осіб та платників до фондів соціального страхування. Особи, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, одержують посвідчення застрахованої особи, яке є єдиним для всіх видів страхування та документом суворої звітності. Дане посвідчення має номер, що відповідає номеру облікової картки застрахованої особи в Державному реєстрі і не змінюється протягом усього життя застрахованої особи.

Пенсійний фонд має право проводити не частіше ніж один раз на календарний рік планову, а у випадках, передбачених законом, – позапланову перевірку на підприємствах, в установах і організаціях, у фізичних осіб – підприємців. Планові та позапланові перевірки проводяться у порядку, затвердженому

Кабінетом Міністрів України за погодженням із сторонами соціального діалогу.

Платники єдиного страхового внеску поділяються на страхувальників та застрахованих осіб. До **страхувальників** належать роботодавці:

- ✓ підприємства, установи та організації, інші юридичні особи, утворені відповідно до законодавства України, незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, які використовують працю фізичних осіб;

- ✓ фізичні особи-підприємці, зокрема ті, які використовують працю інших осіб;

- ✓ фізичні особи, які забезпечують себе роботою самостійно, та фізичні особи, які використовують працю інших осіб на умовах трудового договору (контракту);

- ✓ дипломатичні представництва і консульські установи України, філії, представництва, інші відокремлені підрозділи підприємств, установ та організацій, які мають окремий баланс і самостійно здійснюють розрахунки із застрахованими особами;

- ✓ дипломатичні представництва і консульські установи іноземних держав, філії, представництва та інші відокремлені підрозділи іноземних підприємств, установ та організацій, розташовані на території України;

- ✓ підприємства, установи, організації, фізичні особи, які використовують найману працю, військові частини та органи, які виплачують грошове забезпечення, допомогу по тимчасовій непрацездатності, допомогу або компенсацію відповідно до законодавства;

- ✓ інвестор (оператор) за угодою про розподіл продукції (у тому числі постійне представництво інвестора-нерезидента), що використовує працю фізичних осіб, найнятих на роботу в Україні на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами.

До **застрахованих осіб** відносяться:

1) працівники – громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які працюють:

- ✓ на підприємствах, в установах та організаціях;

- ✓ у фізичних осіб-підприємців;

✓ у фізичних осіб, які забезпечують себе роботою самостійно, та в інших фізичних осіб;

2) фізичні особи, які виконують роботи (надають послуги) на підприємствах, в установах та організаціях чи у фізичних осіб-підприємців або осіб, які забезпечують себе роботою самостійно;

3) фізичні особи-підприємці, в тому числі ті, які обрали спрощену систему оподаткування, та члени сімей цих осіб, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності;

4) особи, які займаються незалежною професійною діяльністю, а саме науковою, літературною, артистичною, художньою, освітньою або викладацькою, а також медичною, юридичною практикою, або особи, які провадять релігійну діяльність та отримують дохід безпосередньо від цієї діяльності, за умови, що такі особи не є найманими працівниками чи підприємцями;

5) громадяни України, які працюють у розташованих за межами України дипломатичних представництвах і консульських установах України, філіях, представництвах, інших відокремлених підрозділах підприємств, установ та організацій, утворених відповідно до законодавства України;

6) громадяни України та особи без громадянства, які працюють у дипломатичних представництвах і консульських установах іноземних держав, філіях, представництвах, інших відокремлених підрозділах іноземних підприємств, установ та організацій, розташованих на території України;

7) особи, які працюють на виборних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян та отримують заробітну плату за роботу на такій посаді;

8) працівники воєнізованих формувань, гірничорятувальних частин, особовий склад аварійно-рятувальної служби;

9) військовослужбовці;

10) батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу, прийомні батьки, якщо вони отримують грошове забезпечення відповідно до законодавства;

11) особи, які отримують допомогу по тимчасовій

непрацездатності;

12) особи, які проходять строкову військову службу у Збройних Силах України, Службі безпеки України;

13) особи, які відповідно до закону отримують допомогу по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

14) один з непрацюючих працездатних батьків, усиновителів, опікун, піклувальник, які фактично здійснюють догляд за дитиною-інвалідом, а також непрацюючі працездатні особи, які здійснюють догляд за інвалідом І групи або за престарілим, який за висновком медичного закладу потребує постійного стороннього догляду або досяг 80-річного віку, якщо такі непрацюючі працездатні особи отримують допомогу або компенсацію.

Базою нарахування єдиного страхового внеску для:

1. Роботодавців, працівників, фізичних осіб (які виконують роботи) є *сума нарахованої заробітної плати за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі, що визначаються відповідно до Закону України "Про оплату праці", та суму винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами.*

2. Осіб, які працюють на виборних посадах в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян та отримують заробітну плату (винагороду) за роботу на такій посаді є *сума грошового забезпечення, оплата перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, що здійснюється за рахунок коштів роботодавця, та допомоги по тимчасовій непрацездатності; допомоги або компенсації відповідно до законодавства.*

3. Фізичних осіб-підприємців (крім фізичних осіб-підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування) та членів сімей цих осіб, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності; осіб, які забезпечують себе роботою самостійно – *сума доходу, отриманого від їх діяльності, що підлягає обкладенню податком на доходи фізичних осіб, та на суму доходу, що розподіляється між членами сім'ї фізичних осіб-підприємців, які беруть участь у*

провадженні ними підприємницької діяльності. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску за кожну особу за місяць, у якому отримано дохід (прибуток).

4. Фізичних осіб-підприємців, які обрали спрощену систему оподаткування – суми, що визначаються такими платниками самостійно для себе та членів сім'ї, які беруть участь у провадженні ними підприємницької діяльності, але не більше максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої Законом України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування” (далі – Закон) [83]. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску за кожну особу.

5. Осіб, які отримують допомогу по тимчасовій непрацездатності – сума допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Обчислення єдиного страхового внеску здійснюється на підставі бухгалтерських та інших документів, відповідно до яких провадиться нарахування виплат, на які нараховується даний внесок. Нараховується єдиний внесок виключно у національній валюті. На законодавчому рівні визначено **максимальну величину бази нарахування єдиного внеску** як максимальну суму доходу застрахованої особи, що дорівнює **п'ятнадцяти розмірам прожиткового мінімуму** для працездатних осіб, на яку нараховується єдиний страховий внесок.

В той же час встановлено **мінімальний страховий внесок** – це сума єдиного внеску, що визначається розрахунково як добуток мінімального розміру заробітної плати на розмір внеску, встановлений законом на місяць, за який нараховується заробітна плата, та підлягає сплаті щомісяця.

Розмір єдиного внеску для кожної категорії платників та пропорції його розподілу за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування встановлюються з урахуванням того, що вони повинні забезпечувати застрахованим особам страхові виплати і соціальні послуги, передбачені законодавством про загальнообов'язкове державне соціальне страхування; фінансування заходів, спрямованих на

профілактику страхових випадків; створення резерву коштів для забезпечення страхових виплат та надання соціальних послуг застрахованим особам; покриття адміністративних витрат із забезпечення функціонування системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Ставки нарахування та утримання єдиного соціального внеску в залежності від платників та база оподаткування в узагальненому вигляді наведені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Нарахування і розміри єдиного соціального внеску

Страховальники	Застраховані особи	База нарахування	Ставки, %	
			Нарахування	Утримання
1	2	3	4	5
Юридичні та фізичні особи, дипломатичні представництва та консульські установи	Наймані працівники	Сума нарахованої зарплати	36,76–49,7*; 8,41 – для працівників - інвалідів**	3,6 (6,1***)
	Фізичні особи, які отримують винагороду за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами	Винагорода фізичній особі	34,7	2,6
	Особи, які отримують допомогу з тимчасової непрацездатності	Сума допомоги з тимчасової непрацездатності та оплата перших 5 днів тимчасової непрацездатності	33,2 8,41 – для працівників - інвалідів**	2,0
Підприємства та організації всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема, товариств УТОГ та УТОС, у яких кількість інвалідів становить не менше 50% загальної чисельності працюючих і фонд оплати праці (далі – ФОП) таких інвалідів – не менше 25% витрат на оплату праці	Наймані працівники	Сума нарахованої зарплати	5,3	3,6 – для усіх працівників; 2,85 – для інвалідів

продовження табл. 4.1

Підприємства та організації громадських організацій інвалідів, у яких кількість інвалідів становить не менше 50% загальної чисельності працюючих і ФОП таких інвалідів – не менше 25% витрат на оплату праці	Наймені працівники	Сума нарахованої зарплати	36,76–49,7***; 5,5 – для працівників - інвалідів	3,6
Фізичні особи (не підприємці), які забезпечують себе роботою самостійно: займаються адвокатською, нотаріальною, творчою та іншою діяльністю, пов'язаною з отриманням доходу безпосередньо від цієї діяльності		Сума доходу (прибутку), отриманого від відповідної діяльності, що підлягає обкладенню ПДФО (але не менше мінімального страхового внеску)		Не утримується
* Ставка ЄСВ установлюється в розмірі від 36,76 до 49,7%, залежно від класу професійного ризику виробництва, до якого віднесено суб'єкт господарювання у ФСС від нещасних випадків. **Підтвердним документом є засвідчена копія довідки з акта огляду у МСЕК про встановлення групи інвалідності. Копія довідки засвідчується безпосередньо підприємством, де працює інвалід. ***Для платників, які працюють на посадах, робота на яких зараховується до стажу, що дає право на одержання пенсії відповідно до законів України "Про державну службу", "Про прокуратуру", "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів", "Про наукову і науково-технічну діяльність", "Про статус народного депутата України", "Про Національний банк України", "Про службу в органах місцевого самоврядування", Митного кодексу України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 13 жовтня 1995 року, а також для льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілотів, штурманів, бортінженерів, бортмеханіків, бортрадістів, льотчиків-наглядачів) і бортоператорів, які виконують спеціальні роботи в польотах. **** Ставка ЄСВ установлюється в розмірі від 36,76 до 49,7%, залежно від класу професійного ризику виробництва, до якого віднесено підприємство у ФСС від нещасних випадків.				

Розмір нарахування єдиного страхового внеску залежить від класу професійного ризику виробництва, встановленого для роботодавця з урахуванням виду його економічної діяльності. Суб'єкт господарської діяльності, який провадить господарську діяльність у декількох видах економічної діяльності, під час визначення розміру єдиного внеску відноситься до класу професійного ризику виробництва за її основним видом. Всього законодавством передбачено 67 класів професійного ризику: від 36,76% (1-й клас) до 49,7% (67-й клас).

Базовим звітним періодом є календарний місяць, однак, для фізичних осіб-підприємців, роботодавців-фізичних осіб та фізичних осіб, які забезпечують себе роботою самостійно – календарний рік.

Строки сплати єдиного страхового внеску практично не відрізняються від строків, що діяли для пенсійних внесків. Платники єдиного внеску зобов'язані сплачувати внесок, нарахований за відповідний базовий звітний період, не пізніше 20 числа місяця, що настає за базовим звітним періодом. Єдиний внесок підлягає сплаті незалежно від фінансового стану платника. За наявності у платника єдиного внеску одночасно із зобов'язаннями із сплати єдиного внеску зобов'язань із сплати податків, інших обов'язкових платежів, передбачених законом, або зобов'язань перед іншими кредиторами зобов'язання із сплати єдиного внеску виконуються *в першу чергу* і мають пріоритет перед усіма іншими зобов'язаннями, крім зобов'язань з виплати заробітної плати (доходу).

Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, а також Інструкції щодо його застосування для розрахунків за відрахуванням на загальнообов'язкове державне соціальне страхування призначено рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням». Для бухгалтерського обліку розрахунків по єдиному страховому внеску доцільно застосовувати окремий субрахунок 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування». За кредитом цього субрахунку слід показувати нарахування та утримання єдиного внеску, а за дебетом – його перерахування.

Порядок відображення в бухгалтерському обліку розрахунків за єдиним внеском наведено в таблиці 4.2.

Таблиця 4.2

Відображення господарських операцій на рахунку 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дт	Кт
1	2	3	4
1	Нараховано єдиний страховий внесок роботодавцем на фонд оплати праці, винагороду фізичним особам за цивільно-правовими договорами, допомогу з тимчасової втрати працездатності	23 91 92 93	651
2	Утримано єдиний страховий внесок із заробітної плати, відпускних, винагороди за цивільно-правовими договорами	661	651
3	Утримано єдиний страховий внесок із допомоги по тимчасовій втраті працездатності	663	651
4	Перераховано єдиний страховий внесок	651	311

Основні види виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування:

1. Соціальні допомоги та виплати, встановлені колективним договором (працівникам, які перебувають у відпустці для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, на народження дитини, сім'ям з неповнолітніми дітьми тощо).

2. Одноразова допомога працівникам, які виходять на пенсію згідно із законодавством та колективними договорами.

3. Надбавки та доплати до державних пенсій працюючим пенсіонерам.

4. Вихідна допомога у разі припинення трудового договору.

5. Витрати на відрядження, а саме: добові (у повному обсязі), вартість проїзду, витрати на наймання житлового приміщення.

6. Винагорода, що сплачується за авторським договором на створення та використання творів науки, літератури та

мистецтва, крім гонорару штатним працівникам редакцій газет, журналів, інших засобів масової інформації. Винагороди за відкриття, винаходи та раціоналізаторські пропозиції та їх використання.

7. Довічна плата за звання дійсного члена та члена-кореспондента академії наук.

8. Матеріальна допомога разового характеру, що надається окремим працівникам у зв'язку із сімейними обставинами, на оплату лікування, оздоровлення дітей, поховання.

Територіальний орган Пенсійного фонду застосовує до платника єдиного внеску такі штрафні санкції:

1) у разі ухилення від взяття на облік або несвоєчасного подання заяви про взяття на облік платниками єдиного внеску, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців», накладається штраф у розмірі десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

2) за несплату (неперерахування) або несвоєчасну сплату (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску накладається штраф у розмірі 10 відсотків своєчасно не сплачених сум;

3) за донарахування територіальним органом Пенсійного фонду або платником своєчасно не нарахованого єдиного внеску накладається штраф у розмірі 5 відсотків зазначеної суми за кожний повний або неповний базовий звітний період, за який донараховано таку суму, але не більш як 50 відсотків суми донарахованого єдиного внеску;

4) за неподання, несвоєчасне подання, подання не за встановленою формою звітності, передбаченої цим Законом, територіальним органом Пенсійного фонду накладається штраф у розмірі десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

5) за неналежне ведення бухгалтерської документації, на підставі якої нараховується єдиний внесок, накладається штраф у розмірі від восьми до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

6) за несплату, неповну сплату або несвоєчасну сплату суми єдиного внеску одночасно з видачею сум виплат, на які

нараховується єдиний внесок (авансових платежів), накладається штраф у розмірі 10 відсотків таких несплачених або несвоєчасно сплачених сум.

Нарахування пені, передбаченої цим Законом, починається з першого календарного дня, що настає за днем закінчення строку внесення відповідного платежу, до дня його фактичної сплати (перерахування) включно.

У разі оскарження платником єдиного внеску вимоги про сплату недоїмки нарахування пені зупиняється з дня подання скарги до територіального органу Пенсійного фонду або позову до суду.

Про нарахування пені та застосування штрафів, передбачених цим Законом, посадова особа територіального органу Пенсійного фонду в порядку, встановленому Пенсійним фондом за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері праці та соціальної політики, приймає рішення, яке протягом трьох робочих днів надсилається платнику єдиного внеску.

Звітність по єдиному страховому внеску

З 1 січня 2011 року форми звітності по внесках на обов'язкове соціальне страхування замінені Звітом про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів Пенсійного фонду України.

Страховальники зобов'язані формувати та подавати до органів Пенсійного фонду звіт не пізніше 20 числа місяця, що настає за базовим звітним періодом.

Форма місячного звіту з єдиного страхового внеску складається з титульного аркуша та дев'яти таблиць. Таблицю 1 Звіту заповнюють страховальники, які використовують працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або за цивільно-правовими договорами. Таблиці 2 і 8 подаються лише районними (міськими) управліннями праці та соціального захисту населення. Таблиці 3 і 9 подаються страховальниками, що нараховують і сплачують єдиний внесок за осіб, які

проходять строкову військову службу, а таблиця 4 - страхувальниками, які нараховують і сплачують єдиний внесок за осіб з числа військовослужбовців. Таблиця 5 подається всіма страхувальниками у разі, якщо: протягом звітного місяця із застрахованими особами були укладені (розірвані) трудові договори або цивільно-правові договори (крім цивільно-правового договору, укладеного з фізичною особою - підприємцем, якщо виконувані роботи і надані послуги є для нього підприємницькою діяльністю); відбулися зміни в прізвищі, імені, по батькові або в номері застрахованої особи (ідентифікаційний номер). Таблиця 6 заповнюється всіма страхувальниками та призначена для формування страхувальником у розрізі кожної застрахованої особи відомостей про суми нарахованої їй заробітної плати у звітному місяці. Таблицю 7 подають страхувальники, у яких є робочі місця, робота на яких зараховується до спеціального стажу.

Даний звіт подається до органів Пенсійного фонду в повному обсязі особисто фізичною особою, страхувальником або відповідальною особою фізичної особи або страхувальника за місцем взяття на облік в органах Пенсійного фонду одним із способів:

- в електронній формі з використанням електронно-цифрового підпису через центр обробки електронних звітів;
- на паперових носіях, завірених підписом керівника/страхувальника та скріплених печаткою (за наявності), разом з електронною формою на електронних носіях інформації;
- на паперових носіях, якщо у страхувальника кількість застрахованих осіб не більше п'яти.

Приклад розрахунку єдиного страхового внеску та заповнення відповідного звіту відображено у додатку Т.

У разі настання страхового випадку з 1 серпня 2011 року страхувальники протягом двох робочих днів повинні подати до органів пенсійного фонду *Звіт про настання нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання* (форма №Д7), що містить інформацію про номер облікової картки, прізвище, ім'я застрахованої особи, період трудових відносин, суму нарахованої за розрахунковий період заробітної плати в межах

максимальної величини, на яку нараховано єдиний внесок та місяць і рік, за який проведено нарахування.

Звітність до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Поряд із звітом по єдиному соціальному страховому внеску страхувальники-роботодавці подають *Звіт по коштах загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням* (форма Ф-4 ФСС з ТВП), якщо у звітному періоді працівникам були нараховані лікарняні за рахунок Фонду або видана допомога на поховання, а також *Звіт про путівки на санаторно-курортне лікування та путівки до дитячих закладів оздоровлення* (форма Ф-14 ФСС з ТВП), якщо у звітному періоді підприємство видало працівникам путівки із частковою оплатою за рахунок коштів фонду.

Приклад нарахування єдиного страхового внеску:

ПАТ «Креатив» має клас професійного ризику виробництва – 17, код за ЄДРПОУ 32241508.

Інформація по нарахуванню заробітної плати за звітний місяць*:

Ідентифікаційний номер	П.І.П.	Посада	Посадовий оклад, грн.	Використання робочого часу, днів		
				Відпрацьовано	Невиходи	Підстава невиходу
1	2	3	4	6	7	8
2134567890	Василевський П.І.	директор	4200	18	4	лікарняний лист
2345767122	Войтюк П.С.	головний бухгалтер	3100	22	-	-
1233567890	Лучко Л.С.	менеджер (інвалід II групи)	2500	17	5	лікарняний лист
1234567997	Іванюк В.А.	менеджер	2500	22	-	-

* Середньоденний заробіток за 6 останніх місяців у Василевського П.І. становить 245 грн., страховий стаж більше 8 років; у Л.С. Лучка – 180 грн., страховий стаж більше 6, але менше 8 років.

Жоден з працівників не подавав заяву на отримання податкової соціальної пільги.

Розрахунок обов'язкових утримань із заробітної плати:

1. Василевський П.І.:

$$\text{ЗП} = 4200:22 \times 18 = 3436,36 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Лікарняні} = 4 \times 245 \times 1 = 980,00 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ЄСВ}_{\text{ЗП}} = 3436,36 \times 3,6\% = 123,71 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ЄСВ}_{\text{Л}} = 980 \times 2\% = 19,60 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ПДФО}_{\text{ЗП}} = (3436,36 - 123,71) \times 15\% = 496,90 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ПДФО}_{\text{Л}} = (980,00 - 19,60) \times 15\% = 144,06 \text{ (грн.)}$$

2. Войтюк П.С.:

$$\text{ЗП} = 3100 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ЄСВ}_{\text{ЗП}} = 3100 \times 3,6\% = 111,60 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ПДФО} = (3100 - 111,60) \times 15\% = 448,26 \text{ (грн.)}$$

3. Лучко Л.С.:

$$\text{ЗП} = 2500:22 \times 17 = 1931,82 \text{ (грн.)}$$

$$\text{Лікарняні} = 5 \times 180 \times 0,8 = 720,00 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ЄСВ}_{\text{ЗП}} = 1931,82 \times 3,6\% = 69,55 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ЄСВ}_{\text{Л}} = 720 \times 2\% = 14,40 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ПДФО}_{\text{ЗП}} = (1931,82 - 69,55) \times 15\% = 279,34 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ПДФО}_{\text{Л}} = (720,00 - 14,40) \times 15\% = 105,84 \text{ (грн.)}$$

4. Іванюк В.А.:

$$\text{ЗП} = 2500 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ЄСВ}_{\text{ЗП}} = 2500 \times 3,6\% = 90,00 \text{ (грн.)}$$

$$\text{ПДФО} = (2500 - 90,00) \times 15\% = 361,50 \text{ (грн.)}$$

Таблиця 4.3

Журнал господарських операцій ПАТ «Креатив»
за звітний місяць 20XX р.

№ з/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1	2	3	4	5
1	Нарахована заробітна плата працівникам підприємства	92	661	9036,36 1931,82 10968,18

продовження табл. 4.3

2	Нараховано лікарняні працівникам підприємства (перші п'ять днів за рахунок коштів юридичної особи)	92	663	980,00 720,00 1700,00
3	Утримано із зарплати податки та збори згідно з чинним законодавством. ЄСВ – 3,6% ПДФО – 15%	661 661	651 641	394,86 1586,00
4	Утримано із лікарняних податки та збори згідно з чинним законодавством ЄСВ – 2% ПДФО – 15%	663 663	651 641	34,00 249,90
5	Здійснено нарахування ЄСВ на фонд заробітної плати працівників відповідно до чинного законодавства за виключенням зарплати працівників-інвалідів – 37,06%	92	651	3348,88
6	Здійснено нарахування ЄСВ на фонд заробітної плати працівників-інвалідів відповідно до чинного законодавства – 8,41%	92	651	162,47
7	Здійснено нарахування ЄСВ на лікарняні працівників відповідно до чинного законодавства за виключенням зарплати працівників-інвалідів – 33,2%	92	651	325,36
8	Здійснено нарахування ЄСВ на лікарняні працівників-інвалідів – 8,41%	92	651	60,55

Заповнену звітність по єдиному страховому внеску наведено в додатку Т, персоніфікацію доходів – в додатку У.

Питання для контролю

1. Чим регулюється нарахування єдиного внеска на загальнообов'язкове державне соціальне страхування?
2. Як в обліку буде відображено: нарахування ЄСВ на заробітну плату, утримання внесків із заробітної плати?
3. Які особливості нарахування єдиного внеску на заробітну плату інвалідів ?
4. Назвіть основні види виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок.

5. Перелічіть основні види штрафних санкцій, що застосовуються територіальним органом Пенсійного фонду до платника єдиного внеску.

6. Які особливості нарахування єдиного внеску для фізичних осіб (не підприємців), які забезпечують себе роботою самостійно?

7. В яких випадках підприємство подає звітність до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності?

8. Чи залежить сплата єдиного внеску від фінансового стану підприємства?

9. Які пріоритети сплати єдиного внеску у випадку заборгованості підприємства за іншими податками?

10. Назвіть розмір штрафу, що накладається за неналежне ведення бухгалтерської документації, на підставі якої нараховується єдиний внесок.

РОЗДІЛ 5. Методико-організаційні підходи гармонізації принципів бухгалтерського обліку та податкового законодавства

Як у вітчизняній, так і в міжнародній практиці існують відмінності в принципах визнання доходів, витрат, результатів діяльності, регламентованих національним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» (далі – П(С)БО 17) [58] та розділом III чинного Податкового Кодексу «Податок на прибуток підприємств» [39].

Реалії господарювання платників податку на прибуток підтверджують необхідність систематизованого, прозорого розкриття різниці в розмірах отриманих за відповідний період фінансового прибутку (збитку) та прибутку, що підлягає оподаткуванню відповідно до податкового законодавства. Суттєвим кроком вперед у розв’язанні цього завдання є розробка та затвердження Міністерством фінансів України Положення бухгалтерського обліку «Податкові різниці» (далі – Положення 212) [63].

Згідно Положення 212 доходи та витрати платника податку на прибуток формуються на основі аналітичних даних бухгалтерського обліку шляхом коригування доходів і витрат, визнаних у бухгалтерському обліку, на постійні та тимчасові податкові різниці.

Результати такого коригування є ґрунтовною перевіркою розрахунку прибутку до оподаткування і повинні здійснюватись підприємствами, зареєстрованими як платники податку на прибуток (крім суб’єктів малого підприємництва), на дату річної звітності.

Положення «Податкові різниці» не суперечить і не замінює Положення (стандарт) 17, яке залишається чинним, а доповнює його. Інформація, сформована про податкові різниці відповідно до Положення «Податкові різниці», розкриватиметься, насамперед, у Звіті про фінансові результати.

Положення 212 поширюється на всіх юридичних осіб, які згідно із законодавством є платниками податку на прибуток,

за виключенням банків, бюджетних установ та суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб, що відповідають критеріям, визначеним пунктом 154.6 статті 154 розділу III Податкового кодексу України, та застосовують порядок спрощеного бухгалтерського обліку доходів і витрат, стосовно яких П(С)БО 25 встановлено спрощений порядок обліку доходів і витрат, а саме віднесення тих доходів і витрат, які не визнаються податковим законодавством безпосередньо до фінансових результатів після оподаткування.

Відповідно до Положення 212 **постійна податкова різниця** – це податкова різниця, яка виникає у звітному періоді та не анулюється в наступних звітних податкових періодах:

- *постійна податкова різниця, що підлягає вирахуванню*, – постійна податкова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) звітного періоду;

- *постійна податкова різниця, що підлягає оподаткуванню*, – постійна податкова різниця, що збільшує податковий прибуток (зменшує податковий збиток) звітного періоду;

Тимчасова податкова різниця – податкова різниця, яка виникає у звітному періоді та анулюється в наступних звітних податкових періодах.

При визначенні податкового прибутку (ПП) звітного періоду за даними бухгалтерського обліку обліковий прибуток (ОП), коригується на суму постійних податкових різниць (ПР) та частину суми тимчасових податкових різниць (ТР), що відноситься до звітного періоду:

$$ПП = ОП + (-) ПР + (-) ТР. \quad (5.1)$$

В обов'язковому порядку зазначені розрахунки повинні проводити підприємства за результатами діяльності 2012 року, тобто з 2013 року.

Концептуальні визначення П(С)БО 17 з узагальненням інформації на рахунках бухгалтерського обліку наведено в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Загальні положення П(С)БО 17

№ з/п	Основні положення		Кореспонденція рахунків бух. обліку	
	Терміни	Значення	Дебет	Кредит
1	2	3	4	5
1.	Відстрочений податковий актив (рах.17)	Сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок: - тимчасової податкової різниці, що підлягає вирахуванню; - перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді; - перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо	17	641/п.п.
2.	Відстрочене податкове зобов'язання (рах.54)	Сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню	981	54
3.	Відстрочений податок на прибуток	Сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом	17,54	641/п.п.
4.	Обліковий прибуток (збиток)	Сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена в звіті про фінансові результати за звітний період, рядки 170 (175), 200 (205) Ф№2		Сума по кредиту (дебету) рах.79 за звітний період
5.	Податковий прибуток (збиток)	Сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період		Ряд. 07 Декларації з податку на прибуток
6.	Поточний податок на прибуток	Сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства.	981,17, 54	641/п.п.

Початковим етапом роботи по розкриттю у річній фінансовій звітності інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток є класифікація різниці між сумою облікового та податкового прибутку за елементами тимчасових та постійних податкових різниць.

Для цілей бухгалтерського обліку виділяються податкові різниці, які враховуються при визначенні податкового прибутку за звітний період:

- податкові різниці щодо доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- податкові різниці щодо інших операційних доходів;
- податкові різниці щодо інших доходів;
- податкові різниці щодо собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- податкові різниці щодо інших операційних витрат;
- податкові різниці щодо інших витрат;
- податкові різниці щодо надзвичайних доходів;
- податкові різниці щодо надзвичайних витрат.

Приклади постійних та тимчасових податкових різниць наведено в додатку Х.

За даними господарських операцій звітного періоду (додаток Ц, таблиця 1) наведено приклад заповнення Ф№2 «Звіт про фінансові результати» (таблиця 5.2.).

Таблиця 5.2

Звіт про фінансові результати за перший квартал 2013 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період (грн.)
1	2	3
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	$120000+9000+60000=189000$
Податок на додану вартість	015	$(20000+1500+10000)=$ $=(31500)$
Акцизний збір	020	
	025	
Інші вирахування з доходу	030	
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	157500
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	$(80000+5000+4000)$ $=125000$
Валовий: Прибуток	050	32500

Національний університет
водного господарства
та природокористування

збиток

055

Національний університет
водного господарства
та природокористування

продовження табл. 5.2

Інші операційні доходи	060	$600+1000+750+700+100+3000=6150$
Адміністративні витрати	070	$(7000+2500+4000+2000+400+750+400)=(17050)$
Витрати на збут	080	(6000)
Інші операційні витрати	090	$(500+900+100+4000+2000+800) = (8300)$
Фінансові результати від операційної діяльності: Прибуток	100	7300
збиток	105	---
Доход від участі в капіталі	110	
Інші фінансові доходи	120	3000
Інші доходи	130	400
Фінансові витрати	140	(500)
Витрати від участі в капіталі	150	
Інші витрати	160	
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: прибуток	170	10200
збиток	175	---
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	$10200 \times 0,19 = 1938$
Фінансові результати від звичайної діяльності: прибуток	190	
збиток	195	
Надзвичайні: доходи	200	
витрати	205	
Податки з надзвичайного прибутку	210	
Чистий: прибуток	220	$10200-1938=8262$
збиток	225	

Рекомендований Розрахунок показників декларації з податку на прибуток за даними бухгалтерського обліку наведено в додатку Ц (таблиця 2), окремі методичні пояснення – в додатку Ц, табл. 3.

Розрахунок облікового та податкового розмірів прибутку звітного та наступного періодів (за прогнозованими показниками діяльності в наступному періоді) з відображенням операцій на рахунках бухгалтерського обліку наведено в табл. 5.3.

Таблиця 5.3

Розрахунок податку на прибуток

№ з/п	Показник	Сума, грн.	Відображення на рах. бух. обліку	
			Дт рах.	Кт рах.
1	2	3	4	5
	<i>В звітному періоді</i>			
1	Обліковий прибуток (ряд.170 Ф№2)	10200,00		сальдо за Кт 79
2	Податок з облікового прибутку (ставка 19%)	1938,00	981	641/п.п.
3	Податковий прибуток (ряд.07 Декларації)	1938,00		
4	Податок з податкового прибутку (ставка 19%):	4066,00		
5	- відстрочений податковий актив (4066,00-1938,00)	2128,00	17	641/п.п.
	<i>В наступних звітних періодах (за прогнозними даними)</i>			
6	Обліковий прибуток (ряд.170 Ф№2)	25000,00		
7	Податок з облікового прибутку, нарахований за рахунок витрат (ставка 19%), в т.ч.	4750,00	981	641,17,54
	- погашення відстроченого податкового активу	2128,00	981	17
	- податкові зобов'язання за Декларацією (п.9)	2280,00	981	641/п.п.
	- визнання відстроченого податкового зобов'язання (4750,00-2128,00-2280,00)	342,00	981	54
8	Податковий прибуток (ряд.07 Декларації)	12000,00		
9	Податок з податкового прибутку (ставка 19%)	2280,00	981	641/п.п.

Питання для контролю

1. Назвіть приклади тимчасових податкових різниць.
2. Як на рахунках бухгалтерського обліку будуть відображені операції визнання та списання відстроченого податкового зобов'язання?

3. Підприємства якої організаційно-правової форми і в яких випадках повинні відображати в звітності відстрочені податкові різниці та відстрочені податкові зобов'язання ?

4. Назвіть операції, що формують постійні податкові різниці, їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

5. Як класифікуються податкові різниці для цілей бухгалтерського обліку ?

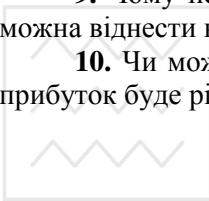
6. В якій формі фінансової звітності відображають обліковий прибуток (збиток) ?

7. За дебетами яких рахунків бухгалтерського обліку може бути відображений поточний податок на прибуток ?

8. Яка послідовність організаційно-методичної роботи по визначенню відстрочених податкових активів та відстрочених податкових зобов'язань ?

9. Чому не всю суму нарахованого податку на прибуток можна віднести на рах.98 ?

10. Чи можуть на практиці бути ситуації, коли обліковий прибуток буде рівний податковому прибутку ?

РОЗДІЛ 6. Методичні та організаційні засади ефективності обліку та звітності в оподаткуванні підприємств

6.1. Критерії ефективності організації облікової системи підприємства

Забезпечення ефективності обліку полягає в комплексному дослідженні на предмет результативності трьох складових організації облікової системи підприємства:

- *методологічної*: застосування методів відображення господарських операцій в облікових регістрах та формах звітності;

- *технічної*: способи обробки та передачі облікової інформації;

- *організаційної*: система адміністративного управління процесами ведення обліку та підготовки звітних форм.

На методичному етапі визначається методологія обліку як система найбільш загальних принципів, методів і способів відображення на рахунках обліку, в регістрах та в звітних формах результатів здійснення господарських операцій. Метод бухгалтерського обліку визначається сукупністю восьми елементів (адитивний підхід): документування, інвентаризація, оцінка, калькулювання, рахунки й подвійний запис, баланс і звітність [7; 90].

Враховуючи необхідність одержання оперативної та достовірної інформації як за результатами діяльності в цілому, так і окремих її напрямків, складові методу мають ряд особливостей:

1. *Документування, зокрема*, передбачає затвердження керівником підприємства: графіків документообігу, окремих первинних документів та форм внутрішньої звітності за виконаннями особливо важливих операцій, етапів програм (проектів), що мають цільове фінансування відповідно до кошторисів. Перелік осіб з правом підпису документів за операціями з використанням високоліквідних активів, державних ресурсів затверджується керівником.

2. *Інвентаризацію* бажано поводити, крім визначених в загальному порядку випадків, на кінець звітного періоду, в

якому відбулось інтенсивне списання ліквідних активів з балансового обліку.

3. *Оцінка майна та зобов'язань* повинна ґрунтуватись на документальному підтвердженні. Професійне судження бухгалтера щодо визнання справедливої вартості, чистої реалізаційної вартості ліквідних, державних активів доцільно підкріплювати висновками зовнішніх професійних відповідних структур або матеріалами із офіційних видань.

4. *Використання синтетичних та аналітичних рахунків* передбачає відокремлення обліку операцій, що мають суттєвий вплив на формування фінансових результатів, з метою проведення внутрішнього контролю (аудиту) за результатами їх проведення.

5. Щодо *калькулювання*, то елементи витрат, які формують собівартість готової продукції (наданих послуг), за економічною сутністю є прямими та загальновиробничими витратами. Їх перелік затверджується додатком до наказу про облікову політику. Зазначені питання потребують контролю при визначенні розміру відрахувань від чистого прибутку, встановленні державних дотацій на окремі види реалізації. Облік собівартості реалізації продукції та/або послуг в такому випадку доцільно здійснювати із введенням субрахунків аналітичного обліку до рахунка 90 «Собівартість реалізації».

6. *Узагальнення даних обліку у формах звітності* підприємств-одержувачів бюджетних коштів та підприємств, що володіють державними активами, готується за принципами П(С)БО, для підприємств, що використовують бюджетне фінансування – як за принципами національних облікових стандартів, так і у відповідності до наказів Головного управління Державного казначейства України. Визнання фінансових результатів за програмами, що мають бюджетне фінансування, за касовим методом унеможливорює співставлення показників відповідних форм звітності з показниками інших форм фінансової звітності, які подають підприємства-одержувачі бюджетних коштів. Тому основним джерелом аналізу господарської діяльності для підприємств державного сектору економіки є Ф№1 «Баланс», Ф№2 «Звіт про фінансові результати» (в яких списання на дохід отриманого цільового

фінансування здійснюється методом нарахування пропорційно понесених витрат за відповідними операціями).

На технічному етапі здійснюється вибір форми обліку, зокрема, спосіб автоматизації облікової інформації.

Процес автоматизації облікової інформації на сучасному етапі реформування економіки України має ряд проблем, серед яких можна виділити:

1. Зростаюча кількість інформаційних систем і компаній, що впроваджують або розробляють ці технології.

2. Складність порівняння та оцінки функціональних можливостей різних інформаційних технологій.

3. Ряд проблем, пов'язаних з впровадженням інформаційної технології на підприємстві.

4. Неоднозначність вибору програмного забезпечення, яке б повністю відповідало вимогам юридичної особи та враховувало специфіку її діяльності.

Принципи і методи обробки інформації підприємства в бухгалтерському обліку можуть бути особливими на кожному підприємстві та залежать від обраної облікової політики суб'єкта, навичок та звичок облікового персоналу тощо. Відтак, окрім проблем впровадження автоматизованої системи обробки облікової інформації, постає питання вибору програмного забезпечення, яке б повністю відповідало вимогам та враховувало специфіку діяльності юридичної особи.

Вирішення вищезазначених питань повинно базуватися на дослідженні функціональних можливостей наявних сучасних інформаційних технологій, їх застосуванні та впливу на різні стадії створення і просування продукту, на процесах оперативного та стратегічного аналізу розвитку вітчизняного бізнесу.

Актуальними завданнями автоматизації облікової інформації підприємства на сучасному етапі є:

- розробка інформаційних технологій відповідно до розмірів підприємства та галузі діяльності;

- створення єдиної інформаційної мережі підприємства з можливістю її розширення в процесі експлуатації інформаційної технології;

- розробка інформаційних систем, що дозволяють гнучке

налагодження принципів автоматизації облікової інформації в залежності від індивідуальних потреб підприємства;

- забезпечення можливості налагодження функціональності інформаційної системи користувачем з використанням інструментів, що не вимагають глибоких знань програмування.

На сучасному ринку програмного забезпечення досить активно пропонуються складні інформаційні технології різних розробників, тобто системи управління підприємством (ERP), серед яких можна виділити «1С: Підприємство», «Парус-Підприємство», «Галактика», «SAP», що відрізняються одна від іншої інтерфейсом та особливостями реалізації виконуваних функцій. Функціонально ж вони є практично повними аналогами. Слід зазначити, що ERP-системи, як правило, не орієнтовані на галузеві особливості діяльності підприємств. Вони в більшій мірі враховуються розробниками при проектуванні інформаційних технологій для підприємств малого та середнього бізнесу. Так, наприклад, конфігурації системи «1С: Підприємство 8 для України» враховують специфіку торгівельних підприємств («1С: Управління торгівельним підприємством»), («1С: Управління торгівлею»), виробництва продукції («1С: Управління виробничим підприємством»), будівельної галузі («1С: Бухгалтерія будівельної організації»), бюджетних установ («1С: Бухгалтерія для бюджетних установ України») та інші.

При проектуванні інформаційної технології важливо забезпечити можливість подальшого розширення інформаційної бази та функціональності системи. У таких ситуаціях добре зарекомендували себе системи модульного типу: «АБ Офіс», «Парус-Підприємство», «X-DOOR».

Більшість сучасних інформаційних технологій забезпечують налагодження принципів автоматизації облікової інформації в залежності від індивідуальних потреб підприємства шляхом налаштування правил обробки документів, створення господарських операцій тощо. Методи проведення таких налагоджень можуть бути різними. Для прикладу, основною перевагою системи «1С: Підприємство» є автоматичне створення господарських операцій при збереженні й проведенні

документів. Склад бухгалтерських проведення, що реєструються таким шляхом, визначається розробниками на стадії конфігурації програми і не може змінюватись користувачами. В разі потреби внесення змін у правила проведення документів обов'язкове залучення програміста.

Функціональні можливості сучасних інформаційних систем повинні забезпечувати користувачу підключати власні типи документів та розробляти їх шаблони для друку. Більшість систем, що пропонуються на ринку економічного програмного забезпечення, дозволяють проводити такі дії, але шляхи їх виконання різні.

У системі «Парус-Підприємство» первинні документи та звіти формуються з використанням електронних таблиць Microsoft Excel. Для розробки власних типів документів користувач повинен мати навички роботи з Microsoft Excel та спеціальними функціями системи. Працюючи з «Парус-Підприємство», бухгалтер може змінювати формули розрахунку та інформацію тих звітних документів, що створюються в шаблонах Microsoft Excel.

В перспективі варто очікувати зростання попиту на інформаційні системи, функціональні можливості яких залежать від розмірів підприємства та галузі діяльності, дозволяють поетапне впровадження та гнучке їх налагодження.

Для інформаційної системи досить важливим фактором є її сумісність з іншими програмними продуктами, що використовуються у господарській діяльності підприємства. Це дозволить організувати комплексну автоматизацію усіх виробничих процесів суб'єкта господарювання.

Ефективність *організаційного етапу* залежить від рівня адміністрування цілого ряду питань управління економічною службою підприємства, що передбачає, перш за все:

- встановлення найбільш ефективної системи обліку (облік централізований, децентралізований або змішаний);
- визначення оптимальної штатної структури облікового апарату;
- встановлення норм праці та часу, необхідного для виконання робіт, визначення оптимальної чисельності бухгалтерів;

- набір кадрів та їх навчання;
- раціональну організацію робочих місць бухгалтерів: встановлення належних інформаційних зв'язків між оперативними підрозділами підприємства та зовнішнім середовищем; матеріальне, інформаційне і технічне забезпечення облікових працівників;
- мотивацію працівників бухгалтерії (оплата праці, різні види стимулювання, фінансування заходів соціальної підтримки);
- налагодження дієвої системи обліку роботи працівників та контролю за виконанням ними своїх функцій;
- організацію архіву бухгалтерських документів;
- організацію безпеки та захисту облікової інформації [8; 13].

6.2. Результативність функціонування документаційної системи підприємства

Вихід суб'єктів на світові ринки обумовлює розширення переліку об'єктів документування: активніше документуються операції з нематеріальними активами, лізингові операції, представницькі витрати, витрати на рекламу, резерви та забезпечення тощо.

Аналізуючи документування діяльності юридичних осіб в умовах запровадження Податкового кодексу України (ПКУ) [39], варто зазначити, що поняття «документ» у цьому нормативному акті зустрічається понад чотири сотні разів.

Вперше в податковому законодавстві досить детально розглянуто використання «первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням та сплатою податків і зборів» (п. 44.1 ПКУ).

Стаття 44 ПКУ регламентує основні положення, які вимагають від юридичних осіб бездоганно дотримуватись вимог в оформленні первинних документів, процедур їх зберігання, поновлення у разі втрати, пошкодження або дострокового знищення.

Податковим кодексом передбачено ряд уточнень з питань використання первинних документів бухгалтерського обліку, зокрема:

- службова особа, яка проводить перевірку дотримання податкового законодавства, має право отримувати від платника податків або його законних представників копії документів, що належать до предмета перевірки, засвідчені підписом платника податків та скріплені печаткою (п. 85.8. ПКУ);

- коли до початку або під час проведення перевірки оригінали первинних документів, реєстрів, звітності, інших документів з питань обчислення і сплати податків та зборів були вилучені правоохоронними та іншими органами, зазначені органи протягом трьох робочих днів з дня отримання письмового запиту зобов'язані надати для проведення перевірки контролюючому органу копії відповідних документів, або забезпечити доступ до перевірки таких документів (п.85.9. ПКУ) тощо.

В Україні на даний час відсутня чітка політика щодо документального забезпечення діяльності юридичних осіб. Потребують подальших досліджень та практичного вирішення питання стандартизації документаційних процесів в діяльності вітчизняних суб'єктів: уніфікація основних понять та методичних підходів правової бази, регуляторне впровадження дієвої системи інформаційного супроводу господарської діяльності тощо [14; 15].

Стандартизації підлягають документаційні процеси, що характеризуються як сукупність етапів створення та руху службових документів юридичної особи (додаток Ф).

Авторське узагальнення дефініцій на засадах їх гармонізації та відповідності чинним нормативним актам наведено в таблиці 6.1 [20; 23; 41; 85].

Таблиця 6.1

Дефініції основних понять документаційного процесу
суб'єктів господарювання

№ з/п	Поняття	Економіко-організаційний зміст
1	2	3
1	Графік документообігу	організаційна модель руху службових документів із послідовно зазначеними: інстанціями направлення та відправлення; виконавцями та відповідальними особами (за підготовку документа, отримання, обробку та відправлення); швидкістю поетапного переміщення
2	Документаційна система (ДС)	інформаційна система, в основі якої – службові документи, що є об'єктом документаційних процесів. Основне функціональне призначення ДС – забезпечення доступу зовнішніх та внутрішніх користувачів до необхідної інформації про господарську діяльність суб'єкта
3	Документаційні процеси (ДП)	комплекс етапів, напрямків, методичних та організаційних засад функціонування документаційних систем (документування та документообігу), що забезпечують результативність інформаційного поля суб'єкта
4	Стандартизація документаційних процесів	встановлення обґрунтованих норм, правил, процедур документування та документообігу, ідентичних для суб'єктів господарської діяльності, з урахуванням потреб національної економіки, економіко-організаційних можливостей суб'єктів та правового поля їх діяльності

Стандартизація документаційних процесів повинна визначати спільні засади формування ефективного інформаційного поля діяльності для:

- органів державного сектора;
- підприємств (крім державних підприємств);
- небюджетних неприбуткових організацій;
- фінансових банківських та небанківських установ;
- суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб.

Регуляторне середовище стандартизації документаційних процесів доцільно розглянути в двох аспектах – на державному рівні та на рівні безпосередньо юридичної особи.

На **державному рівні** необхідно врахувати обов'язкові методичні та організаційні норми практичного застосування для: службових документів *загального призначення*, службових документів *галузевого призначення*, *зовнішніх службових документів*, *внутрішніх службових документів*.

На рівні **суб'єкта господарської діяльності** сучасні науково-практичні дослідження стандартизації документаційних процесів, на жаль, не враховують як важливі складові:

- облікової політики – документаційну політику суб'єкта господарювання;
- менеджменту організації діяльності – адміністративне забезпечення документаційних процесів.

Результативність документаційних процесів передбачає вирішення питань ефективності функціонування систем документування та документообігу з метою реалізації їх принципів та функціональних призначень:

А) Принципи:

- для системи документування: доцільність, достовірність, повнота, правомірність, оперативність, своєчасність, правильність оформлення, лаконічність;
- для системи документообігу: системний підхід, організаційно-економічна раціональність, доцільність, підконтрольність, безперервність.

Б) Функціональні призначення:

- для системи документування: доказовість, інформативність, контроль, кумулятивність;
- для системи документообігу: збереження інформації та цільове її спрямування, інформаційна складова менеджменту організації діяльності (в т.ч. внутрішнього контролю та/або внутрішнього аудиту).

Організацію документаційних процесів на підприємствах доцільно розглядати за методичним, технічним та управлінським напрямками. При цьому два останні в більшості мають спільні підходи як для документування, так і для документообігу.

Міжнародна практика документування господарської діяльності юридичних осіб має ряд особливостей в питаннях застосування мови, скорочень, у способах виправлення

помилки, класифікації форм документів, наявності реквізитів, використання факсиміле та термінах зберігання.

Використання мови в бухгалтерських документах регулюється Законом України «Про засади державної мовної політики» від 03.07.2012 р., відповідно до якого в економічній і соціальній діяльності об'єднань громадян, державних і приватних підприємств, установ та організацій, громадян - суб'єктів підприємницької діяльності основною мовою є державна мова, а також вільно використовуються російська та інші регіональні мови або мови меншин.

В нормативно-правових актах України з питань документування не визначено можливості використання скорочень, що суттєво впливає на юридичну повноцінність документів.

Відповідно до Положення № 88 «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» існують спірні питання щодо можливості внесення виправлень у первинні документи: в тексті та цифрових даних первинних документів, облікових регістрів і звітів вітчизняних підприємств підчистки і необумовлені виправлення не допускаються [41].

Досить не чітка позиція щодо застосування факсиміле. Використання факсиміле заборонено в розрахункових документах при безготівкових розрахунках в національній валюті, розрахункових чеках, грошових чеках, платіжних дорученнях, банківських металах, заявках про купівлю або продаж іноземної валюти. Поряд з цим, в Росії факсиміле допускається у випадках і в порядку, передбаченому законом, іншими правовими актами чи договором сторін.

Однією з проблем документального супроводу менеджменту організації діяльності юридичної особи є відсутність на практиці графіків документообігу. Це створює серйозні перешкоди не тільки в питаннях підготовки фінансової звітності, а також в процесах аналітичної роботи, при бюджетуванні тощо.

Головне завдання документообігу – оптимізація в часі руху документів. Чим коротше і швидше буде організовано цей процес, тим він буде ефективнішим, а користувачі зможуть вчасно отримати інформацію для прийняття рішень.

Для визначення необхідності створення графіка документообігу керівництву суб'єкта необхідно проаналізувати його переваги та недоліки. До основних переваг відносяться: окреслення функціональних обов'язків кожного працівника, визначення чіткого маршруту руху документів, налагодження організаційно-адміністративного взаємозв'язку між різними підрозділами юридичної особи, регламентація термінів роботи з документами, сприяння оперативній обробці документів та своєчасному наданню інформації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Реальний документообіг – це потоки документів, що циркулюють між пунктами інформаційної обробки (керівниками, менеджерами, спеціалістами, службовцями тощо) та пунктами технічної обробки документів (експедиція, друкарське бюро та ін.).

Організовує документообіг головний бухгалтер (старший бухгалтер), попередньо розробивши для затвердження керівником правила і технологію обробки облікової інформації за етапами її проходження, які можна узагальнити наступним чином:

1 етап. Складання первинних документів (отримання вхідних документів) та їх реєстрація.

2 етап. Перевірка документів на предмет юридичної повноцінності та інформаційної цілісності (повноти, точності, об'єктивності).

3 етап. Автоматизована обробка інформації.

4 етап. Встановлення термінів чинності (терміновості наступної обробки інформації).

5 етап. Спрямування документів за цільовим призначенням.

6 етап. Передача в архів (ліквідація).

Сучасні системи обліку діяльності юридичних осіб передбачають формування різних за функціональним призначенням бухгалтерських документів, а відтак документопотоків – документів бухгалтерського, податкового, управлінського та статистичного обліку. В свою чергу, кожна з означених груп (крім документів управлінського обліку)

ідентифікуються як документи зовнішнього та/або внутрішнього обліку і звітності.

Для результативного провадження документаційних процесів необхідно вирішити наступні питання:

- 1) виключити непрямі маршрути руху документів;
- 2) неухильно дотримуватись на всіх етапах руху документів принципу однократного перебування документа в одному структурному підрозділі (в одного виконавця);
- 3) при необхідності проектування кількох документопотоків складати схеми руху основних груп та видів документів, що дозволяє уніфікувати шляхи руху, порядок обробки різних їх категорій;
- 4) за кожним етапом визначити відповідальних працівників належного рівня кваліфікації та компетентності.

Приклад простої моделі графіку документообігу наведено в таблиці 6.2.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Таблиця 6.2
Рекомендований графік документообігу для підприємства
(фрагмент)

№ з/п	Назва документу	№ форми	Дата складання	Відповідальний за складання	Дата подання в бухгалтерію	Відповідальні за прийняття та перевірку	Термін архівування
1	2	3	4	5	6	7	8
первинні документи (вхідні \ вихідні)							
1	Акт приймання - передачі основних засобів	ОЗ-1	в день здійснення операції	головний інженер \ інженер \ бухгалтер	в день здійснення операції	гол. бухгалтер/ ст. бухгалтер	5 років
2	Платіжне доручення		в день проведення розрахунків	бухгалтер	в день проведення розрахунків	гол. бухгалтер/ ст. бухгалтер	диференційовано в залежності від характеру розрахунків
3	Лімітно-забірна карта	М8	в день списання запасів з обліку	комірник	в останній робочий день місяця	бухгалтер	3 роки

реєстри							
4	Розрахунково-платіжна відомість	П-7	за 2 робочі дні до виплати авансу, заробітної плати	бухгалтер	напередодні проведення розрахунків	гол. бухгалтер/ст. бухгалтер	до досягнення отримувачами 75 років
5	Розрахунок амортизації основних засобів	ОЗ-14	в кінці місяця	бухгалтер	в останній робочий день місяця	гол. бухгалтер/ст. бухгалтер	5 років
форми зовнішньої звітності (квартальні)							
6	Ф№1 Баланс	Ф№1	до 10-го числа місяця, наступного за звітним кварталом	ст. бухгалтер\бухгалтер	до 20-го числа місяця, наступного за звітним кварталом	гол. бухгалтер	3 роки
7	Декларація по податку на додану вартість		протягом 30-ти днів після закінчення кварталу	ст. бухгалтер\бухгалтер	протягом 35-ти днів після закінчення кварталу	гол. бухгалтер	1095 днів
форми внутрішньої звітності (звітна дата – декада, місяць)							
8	Звіт про виробничі витрати дільниці №1		подекадно (наростаючим підсумком)	майстер	до кінця місяця	бухгалтер	3 роки
9	Звіт по реалізації готової продукції		подекадно (наростаючим підсумком)	економіст	до кінця місяця	бухгалтер	3 роки

*в графіку документообігу, затвердженого керівником, вказується ПІБ відповідального працівника

6.3. Організація податкового менеджменту: міжнародна практика та реалії її впровадження

В умовах реформування податкової системи особливого значення набуває впровадження в діяльності підприємств податкового менеджменту як системи адміністративно-

організаційних заходів щодо оптимізації податкових платежів.

Серед найбільш поширених методичних та практичних підходів до трактування поняття «податковий менеджмент» наступні:

- податковий менеджмент – процес управління шляхом використання методів впливу податкового механізму на податкову систему з метою реалізації податкової політики;
- податковий менеджмент – сукупність прийомів та методів організації податкових відносин із метою забезпечення формування дохідної частини бюджету та впливу на розвиток виробництва й соціальної сфери;
- податковий менеджмент включає три складові: систему управління податками; визначену категорію посадових осіб, які здійснюють роботу з управління податками; форму підприємництва, що стосується корпоративного і персонального податкового менеджменту;
- податковий менеджмент – комплексна система принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із вибором податкової системи, розрахунком податкових платежів, постійним контролем за їхнім здійсненням [68; 91].

Узагальнюючи можна зазначити, що *податковий менеджмент (ПМ) – це організація системи оподаткування результатів господарської діяльності суб'єктів на засадах дотримання чинного податкового законодавства, раціональності розрахунків за податками та зборами, забезпечення умов розвитку ефективного підприємництва та соціально-економічної системи держави в цілому.*

ПМ доцільно розглядати з двох позицій: на макрорівні (державний) та мікрорівні – на рівні юридичної особи-платника (рис. 6.1).

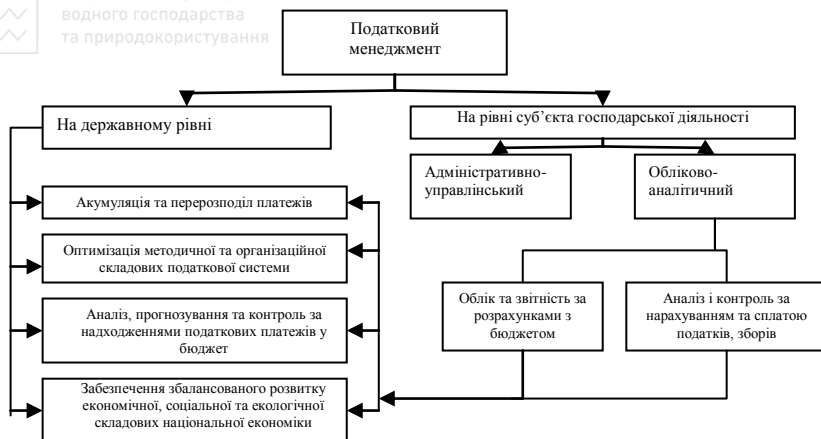

Рис. 6.1. Організаційна модель податкового менеджменту

В основі податкового менеджменту – податкове планування як механізм, що дозволяє взаємно задовольняти інтереси як держави, так і підприємства. Податкове планування сприяє створенню податкової системи, що відповідає рівню розвитку економіки, забезпечує стабільні та прогнозовані надходження до бюджету, стимулюючи розвиток окремо взятих підприємств та галузей національної економіки.

Доцільно розглянути податкове планування:

- на мікрорівні (на рівні підприємств, інших суб'єктів підприємницької діяльності);
- на макрорівні (на рівні держави).

З урахуванням зазначеного, побудова ефективної системи оподаткування сприятиме вирішенню одного з головних питань, з яким зіштовхується держава і платники податків, – оцінці та попередженню нівелювання межі між спроможністю сплачувати податки на умовах забезпечення факторів розвитку підприємництва та ухиленням від сплати податків.

Базові засади податкового планування – максимізація доходу та обігових коштів за рахунок мінімізації податків

Відтак, ефективність податкового планування полягає у мінімізації податкових зобов'язань шляхом законного використання колізій і недоопрацювань в законодавчих актах. При цьому платник

податків повністю розкриває свою облікову і звітну інформацію податковим органам.

В міжнародній практиці оподаткування ряд теоретиків та частково практиків вказують на три основні механізми зменшення податкових платежів: ухиляння від сплати податків (tax evasion), обхід податків (tax avoidance) та податкове планування (tax planning).

Ухиляння від сплати податків (tax evasion) – нелегальний спосіб зменшення своїх податкових зобов'язань за податковими платежами, заснований на свідомому, кримінально-карному використанні методів приховування доходів і майна від податкових органів, створення фіктивних витрат, а також навмисного спотворення бухгалтерської і податкової звітності (Стаття 212 Кримінального кодексу України – ухиляння від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів).

Податкове планування (tax planning) – легальний спосіб зменшення податкових зобов'язань, заснований на використанні можливостей, наданих податковим законодавством, через коректування своєї господарської діяльності і методів ведення бухгалтерського обліку.

На жаль, на даний час в Україні відсутні чіткі критерії як самих процедур податкового планування, так і оцінки дій платника за результатами його впровадження на підприємстві.

Зокрема, у Франції для оцінки сумлінності дій платника податків використовується поняття «зловживання правом» (abus de droit). В законодавстві цієї країни визначено, що зловживання правом – результат юридичних побудов, вироблених з метою повного або часткового звільнення від оподаткування [91]. З урахуванням світового досвіду доцільним є введення у вітчизняне законодавство поняття «зловживання правом».

Необхідність стратегічного планування на макрорівні задля формування ефективної діяльності підприємства очевидна і залежить, перш за все, від того, наскільки ефективно будуть вирішені завдання досягнення соціальної справедливості, фінансово-економічної стабільності, прискорення реформування й модернізації галузей економіки.

Серед «незрозумілих» для платників податків нововведень в рамках чинного ПКУ – зміна системи оподаткування для малого

бізнесу (в т.ч. для підприємців) без обговорення з платниками доцільності її запровадження, суперечливість та неузгодженість окремих положень тощо.

Оперативна відміна окремих положень Податкового кодексу, недостатньо неефективний підхід до оподаткування малого бізнесу показали, що базові принципи реформованої податкової системи (рівність усіх перед законом, стабільність оподаткування, гармонійне поєднання інтересів держави та платників податків) поки що залишаються в більшій мірі задекларованими.

Досягнення зазначеної мети можливо лише за умови реалізації виваженої державної податкової політики щодо адміністрування податків (останні – суттєво модернізовані у відповідності до європейської Директиви оподаткування).

Розширення ЄС, загострення економічної конкуренції початку XXI століття поставило більшість європейських країн перед необхідністю реформування своїх податкових систем, яке відбувається у напрямі *зниження податкового навантаження* на працю і капітал.

З метою створення сприятливих умов для залучення прямих іноземних інвестицій та прискорення економічного зростання проведено поетапне зниження ставок податку на прибуток корпорацій (підприємств): в Польщі з 34 у 1999 році до 19 відсотків у 2004 році, Словаччині відповідно з 40 до 19 відсотків, Чехії – з 35 до 28, Латвії – з 25 до 15, Литві – з 29 до 15 відсотків. У ряді європейських країн запроваджено єдину ставку податку з доходів фізичних осіб: у Литві, Латвії та Естонії відповідно 33, 25 і 26 відсотків, у Словаччині – 19 відсотків. У 2005 - 2006 роках Естонія знизилу ставку податку до 23 відсотків, Литва – до 27 відсотків. У решті країн – нових членів ЄС податок з доходів фізичних осіб має прогресивний характер, однак, у ході його реформування ступінь податкової прогресії зменшувався внаслідок зниження величини ставок та зменшення їх кількості, зокрема, в Угорщині, Польщі та Чехії.

За результатами податкових реформ у більшості країн ЄС протягом 1996-2011 років ставки податку на додану вартість, на відміну від податків з доходів, були стабільними. В окремих країнах здійснювався їх перегляд як з метою підвищення (Кіпр, Словенія, Німеччина, Греція, Італія, Нідерланди, Португалія), так і з метою

зниження (Чехія, Словаччина, Угорщина і Франція) [91].

Ключовими моментами податкового менеджменту на макрорівні можуть бути:

- формування відповідального ставлення платників податків до виконання податкових зобов'язань на засадах дотримання задекларованих норм та принципів Податкового кодексу;

- підвищення ступеня цілісності системи збору податків з урахуванням мобільності та перспективи розвитку малого бізнесу;

- удосконалення системи адміністрування, передусім, у частині усунення корупційних схем, суб'єктивізму, декриміналізації процесів бюджетного відшкодування, зменшення масштабів ухилення від сплати податків;

- зміцнення конкурентних позицій вітчизняних підприємств шляхом зниження податкового навантаження на вітчизняного виробника;

- створення сприятливих умов для формування інвестиційного клімату, розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності шляхом застосування інструменту податкового її стимулювання;

- забезпечення механізму захисту прав платників податків шляхом створення ефективної системи розв'язання спорів з податкових питань під час проведення процедури адміністративного оскарження, а також у судовому порядку;

- розробка уніфікованих для контролюючих органів правил здійснення контролю за нарахуванням та сплатою податків і зборів;

- внесення змін до податкового законодавства з метою зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування: запровадження нової системи розподілу податку на прибуток, податку на додану вартість за місцезнаходженням філій; передбачення механізму здійснення зарахування податку з доходів фізичних осіб до бюджету територіальної громади за місцем утримання такого податку;

- гармонізація національного податкового законодавства із законодавством ЄС з урахуванням перспективи поглиблення економічної інтеграції з ЄС;

- забезпечення стабільності, прозорості та передбачуваності податкової системи в Україні.

У зв'язку із зазначеним необхідними є вирішення питань:

переходу до визначення податку на прибуток з урахуванням світового досвіду та застосуванням методу зіставлення доходів та витрат платників податків; досягнення максимальної нейтральності податку шляхом скасування пільг за операціями, що проводяться на ринку фінансових послуг, зокрема, у сфері страхової діяльності, торгівлі цінними паперами; запровадження поетапного зниження ставки податку на прибуток підприємств за умови достатнього ресурсного забезпечення бюджету, а також за рахунок скасування цілого ряду преференцій тощо.

Щодо податку з доходів фізичних осіб, серед першочергових заходів можна виділити: підвищення ефективності оподаткування доходів самозайнятих осіб; скасування щоквартального подання платником податку декларацій; визначення порядку оподаткування доходів осіб, які провадять незалежну професійну діяльність; удосконалення системи оподаткування доходів від операцій з продажу нерухомого майна, спадщини і подарунків; наближення принципів оподаткування доходів юридичних та фізичних осіб з метою поступового вирівнювання податкового навантаження на капітал тощо.

З метою приведення системи оподаткування ПДВ у відповідності до міжнародних вимог необхідно: забезпечити охоплення базою оподаткування всі кінцеві споживчі витрати; переглянути доцільність диференціації основної ставки ПДВ; замінити «правила першої події» у відповідності до принципів визнання доходів та витрат при оподаткуванні податком на прибуток. Пріоритетним є розв'язання проблеми своєчасного відшкодування податку шляхом удосконалення механізму його стягнення і системи адміністрування.

Ключовим питанням у системі формування податкового менеджменту має стати реформування системи адміністраторів податків і зборів шляхом створення Міністерства доходів і зборів України.

Питання для контролю

1. Що розуміють вітчизняні науковці в основі «організації бухгалтерського обліку»?

2. Назвіть методичні складові організації обліку та їх альтернативні варіанти.

3. Які основні проблеми в забезпеченні результативної інформаційної складової організації бухгалтерського обліку?

4. Дайте оцінку пріоритетам адміністративного забезпечення організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

5. В чому різниця між документуванням та документообігом?

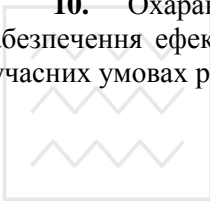
6. Що таке «реальний документообіг»?

7. Назвіть базові організаційно-методичні засади ефективності документаційних процесів на підприємстві.

8. Назвіть етапи документообігу суб'єкта підприємницької діяльності.

9. Яка роль головного бухгалтера, керівника, начальника фінансово-економічних служб (бухгалтерії) в забезпеченні ефективності організації облікової системи?

10. Охарактеризуйте Ваше бачення підходів щодо забезпечення ефективності функціонування облікових підсистем в сучасних умовах реформування економіки України.

ТЕСТИ ЗА МАТЕРІАЛАМИ РОЗДІЛІВ

(курсивом виділено правильну відповідь)

1. В якому випадку для визнання підприємством податкового кредиту необхідно отримати податкову накладну:

А) *Дт371-Кт311, Дт641 – К 644, перераховано аванс постачальнику;*

Б) Дт361-Кт703, Дт703-Кт641, отримано оплату за надані в попередньому періоді послуги;

В) Дт681-Кт702, Дт702-Кт643, реалізовано товари на умовах авансового платежу від покупця;

Г) Дт201- Кт 631; Дт 644 – Кт 631 – оприбутковано матеріали, оплата за які була проведена в попередньому періоді.

2. Податкове зобов'язання, що буде відображено в Декларації по ПДВ за звітний період, обліковується:

А) Дт641-Кт311;

Б) *Дт701-Кт641;*

В) Дт702-Кт643;

Г) Дт641-Кт644.

3. До складу витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток, можна віднести операції (без ПДВ):

А) Дт371-Кт311 – попередня оплата за оренду адміністративного приміщення в наступному місяці;

Б) Дт949-Кт631 – нараховано витрати по оренді банкетного залу в звітному місяці (ювілей фірми);

В) *Дт92-Кт631 – нараховано орендну плату за оренду адміністративного приміщення в звітному місяці;*

Г) Дт949-Кт201 – безоплатна передача виробничих матеріалів.

4. До складу доходів, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток, можна віднести операції (без ПДВ):

А) Дт311-Кт681 – одержаний аванс за реалізацію товарів;

Б) Дт902-Кт281 – списана собівартість реалізованих товарів;

В) Дт681 – Кт702 – визнано дохід від реалізації товарів на умовах авансових платежів;

Г) Дт702-Кт643 – ПДВ в складі реалізації.

5. Підприємству-постачальнику необхідно виписати для визнання свого податкового зобов'язання податкову накладну у випадках:

А) Дт641-Кт311 – перерахунку в бюджет податку на додану вартість (відповідно до Декларації за звітний період);

Б) Дт361-Кт703, Дт703-Кт641– реалізації послуг на умовах оплати в наступних періодах;

В) Дт681-Кт702, Дт702-Кт643 – реалізації товарів на умовах авансової оплати від покупця;

Г) Дт371-Кт311, Дт641-Кт644 – перерахунку постачальнику авансу за поставку матеріалів в наступних періодах.

6. Спрощеною системою оподаткування (сплатою єдиного податку) можуть користуватись:

А) суб'єкти підприємницької діяльності, які проводять діяльність у сфері грального бізнесу;

Б) підприємства, що є виробниками та імпортерами підакцизних товарів;

В) підприємства, у яких протягом календарного року середньооблікова чисельність не перевищує 50 осіб та обсяг доходу не перевищує 5 млн. грн.;

Г) довірчі товариства, страхові компанії, банки.

7. Нарахована в звітному періоді плата за землю відповідно до П(С)БО 16 “Витрати” відображається за дебетом рахунка:

А) 92 “Адміністративні витрати”;

Б) 93 “Витрати на збут”;

В) 949 “Інші операційні витрати”;

Г) 91 “Загальновиробничі витрати”.

8. Собівартість реалізованої продукції, що визнається в Декларації по податку на прибуток, відображається на рахунках бухгалтерського обліку:

А) Дт901-Кт26;

Б) Дт902-Кт281;

9. Для звітності по нарахованих і виплачених доходах характерно:

А) подається щомісячно протягом 30 днів після закінчення кварталу;

Б) передбачає звітність по доходах працівників, які є виключно в штаті підприємства;

В) подається інформація по доходах, які є нарахованими та виплаченими в звітному періоді;

Г) включаються суми нарахованих в звітному кварталі доходів, що будуть виплачені протягом року (по закінченню кварталу).

10. Якщо платник податку має право на застосування податкової соціальної пільги з двох і більше підстав, тоді:

А) застосовується дві податкові соціальні пільги або більше;

Б) застосовується підвищена соціальна пільга;

В) застосовується одна податкова соціальна пільга з підстави, що передбачає її найбільший розмір;

Г) рішення приймає платник податку.

11. Які витрати виключають зі складу витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток:

А) підтверджені документально;

Б) не пов'язані з виробничою діяльністю підприємства;

В) преміювання працівників за виробничі показники;

Г) поточний ремонт виробничого обладнання, вартість якого не перевищує 10% балансової вартості основних засобів на початок року.

12. Податковий кредит при одержанні ТМЦ виникає у випадках:

А) матеріальні цінності придбані для використання на невиробничі потреби;

Б) матеріальні цінності отримано на безоплатній основі;

В) придбання матеріальних цінностей пов'язано з виробничою діяльністю, одержана податкова накладна;

Г) у будь-якому випадку за рішенням керівника.

13. Собівартість реалізованих товарів, що визнається як витрати в Декларації по податку на прибуток, відображається на рахунках бухгалтерського обліку:

- А) Дт901-Кт26;
- Б) *Дт902-Кт281*;
- В) Дт943-Кт209;
- Г) Дт903-Кт23.

14. Податковий прибуток – це:

- А) різниця між виручкою від реалізації і виробничими витратами за даними бухгалтерського обліку;
- Б) *різниця між доходами та витратами, визнаними за принципами Податкового кодексу*;
- В) сума доходів, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток за звітний період;
- Г) різниця між доходами, виробничими витратами та амортизацією.

15. До складу доходів, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток, можна віднести операції (без ПДВ):

- А) Дт311-Кт681 – одержаний аванс за надання послуг;
- Б) Дт901-Кт26 – списана собівартість реалізованої продукції;
- В) *Дт361-Кт702 – дохід від реалізації товарів на умовах оплати в наступних періодах*;
- Г) Дт702-Кт643 – ПДВ в складі реалізації.

16. Цільове фінансування визнається доходом з метою оподаткування податком на прибуток у періоді:

- А) надходження цільових коштів – Дт313-Кт48;
- Б) списання коштів на здійснення операцій, передбачених кошторисом – Дт631-Кт31;
- В) *списання цільових коштів на фінансові доходи на суму відповідно понесених витрат – Дт48-Кт719*;
- Г) за рішенням керівника підприємства – одержувача коштів.

17. Відстрочені податкові активи та відстрочені податкові зобов'язання визнаються:

- А) в квартальній звітності по Формі №1 “Баланс”;

- Б) в Формі №2 “Звіт про фінансові результати”;
- В) в Примітках до річної фінансової звітності;
- Г) в річному Балансі.

18. Податкове зобов’язання, що буде відображено в Декларації по ПДВ, виникає у випадках:

- А) Дт641-Кт311 – перерахунку в бюджет заборгованості по ПДВ;
- Б) Дт701-Кт641– визнання суми ПДВ в складі реалізації готової продукції в звітному періоді;
- В) Дт702-Кт643 – визнання суми ПДВ в складі реалізації товарів на умовах авансового платежу покупця;
- Г) Дт641-Кт644 – визнання суми ПДВ при отриманні авансового платежу від покупця.

19. Підприємство, яке сплачує єдиний податок, є платником таких податків і зборів (внесків):

- А) податку на прибуток;
- Б) плати за землю;
- В) єдиного страхового внеску;
- Г) збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності.

20. Податкова накладна потрібна для визнання підприємством податкового кредиту при здійсненні операцій по забезпеченню виробничої діяльності, відображених на рахунках бухгалтерського обліку:

- А) Дт632-Кт312 – перерахунку кредиторської заборгованості постачальнику-нерезиденту;
- Б) Дт361-Кт701, Дт701-Кт641– реалізації продукції на умовах оплати в наступних періодах;
- В) Дт203-Кт631, Дт641-Кт631– оприбуткування пального на умовах розрахунку в наступних періодах;
- Г) Дт201-Кт631, Дт644-Кт631 – оприбуткування виробничих матеріалів, оплачених в попередніх періодах.

21. Дохід від реалізації товарів, що враховується при обчисленні об’єкта оподаткування податком на прибуток, визнається за операціями:

- А) Дт361 – Кт702;

Б) Дт 311 – Кт361;

В) Дт311 – Кт681;

Г) Дт 281 – Кт 631.

22. Дохід від проведення кредитно-депозитних операцій, що враховується при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток, визнається в періоді здійснення операції:

А) *Дт 311 – Кт719 – отримання від банку винагороди за користування вільними коштами підприємства;*

Б) Дт 951 – Кт684 – нарахування підприємством відсотків за користування кредитними ресурсами;

В) Дт 313 – Кт311 – перерахування коштів на відкритий акредитив;

Г) Дт313 – Кт 501 – зарахування на кредитний рахунок довгострокового кредиту.

23. Базою оподаткування податком на доходи фізичних осіб є:

А) чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподатковуваного доходу на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

Б) *чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподатковуваного доходу на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до Накопичувального фонду, а у випадках, передбачених законом, обов'язкових страхових внесків до недержавного пенсійного фонду;*

Г) чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального оподатковуваного доходу на суму єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових внесків до Накопичувального фонду;

Д) чистий річний оподатковуваний дохід.

24. До витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток, можна віднести операції нарахування заробітної плати працівнику основного виробництва:

А) Дт39 –Кт661 – перехідна відпустка;

Б) *Дт23-Кт661– основна заробітна плата;*

В) Дт377- Кт663 – депонована заробітна плата;

Г) Дт949-Кт663 – оплата за послуги по цивільно-правовій угоді, не пов'язаній з виробничою діяльністю.

25. До складу доходів, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток, можна віднести операції (без ПДВ):

А) Дт311-Кт681 – одержаний аванс від покупців;

Б) *Дт311-Кт715 – одержані фінансові санкції від покупців за несвоєчасні розрахунки відповідно до договору купівлі-продажу;*

В) Дт311 – Кт361 – надходження оплати від покупців-дебіторів;

Г) Дт311-Кт301 – сума інкасованої готівкової виручки.

26. Для земельного податку характерно:

А) звітність подається щомісячно;

Б) об'єктом оподаткування є земельна ділянка, що знаходиться у власності підприємства (за винятком оперативної оренди);

В) сплачується за результатами квартального розрахунку;

Г) *нарахування відображається за дебетом рах.92 "Адміністративні витрати".*

27. Дата збільшення доходів від реалізації готової продукції, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток, – це:

А) зарахування коштів від покупця;

Б) відвантаження товарів, продукції;

В) *відвантаження продукції на умовах передачі покупцю права власності;*

Г) зарахування на поточний рахунок коштів за відвантажену продукцію.

28. За нульовою ставкою акцизного податку оподатковують:

А) легкові автомобілі для інвалідів, оплата вартості яких здійснюється за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;

Б) *експортовані підакцизні товари, у яких виявлено недоліки, що перешкоджають їх реалізації;*

В) спирт етиловий, який використовується підприємствами первинного та змішаного виноробства;

Г) реалізація конфіскованих підакцизних товарів.

29. До складу витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток, можна віднести операції (без ПДВ):

- А) Дт371-Кт311 – попередня оплата постачальнику комунальних послуг;
- Б) Дт949-Кт631 – списані витрати на проведення новорічних свят;
- В) *Дт92-Кт631 – списані послуги по оренді адміністративного приміщення в звітному періоді;*
- Г) Дт641-Кт311 – перерахування зобов'язань по ПДВ.

30. Платниками туристичного збору є особи, які:

- А) *прибувають на територію адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення про встановлення туристичного збору, та отримують послуги з тимчасового проживання;*
- Б) прибули за путівками в санаторії та пансіонати;
- В) прибули у відрядження;
- Г) громадяни, що тимчасово перебувають на території, на якій діє рішення про встановлення туристичного збору.

31. До складу витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток, можна віднести операції (без ПДВ):

- А) Дт371-Кт311 – попередня оплата за оренду цеху;
- Б) Дт949-Кт631 – списані послуги по оренді банкетного залу;
- В) *Дт93-Кт131 – нарахована амортизація обладнання торгового залу;*
- Г) Дт949-Кт 203 – списане пальне на невиробничі потреби.

32. Для єдиного страхового внеску характерно:

- А) звітність подається щорічно;
- Б) *об'єктом оподаткування є основна та додаткова зарплата, інші виплати працівникам (що оподатковуються податком з доходу);*
- В) сплачується за результатами квартального розрахунку;
- Г) нарахування ЄСВ не включається до витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування податком на прибуток.

Платниками збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності є суб'єкти господарювання, які провадять:

А) торговельну діяльність у пунктах продажу товарів, діяльність з надання платних побутових послуг, діяльність у сфері розваг;

Б) торговельну діяльність у пунктах продажу товарів, діяльність з надання платних побутових послуг, діяльність у сфері розваг, торгівлю валютними цінностями у пунктах обміну іноземної валюти;

В) торговельну діяльність з продажу вирощених в особистому підсобному господарстві, на городній ділянці продукції рослинництва і тваринництва;

Д) реалізацію ліків в аптеках.

34. Ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, не можуть перевищувати 1% розміру мінімальної заробітної плати для:

А) квартир, житлова площа яких не перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких не перевищує 500 кв. метрів;

Б) квартир, житлова площа яких перевищує 240 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких перевищує 500 кв. метрів;

В) квартир, житлова площа яких не перевищує 500 кв. метрів, та житлових будинків, житлова площа яких не перевищує 240 кв. метрів;

Г) питання регламентується органами місцевого самоврядування.

35. Підвищену податкову соціальну пільгу у розмірі 150% базової ПСП застосовують до платника податку:

А) який є учасником бойових дій під час Другої світової війни або особою, яка у той час працювала в тилу;

Б) який є особою, віднесеною законом до першої або другої категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

В) який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, у розрахунку на кожну таку дитину;

Г) який є колишнім в'язнем концтаборів.

ВИСНОВКИ

Підручник розкриває основні методичні та організаційні підходи відображення господарських операцій, що є об'єктами оподаткування чинними податками та зборами, на рахунках бухгалтерського обліку та у формах податкової звітності.

Систематизовано матеріал підготовки основних форм звітності за даними діяльності підприємств різних форм власності, зокрема, по податку на прибуток, податку на додану вартість, платі за землю, податку з доходів фізичних осіб, єдиному страховому внеску тощо

Розкрито методику розрахунку, обліку та звітності тимчасових та постійних податкових різниць, що дає змогу підприємству визначити причину відхилень в показниках результатів діяльності, визначених за принципами П(С)БО та Податкового кодексу України, а також переконатись в правильності проведення розрахунків з бюджетом по податку на прибуток.

Підручник підготовлено колективом авторів:

– доктором економічних наук, професором **Левицькою Світланою Олексіївною**, яка має досвід роботи економіста, бухгалтера, головного бухгалтера, є сертифікованим аудитором (розділи 1, 3);

– доктором економічних наук, професором **Свірко Світланою Володимирівною**, автором численних праць з тематики обліково-аналітичного забезпечення фінансового результату діяльності юридичних осіб різної організаційно-правової форми, відомим методологом з питань впровадження міжнародних принципів обліку та оподаткування (розділи 5,6)

– кандидатом економічних наук **Осадчою Ольгою Олексіївною** – молодим науковцем, автором понад трьох десятків наукових праць з питань обліку та звітності підприємницької діяльності, з досвідом роботи головного бухгалтера акціонерного товариства (розділи 2, 4).

В процесі дослідження здійснено комплексний підхід до викладення матеріалу, а саме: відображення методичних підходів до підготовки форм фінансової, статистичної та податкової звітності,

розкриття особливостей заповнення звітності по внесках на обов'язкове соціальне страхування.

Розкрито найбільш актуальні (не узгоджені між податковим та обліковим законодавствами) особливості визнання доходів та витрат підприємницької діяльності.

Висвітлення передбачених змістом тем здійснюється у найбільш доступній для сприйняття читачем формі, оскільки поряд із теоретичним викладенням у підручнику наводяться приклади, що сприяють засвоєнню матеріалу.

Для зручності користування підручником значну частину інформації систематизовано в додатках.

При підготовці підручника враховано вимоги чинних нормативних актів з питань бухгалтерського та податкового облік, а також коментарі фахівців щодо застосування окремих положень.

Зміст розділів впродовж тривалого проміжку часу апробовано при проведенні наукових досліджень та в навчальному процесі ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана», Національного університету «Острозька академія», Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне).

Доцільність створення даного підручника визначається роллю звітних форм в налагодженні системи ефективного фінансового менеджменту підприємств різних галузей національної економіки, а відтак, необхідністю точного відображення у формах звітності результатів фінансової діяльності суб'єктів, їх виробничого і соціального розвитку, динаміки фінансово-майнового стану, дотримання договірної, фінансової та податкової дисципліни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеев І., Червінська О. Планування інформаційного забезпечення податкових потоків підприємства / І. Алексеев, О. Червінська // Формування ринкової економіки в Україні. – 2011. – №14. – С. 8-10.
2. Алмаші С. О. Одноосібний сектор у сільському господарстві Угорщини / С. О. Алмаші // Економіка АПК. – 2002. – № 4. – С. 123-126.
3. Атаманенко І. Методи оптимізації оподаткування в системі податкового планування / І. Атаманенко // Збірник наукових праць Львівського інституту банківської справи Університету банківської справи НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.
4. Бартчук Ю. А. Шляхи реформування системи місцевого оподаткування в Україні / Ю. А. Бартчук // Збірник наукових праць. – 2011. – №1(4). – С. 82-84.
5. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку / М.Т. Білуха. – К., 2000. – 692 с.
6. Боровик П. М., Ладиженська В. О. Проблеми акцизного оподаткування в Україні / П. М. Боровик, В. О. Ладиженська // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – №3(25). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
7. Бутинець Ф. Ф. Історія бухгалтерського обліку : в 2-х частинах. Ч. I : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 „Облік і аудит”. – 2-е вид., доп. і перероб./ Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП „Рута”, 2001. – 512 с.
8. Бухгалтерський облік в Україні : навчальний посібник / [за ред. Р. Л. Хом’яка]. – [2-ге вид., доп. і перероб]. – Л. : Національний університет “Львівська політехніка (Інформаційно-видавничий центр “Інтелект+” Інституту післядипломної освіти). – “Інтелект – Захід”, 2003. – 820 с.
9. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні : навчально-практичний посібник / [під ред. С. Ф. Голова]. – Дніпропетровськ, ТОВ “Баланс – Клуб”, 2001. – 832 с.

10. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності “Облік і аудит” вищих навчальних закладів / [за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця]. – Житомир : ПП “Рута”, 2003. – 726 с.
11. Городецька Т. Е. Проблеми та шляхи реформування системи місцевого оподаткування в Україні / Т. Е. Городецька // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 31. – С. 79-81.
12. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку / Н. М. Грабова. – К. : А.С.К., 2002. – 266 с.
13. Гуцайлюк З. В. Прогнозний (статистичний) облік і сучасні проблеми розвитку теорії бухгалтерського обліку / Гуцайлюк З.В. // Науково-практичний журнал Міністерства фінансів України “Бухгалтерський облік і аудит”. – 2006. – № 2. – С. 14.
14. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять : ДСТУ 2732:2004. – К., 2005. – С. 2-3.
15. Інформація та документація. Керування документаційними процесами. Частина 1. Основні положення : ДСТУ 4423-1:2005. – К., 2007. – 28 с.
16. Іванишина О. С. Концептуальні засади реформування системи прямого оподаткування / О. С. Іванишина // Гроші, фінанси і кредит. – 2010 рік. – С. 154-159. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/APE/2009_12/154-159.pdf.
17. Інструкція зі статистики чисельності працівників, зайнятих в народному господарстві України / Затверджено наказом Мінстату України від 07.07.95 р. за № 171.
18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. – (з чинними змінами та доповненнями).
19. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Постанова правління Пенсійного фонду України від 27.09.2010 № 21-5.
20. Кужельний М. В. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / М. В. Кужельний, В. Г. Лінник. – К. : КНЕУ, 2001. – 334 с., іл.
21. Лекарь С. І. Методологічні засади формування та податку на нерухомість фізичних осіб [Електронний ресурс] / С. І. Лекарь. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>

/portal/Soc_Gum/Nvnudpsu/2009_4/Podatki/Lekar.pdf.

22. Ловінська Л. Г. Бухгалтерський облік для економістів та правознавців у схемах і таблицях : Навч. посіб. / Ловінська Л. Г., Олійник Я. В., Галат Л. О. – К. : КНЕУ, 2005. – 329 с.

23. Ловінська Л. Г. Бухгалтерський облік: навально-методичний посібник / Л. Г. Ловінська, Л. В. Жиліна, О. М. Голенко. – К. : КНЕУ, 2000. – 370 с.

24. Лютий О. І. Податкова система / О. І. Лютий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ebooktime.net/book_271.html.

25. Мараховська Т. М., Слаблюк Л. І. Акцизний збір: оподаткування сигарет послаблено бюджетом / Т. М. Мараховська, Л. І. Слаблюк. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org>.

26. Мелько Ю. Податок на нерухомість в Україні: перспективи впровадження [Електронний ресурс] / Ю. Мелько. – Режим доступу : http://city-institute.org/index.php?option=com_content&view=article&id=94&Itemid=161.

27. Мельник І. Б. Зарубіжний досвід щодо оподаткування доходів фізичних осіб / І. Б. Мельник. – Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/melnik-ib-zarubizhniy-dosvid-schodo-opodatkuvannya-dohodiv-fizichnih-osib/>.

28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 “Податки на прибуток” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

29. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 27 “Консолідовані та окремі фінансові звіти” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

30. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 10 “Події після дати балансу” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 28 “Інвестиції в асоційовані підприємства”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.

32. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 31 “Частки в спільних підприємствах” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

33. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

34. Молдован О. О. Податкова реформа в контексті завдань та пріоритетів економічної політики України / О. О. Молдован // Національний інститут стратегічних досліджень «Стратегічні пріоритети». – 2011. – №1 (18). – С. 59-64.

35. Нападовська Л. В. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни “Управлінський облік” / Л. В. Нападовська. К. : Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. – 2006. – 296 с.

36. Нелідіна Ю. С. Місцеві податки. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування й аналіз можливостей його застосування в Україні / Ю. С. Нелідіна – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rusnauka.com>.

37. Перелік видів діяльності, щодо яких складається зведена фінансова звітність : наказ Міністерства фінансів України від 24 лютого 2000 р. за № 37.

38. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій / Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. за № 291. – (з чинними змінами та доповненнями).

39. Податковий кодекс України від 02.12.2010 за № 2755-VI. – (зі змінами і доповненнями).

40. Податок на доходи фізичних осіб – українські парадокси. – Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?podatok_na_dohodi_fizichni_h_osib_ukrayinski_paradoksi_ta_svitoviy_dosvid&objectId=1126349.

41. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995р. за № 88. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05.06.1995р. за № 168/704.

42. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 за № 87. – (зі змінами і доповненнями).

43. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» : наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 за № 87. – (зі змінами і доповненнями).

44. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 за № 87. – (зі змінами і доповненнями).

45. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів» : наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 за № 87. – (зі змінами і доповненнями).

46. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал» : наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 за № 87. – (зі змінами і доповненнями).

47. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 за № 20. – (зі змінами і доповненнями).

48. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27.05.2000р. за № 92. – (з чинними змінами та доповненнями).

49. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : наказ Міністерства фінансів України від 18.10.99 р. за № 242. – (з чинними змінами та доповненнями).

50. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. за № 246. – (з чинними змінами та доповненнями).

51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. за № 237. – (з чинними змінами та доповненнями).

52. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : наказ Міністерства фінансів України від 31.01.99р. за № 20. – (з чинними змінами та доповненнями).

53. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Інвестиції» : наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. за № 91. – (з чинними змінами та доповненнями).

54. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. за № 559. – (з чинними змінами та доповненнями).

55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» : наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000р. за №181. – (з чинними змінами та доповненнями).

56. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. №290. – (з чинними змінами та доповненнями).

57. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318. – (з чинними змінами та доповненнями).

58. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. за № 353. – (з чинними змінами та доповненнями).

59. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 20 «Консолідована фінансова звітність» : наказ Міністерства фінансів України від 30.07.99 р. за № 176. – (з чинними змінами та доповненнями).

60. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» : наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. за № 39. – (з чинними змінами та доповненнями).

61. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» : наказ Міністерства фінансів України від 19.05.05 р. за № 412. – (з чинними змінами та доповненнями).

62. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» : наказ Міністерства фінансів України від 28 квітня 2006 року № 415. – (з чинними змінами та доповненнями).

63. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Податкові різниці» : наказ Міністерства фінансів України від 25 січня 2011 р. за № 27. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21 лютого 2011 р. за N212/18950.

64. Попадюк Н. Податок на нерухомість: реалії та перспективи [Електронний ресурс] / Н. Попадюк – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2837>.

65. Порядок заповнення податкової накладної: наказ Міністерства фінансів України 01.11.2011 N 1379. Зареєстровано в міністерстві юстиції України 22 листопада 2011 р. за N 1333/20071.

66. Порядок подання фінансової звітності : постанова КМУ від 28.02.2000 р. за № 419.

67. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо підвищення

ставок акцизного податку на сигарети без фільтру та інші тютюнові вироби)».

68. Притуляк Н.М. До питання податкового планування на підприємстві / Н.М. Притуляк // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2009. – № 1.

69. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>. – (з чинними змінами та доповненнями).

70. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності : Закон України від 04.11.2011 № 4014-VI.

71. Про державну статистику : Закон України від 13.07.2000 р. за № 1922-III. – (з чинними змінами та доповненнями).

72. Про затвердження Порядку формування та подання страхувальниками звітності по коштах загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням : Постанова Правління Пенсійного фонду України від 18.01.2011 р. за №4.

73. Про затвердження форми Декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання Декларації акцизного податку : Наказ Державної податкової адміністрації України від 24.12.2010 за № 1030. / Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 січня 2011 р. за N 86/18824.

74. Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку : Наказ Міністерства фінансів України від 21.12.2011 № 1688. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27.12.2011 за № 1533/20271.

75. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку (форма N 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку : Наказ Державної податкової адміністрації України від 24.12.2010 № 1020.

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13 січня 2011 р. за № 46/18784.

76. Про затвердження форми Податкової декларації екологічного податку : Наказ Державної податкової адміністрації України від 24.12.2010 №1010. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12.01.2011 за № 26/18764.

77. Про затвердження форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) : Наказ Державної податкової адміністрації України від 24.12.2010 № 1015. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 13 січня 2011 р. за № 42/18780.

78. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємства : Наказ Міністерства фінансів України від 28.09.2011 № 1213. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20 жовтня 2011 р. за № 1215/19953.

79. Про затвердження форми Податкової декларації з фіксованого сільськогосподарського податку : Наказ Державної податкової адміністрації України від 24.12.2010 №1016. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12.01.2011 за № 27/18765.

80. Про затвердження форми Податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи : Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2011 № 1395. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 грудня 2011 р. за № 1532/20270.

81. Про затвердження форми Податкової декларації про результати спільної діяльності на території України без створення юридичної особи та Порядку ведення обліку результатів спільної діяльності на території України без створення юридичної особи : Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2011 № 1352. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 листопада 2011 р. за № 1290/20028.

82. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної : Наказ Міністерства фінансів України від 01.11.2011 № 1379. Зареєстровано в Міністерстві

83. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.10 р. № 2464-VI. – (зі змінами та доповненнями).

84. Про електронні документи та електронний обіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. – (зі змінами та доповненнями).

85. Пронь Н. О. Документування в Україні: сучасний стан та напрями наступних досліджень / Пронь Н. О. // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – Кіровоград : КНТУ, 2011. – Вип. 20, ч.1. – С. 47-52.

86. Про облікову політику : Лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 за № 31-34000-10-5\27793.

87. Про оплату праці : Закон України від 24.04.1995 р. за №108/95-ВР. – (з чинними змінами та доповненнями).

88. Про схвалення Стратегії реформування податкової системи : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2009 р. N 1612-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2009_12_23/an/8/KR091612.html#8.

89. Пушкар М. С. Теорія і практика формування облікової політики: монографія / М. С. Пушкар, М. Т. Щирба. – Тернопіль : Карт-бланш, 2010 р. – 260 с.

90. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: основи теорії та концептуальні засади побудови : [навч.-метод. посібник]. / В. В. Сопко, О. В. Сопко. – К. : Товариство “Знання” України, 2002. – 231 с.

91. Супруненко С. А. Вдосконалення податкового планування в інтересах держави і підприємства / С. А. Супруненко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2009.

92. Український земельний ринок : інформаційно-аналітичний портал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.

93. Формування ринку землі в Україні. / В. П. Галушко, Ю. Д. Білик, А. С. Даниленко та ін. ; за ред. А. С. Даниленка,

Національний університет

Ю. Д. Білика. – 2-ге вид., [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во «Урожай», 2006. – С. 27-28.

94. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – К. : Знання, 2004. – 447 с.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

**Рекомендована структура наказу про облікову політику
для підприємств - платників податків і зборів**

№ з/п	Питання, що потребують визначення та затвердження	Альтернативні методи	Підсистеми обліку		
			бухгал- терський	внутріш- нього- подарсь- кий	податко- вий
1	2	3	4	5	6
1	<i>Рекомендовані Міністерством фінансів України [86]</i>				
1.	Методи оцінки вибуття запасів	Ідентифікованої собі вартості відповідної одиниці запасів*, середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативних затрат, ціни продажу	+	+	+
2.	Періодичність визначення се- редньозваженої собівартості одиниці запасів	За кожною операцією списання запасів, за місяць, за квартал	+	+	+
3.	Порядок обліку та розподілу транспортно- заготівельних витрат	Ідентифіковані ТЗВ – на рахунках обліку відповідних запасів, що були доставлені; не ідентифіковані – на рах.209 (289) з відповідним розподілом та списанням в кінці місяця	+	+	+
4.	Окремий субрахунок обліку транспортно- заготівельних витрат		+	+	+
5.	Методи амортизації необоротних активів	Для основних засобів та інших необоротних матеріальних активів: <i>прямо-лінійний</i> , зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий. Для малоцінних необоротних матеріальних активів і бібліотечних фондів: 50% вартості у першому місяці використання та решта 50% - при списанні, 100% у першому місяці використання	+	+	+

продовження додатка А

6.	Вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів	Балансова вартість до 2500грн. за одиницю (без ПДВ, якщо підприємство зареєстровано як платник цього податку)	+	+	-
7.	Періодичність зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку	На момент реалізації необоротних активів, що були переоцінені; на дату підготовки звітності	+	+	-
8.	Метод обчислення резерву сумнівних боргів	Виходячи з платоспроможності окремих дебіторів; питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході від реалізації; на основі класифікації дебіторської заборгованості	+	+	+
9.	Перелік створених забезпечень майбутніх витрат і платежів, методика їх створення	На виплату відпусток працівникам, додаткове пенсійне забезпечення, виконання гарантійних зобов'язань, реструктуризацію, виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів тощо	+	+	+
10.	Перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, базу їх розподілу	Перелік витрат, що обліковуються на рахунках 23 «Виробництво» та 91 «Загальновиробничі витрати»; методика списання витрат з рах. 91 на рах. 23 та 90 «Собівартість реалізації» в кінці звітного періоду	+	+	-
11.	Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг)		+	+	+

продовження додатка А

12.	Поріг суттєвості щодо окремих об'єктів обліку	Відповідно до рекомендацій МФУ в залежності від пріоритетів форм фінансової звітності – Ф№1 «Баланс» та/або Ф№2 «Звіт про фінансові результати»	+	+	+
13.	Переоцінка необоротних активів: критерії, періодичність, відображення результатів	Періодичність проведення переоцінки – <i>на дату складання річного балансу</i> , на кінець звітного кварталу; допустима межа відмінності між балансовою вартістю та справедливою вартістю об'єкта (5%, 10%)	+	+	-
14.	Періодичність відображення відстрочених податкових активів	На дату складання річного балансу	+	-	+
	відстрочених податкових зобов'язань				
Додатково до рекомендацій Міністерства					
15.	Склад комісії для визначення строку корисного використання необ. активів		+	+	+
16.	Робочий план рахунків (з субрахунками аналітичного обліку)	Введення субрахунків аналітичного обліку за рахунками 901-903, 92, 93, 94, 641, 642, 631, 377, 685 та ін.	+	+	+
17.	Переоцінка запасів: критерії, періодичність, відображення результатів		+	+	-
18.	Порядок оприбуткування матеріальних цінностей, одержаних на безоплатній основі		+	+	+

19.	Форми самостійно створених первинних документів, реєстрів, форм внутрішньої звітності		+	+	+
-----	--	--	---	---	---

* курсивом виділено рекомендації авторів щодо вибору методів з наступним затвердженням їх в наказі

Основні дефініції системи оподаткування в контексті Податкового кодексу України

№ з/п	Термін	Визначення термінів відповідно до Податкового кодексу України (Р.1)
1	2	3
1	амортизація	систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації)
2	акцизний податок	непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції)
3	балансова вартість необоротних активів	сума залишкової вартості таких засобів та активів, яка визначається як різниця між первісною вартістю з урахуванням переоцінки і сумою накопиченої амортизації
4	бюджетне відшкодування	відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість за результатами перевірки платника
5	виробнича дотація з бюджету	фінансова допомога з боку держави, що надається суб'єкту господарювання на безповоротній основі з метою зміцнення його фінансово-економічного становища та/або для забезпечення виробництва товарів, виконання робіт, надання послуг
6	великий платник податків	юридична особа, у якої обсяг доходу від усіх видів діяльності за останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали <i>перевищує п'ятсот мільйонів гривень</i> або загальна сума сплачених до Державного бюджету України податків за платежами, що контролюються органами державної податкової служби, за такий самий період <i>перевищує дванадцять мільйонів гривень</i>

продовження додатка Б

7	витрати	сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником)
8	гудвіл	нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, що виникає в результаті використання кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій тощо (гудвіл не підлягає амортизації і не враховується під час визначення витрат)
9	господарська діяльність	діяльність особи, що пов'язана з <i>виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг</i> , спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами
10	додаткові блага	кошти, матеріальні чи нематеріальні цінності, послуги, інші види доходу, що виплачуються (надаються) платнику податку податковим агентом, якщо такий дохід не є заробітною платою та не пов'язаний з виконанням обов'язків трудового найму або не є винагородою за цивільно-правовими договорами (угодами), укладеними з таким платником податку (крім випадків, прямо передбачених нормами розділу IV ПКУ)
11	доходи	загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за її межами

продовження додатка Б

12	збір (плата, внесок)	обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій
13	звичайна ціна	ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору, якщо інше не встановлено цим Кодексом. Якщо не доведено зворотнє, вважається, що така звичайна ціна відповідає рівню ринкових цін
14	єдиний реєстр податкових накладних	реєстр відомостей щодо податкових накладних та розрахунків коригування, який ведеться центральним органом державної податкової служби в електронному вигляді згідно з наданими платниками податку на додану вартість електронними документами
15	неприбуткові підприємства	установи та організації – підприємства, установи та організації, основною метою діяльності яких є не одержання прибутку, а провадження благодійної діяльності та меценатства і іншої діяльності, передбаченої законодавством
16	оперативний лізинг (оренда)	господарська операція фізичної або юридичної особи, що передбачає передачу орендарю основного фонду, придбаного або виготовленого орендодавцем, на умовах інших, ніж ті, що передбачаються фінансовим лізингом (орендою)
17	основні засоби	матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких <i>не перевищує 2500 гривень</i> , невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких <i>перевищує 2500 гривень</i> і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання яких з дати введення в експлуатацію становить <i>понад один рік</i> (або операційний цикл, якщо він довший за рік)

продовження додатка Б

18	податкова вимога	письмова вимога органу державної податкової служби до платника податків щодо погашення суми податкового боргу
19	податкове зобов'язання	сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (у тому числі сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установлений законом строк)
20	пеня	сума коштів у вигляді відсотків, нарахованих на суми грошових зобов'язань, не сплачених у встановлені законодавством строки
21	перша реєстрація транспортного засобу	реєстрація транспортного засобу, яка здійснюється уповноваженими державними органами України щодо цього транспортного засобу в Україні вперше
22	податковий борг	сума грошового зобов'язання (з урахуванням штрафних санкцій за їх наявності), самостійно узгодженого платником податків або узгодженого в порядку оскарження, але не сплаченого у встановлений цим Кодексом строк, а також пеня, нарахована на суму такого грошового зобов'язання
23	податковий агент щодо податку на доходи фізичних осіб	юридична особа, самозайнята особа, представництво нерезидента – юридичної особи, які зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений ПКУ, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам
24	податковий кредит	сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, визначена згідно з розділом V цього Кодексу
25	податок	обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до цього Кодексу
26	самозайнята особа	платник податку, який є фізичною особою – підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності

продовження додатка Б

27	спеціальний податковий режим	система заходів, що визначає особливий порядок оподаткування окремих категорій господарюючих суб'єктів; може передбачати особливий порядок визначення елементів податку та збору, звільнення від сплати окремих податків та зборів
28	торговий патент	для цілей розділу XII Кодексу – державне свідоцтво з обмеженим строком дії на провадження певного виду підприємницької діяльності та користування яким передбачає своєчасне внесення до бюджету відповідного збору
29	фінансовий лізинг (оренда)	господарська операція, що здійснюється фізичною або юридичною особою і передбачає передачу орендарю майна, яке є основним засобом згідно з цим Кодексом і придбане або виготовлене орендодавцем, а також усіх ризиків та винагород, пов'язаних з правом користування та володіння об'єктом лізингу. Лізинг (оренда) вважається фінансовим, якщо лізинговий (орендний) договір містить одну з таких умов: - об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується <i>не менш як 75 відсотків його первісної вартості</i>, а орендар зобов'язаний придбати об'єкт лізингу у власність протягом строку дії лізингового договору або в момент його закінчення за ціною, визначеною у такому лізинговому договорі; - балансова (залишкова) вартість об'єкта лізингу на момент закінчення дії лізингового договору, передбаченого таким договором, становить <i>не більш як 25 відсотків</i> первісної вартості ціни такого об'єкта лізингу, що діє на початок строку дії лізингового договору; - сума лізингових (орендних) платежів з початку строку оренди <i>дорівнює первісній вартості об'єкта лізингу або перевищує її</i>; - майно, що передається у фінансовий лізинг, виготовлене за замовленням лізингоотримувача (орендаря) та після закінчення дії лізингового договору не може бути використаним іншими особами, крім лізингоотримувача (орендаря), виходячи з його технологічних та якісних характеристик

Додаток В

Податковий облік необоротних активів з відображенням операцій на рахунках бухгалтерського обліку

Таблиця В.1

Облік безоплатного отримання необоротних активів

№ з/п	Найменування операції	Податковий облік		Бухгалтерський облік	
		Доходи	Витрати	Дт рах.	Кт рах.
1	2	3	4	5	6
1.	Оприбутковано безоплатно отриманий НА за справедливою вартістю (не нижче звичайної ціни)			10, 11, 12	424
2.	Нараховано амортизацію по отриманому об'єкту: -в частині загальновиробничих витрат (віднесених до собівартості реалізованої продукції); -в частині адміністративних витрат -в частині витрат на збут -в складі інших операційних витрат		у у у у	91 92 93 949	131-133 131- 133 131- 133 131- 133
3.	Дохід в розмірі нарахованої в звітному періоді амортизації безоплатно отриманого об'єкта	у		424	745

Таблиця В.2

Облік витрат, пов'язаних з ремонтом основних засобів

№ з/п	Найменування операції	Витрати (ПКУ)	Бухгалтерський облік	
			Дт рах.	Кт рах.
1	2	3	4	5
1.	Витрати матеріалів, купівельних напівфабрикатів, запасних частин, палива тощо на проведення ремонтних робіт		15	201, 203, 207...

продовження табл. В.2

2.	Вартість виконаних ремонтних послуг іншими підприємствами (без ПДВ)		15	631
3.	Нараховано основну та додаткову заробітну плату, інші компенсаційні виплати робітникам, задіяним на ремонтних роботах		15	661
4.	Нараховано єдиний страховий внесок на зарплату, враховану в п.3		15	657
5.	Амортизація задіяних на ремонтних роботах ОЗ		15	131-132
6.	Списання витрат по завершенню робіт на вартість відремонтованих об'єктів (при умові отримання економічної вигоди від використання об'єкта)			
	- в межах 10% балансової вартості всіх ОЗ на початок календарного року			
	- в частині загальновиробничих витрат (віднесених на собівартість реалізованої продукції)	√	91	15
	- в частині операційних витрат	√	92, 93, 949	15
	- капіталізація витрат в розмірі, що перевищує зазначену вище межу		10, 11	15

Таблиця В.3

Облік оперативної оренди основних засобів

№ з/п	Найменування операції	Податковий облік		Бухгалтерський облік	
		Доходи	Витрати	Дт рах.	Кт рах.
1	2	3	4	5	6
Облік в орендаря					
1.	Одержання об'єкта ОЗ в оперативну оренду; облік на позабалансовому рахунку			01	-
2.	Здійснено авансову оплату за оренду :				
	оплата вартості оренди відповідно до договору, з ПДВ			371	311
	сума податкового кредиту в складі авансу			641	644

продовження табл. В.3

3.	Відображено авансову оплату в складі витрат в періоді надання оренди, без ПДВ: -в частині загальновиробничих витрат (віднесених на собівартість реалізованої продукції) -в частині адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат		✓	631 91	371 631
4.	Розмір ПДВ в складі орендної плати в звітному періоді		✓	92, 93, 949	631
Облік в орендодавця					
1.	Нараховано дохід від здавання об'єкта в оперативну оренду на суму орендної плати звітного періоду, з ПДВ			373	713
2.	Податкові зобов'язання			713	641
3.	Списано суми доходу (без ПДВ), одержаного від оренди, на фінансові результати	✓		713	791
4.	Нараховано знос об'єкта оренди		✓	949	131

Таблиця В.4

Облік фінансової оренди основних засобів

№ з/п	Найменування операції	Податковий облік		Бухгалтерський облік	
		Доходи	Витрати	Дт рах.	Кт рах.
1	2	3	4	5	6
Облік в орендаря					
1.	Одержання об'єкта фінансової оренди				
	за теперішньою вартістю суми мінімальних орендних платежів (справедливою вартістю об'єкта), без ПДВ			10	531
	сума податкового кредиту по ПДВ (при умові використання об'єкта у виробничій діяльності)			641	531

продовження табл. В.4

2.	Сплата орендних платежів				
	у частині, що дорівнює компенсації частини вартості об'єкта фінансової оренди			531	311
	у частині винагороди		✓	684	311
3.	Амортизація об'єкта фінансової оренди, зокрема:				
	в частині прямих та загальновиробничих витрат (віднесених на собівартість реалізованої продукції)		✓	23, 91	131
	в частині адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат		✓	92, 93, 949	131
Облік в орендодавця					
1.	Передача об'єктів у фінансову оренду орендареві за теперішньою вартістю суми мінімальних орендних платежів (справедливою вартістю об'єкта), без ПДВ	✓		161	10
	сума податкових зобов'язань по ПДВ, нарахована на теперішньою вартість суми мінімальних орендних платежів			161	641
2.	Нараховано орендний платіж у частині, що дорівнює компенсації частини вартості об'єкта			377	161
3.	Нараховано орендний платіж в частині винагороди	✓		373	732

Облік реалізації основних засобів

Приклад 1. Підприємство реалізувало по безготівковому розрахунку виробниче обладнання первісною вартістю 22000 грн., сумою нарахованого зносу 6000 грн. по ціні 24000 грн.

Таблиця В.5

№ з/п	Найменування операції	Сума, грн.	Податковий облік		Кореспондуючі рахунки	
			Дохід	Витрати	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7
1.	Дохід від реалізації обладнання	24000			311	712
2.	Відображення суми ПДВ (підприємство є платником ПДВ)	4000			712	641
3.	Сторнування суми нарахованого зносу	6000			131	104
4.	Списання залишкової вартості на рахунок обліку необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу	16000			286	104
5.	Списання собівартості реалізованого обладнання	16000			943	286
6.	Визначення фінансового результату	16000			791	943
		20000	4000*	--	712	791

* у випадку реалізації *невиробничого* обладнання розмір збитків (кол.5) складає: $24000 - 4000 - 22000 = (8000)$ грн.

Облік ліквідації основних засобів

Приклад 2. Ліквідовується транспортний засіб первісною вартістю 16000 грн., сумою нарахованого зносу 15000 грн. В результаті ліквідації отримано запчастини справедливою вартістю 600 грн., нараховано зарплату працівникам, задіяним в операціях ліквідації, на суму 300 грн., нараховано єдиний страховий внесок на зарплату на суму 100 грн.

Таблиця В.6

№ з/п	Найменування операції	Сума, грн.	Податковий облік		Кореспондуючі рахунки	
			Дохід	Витрати	Дт	Кт
1	2	3	4	5	6	7
1.	Залишкова вартість ліквідованого транспортного засобу	1000			976	105
2.	Знос ліквідованого основного засобу	15000			131	105
3.	Витрати, пов'язані з ліквідацією: - нарахована зарплата працівникам; - нараховано єдиний страховий внесок	300 100			976 976	661 657
4.	Відображено суму ПДВ, нараховану на залишкову вартість об'єкта (якщо підприємство є платником ПДВ)	200			976	641
5.	Одержано запчастини в результаті ліквідації основних засобів	600			207	746
6.	Визначення фінансового результату:					
6.1.	Списання витрат на фінансовий результат:					
	- залишкова вартість ліквідованого транспортного засобу;	1000		1000	793	976
	- нарахована зарплата задіяним працівникам;	300		300	793	976
	- нарахований єдиний страховий внесок;	100		100	793	976
	-сума ПДВ, нарахована на залишкову вартість об'єкта	200		—	793	976
6.2.	Списання доходів на фінансовий результат:					
	- одержані запчастини в результаті ліквідації	600	600		746	793
6.3.	Кінцевий фінансовий результат (збиток)	(1000)		(800)		

Податковий облік запасів

№ з/п	Найменування операції	Податковий облік		Бухгалтерський облік	
		Доходи	Витрати	Дт рах.	Кт рах.
1	2	3	4	5	6
Оприбуткування запасів					
1.	Оприбуткування від постачальника на умовах розрахунку:				
	- сума за договором постачання			20, 22, 28	631
	- сума податку на додану вартість			641 (643)	631
2.	Оприбуткування внеску до статутного капіталу (в обмін на корпоративні права)			20, 22, 28 46	46 46
3.	Безоплатно отримані запаси	√		20, 22, 28	718
4.	Оприбуткування раніше не врахованих на балансі запасів (в результаті інвентаризації)	√		20, 22, 28	719
Використання запасів					
5.	Відпущені зі складу виробничі запаси та МШП для власних потреб:				
	- для виробництва продукції			23,91	20,22, 25,26...
	- для загальногосподарських потреб		√	92	20,22, 25,26...
	- для виправлення браку (не віднесеного на с/в продукції)			24	20,22, 25,26...
	- для забезпечення збуту продукції		√	93	20,22, 25,26...
	- для утримання об'єктів житлово-комунального господарства і соціально-культурного призначення		√	949	20,22, 25,26...
	- для виконання досліджень та розробок		√	941	20,22, 25,26...
	- на потреби капітального будівництва			15	20,22, 25,26...

6.	Списано результати інвентаризації запасів				
	- недостача в межах норм			23, 901	20,22, 25,26...
	- недостача понад норм			947 947	20,25... 641
7.	Безоплатно передано запаси неприбутковій організації				
	- в розмірі, що не перевищує 4% оподатковуваного прибутку попереднього звітного року		✓	949	20,22, 25,26...
	- в розмірі, що перевищує 4% оподатковуваного прибутку попереднього звітного року			949	20,22, 25,26...
Реалізація запасів					
8	Реалізовано зайві матеріали (на умовах передачі права власності)				
	- дохід від реалізації з ПДВ			30,31,36,681	712
	- податкові зобов'язання по ПДВ			712	641 (643)
	- сума доходу без ПДВ списується на фінансовий результат	✓		712	791
	- списано собівартість реалізованих запасів		✓	943	20
	- віднесено собівартість реалізації на фінансовий результат			791	943

9.	Реалізовано готову продукцію (на умовах передачі права власності)				
	- дохід від реалізації з ПДВ			30,31,36,681	701
	- податкові зобов'язання по ПДВ			701	641 (643)
	- сума доходу без ПДВ списується на фінансовий результат	✓		701	791
	- списано собівартість реалізованої продукції		✓	901	26
	- віднесено собівартість реалізації на фінансовий результат			791	901

ГОСПОДАРСЬКІ ОПЕРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ЗВІТНИЙ ПЕРІОД

(підприємство проводить розрахунки з суб'єктами господарювання – платниками податку на прибуток та ПДВ)

ДОХОДИ

1. Доходи від операційної діяльності

1. Реалізовано готову продукцію за готівкову оплату по ціні 360000 грн. з ПДВ (собівартість реалізації – 285000 грн.).

Дт 301 – Кт 701 – 360000

Дт 701 – Кт 641 – 60000

Дт 701 – Кт 791 – 300000

Дт 901 – Кт 26 – 285000

Дт 791 – Кт 901 – 285000

Прибуток від операційної діяльності – 15000

Операційний дохід без ПДВ (П(С)БО 15) – 300000

Операційний дохід (ПКУ) – 300000

Собівартість реалізації (П(С)БО, ПКУ) – 285000

Зобов'язання по ПДВ – 60000.

2. Реалізовано послуги на умовах оплати в наступних періодах вартістю 270000 грн. з ПДВ. Собівартість реалізованих послуг – 216000 грн.).

Дт 361 – Кт 703 – 270000

Дт 703 – Кт 641 – 45000

Дт 703 – Кт 791 – 225000

Дт 903 – Кт 23 – 216000

Дт 791 – Кт 903 – 216000

Прибуток від операційної діяльності – 9000

Операційний дохід без ПДВ (П(С)БО 15) – 225000

Операційний дохід (ПКУ) – 225000

Собівартість реалізації (П(С)БО, ПКУ) – 216000

Зобов'язання по ПДВ – 45000.

3. Реалізовано пальне по безготівковому розрахунку на суму 72000 грн. з ПДВ. Собівартість реалізованого палива (балансова вартість) – 48000 грн.

Дт 311 – Кт 712 – 72000

Дт 712 – Кт 641 – 12000

Дт 712 – Кт 791 – 60000

Дт 943 – Кт 203 – 48000

Дт 791 – Кт 943 – 48000

Прибуток від операційної діяльності – 12000

Операційний дохід без ПДВ (П(С)БО 15) – 60000

Інший дохід (ПКУ) – 60000

Інші операційні витрати (П(С)БО, ПКУ) – 48000

Зобов'язання по ПДВ – 12000.

4. Реалізовано товари з магазину по авансових платежах в попередніх періодах вартістю 108000 грн. з ПДВ (Ціна придбання – 84000 грн.).

Отримання авансу в *попередніх періодах*:

Дт 311 – Кт 681 – 108000

Дт 643 – Кт 641 – 18000.

Зобов'язання по ПДВ – 18000

Відвантаження в *звітному періоді*:

Дт 681 – Кт 702 – 108000

Дт 702 – Кт 643 – 18000

Дт 702 – Кт 791 – 90000

Дт 902 – Кт 282 – 108000

Дт 285 – Кт 902 – 24000 (108000-84000)

Дт 791 – Кт 902 – 84000.

Прибуток від операційної діяльності – 6000

Операційний дохід без ПДВ (П(С)БО 15) – 30000

Операційний дохід (ПКУ) – 90000

Собівартість реалізації (П(С)БО, ПКУ) – 84000.

5. Відшкодування покупцю вартості повернутого товару за ціною 1800 грн. з ПДВ, собівартістю 1200.

Кт 301 – Дт 704 – 1800

Кт 704 – Дт 791 – 1500

Кт 704 – Дт 641 – 300

Кт 791 – Дт 902 – 1200

Кт 902 – Дт 281 – 1200.

Коригування операційних доходів (П(С)БО) – (1500)

Коригування (сторнування) податкових зобов'язань – (300)

Коригування (сторнування) інших операційних доходів (ПКУ) – (1500).

Коригування (сторнування) собівартості реалізованих товарів (ПКУ) – (1200).

Збиток від операційної діяльності – 300.

6. Отримано штрафи за виставленими в попередньому періоді претензіями на суму 2100 грн.

Нараховано штрафи *в попередньому* періоді:

Дт373 – Кт715 – 2100 грн.

Дт715 – Кт791 – 2100грн.

Операційний дохід (П(С)БО) – 2100

Операційний дохід (ПКУ) – 0

Отримано штрафи *в звітному періоді*:

Дт 311 – Кт 373 – 2100.

Операційний дохід (ПКУ) – 2100.

7.Оприбутковано надлишки запчастин виробничого призначення, виявлені при інвентаризації, на суму 3000 грн.

Дт 207 – Кт 719 – 3000

Дт 719 – Кт 791 – 3000

Інший операційний дохід (П(С)БО) – 3000.

Сторнування інших операційних витрат (ПКУ) – (3000)

8. Отримано безкоштовно будівельні матеріали за звичайною ціною 2400 грн., балансовою (за даними обліку передавача 1500 грн.).

Дт 205 – Кт 718 – 2400

Дт 718 – Кт 791 – 2400

Інший операційний дохід (П(С)БО) – 2400

Інший дохід (ПКУ) – 2400.

9. Отримано від банку кошти (нараховані відсотки відповідно до умов касового обслуговування) на суму 3300 грн.

Дт 311 – Кт – 719 – 3300

Дт 719 – Кт 791 – 3300

Інший операційний дохід (П(С)БО) – 3300

Інший дохід (ПКУ) – 3300.

10. Реалізовано автомобіль виробничого призначення первісною вартістю 120000грн., сумою нарахованого зносу 90000 грн., за реалізаційною ціною 72000 грн. з ПДВ (оплата – в наступних звітних періодах).

Дт 131 – Кт 105 – 90000

Дт286 – Кт 105 – 30000

Дт 943 – Кт 286 – 30000

Дт 791 – Кт 943 – 30000

Дт 361 – Кт 712 – 72000

Дт 712 – Кт 641 – 12000

Дт 712 – Кт 791 – 60000.

Інший операційний дохід (П(С)БО) – 60000 грн.

Інший дохід (ПКУ) – 60000

Зобов'язання по ПДВ – 12000.

2. Інші фінансові доходи

11. Підприємство отримало дивіденди (із джерелом виплати від нерезидента) на придбані акції на суму 54000 грн.

Дт 311 - Кт 731 – 54000

Дт 731 – Кт 792 – 54000

Інший фінансовий дохід (П(С)БО) – 54000

Фінансовий дохід (ПКУ) – 5400.

3. Доходи від іншої звичайної діяльності

12. Отримано безкоштовно транспортні засоби по звичайній ціні 90000 грн., балансовою вартістю сторони, що передає – 84000 грн.

Дт 105 – Кт 424 – 90000

Інші доходи (ПКУ) – 90000.

4. Інші операції статутної діяльності:

13. Надійшла безповоротна фінансова допомога в розмірі 270000 грн.

Дт311 – Кт718 – 270000 грн.

Інший операційний дохід (П(С)БО) – 270000

Інші доходи (ПКУ) – 270000.

Загальна сума доходів Податкової декларації:

Ряд.02: Дохід від операційної діяльності (дохід від реалізації товарів, робіт, послуг):

$300000 + 225000 + 90000 + (1500) = 613500$

$n.1 + n.2 + n.4 + n.5$

Ряд.03: Інші доходи:

$2100 + 2400 + 3300 + 60000 + 60000 + 54000 + 90000 + 270000 = 541800$

$n.6 + n.8 + n.9 + n.10 + n.3 + n.11 + n.12 + n.13$

ВИТРАТИ

1. Витрати від операційної діяльності

14. Проведено обов'язкову перепідготовку управлінського персоналу вартістю 36000 грн. з ПДВ на умовах оплати в наступних

періодах

Дт 92 – Кт 631 – 30000

Дт 641 – Кт 631 – 6000

Дт 791 – Кт 92 – 30000.

Адміністративні витрати (П(С)БО) – 30000

Адміністративні витрати (ПКУ) – 30000

Податковий кредит – 6000.

15. Проведено попередню оплату за аудиторську перевірку вартістю 18000 грн. з ПДВ

Дт371 – Кт 311 – 18000

Дт 641 – Кт 644 – 3000

Податковий кредит – 3000.

16. Нараховано амортизацію наданого в оперативну оренду виробничого обладнання в розмірі 2100 грн.

Дт949 – Кт131 – 2100

Дт791 – Кт949 – 2100

Інші операційні витрати (П(С)БО) – 2100

Інші операційні витрати (ПКУ) – 2100.

17. Перераховано кошти первинній профспілковій організації в розмірі 36000 грн. (в межах 4% оподаткованого прибутку за попередній звітний рік).

Дт949 – Кт685 – 36000

Дт 791 – Кт 949 – 36000

Дт685 – Кт311 – 36000

Інші операційні витрати (П(С)БО) – 36000

Інші операційні витрати (ПКУ) – 36000.

18. Отримано і оплачено комунальні послуги для торгівельного приміщення вартістю 7200 грн. з ПДВ

Дт 631 – Кт 311 – 7200

Дт 93 – Кт 631 – 6000

Дт 641 – Кт 631 – 1200

Дт 791 – Кт93 – 6000

Витрати на збут (П(С)БО) – 6000

Витрати на збут (ПКУ) – 6000

Податковий кредит – 1200.

19. Отримано послуги по охороні адміністративного корпусу, які були оплачені в попередніх періодах, вартістю 16200 грн. з ПДВ

Дт 631 – Кт 371 – 16200

Дт 92 – Кт 631 – 13500

Дт 644 – Кт 631 – 2700

Дт 791 – Кт 92 – 13500.

Адміністративні витрати (П(С)БО) – 13500

Адміністративні витрати (ПКУ) – 13500

Податковий кредит – 0.

20. Списано виробничі запаси на проведення ремонту складу готової продукції на суму 5100 грн.

Дт93 – Кт 201 – 5100

Дт791 – Кт93 – 5100.

Витрати на збут (П(С)БО) – 5100

Витрати на збут (ПКУ) – 5100.

21. Підтверджено витрати по відрядженню головного бухгалтера на суму 9000 грн. за підтверджуючими документами, 1500 грн. – без підтверджуючих документів.

Дт 92 – Кт 372 – 9000

Дт 949 – Кт 372 – 1500

Дт 791 – Кт 92, 949 – 10500.

Адміністративні витрати (П(С)БО) – 9000

Інші операційні витрати (П(С)БО) – 1500

Адміністративні витрати (ПКУ) – 9000.

22. Нараховано земельний податок на суму 9900 грн.

Дт 92 – Кт 641 – 9900

Дт 791 – Кт 92 – 9900

Адміністративні витрати (П(С)БО) – 9900

Інші операційні витрати (ПКУ) – 9900.

23. Нараховано заробітну плату адміністративному персоналу – 60000 грн.

Дт 92 – Кт 661 – 60000

Дт 791 – Кт 92 – 60000.

Адміністративні витрати (П(С)БО) – 60000

Адміністративні витрати (ПКУ) – 60000.

24. Нараховано єдиний страховий внесок на з/плату адмінперсоналу – 21000 грн.

Дт 92 – Кт 65 – 21000

Дт 791 – Кт 92 – 21000.

Адміністративні витрати (П(С)БО) – 21000

Інші витрати операційної діяльності (ПКУ) – 21000.

25. Нараховано амортизаційні відрахування на обладнання магазину в розмірі 2400 грн.

Дт 93 – Кт 131 – 2400

Дт 791 – Кт 93 – 2400.

Витрати на збут (П(С)БО) – 2400.

Витрати на збут (ПКУ) – 2400.

2. Фінансові витрати

26. Сплачено нараховані в звітному періоді відсотки за користування кредитними ресурсами на суму 1200 грн.

Дт 951 – Кт 684 – 1200

Дт 684 – Кт 311 – 1200

Дт 793 – Кт 951 – 1200.

Фінансові витрати (П(С)БО) – 1200.

Фінансові витрати (ПКУ) – 1200.

3. Інші витрати

27. Проведено уцінку виробничого обладнання на суму 6900 грн. (сальдо по кредиту рах. 423 відсутнє)

Дт 975 – Кт 104 – 6900

Дт 793 – Кт 975 – 6900.

Інші витрати (П(С)БО) – 6900.

Інші витрати (ПКУ) – 0.

Ряд.05.1 : Собівартість придбаних (виготовлених) та реалізованих товарів (робіт, послуг):

$285000 + 216000 + 84000 + (1200) = 58300$

$n.1 + n.2 + n.4 + n.5$

Ряд.06.2: Адміністративні витрати:

$30000 + 13500 + 9000 + 60000 = 112500$

$n.14 + n.19 + n.21 + n.23$

Ряд. 06.3: Витрати на збут:

$6000 + 5100 + 2400 = 13500$

$n.18 + n.20 + n.25$

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Ряд.06.4: Фінансові витрати:

1200

n.26

Ряд.06.5: Інші витрати звичайної діяльності та інші операційні витрати:

$48000 + 30000 + 2100 + 36000 + 9900 + (3000) + 21000 = 144000$

n.3 + n.10 + n.16 + n.17 + n.22 + n.7 + n.24

Національний університет
водного господарства
та природокористування

**Методика підготовки Декларації по податку на прибуток
(фрагмент за основними показниками)**

ПОКАЗНИКИ	Код рядка	Сума, грн.
1	2	3
Доходи, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування (рядок 02 + рядок 03):	01	1155300
Дохід від операційної діяльності (дохід від реалізації товарів (робіт, послуг))	02	613500
Інші доходи	03 ІД	541800
Витрати, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування (рядок 05 + рядок 06)	04	855000
Витрати операційної діяльності, в тому числі:	05	583800
Собівартість придбаних (виготовлених) та реалізованих товарів (робіт, послуг)	05.1 СВ	583800
Інші витрати (сума рядків 06.1 - 06.6)	06	271200
Загальновиробничі витрати	06.1 ЗВ	
Адміністративні витрати	06.2 АВ	112500
Витрати на збут	06.3 ВЗ	13500
Фінансові витрати відповідно до підпункту 138.10.5 пункту 138.10 статті 138 розділу III Податкового кодексу України, в тому числі:	06.4	1200
проценти, що включаються до витрат з урахування обмежень, встановлених пунктом 141.2 статті 141 розділу III Податкового кодексу України	06.4.1	
Інші витрати звичайної діяльності та інші операційні витрати	06.5 ІВ	144000
Від'ємне значення об'єкта оподаткування попереднього звітного (податкового) періоду (від'ємне значення рядка 07 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період ⁴ або від'ємне значення об'єкта оподаткування за I квартал 2011 року)	06.6	
Об'єкт оподаткування від усіх видів діяльності (рядок 01 – рядок 04) (+,-)	07	300300

продовження додатка Ж

Об'єкт оподаткування від діяльності, що підлягає патентуванню (+,-)	08 ТП	
Прибуток, звільнений від оподаткування, або збиток від діяльності, прибуток від якої звільняється від оподаткування (+,-)	09 ПЗ	
Ставка податку	10	19
Податок на прибуток від діяльності, що не підлягає патентуванню (рядок 07 – рядок 08 – рядок 09 (при позитивному значенні) x рядок 10/100)	11	57057
Податок на прибуток від діяльності, що підлягає патентуванню, зменшений на вартість торгових патентів	12 ТП	
Зменшення нарахованої суми податку	13 ЗП	
Податок на прибуток за звітний (податковий) період (рядок 11 + рядок 12 – рядок 13)	14	57057
Податок на прибуток за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень (рядок 14 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період)	15	
Податок на прибуток, нарахований за результатами останнього календарного кварталу (звітного) податкового періоду (рядок 14 – рядок 15) (+,-)	16	57057

Додаток 3

Таблиця 3.1

Методика підготовки Декларації по ПДВ за даними господарських операцій підприємства

Код рядка	Назва рядка	Колонка		Розрахунок	Сума, грн.
		А (обсяги поставки без ПДВ)	Б (сума ПДВ)	Алгоритм	
1	2	3	4	5	6
I. Податкові зобов'язання					
1	Операції на митній території України, що оподатковуються за ставкою 20 відсотків, крім імпорту товарів	645000	129000	Податкові зобов'язання: п.1 (опер.д-сть) + п.2 (опер.д-сть) + п.3 (опер.д-сть) + п.10 (опер.д-сть)	60000 + 45000 + 12000 + 12000 = 129000
6	Загальний обсяг постачання (сума значень з 1-го до 5-го рядка колонки А)	645000	х		
6.1	З рядка 6 - загальний обсяг операцій звітного періоду, що є об'єктом оподаткування (рядок 1 + рядок 2.1 + рядок 2.2 + рядок 5) колонки А	645000	129000		
8.1	Коригування згідно зі статтею 192 розділу V Кодексу обсягів постачання та податкових зобов'язань (у разі заповнення цього рядка обов'язковим є подання додатка 1 до декларації)	х	- 300	Коригування податкових зобов'язань: п.5 (опер.д-сть)	- 300
9	Усього податкових зобов'язань (сума значень рядків (1 + 7 + 8 (-чи +)) колонки Б)		128700		

продовження табл. 3.1

II. Податковий кредит					
10.1	Підлягають оподаткуванню за основною ставкою та нульовою ставкою	51000	10200	Сума податкового кредиту: п.14 (опер.д-сть) + п.15 (опер.д-сть) + п.18 (опер.д-сть)	6000 + 3000 + 1200 = 10200
16.1	Коригування згідно зі статтею 192 розділу V Кодексу обсягів придбання та податкового кредиту, який було включено у рядок 10.1 (у разі заповнення цього рядка обов'язковим є подання додатка 1 до декларації)	x			
17	Усього податкового кредиту (сума значень рядків (10.1 + 12.1 + 12.2 + 12.4 + 15.1 + 16 (- чи +)) колонки Б)	x	10200		
III. Розрахунки з бюджетом за звітний період				Сума ПДВ	
18	Позитивне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду (рядок 9 - рядок 17) (позитивне значення)			118500	
25	Сума податку на додану вартість, яка підлягає нарахуванню та сплаті в бюджет за підсумками поточного звітного (податкового) періоду з урахуванням залишку від'ємного значення попереднього звітного періоду (рядок 18 - рядок 21)			118500	

Таблиця 3.2

Розрахунок коригування сум податкових зобов'язань з ПДВ

грн.

№ з/п	Коригування податкових зобов'язань з податку на додану вартість, рядок 8	Сума ПДВ (+)	Сума ПДВ (-)
1	Повернення товару від покупця (накладна №-)		300
2			
3			
4			
5			
Усього до збільшення			х
Усього до зменшення		х	
Усього: рядок 8 (графа 3 + графа 4) (+ або -)			- 300

Таблиця 3.3

Розрахунок коригування сум податкового кредиту з ПДВ

грн.

№ з/п	Коригування податкового кредиту з податку на додану вартість, рядок 16	Сума ПДВ (+)	Сума ПДВ (-)
1	Повернення товару постачальникам (накладна №-)		
2			
3			
4			
5			
Усього до збільшення		—	х
Усього до зменшення		х	—
Усього: рядок 16 (графа 3 + графа 4) (+ або -)			—

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА

Дата виписки податкової накладної

09022012

Порядковий номер

1

1

/

Особа (платник податку) - продавець

Продавець

ТзОВ «Люкс»

(найменування; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи-підприємця)

2

5

3

1

5

6

6

1

7

1

6

5

(індивідуальний податковий номер продавця)

33003, м. Корець, вул. Гагаріна,39

Місцезнаходження (податкова адреса) продавця

Номер телефону

0

3

6

2

2

2

4

0

2

6

Номер свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість (продавця)

2

4

9

3

3

0

8

7

Вид цивільно-правового договору

Договір про виконання роботи

Форма проведення розрахунків

(вид договору)

оплата з поточного рахунку

(бартер, готівка, оплата з поточного рахунка, чек тощо)

Особа (платник податку) - покупець

Покупець

ТзОВ НВП «Учбова техніка»

(найменування; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи-підприємця)

3

0

9

4

6

8

5

1

7

1

6

6

(індивідуальний податковий номер покупця)

м. Одеса, вул. Д. Галицького,11

Місцезнаходження (податкова адреса) покупця

Номер телефону

0

3

6

2

2

8

0

6

7

5

Номер свідоцтва про реєстрацію платника податку на додану вартість (покупця)

2

4

9

2

2

1

9

3

від

1

6

0

2

2

0

1

2

№

ГВ-0000001

Роз-діл	Дата виникнення податкового зобов'язання (постачання (оплати²))	Номенклатура товарів/послуг продавця	Код товару згідно з УКТ ЗЕД	Одиниця виміру товару	Кількість (об'єм, обсяг)	Ціна постачання одиниці товару / послуги без урахування ПДВ	Обсяги постачання (база оподаткування) без урахування ПДВ, що підлягають оподаткуванню за ставками				Загальна сума коштів, що підлягає сплаті
							основна ставка	нульова ставка		звільнення від ПДВ³	
								(постачання на митній території України)	(експорт)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I	09.02.12	Порізка заготовок q=16*110*2000		шт.	84,000	26,50	2226,00				2226,00
	Усього по розділу I		X	X	X	X	2226,00				
II	Зворотна (заставна) тара		X	X	X	X	X	X	X	X	
III	Податок на додану вартість		X	X	X	X	445,20				445,20
IV	Загальна сума з ПДВ		X	X	X	X	2671,20				2671,20

Таблиця К.1

Ознаки доходів (типові для підприємств)

№ з/п	Види доходів	Ознака доходів
1	2	3
1.	заробітна плата, нарахована (виплачена)	101
2.	виплати відповідно до умов цивільно-правового договору	102
3.	роялті, у тому числі одержувані спадкоємцями	103
4.	продаж (обмін) нерухомого майна згідно зі статтею 172 розділу IV Кодексу	104
5.	продаж (обмін) нерухомого майна згідно зі статтею 172 розділу IV Кодексу	105
6.	надання майна в лізинг, оренду або суборенду згідно з пунктом 170.1 статті 170 розділу IV Кодексу	106
7.	дивіденди	109
8.	проценти	110
9.	кошти на відрядження або під звіт, у тому числі надміру витрачені	118
10.	неустойки, штрафи або пеня	120
11.	дохід, отриманий платником податку як додаткове благо (підпункт 164.2.17 ПКУ – безповоротна фінансова допомога, безоплатно отримані цінності та ін.)	126
12.	сума державної та соціальної матеріальної допомоги	127
13.	страхові виплати за договором іншим, ніж договір довгострокове страхування життя та недержавне пенсійне забезпечення	151
14.	вартість дарунків (а також призів переможцям та призерам спортивних змагань), якщо їх вартість не перевищує 50 відсотків однієї мінімальної заробітної плати	160
15.	проценти на поточні банківські рахунки, за якими здійснюються виключно виплати заробітної плати, стипендій, пенсій, соціальної допомоги	162

Довідник ознак податкових соціальних пільг

№ з/п	Види доходів	Ознака податкової соціальної пільги
1	2	3
1	У розмірі, що дорівнює 100 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, з урахуванням положень абзацу восьмого пункту 1 розділу XIX Кодексу (підпункт 169.1.1 пункту 169.1 статті 169 розділу IV Кодексу)	01
2	У розмірі, що дорівнює 150 відсоткам суми пільги, визначеної в ознаці «01» (підпункт 169.1.3 пункту 169.1 статті 169 розділу IV Кодексу)	02
3	У розмірі, що дорівнює 200 відсоткам суми пільги, визначеної в ознаці «01» (підпункт 169.1.4 пункту 169.1 статті 169 розділу IV Кодексу)	03
4	У розмірі, що дорівнює 100 відсоткам суми пільги, визначеної в ознаці «01» для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років (підпункт 169.1.2 пункту 169.1 статті 169 розділу IV Кодексу)	04

Додаток Л

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної податкової адміністрації
України
24.12.2010 № 1020

Стор.

--	--	--	--	--

Форма № 1ДФ

X	Звітний
	Звітний новий
	Уточнюючий

Податковий розрахунок
сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку
ПП «Колос»»

(найменування юридичної особи чи прізвище, ім'я, по батькові самозайнятої фізичної особи)

(податкова адреса юридичної особи чи самозайнятої фізичної особи)

(найменування органу державної податкової служби)

за _____ 20XX р. _____
(звітний період)

Сума податкового боргу станом на 01.01.2011
(грн., коп.)

ПОРЦІЯ №

Відмітка про одержання (штамп органу державної податкової служби)

податковий номер юридичної особи
(податковий номер або серія та номер
паспорта* самозайнятої фізичної особи)

X	юридична особа
	самозайнята фізична особа

(податковий номер органу
державної
податкової служби)

Працювало у штаті

Працювало за цивільно-правовими
договорами

					4
					0

№ з/п	Податковий номер або серія та номер паспорта*										Сума нарахованого доходу (грн., коп.)	Сума виплаченого доходу (грн., коп.)	Сума утриманого податку (грн., коп.)		Ознака доходу	Дата		Ознака подат. соц. пільги	Ознака (0, 1)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
													нарахованого	перерахованого		прийняття на роботу (дд/мм/рррр)	звільнення з роботи (дд/мм/рррр)																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
1	2										3а	3	4а	4	5	6		7	8	9																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
			1	3	2	3	4	5	6	7	8	9	0	5000	00	5000	00	723	00	101																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						

Кількість рядків	4	Кількість фізичних осіб	4	Кількість аркушів	2
Керівник юридичної особи	 (податковий номер або серія та номер паспорта* керівника юридичної особи)	 (підпис)	 (ініціали, прізвище)	 (тел.)	 Дата подання
Головний бухгалтер	 (податковий номер або серія та номер паспорта* головного бухгалтера)	 (підпис)	 (ініціали, прізвище)	 (тел.)	Наведена інформація є вірною
Самозайнята фізична особа	 (податковий номер або серія та номер паспорта* самозайнятої фізичної особи)	 (підпис)	 (ініціали, прізвище)	 (тел.)	

Заповнюється службовими особами органу державної податкової служби

М. П.

Відмітка про внесення даних до електронної бази податкової звітності "___" _____ 20__ року
Службова особа органу державної податкової служби (підпис, ініціали, прізвище)

*Для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті.

Додаток М

Розрахунок фіксованого сільськогосподарського податку

1	Загальний розрахунок	X	Новий загальний розрахунок	–	Уточнюючий загальний розрахунок	–
	Звітний розрахунок	–	Новий звітний розрахунок	–	Уточнюючий звітний розрахунок	–
	На _____ рік	За нові земельні ділянки				–
2	Повна назва платника податку* <i>Товариство з обмеженою відповідальністю "Явір"</i>					
3	Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ _____					
	Код виду економічної діяльності (КВЕД) _____					
4	Код організаційно-правової форми господарювання _____			Код форми власності _____		
5	Місцезнаходження платника податку:			Поштовий індекс _____		
				Міжміський код _____		
				Телефон _____		
	Електронна адреса** –			Факс** _____		
6	До державної податкової інспекції (адміністрації)					
7	Код органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням земельної ділянки за КОАТУУ _____			дата _____		
	Земельна ділянка надана на підставі Державного акту на право власності на землю (назва документа) <u>право власності</u> № 123456789 чи користування постійне на термін _____ (постійне, тимчасове)					

*При зазначенні повної назви платника дозволяється скорочення його організаційно-правової форми діяльності (ТОВ, ПАТ, ПрАТ тощо).

**За бажанням платника

Одиниця виміру: га з чотирма десятковими знаками і грн. з двома десятковими знаками

№ з/п	Категорія земельних ділянок	Площа, га	Грошова оцінка 1 га с.-г. угідь та одиниці площі ріллі по областях та АР Крим (грн.)	Ставка податку (% до грошової оцінки)	Сума фіксованого сільськогосподарського податку, грн.											
1	2	3	4	5	6											
1*	Рілля, всього	3200	3800,00	0,15	–	–	–	1	8	2	4	0	•	0	0	
1.1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
1.2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
1.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
2*	Сіножаті, всього	120	3240,00	0,15	–	–	–	–	–	5	8	3	•	2	0	
2.1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
2.2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
2.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
3*	Пасовища, всього	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
3.1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
3.2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
3.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
4*	Багаторічні насадження, всього	27	2830,00	0,09	–	–	–	–	–	–	6	8	•	7	7	
4.1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
4.2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
4.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
5*	Землі водного фонду, всього	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
5.1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
5.2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
5.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–	
6	Загальна сума нарахованого фіксованого сільськогосподарського податку на звітний рік, усього (р.1 к.6 + р.2 к.6 + р.3 к.6 + р.4 к.6 + р.5 к.6), у тому числі				–	–	–	1	8	8	9	1	•	9	7	
6.1	На перший квартал (р.6 x 10%) у тому числі за базові податкові (звітні) місяці				–	–	–	–	1	8	8	9	•	2	0	
6.1.1	січень (р.6.1/3)				–	–	–	–	–	–	6	2	9	•	7	3

продовження додатка М

6.1.2	лютий (р.6.1/3)	–	–	–	–	–	6	2	9	•	7	3
6.1.3	березень (р.6.1/3)	–	–	–	–	–	6	2	9	•	7	3
6.2	На другий квартал (р.6 x 10%) у тому числі за базові податкові (звітні) місяці	–	–	–	–	1	8	8	9	•	2	0
6.2.1	квітень (р.6.2/3)	–	–	–	–	–	6	2	9	•	7	3
6.2.2	травень (р.6.2/3)	–	–	–	–	–	6	2	9	•	7	3
6.2.3	червень (р.6.2/3)	–	–	–	–	–	6	2	9	•	7	3
6.3	На третій квартал (р.6 x 50%) у тому числі за базові податкові (звітні) місяці	–	–	–	–	9	4	4	5	•	9	9
6.3.1	липень (р.6.3/3)	–	–	–	–	3	1	4	8	•	6	6
6.3.2	серпень (р.6.3/3)	–	–	–	–	3	1	4	8	•	6	6
6.3.3	вересень (р.6.3/3)	–	–	–	–	3	1	4	8	•	6	6
6.4	На четвертий квартал (р.6 x 30%) у тому числі за базові податкові (звітні) місяці	–	–	–	–	5	6	6	7	•	5	9
6.4.1	жовтень (р.6.4/3)	–	–	–	–	1	8	8	9	•	2	0
6.4.2	листопад (р.6.4/3)	–	–	–	–	1	8	8	9	•	2	0
6.4.3	грудень (р.6.4/3)	–	–	–	–	1	8	8	9	•	2	0
7	Нараховано фіксованого сільськогосподарського податку за __ рік за даними раніше поданого розрахунку, що уточнюється ** р. (6 розрахунку, що уточнюється)	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
7.1	у тому числі в розрізі базових податкових (звітних) місяців року за даними раніше поданого розрахунку, що уточнюється	–										
7.1.1	січень (р.6.1.1 розрахунку, що уточнюється)	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
7.1.2	лютий (р.6.1.2 розрахунку, що уточнюється)	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
7.1.3	березень (р.6.1.3 розрахунку, що уточнюється)	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
7.1.4	квітень (р.6.2.1 розрахунку, що уточнюється)	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–

7.1.5	травень (р.6.2.2 розрахунку, що уточнюється)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
7.1.6	червень (р.6.2.3 розрахунку, що уточнюється)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
7.1.7	липень (р.6.3.1 розрахунку, що уточнюється)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
7.1.8	серпень (р.6.3.2 розрахунку, що уточнюється)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
7.1.9	вересень (р.6.3.3 розрахунку, що уточнюється)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
7.1.10	жовтень (р.6.4.1 розрахунку, що уточнюється)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
7.1.11	листопад (р.6.4.2 розрахунку, що уточнюється)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
7.1.12	грудень (р.6.4.3 розрахунку, що уточнюється)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8	Сума податку, яка збільшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки** (сума рядків 8.1.1 – 8.1.12)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1	у тому числі в розрізі базових податкових (звітних) місяців поточного року	-										
8.1.1	січень (р.6.1.1 – р.7.1.1), якщо р.6.1.1>р.7.1.1	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.2	лютий (р.6.1.2 – р.7.1.2), якщо р.6.1.2>р.7.1.2	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.3	березень (р.6.1.3 – р.7.1.3), якщо р.6.1.3>р.7.1.3	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.4	квітень (р.6.2.1 – р.7.1.4), якщо р.6.2.1>р.7.1.4	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.5	травень (р.6.2.2 – р.7.1.5), якщо р.6.2.2>р.7.1.5	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.6	червень (р.6.2.3 – р.7.1.6), якщо р.6.2.3>р.7.1.6	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.7	липень (р.6.3.1 – р.7.1.7), якщо р.6.3.1>р.7.1.7	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.8	серпень (р.6.3.2 – р.7.1.8), якщо р.6.3.2>р.7.1.8	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.9	вересень (р.6.3.3 – р.7.1.9), якщо р.6.3.3>р.7.1.9	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.10	жовтень (р.6.4.1 – р.7.1.10), якщо р.6.4.1>р.7.1.10	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.11	листопад (р.6.4.2 – р.7.1.11), якщо р.6.4.2>р.7.1.11	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
8.1.12	грудень (р.6.4.3 – р.7.1.12), якщо р.6.4.3>р.7.1.12	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
9	Сума податку, яка зменшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки** (сума рядків 9.1.1–9.1.12)	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
9.1	у тому числі в розрізі базових податкових (звітних) місяців поточного року	-										
9.1.2	лютий (р.7.1.2 – р.6.1.2), якщо р.7.1.2>р.6.1.2	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-
9.1.3	березень (р.7.1.3 – р.6.1.3), якщо р.7.1.3>р.6.1.3	-	-	-	-	-	-	-	-	•	-	-

продовження додатка М

9.1.4	квітень (р.7.1.4 – р.6.2.1), якщо р.7.1.4>р.6.2.1	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
9.1.5	травень (р.7.1.5 – р.6.2.2), якщо р.7.1.5>р.6.2.2	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
9.1.6	червень (р.7.1.6 – р.6.2.3), якщо 7.1.6>р.6.2.3	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
9.1.7	липень (р.7.1.7 – р.6.3.1), якщо р.7.1.7>р.6.3.1	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
9.1.8	серпень (р.7.1.8 – р.6.3.2), якщо р.7.1.8>р.6.3.2	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
9.1.9	вересень (р.7.1.9 – р.6.3.3), якщо р.7.1.9>р.6.3.3	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
9.1.10	жовтень (р.7.1.10 – р.6.4.1), якщо р.7.1.10>р.6.4.1	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
9.1.11	листопад (р.7.1.11 – р.6.4.2), якщо р.7.1.11>р.6.4.2	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
9.1.12	грудень (р.7.1.12 – р.6.4.3), якщо р.7.1.12>р.6.4.3	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
10	Сума штрафу (нараховується платником самостійно відповідно до пункту 17.2 статті 17 Закону України “Про порядок погашення зобов’язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами”)** (р.3 x 5%)	–	–	–	–	–	–	–	–	•	–	–
11	Пояснення (розкриття) окремих результатів фінансово-господарської діяльності*** на									–	аркуші(ах)	

* За потреби кількість рядків р. 1, р. 2, р. 3, р. 4 і р. 5 може бути збільшена або зменшена.

** Заповнюються уразі подання уточнюючого розрахунку, що містить виправлені показники.

*** Додаються разом з уточнюючим розрахунком, що містить виправлені показники.

Додаток Н

Методика підготовки Розрахунку суми збору за першу реєстрацію транспортних засобів

Відмітка про одержання
(штамп органу державної
податкової служби)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства фінансів України 21 грудня

2012 року №1405

241

1	Розрахунок суми збору за першу реєстрацію транспортних засобів ¹															
											на	2	0	1	3	рік
	Вид розрахунку															
	Звітний				Новий звітний				Уточнюючий розрахунок							
	x															
	Колісні транспортні засоби	Судна	Літаки і вертольоти	До відома ²	Колісні транспортні засоби	Судна	Літаки і вертольоти	До відома ²	Колісні транспортні засоби	Судна	Літаки і вертольоти	До відома ²				
	x															
	Звітний податковий період, що уточнюється						2	0			рік					

2	Повне найменування платника збору:
	Приватне підприємство «Арго»

3	Код платника податків згідно з ЄДРПОУ																	
	Код виду економічної діяльності (КВЕД)																	
4	Код організаційно-правової форми господарювання									Код за КОАТУУ								
5	Місцезнаходження платника: _____ м. Житомир, вул. Соборна, 151										Поштовий індекс		2	3	0	5	5	
											Міжміський код							
											Телефон							
											Факс							
6	E-mail																	
6	Найменування органу державної податкової служби, до якого подається Розрахунок ² , за місцем реєстрації транспортних засобів																	
	ДП м. Житомир _____																	
6	Найменування органу державної податкової служби, до якого подається Розрахунок, до відома ²																	
	ДП м. Житомир _____																	

одиниці виміру: грн. коп.

7	Відомості про об'єкт оподаткування та суми збору за першу реєстрацію транспортного засобу
---	---

№ з/п	Тип транспортного засобу ³	Марка та модель транспортного засобу	Номерний знак транспортного засобу	Дата першої реєстрації транспортного засобу в Україні	1) Об'єм циліндрів двигуна (см ³) 2) Потужність двигуна (кВт) 3) Довжина корпусу (см) 4) Максимальна злітна маса (кг)	Ставка збору в грн. на рік: 1) за 100 см ³ 2) за 1 кВт 3) за 100 см 4) за 1 кг	Сума збору (гр. 6 х гр.7/100* х коефіцієнт ⁴)	Сума пільги щодо збору	Код пільги	Сума збору, що підлягає сплаті (гр. 8 - гр. 9)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	легковий	ЗАЗФЕ69 УО	ВК2045 ВС	19.02.13	1498	5,88	88,08	-	-	88,08
Усього		X	X	X	X	X	-	-	X	88,08

* Для транспортних засобів, зазначених у підпунктах 234.1.1, 234.1.2, 234.1.4-234.1.9 пункту 234.1, підпункті 234.2.2 пункту 234.2 статті 234 розділу VII Податкового кодексу України.

8	Нараховано збору згідно з Розрахунком (к. 11 р. 7 відомостей про об'єкт)							88,08		
9	Нараховано збору за даними раніше поданого Розрахунку, що уточнюється ⁵ (р. 8 Розрахунку, що уточнюється)							-		
10	Сума збору за першу реєстрацію транспортних засобів (недоплата), яка збільшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки ⁵ (р. 8 - р. 9), якщо р. 8 > р. 9							-		
11	Сума збору за першу реєстрацію транспортних засобів (переплата), яка зменшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки ⁵ (р. 9 - р. 8), якщо р. 9 > р. 8							-		
12	Сума штрафу ⁶ (нараховується платником самостійно) (р. 10 х 3%)							-		
13	Сума пені (нарахована платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 глави 12 розділу II Податкового кодексу України)							-		
14	Пояснення (розкриття) окремих результатів фінансово-господарської діяльності							на		аркуші(ах)
15	Доповнення до податкової декларації (заповнюється і подається відповідно до пункту 46.4 статті 46 глави 2 розділу II Податкового кодексу України)							на		аркуші(ах)

¹ Розрахунок суми збору за першу реєстрацію транспортних засобів подається окремо по колісних транспортних засобах, суднах та літаках і вертольотах.

² Подається до органів державної податкової служби за місцезнаходженням платника та місцем реєстрації транспортного засобу.

³ Зазначається тип транспортного засобу, щодо якого встановлено ставки збору згідно зі статтею 234 розділу VII Податкового кодексу України.

⁴ Коефіцієнт 1 - для нових транспортних засобів;

коефіцієнт 2 - для транспортних засобів (крім транспортних засобів, зазначених у підпунктах 234.1.3 і 234.1.5 пункту 234.1

статті 234 розділу VII Податкового кодексу України), які використовувалися до 8 років;

коефіцієнт 3 - для транспортних засобів, зазначених у пунктах 234.2 і 234.3 статті 234 розділу VII Податкового кодексу України, які використовувалися понад 8 років;

коефіцієнт 40 - для транспортних засобів, зазначених у пункті 234.1 статті 234 розділу VII Податкового кодексу України (крім транспортних засобів, зазначених у підпунктах 234.1.3 і 234.1.5 пункту 234.1 статті 234 розділу VII Податкового кодексу України), які використовувалися понад 8 років.

⁵ Рядки 9–14 заповнюються у разі уточнення податкових зобов'язань.

⁶ Сума штрафу (р. 12) нараховується платником самостійно відповідно до підпункту „а” пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України.

Інформація, наведена у Розрахунку, є достовірною.

Дата заповнення Розрахунку (дд.мм.рррр)

20.02.13

року.

Керівник

(підпис)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(податковий номер**)

М.П.

(ініціали та прізвище)

Головний бухгалтер
(бухгалтер)

(підпис)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(податковий номер**)

(ініціали та прізвище)

Додаток П

Методика підготовки звітності по екологічному податку ПАТ «Зоря» за I квартал 2013 року

№ з/п	Показник	Значення
1	2	3
1	Сума нарахованого податкового зобов'язання з екологічного податку за звітний квартал, гривень з копійками, у тому числі:	
1.1	за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами забруднення, скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти та розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах (далі - податок) (р. 1.1.1 + р. 1.1.2 + р. 1.1.3 + р. 1.1.4):	27005,19
1.1.1	за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (р. 1 додатка 1)	643,46
1.1.2	за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти (р. 1 додатка 3)	20790,91
1.1.3	за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах (р. 1 додатка 4)	5570,82

Додаток 1

до Податкової декларації
екологічного податку

Розрахунок податкового зобов'язання з екологічного податку, що справляється за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення

№ з/п	Назви забруднюючих речовин	Фактичні обсяги, тонн	Ставка податку в поточному році, грн. коп. /т	Сума нарахованого податкового зобов'язання, грн. коп. (к.3*к.4)
1	2	3	4	5
1	Нараховано податку за звітний квартал, усього			643,46
1.1	азоту оксиди	0,043	1434,71	616,93

продовження додатка 1

1.2	вуглецю окис	0,1804	54,05	9,75
1.3	вуглеводні	0,0259	81,08	2,10
1.4	марганець та його сполуки	0,00013	11355,50	1,48
1.5	ангідрид сірчистий	0,0092	1434,71	13,20

Додаток 3

до Податкової декларації
екологічного податку

Розрахунок податкового зобов'язання з екологічного податку, що справляється за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти

№ з/п	Назви забруднюючих речовин	Фактичні обсяги, тонн	Ставка податку в поточному році, грн. коп./т	Коефіцієнти	Сума нарахованого податкового зобов'язання, грн. коп. (к.3*к.4*к.5)
1	2	3	4	5	6
1	Нараховано податку за звітний квартал, усього				20790,91
1.1	азот амонійний	5,2469	942,38	1,00	4944,57
1.2	нітрати	35,1565	81,08	1,00	2850,49
1.3	нітрити	0,5422	4628,45	1,00	2509,55
1.4	нафтопродукти	0,322	5543,80	1,00	1785,10
1.5	сульфати	83,9003	27,03	1,00	2267,83
1.6	фосфати	4, 89	753,20	1,00	3683,15
1.7	хлориди	101,7469	27,03	1,00	2750,22

Додаток 4

до Податкової декларації
екологічного податку

Розрахунок податкового зобов'язання з екологічного податку, що справляється за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах

№ з/п	Назви забруднюючих речовин	Фактичні обсяги, тонн	Ставка податку в поточному році, грн. коп./т	Коефі- цієнти		Сума нараховано- го податкового зобов'язання, грн.коп. (к.3*к.4*к.5* к.6)
1	2	3	4	5	6	7
1	Нараховано податку за звітний квартал, усього					5570,82
1.1	малонебезпечні	527,5	2,93	3,00	1,00	4636,74
1.2	високонебезпечні	8,8	29,96	3,00	1,00	790,95
1.3	надзвичайно небезпечні	0,058	822,52	3,00	1,00	143,13

Додаток Р

Приклад. Протягом I кварталу 2013 року ТОВ «Креатив» – платник ЄП (вид діяльності – оптова торгівля свіжими фруктами, овочами та картоплею) за ставкою 5% (4 група, ПДВ включається до складу ЄП) здійснило низку господарських операцій (див. табл.). Визначимо, які з них включаються до доходу і в яких сумах.

Таблиця Р.1

Господарські операції ТОВ «Креатив» за I квартал 2013 року

Дата	Операція	Включення до доходу
15.01	Отримано оплату за товари, відвантажені 22 грудня 2012 року в сумі 10 000 грн.	10 000 грн.
21.02	Отримано аванс від покупця-нерезидента в сумі 500 дол. США. Курс НБУ на 21.02 – 7,99	3995 грн. (500*7,99=3995)
05.03	На поточний рахунок отримано відшкодування від страхової компанії за пошкодження службового автомобіля під час ДТП на суму 4500 грн.	Не включається
12.03	Отримано повернення передоплати від постачальника, 1800 грн.	Не включається
14.03	Відвантажено товар покупцям в рахунок передоплати, отриманої 10 грудня 2012 року в сумі 34 000 грн.	Не включається
15.03	Утримано ПДФО при сплаті орендних платежів за лютий фізичній особі-орендодавцю у сумі 750 грн.	Не включається
20.03	Отримано поворотну безвідсоткову фінансову допомогу у розмірі 12 000 грн.	Не включається

продовження табл. Р.1

25.03	Минуло 3 роки з дня, коли підприємство повинно було повернути позику (термін повернення встановлено договором), 80 000 грн.	80 000 грн. як сума кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності
25.03	Отримано дивіденди від ПАТ «Фармація» у розмірі 3000 грн.	Не включається
Разом		93 995 грн.
ЄП, 5%		4699,75 грн.

Податкова декларація платника єдиного податку – юридичної особи

Розрахунок податкового зобов'язання для платників єдиного податку IV групи
(за даними господарських операцій ТОВ «Креатив»)

Показники	Код рядка	Сума, грн. коп.
1	2	3
Загальна сума доходу за податковий (звітний) період (р. 2 + р. 3 + р. 4 + р. 5 + р. 6)	1	93 995,00
Сума доходу за податковий (звітний) період, що оподатковується за ставкою 3 %	2	-
Сума доходу за податковий (звітний) період, що оподатковується за ставкою 5 %	3	93 995,00
Сума доходу, що перевищує обсяг доходу, визначений підпунктом 4 пункту 291.4 статті 291 глави 1 розділу XIV Податкового кодексу України	4	-
Сума доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж зазначені у главі 1 розділу XIV Податкового кодексу України	5	-
Сума доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування	6	-
Сума єдиного податку за податковий (звітний) період (р. 7.1 + р. 7.2 + р. 7.3)	7	4699,75
Сума єдиного податку за ставкою 3% (р.2 × 3%)	7.1	-
Сума єдиного податку за ставкою 5% (р.3 × 5%)	7.2	4699,75
Сума єдиного податку, що обчислюється у подвійному розмірі ставки (р. 4 + + р. 5 + р. 6) × ()% ¹	7.3	-
Сума єдиного податку за минулий податковий (звітний) період (р. 7 ² декларації за минулий податковий (звітний) період)	8	-

Показники	Код рядка	Сума, грн. коп.
1	2	3
Сума єдиного податку до сплати за податковий (звітний) квартал (р. 7 – р. 8)	9	4699,75
Самостійне виявлення помилок		
Сума єдиного податку за даними раніше поданої декларації, що уточнюється, усього (р. 9 ² декларації, що уточнюється) ³	10	-
Сума єдиного податку (недоплата), яка збільшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 9 - р. 10, якщо р. 9 > р. 10) або (р. 11 або сума р. 11 додатка(ів) у разі уточнення показників раніше поданої(их) податкової(их) декларації(й) у складі звітної або звітної нової податкової декларації) ⁴	11	-
Сума податку, яка зменшує податкове зобов'язання у зв'язку з виправленням помилки (р. 10 - р. 9, якщо р. 10 > р. 9) або (р. 12 або сума р. 12 додатка(ів) у разі уточнення показників раніше поданої(их) податкової(их) декларації(й) у складі звітної або звітної нової податкової декларації) ⁴ (відображається тільки позитивне значення)	12	-
Сума штрафу в розмірі 3% суми недоплати (нараховується платником відповідно до підпункту "а" пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України (р. 11 x 3%))	13	-
Сума штрафу в розмірі 5% суми недоплати (нараховується платником відповідно до підпункту "б" пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України (р. 11 x 5%))	14	-
Сума пені (нараховується платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 глави 12 розділу II Податкового кодексу України)	15	-

Додаток С

Основні податки та збори до бюджету та позабюджетних фондів для суб'єктів підприємницької діяльності

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
Загальнодержавні податки та збори						
1	ПДВ	С.п. 20%	Операції з поставки товарів, робіт, послуг, вивезення (ввезення, пересилання) товарів	Операції з поставки товарів, робіт, послуг, вивезення (ввезення, пересилання) товарів на митній території України	Протягом 10 днів після подання місячної Декларації, протягом 10 днів після подання квартальної декларації	Дт643, 70, 71, 74, 31 – Кт 641/пдв; Кт 63, 685, 377, 684, 644 – Дт 641/пдв
2	Акцизний податок	Диференційовані с.з. на підакцизні товари	Обороти з реалізації підакцизних товарів (для виробників), митна вартість (для імпортерів)	Обороти з реалізації підакцизних товарів (для виробників), митна вартість (для імпортерів)	Суми податку перераховуються до бюджету виробниками підакцизних товарів (продукції) протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем відповідного граничного строку. Суми податку з	Дт 701, 702 - Кт 641/акц

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
					алкогольних напоїв, для виробництва яких використовується спирт етиловий неденатурований, сплачуються при придбанні марок акцизного податку. Підприємства, які виробляють збродені напої, сплачують податок при придбанні марок акцизного податку на суму, розраховану із ставок податку на готову продукцію. Власник готової продукції, виробленої з давальницької сировини, сплачує податок виробнику (переробнику) не пізніше дати відвантаження готової продукції	

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
					такому власнику або за його дорученням іншій особі.	
3	Податок на прибуток	З 1.04. 2011р. до кінця 2011р. с.п. базова 23%; з 01.01.2012 р. по 31.12.2012 р. – 21%; з 01.01.2013 р. по 31.12.2013 р. – 19%; з 01.01.2014 р. – 16%.	Оподаткований оборот: Доходи (Д) –Витрати (В), де: Д=Д операційні + Д інші; В = Собівартість реалізації – В операційні – В інші	Прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду.	Сплата податку протягом 10 днів після граничного терміну подання квартальної декларації	Дт 981, 17- Кт 641/приб
4	Збір за першу реєстрацію транспортного засобу	Ставка збору залежить від виду транспортного засобу, об'єму циліндрів двигуна, від потужності	Транспортні засоби: - колісні транспортні засоби, крім: а) транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів,	Збір сплачується фізичними та юридичними особами перед проведенням першої реєстрації	Юридичні особи в десятиденний строк після першої реєстрації в Україні транспортних	Дт92 - Кт 641/трансп

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
		двигуна, довжини корпусу судна, злітної маси тощо	що закріплені на праві оперативного управління за військовими частинами, військовими навчальними закладами, установами та організаціями Збройних Сил України, які повністю утримуються за рахунок бюджету, крім тих, що віднесені до транспортної групи, в порядку, визначеному головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері, оборони і військового будівництва; б) транспортних засобів та інших	в Україні транспортних засобів	засобів подають відповідному органу державної податкової служби за місцем свого знаходження та за місцем реєстрації транспортного засобу розрахунок суми збору за такі транспортні засоби за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 Кодексу	

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
			а) самохідних машин і механізмів, що закріплені на праві оперативного управління за військовими формуваннями головного органу в системі центральних органів виконавчої влади у сфері охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, безпеки дорожнього руху, які повністю утримуються за рахунок бюджету, крім тих, що віднесені до транспортної групи, в порядку, визначеному таким головним органом; в) транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, що закріплені на праві оперативного			

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
			управління за підрозділами служби цивільного захисту, які повністю утримуються за рахунок бюджету, крім тих, що віднесені до транспортної групи, в порядку, визначеному головним органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту населення; г) транспортних засобів вантажних, самохідних, що використовуються на заводах, складах, у портах та аеропортах для перевезення вантажів на короткі відстані г) транспортних засобів швидкої медичної допомоги;			

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
			д) машин і механізмів для сільськогосподарських робіт; е) причепів (напівпричепів); є) мопедів; ж) велосипедів; - судна, зареєстровані у Державному судновому реєстрі України або у Судновій книзі України; - літаки і вертольоти, зареєстровані у Державному реєстрі цивільних повітряних суден України або у Реєстрі державних повітряних суден України, крім: а) літаків і вертольотів Збройних Сил України; б) літаків і вертольотів головного органу у системі центральних органів виконавчої влади з питань забезпечення			

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
			реалізації державної політики у сфері цивільного захисту населення, а також органів управління та сил цивільного захисту, що виконують завдання цивільного захисту. База оподаткування визначається: - за об'ємом циліндрів двигуна в куб. сантиметрах; - за потужністю двигуна в кВт; - за довжиною корпусу судна в сантиметрах; - за максимальною злітною масою.			
5	Екологічний податок	С.п. залежить від виду забруднюючої речовини, класу небезпечності тощо.	Об'єктом та базою оподаткування є обсяги та види (категорія) забруднюючих речовин (відходів)	Сплата податку протягом 10 днів після граничного терміну подання квартальної декларації	Декларація - протягом 40 днів після закінчення звітного кварталу	Дт92 - Кт 641/екол

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
6	Податок на доходи фізичних осіб	Основна с.п. 15 %. бази оподаткування (17% - якщо оподатковуваний дохід перевищує 10 мінімальних заробітних плат на місяць)	Об'єктом оподаткування є: загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.	Податок сплачується (перераховується) до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом. Якщо оподатковуваний дохід нараховується податковим агентом, але не виплачується (не надається) платнику податку, то податок, який підлягає утриманню з такого нарахованого доходу, підлягає перерахуванню до бюджету податковим агентом у строки, встановлені	У строки, встановлені Кодексом для податкового кварталу (40 днів після закінчення кварталу), податковий розрахунок суми доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, а також суми утриманого з них податку (форма 1-ДФ) до органу державної податкової служби за місцем свого розташування. Такий розрахунок подається лише у разі нарахування сум зазначених доходів платнику податку податковим	Дт661 - Кт 641/дох

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
				Кодексом для місячного податкового періоду. Якщо оподатковуваний дохід надається у негрошовій формі чи виплачується готівкою з каси податкового агента, податок сплачується (перераховується) до бюджету протягом банківського дня, що настає за днем такого нарахування (виплати, надання). Платник податку, що отримує доходи від особи, яка не є податковим агентом, та іноземні доходи,	агентом протягом звітного періоду. Запровадження інших форм звітності з зазначених питань не допускається. Платник податку (фізична особа) зобов'язаний подавати річну декларацію про майновий стан і доходи (податкову декларацію) протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року (до 1 травня року, що настає за звітним)	

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
				зобов'язаний включити суму таких доходів до загального річного оподаткованого доходу та подати податкову декларацію за наслідками звітного податкового року, а також сплатити податок з таких доходів.		
7	Плата за землю	С.п. за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено – 1% від їх нормативної грошової оцінки; с.п. за 1га сільськогосподарських угідь встановлюються диференційовано у	Земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні, та земельні частки (паї), які перебувають у власності.	Податкове зобов'язання щодо плати за землю, визначене у податковій декларації на поточний рік, сплачується рівними частками власниками та землекористувачами земельних ділянок за місцезнаходженням	Платники плати за землю (крім фізичних осіб) самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному органу державної податкової служби за місце-	Дт92 - Кт 641/зем

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
		відсотках від їх нормативної грошової оцінки; с.п. за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких не проведено встановлено диференційовано в грн. за 1 кв.м. із застосуванням коефіцієнтів		земельної ділянки за податковий період, який дорівнює календарному місяцю, щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця	знаходженням земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 Кодексу, з розбивкою річної суми рівними частками за місяцями	
8	Збір за користування радіочастотним ресурсом України	Залежить від виду радіозв'язку і діапазону радіочастот і варіюється від 0,36 до 1 733,26 грн за 1 МГц смуги радіочастот на місяць	Ширина смуги радіочастот	Збір сплачується платниками збору у строки, визначені для місячного податкового (звітного) періоду, за місцем податкової реєстрації (не пізніше 10 днів по закінченню граничного терміну подання	Розрахунки збору подаються платниками збору у строки, визначені для місячного податкового (звітного) періоду, за місцем податкової реєстрації (протягом 20 календарних днів, що настають за останнім	Дт92 - Кт 641/част

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
				звітності)	календарним днем податкового (звітного) місяця)	
9	Збір за спеціальне використання води	В розрізі галузей с.з. диференційовано в грн. за одиницю обсягу використаної (експлуатованої) води.	Фактичний обсяг використаної води з урахуванням обсягу втрат води в їх системах водопостачання.	Сплата податку протягом 10 днів після граничного терміну подання квартальної декларації	Податкові декларації збору подаються платниками збору органам державної податкової служби у строки, визначені для квартального податкового (звітного) періоду, за місцем податкової реєстрації. (протягом 40 днів після закінчення звітного кварталу)	Дт92 - Кт 641/вод
10	Фіксований сільськогоспо- дарський податок	С.п. диференційована в залежності від категорії (типу) земель, їх розташування.	Площа сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду, що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах	Сплата податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця,	Базовий податковий (звітний) рік починається з 1 січня і закінчується 31 грудня того ж року Сільськогосподарс- ькі товаровиробники	Дт92 - Кт 641/фсн

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
			оренди.	у розмірі третини суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах: а) у I кварталі - 10 відсотків; б) у II кварталі - 10 відсотків; в) у III кварталі - 50 відсотків; г) у IV кварталі - 30 відсотків	самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20 лютого поточного року подають відповідному органу державної податкової служби за місцезнаходження м платника податку та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік за формою, встановленою у порядку, передбаченому статтею 46 Кодексу.	
11	Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства	С.з. 1,5 %	Виручка - товарооборот, одержаний на всіх етапах реалізації в	Сплачують щомісяця у строки, визначені законом для	Подають у строки, визначені для місячного податкового	Дт92 - Кт 641/виногр

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
			оптово-роздрібній торговельній мережі та громадського харчування алкогольних напоїв та пива, у тому числі за операціями, що не передбачають оплати у грошовій формі.	місячного звітного періоду (не пізніше 10 днів граничного терміну подання звітності)	(звітного) періоду, (протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) місяця)	
12	Мито	Диференц. ставки	Митна вартість			
Місцеві податки та збори						
1	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	С.п. встановлюються органами місцевого самоврядування у % від мінімальної заробітної плати за 1 кв. м житлової площі об'єкта житлової нерухомості	Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової нерухомості.	Податкове зобов'язання за звітний рік з податку сплачується: а) фізичними особами - протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення; б) юридичними особами - авансовими внесками щокварталу до 30	Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному року. Податкове повідомлення-рішення про суму податку, що підлягає сплаті, та платіжні реквізити надсилаються органами державної податкової служби платникам за місцезнаходження	

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
				числа місяця, що наступає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.	м об'єкта житлової нерухомості до 1 липня звітного року Платники податку - юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 1 січня звітного року і до 1 лютого цього ж року подають органу державної податкової служби за місцезнаходження м об'єкта оподаткування декларацію	
2	Єдиний податок	5%-для неплатників ПДВ;3%-для платників ПДВ – 4 група; 7%-для неплатників ПДВ;5%-для платників ПДВ – 6 група;	Виручка від реалізації без ПДВ та акцизного збору	Суб'єкти підприємницької діяльності - юридичні особи сплачують єдиний податок щомісяця не пізніше 20 числа наступного місяця на окремий	За результатами господарської діяльності за звітний (податковий) період (квартал) суб'єкти малого підприємництва - юридичні особи	Дт92 - Кт 641/є.п.

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
				рахунок відділень Державного казначейства України	подають до органу державної податкової служби до 20 числа місяця, що наступас за звітним (податковим) періодом, розрахунки про сплату єдиного податку, а також платіжні доручення на сплату єдиного податку за звітний період з позначкою банку про зарахування коштів (при цьому сплата податку за останній місяць кварталу здійснюється не пізніше 19 числа)	
3	Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності	С.з встановлюються органами місцевого самоврядування в розрахунку на календарний	Провадження певних видів підприємницької діяльності: торгівельної, надання платних послуг,	а) за провадження торгівельної діяльності з придбанням короткотерміново	Не передбачено	Дт92 - Кт 641/нідпр.

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
		місяць диференційовано від виду діяльності.	торгівлі валютними цінностями, діяльності у сфері розваг. При цьому суб'єкти господарювання, їх відокремлені підрозділи отримують в установленому порядку торгові патенти	го торгового патенту - не пізніш як за один календарний день до початку провадження такої діяльності; б) за провадження торговельної діяльності (крім торговельної діяльності з придбанням короткотерміново го торгового патенту), діяльності з надання платних послуг, здійснення торгівлі валютними цінностями - щомісяця не пізніше 15 числа, який передуює звітному місяцю; в) за здійснення діяльності у сфері		

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
				розваг - щоквартально не пізніше 15 числа місяця, який передус звітному кварталу		
4	Збір за місця для паркування транспортних засобів	С.з встановлюються за кожний день паркування транспортних засобів у гривнях за 1 кв. м площі відведеної земельної ділянки. у розмірі від 0,03 до 0,15% мінімальної заробітної плати	Об'єктом оподаткування є земельна ділянка, спеціально відведена для забезпечення паркування, комунальні гаражі, стоянки, паркінги	Сума збору за місця для паркування транспортних засобів, обчислена відповідно до податкової декларації за звітний (податковий) квартал, сплачується у строки, визначені для квартального звітного (податкового) періоду. (не пізніше 10 днів по закінченню граничного терміну подання звітності)	Протягом 40 днів після закінчення звітного кварталу	Дт23 - Кт 641/парк

№	Податок (збір)	Ставка податку (с.п.)\ ставки збору (с.з)	Об'єкт оподаткування	Термін сплати	Термін подання розрахунків	Облік нарахування
1	2	3	4	5	6	7
5	Туристичний збір	С.з. диференційована від 0,5 до 1 % до базису управління збору.	Вартість періоду проживання (ночівлі) в готелях, кемпінгах, мотелях, гуртожитках для приїжджих та інших закладах готельного типу, санаторно-курортних закладах за вирахуванням податку на додану вартість.	Базовий податковий (звітний) період дорівнює календарному кварталу (не пізніше 10 днів по закінченню граничного терміну подання звітності)	Протягом 40 днів після закінчення звітного кварталу	Дт23 - Кт 641/rom

- мінімальна заробітна плата (прожитковий мінімум на працездатну особу) з 01.01.2013 р. – 30.11.2013 р. -1147 грн., з 01.12.2013 р. – 31.12.2013 р. –1218 грн.
- у 2013 році розмір податкової соціальної пільги (100%) – 573,50 грн., розмір податкової соціальної пільги (150%) – 860,25 грн., розмір податкової соціальної пільги (200%) –1147 грн. Граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги – 1610 грн.

Страховальник_ПАТ «Креатив»_

5. Клас професійного ризику
виробництва

17

Таблиця

Нарахування єдиного внеску

№ з/п	Назва показника	Сума (грн)
1	2	3
1	Загальна сума нарахованої заробітної плати, винагород за виконану роботу (надані послуги) за цивільно-правовими договорами та оплати допомоги по тимчасовій непрацездатності, усього	12668,18
1.1	сума нарахованої заробітної плати	10968,18
1.2	сума винагород за договорами цивільно-правового характеру	-
1.3	сума оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, що здійснюється за рахунок коштів роботодавця	1700,00
1.4	сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, яка виплачується за рахунок коштів фондів соціального страхування, усього, у т.ч.:	-
1.4.1	сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, яка виплачується за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань	-
2	Сума нарахованої заробітної плати, винагород за виконану роботу (надані послуги) за цивільно-правовими договорами та оплати допомоги по тимчасовій непрацездатності, на яку нараховується єдиний внесок, усього (р. 2.1+ р. 2.2 + р. 2.3)	12668,18
2.1	Сума нарахованої заробітної плати, на яку нараховується єдиний внесок, усього (р. 2.1.1 + р. 2.1.2 + р. 2.1.3 + р. 2.1.4 + р. 2.1.5 + р. 2.1.6)	10968,18
2.1.1	роботодавцями відповідно до класу професійного ризику виробництва (36,76 - 49,7%)	9036,36
2.1.2	бюджетними установами (36,3%)	-

2.1.3	роботодавцями найманим працівникам із числа осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілоти, штурмани, бортінженери, бортмеханіки, борттрадисти, льотчики-наглядачі) і бортоператорам, які виконують спеціальні роботи в польотах (45,96 %)	-
2.1.4	підприємствами, установами і організаціями працюючим інвалідам (8,41 %)	1931,82
2.1.5	підприємствами та організаціями всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема товариствами УТОГ та УТОС (5,3 %)	-
2.1.6	підприємствами та організаціями громадських організацій інвалідів (за умов, визначених частиною чотирнадцятою статті 8 Закону) працюючим інвалідам (5,5 %)	-
2.2	Сума винагород за виконані роботи (надані послуги) за цивільно-правовими договорами, усього (р. 2.2.1 + р. 2.2.2)	-
2.2.1	Сума винагород за виконані роботи (надані послуги) за цивільно-правовими договорами, на яку нараховується єдиний внесок у розмірі (34,7%)	-
2.2.2	Сума винагород за виконані роботи (надані послуги) за цивільно-правовими договорами, нарахована підприємствами та організаціями всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема товариствами УТОГ та УТОС (5,3%)	-
2.3	Сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, усього (р. 2.3.1 + р. 2.3.2 + р. 2.3.3 + р. 2.3.4)	1700,00
2.3.1	Сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, на яку нараховується єдиний внесок у розмірі (33,2 %)	980,00
2.3.2	Сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, нарахована підприємствами, установами і організаціями працюючим інвалідам (8,41 %)	720,00
2.3.3	Сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, нарахована підприємствами та організаціями всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема товариствами УТОГ та УТОС, (5,3%)	-
2.3.4	Сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, нарахована підприємствами та організаціями громадських організацій інвалідів (за умов, визначених частиною чотирнадцятою статті 8 Закону) працюючим інвалідам (5,5%)	-
3	Нараховано єдиного внеску, усього (р. 3.1 + р. 3.2 + р. 3.3)	3897,26
3.1	на суми заробітної плати, усього (р. 3.1.1 + р. 3.1.2 + р. 3.1.3 + р. 3.1.4 + р. 3.1.5 + р. 3.1.6)	3511,35

3.1.1	на суми заробітної плати, нарахованої роботодавцями, відповідно до класу професійного ризику виробництва (р. 2.1.1 x (36,76%-49,7%))	3348,88
3.1.2	на суми заробітної плати, нарахованої бюджетними установами (р. 2.1.2 x 36,3 %)	-
3.1.3	на суми заробітної плати, нарахованої роботодавцями найманим працівникам із числа осіб льотних екіпажів повітряних суден цивільної авіації (пілоти, штурмани, бортінженери, бортмеханіки, бортрадиристи, льотчики-наглядачі) і бортоператорам, які виконують спеціальні роботи в польотах (р. 2.1.3 x 45,96 %)	-
3.1.4	на суми заробітної плати, нарахованої підприємствами, установами і організаціями працюючим інвалідам (р. 2.1.4 x 8,41 %)	162,47
3.1.5	на суми заробітної плати, нарахованої підприємствами та організаціями всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема товариствами УТОГ та УТОС (р. 2.1.5 x 5,3 %)	-
3.1.6	на суми заробітної плати, нарахованої підприємствами та організаціями громадських організацій інвалідів (за умов, визначених частиною чотирнадцятою статті 8 Закону) працюючим інвалідам (р. 2.1.6 x 5,5 %)	-
3.2	на суми винагород за виконані роботи (надані послуги) за цивільно-правовими договорами, усього (р. 3.2.1 + р. 3.2.2)	-
3.2.1	на суми винагород за виконані роботи (надані послуги) за цивільно-правовими договорами (р. 2.2.1 x 34,7%)	-
3.2.2	на суми винагород за виконані роботи (надані послуги) за цивільно-правовими договорами, нарахованих підприємствами та організаціями всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема товариствами УТОГ та УТОС (р. 2.2.2 x 5,3%)	-
3.3	на суми допомоги по тимчасовій непрацездатності (р. 3.3.1 + р. 3.3.2 + р. 3.3.3 + р. 3.3.4)	385,91
3.3.1	на суми допомоги по тимчасовій непрацездатності (р. 2.3.1 x 33,2 %)	325,36
3.3.2	на суми допомоги по тимчасовій непрацездатності, нарахованої підприємствами, установами і організаціями працюючим інвалідам (р. 2.3.2 x 8,41 %)	60,55
3.3.3	на суми допомоги по тимчасовій непрацездатності, нарахованої підприємствами та організаціями всеукраїнських громадських організацій інвалідів, зокрема товариствами УТОГ та УТОС (р. 2.3.3 x 5,3 %)	-

3.3.4	на суми допомоги по тимчасовій непрацездатності, нарахованої підприємствами та організаціями громадських організацій інвалідів (за умов, визначених частиною чотирнадцятою статті 8 Закону) працюючим інвалідам (р. 2.3.4 x 5,5 %)	-
4	Сума нарахованої заробітної плати, винагород за виконану роботу (надані послуги) за цивільно-правовими договорами та оплати допомоги по тимчасовій непрацездатності, з якої утримано єдиного внеску, усього (р. 4.1 + р. 4.2 + р. 4.3) (відповідає значенню р. 2)	12668,18
4.1	Сума заробітної плати застрахованих осіб, усього (р. 4.1.1 + р. 4.1.2 + р. 4.1.3)	10968,18
4.1.1	осіб, які працюють на умовах трудового договору (контракту) (3,6 %)	10968,18
4.1.2	найманих працівників – інвалідів, які працюють на підприємствах УТОГ, УТОС (2,85 %)	-
4.1.3	працівників, які працюють на посадах, робота на яких зараховується до стажу, що дає право на одержання пенсії відповідно до окремих законів України (6,1 %)	-
4.2	Сума винагород за виконану роботу (надані послуги) за цивільно-правовими договорами, 2,6% (відповідає значенню р. 2.2)	-
4.3	Сума допомоги по тимчасовій непрацездатності, 2 % (відповідає значенню р. 2.3)	1700,00
5	Утримано єдиного внеску, усього (р. 5.1 + р. 5.2 + р. 5.3 + р. 5.4 + р. 5.5)	428,86
5.1	р. 4.1.1 x 3,6 %	394,86
5.2	р. 4.1.2 x 2,85 %	-
5.3	р. 4.1.3 x 6,1%	-
5.4	р. 4.2 x 2,6 %	-
5.5	р. 4.3 x 2%	34,00
6	Донараховано та/або доутримано єдиного внеску у зв'язку з виправленням помилки, допущеної в попередніх звітних періодах (р. 6.1+р. 6.2+ р. 6.3)	-
6.1	Донараховано єдиного внеску (крім сум, зазначених у р. 6.2)	-
6.1.1	36,76-49,7%	-
6.1.2	36,3%	-
6.1.3	45,96 %	-
6.1.4	8,41%	-

6.1.5	5,3 %	-
6.1.6	5,5 %	-
6.1.7	34,7 %	-
6.1.8	33,2 %	-
6.2	Донараховано єдиного внеску за попередні звітні періоди внаслідок збільшення класу професійного ризику виробництва	-
6.3	Додатково утримано єдиного внеску	-
6.3.1	3,6 %	-
6.3.2	2,85 %	-
6.3.3	6,1 %	-
6.3.4	2,6 %	-
6.3.5	2 %	-
6.4	Сума виплат, на яку донараховано єдиний внесок	-
	Зміст помилки	-
7	Зменшено суму єдиного внеску у зв'язку з виправленням помилки, допущеної в попередніх звітних періодах (р. 7.1 + р. 7.2 + р. 7.3)	-
7.1	Зменшено нарахування (крім сум, зазначених у р. 7.2)	-
7.1.1	36,76-49,7 %	-
7.1.2	36,3 %	-
7.1.3	45,96 %	-
7.1.4	8,41 %	-
7.1.5	5,3 %	-
7.1.6	5,5 %	-
7.1.7	34,7 %	-
7.1.8	33,2 %	-
7.2	Зменшено суму єдиного внеску за попередні звітні періоди внаслідок зменшення класу професійного ризику виробництва	-
7.3	Зменшено утримань	-
7.3.1	3,6 %	-
7.3.2	2,85 %	-
7.3.3	6,1 %	-
7.3.4	2,6 %	-
7.3.5	2 %	-

7.4	Сума виплат, на яку зайво нараховано єдиний внесок	-
	Зміст помилки	-
8	Загальна сума єдиного внеску, що підлягає сплаті, всього (р. 3 + р. 5 + р. 6 – р. 7)	4326,12
	у тому числі	
8.1	р. 3.1.1 + р. 6.1.1 – р. 7.1.1 (36,76–49,7%)	3348,88
8.2	р. 3.1.2 + р. 6.1.2 – р. 7.1.2 (36,3%)	-
8.3	р. 3.1.3 + р. 6.1.3 – р. 7.1.3 (45,96%)	-
8.4	р. 3.1.4 + р. 3.3.2 + р. 6.1.4 – р. 7.1.4 (8,41%)	162,47
8.5	р. 3.1.5 + р. 3.2.2 + р. 3.3.3 + р. 6.1.5 – р. 7.1.5 (5,3%)	-
8.6	р. 3.1.6 + р. 3.3.4 + р. 6.1.6 – р. 7.1.6 (5,5%)	-
8.7	р. 3.2.1 + р. 6.1.7 – р. 7.1.7 (34,7%)	-
8.8	р. 3.3 + р. 6.1.8 – р. 7.1.8 (33,2%)	385,91
8.9	р. 5.1 + р. 6.3.1 – р. 7.3.1 (3,6%)	394,86
8.10	р. 5.2 + р. 6.3.2 – р. 7.3.2 (2,85%)	-
8.11	р. 5.3 + р. 6.3.3 – р. 7.3.3 (6,1%)	-
8.12	р. 5.4 + р. 6.3.4 – р. 7.3.4 (2,6%)	-
8.13	р. 5.5 + р. 6.3.5 – р. 7.3.5 (2%)	34,00
8.14	р. 6.2 – р. 7.2	-

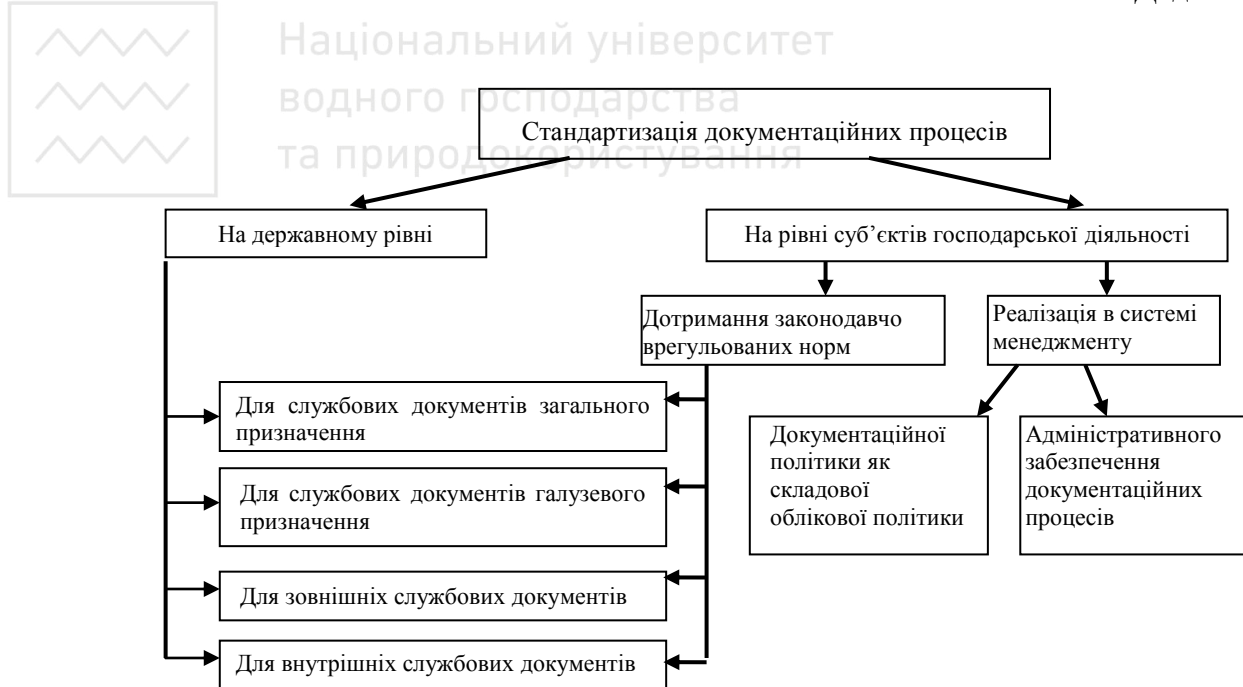

Рисунок. Організаційна модель стандартизації документальних процесів

Приклади тимчасових та постійних різниць

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+, -)
1	2		3	4	5	6
	<i>1. Доходи</i>					
	<i>1) постійні податкові різниці, що враховуються при визначенні податкового прибутку звітного періоду в повному обсязі</i>					
1.	Безоплатно отримані основні засоби виробничого призначення, оприбутковані з метою їх експлуатації [п. 136.1.16 ПКУ]: - вартість основних засобів, безоплатно отриманих платником податку	–	15	424		
	- дохід, визнаний в розмірі амортизації безоплатно отриманих активів	ФД	424	746	(-)	
2.	Дивіденди, отримані платником податків від інших платників податку (крім нерезидентів) [п.136.1.12 ПКУ]	ФД	373	731	(-)	
3.	Отримана технічна міжнародна допомога (відповідно до міжнародних договорів) у вигляді коштів, майна [п. 136.1.15; 154.4 ПКУ]	ФД	311, 20..	718	(-)	
4.	Дохід від відновлення корисності : - оборотних активів; - необоротних активів (на суму попередніх витрат від уцінки)	ФД ФД	20, 28 10, 11	716 742	(-) (-)	

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
5.	Сума перевищення доходів (без ПДВ для платників цього податку) від продажу або іншого відчуження <i>невиробничих та безоплатно отриманих</i> основних засобів над [п. 146.13 ПКУ]: - залишковою вартістю таких об'єктів ; - сумою, що складає позитивну різницю між первісною та залишковою вартістю (з урахуванням витрат на їх ремонт)	ФД	712	791	враховується в складі податкового доходу	
		-			(-)	
6.	До продажу основних засобів та нематеріальних активів прирівнюються за вартістю без ПДВ для платників цього податку [п. 146. 17.1 ПКУ] : - внесення таких основних засобів та нематеріальних активів до статутного фонду іншої особи; - передача основних засобів у фінансовий лізинг (оренду)	-	14 (34)	10,12	+	
		-	14	10,11	+	
7.	Позитивна різниця, що виникає у випадку продажу товарів (виконання робіт, надання послуг) за договірними цінами, які нижчі від звичайних цін на дату продажу за операціями з пов'язаними особами, з неплатниками податку, за товарообмінними операціями, продажу або відчуження землі [п. 153. 2.1 ПКУ] : - за договірними цінами (які нижчі від звичайних цін), без ПДВ; - позитивна різниця між звичайними цінами та цінами продажу, без ПДВ	ФД	30, 31, 36, 68	70, 71	враховується в складі податкового доходу	
		-			+	

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
8.	Якщо дебітор не погасив зазначену заборгованість або кредитор не <i>звернувся з позовом до суду</i> стосовно стягнення такої заборгованості протягом строків, визначених законом, [п. 159.5.2; 159.3.5 ПКУ]: - доходи кредитора збільшуються на суму зазначеної заборгованості; - доходи дебітора збільшуються на суму зазначеної заборгованості	ФД	631	717	враховується в складі податкового доходу	
		—	944 (38)	36	+	
9.	Дохід підприємства від господарської діяльності, що повністю та/або частково звільнено від оподаткування податком на прибуток, або від діяльності, що підлягає патентуванню [п. 152.11 ПКУ].	ФД	1, 30, 36, 68	70, 71, 72, 73, 74	(-)	
10.	Доходи, не враховані при обчисленні доходу періодів, що передують звітному, та виявлені у звітному податковому періоді, що не визнаються доходами відповідно до П(С)БО 15 [п. 135.5.12 ПКУ].				+	
11.	Умовно нараховані відсотки на суму фінансової допомоги (отриманої від неплатників податку), що залишилась неповерненою на кінець звітного періоду [п. 135.5.5. ПКУ].				+	
12.	Суми врегулювання безнадійної дебіторської заборгованості [п. 159.1. ПКУ].				+	
13.	Прибуток від реалізації цінних паперів, що отримано у попередніх податкових періодах [п. 153.8. ПКУ].	ФД	792	79	+	

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
14.	Зменшення суми доходу звітного періоду на вартість відвантажених товарів, робіт, послуг у разі, у разі затримки їх оплати при визнанні покупця банкрутом, або при вчиненні виконавчого напису про стягнення заборгованості [п. 159.1.1. ПКУ].				+	
15.	Доходи в результаті до оцінки активів	ФД				
	- оборотних		20, 26..	716	(-)	
	- необоротних		10,11..	746	(-)	
	2) тимчасові податкові різниці, що враховуються при визначенні податкового прибутку у майбутніх періодах					
16.	Суми штрафів та/або неустойки чи пені: - нараховані за рішенням сторін договору або відповідних державних органів , суду але не отримані (включаються до складу доходів за датою надходження) [п. ПКУ]	ФД	373	715		(-)
	- отримані (в попередньому звітному періоді нараховані), включаються до складу податкових доходів за датою надходження [п. 135.5.3., 137.13 ПКУ]	-	311	373		+
17.	Суми поворотної фінансової допомоги, отриманої платником податку у звітному періоді від осіб, які не є платниками податку на прибуток (у т.ч. нерезидентів), або осіб, котрі згідно із ПКУ мають пільги з податку на прибуток: - що залишаються непогашеними на кінець такого звітного періоду, [п. 135.5.5; 151.1 ПКУ]	-	311	685		+

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
	- повернення поворотної фінансової допомоги в наступному звітному періоді	-	654	311		(-)
18.	Доходи, не враховані при обчисленні доходу періодів, що передують звітному, та виявлені у звітному податковому періоді, що визнаються доходами відповідно до П(С)БО 15 [п. 135.5.12 ПКУ].	ФР				+
	2. Витрати					
	1) постійні податкові різниці, що враховуються при визначенні податкового прибутку в повному обсязі					
19.	Списання фактичної вартості остаточно забракованої продукції [п. 138.7, 140.3. ПКУ]	ФВ	949	23, 25, 26	+	
20.	Списання нестач незавершеного виробництва, втрати від псування матеріальних цінностей у цехах понад встановлені норми природного убутку [п. 138.8.5 ПКУ]	ФВ	949	23, 20, 26	+	
21.	Витрати на утримання невикористаних ОЗ (в т.ч. об'єктів соціально культурного призначення, крім визначених п.140.1.8. ПКУ) [п. 144.2 ПКУ]					
	- витрати на придбання та/або самостійне виготовлення		15 10	63, 20, 66., 15	+	
	- амортизація [п. 144.3 ПКУ]	ФВ	949	131, 132	+	
	- нарахована орендна плата (за виключенням плати в частині компенсації вартості об'єкта фінансової оренди)	ФВ	949	631	+	

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
	- ремонт (поліпшення)	ФВ	949	20, 66..	+	
	- списання з балансового обліку (в розмірі залишкової вартості)	ФВ	976	10, 11,12	+	
22.	Витрати на поліпшення виробничих ОЗ, що перевищують 10% балансової вартості всіх ОЗ, які підлягають амортизації (за критеріями ПКУ), на початок календарного року (на суму перевищення) [п. 146.11 ПКУ]	ФВ	1, 92, 93, 94	20, 66, 13..	+	
23.	Витрати на модернізацію виробничих ОЗ, що не перевищують 10% балансової вартості всіх ОЗ, які підлягають амортизації (за критеріями ПКУ), на початок календарного року [п. 146.12 ПКУ].		10, 11	20, 66, 13..	(-)	
24.	Витрати на відрядження працівника:					
	- не підтверджені відповідними документами (в межах, що перевищують розміри, визначені п. 140.1.7.), компенсовані з дозволу керівника [п. 140.1.7. ПКУ]	ФВ	949	372	+	
	- в розмірах, що перевищують встановлені на державному рівні нормативи [п. 140.1.7. ПКУ]	ФВ	949	372	+	
25.	Втрати від знецінення активів [п. 152.10 ПКУ] :					
	- втрати від уцінки запасів	ФВ	946	20, 22, 26..	+	
	- втрати від уцінки ОЗ (в розмірі, що перевищує наявне сальдо за Кт423)	ФВ	975	10,11	+	

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
26.	Витрати не виробничого характеру :					
	- отримані послуги	ФВ	949	631, 372	+	
	- списані матеріальні цінності	ФВ	949	20, 22, 28..	+	
27.	Інші витрати операційної діяльності в розмірі, що перевищують зазначені в Кодексі нормативи [п. 138.10.6; 138.12.3 ПКУ], зокрема :					
	- суми коштів (робіт, ТМЦ), добровільно перераховані (передані, надані) протягом звітного року до неприбуткових організацій в розмірі, що перевищує чотирьох відсотків оподаткованого прибутку попереднього звітного року [п. 138.10.6. а) ПКУ];	ФВ	685 949	311, 20.. 685	+	
	- суми коштів, перераховані роботодавцями первинним профспілковим організаціям в сумі, що перевищує чотири відсотки оподаткованого прибутку за попередній звітний рік з урахуванням положень абзацу "а" [п.138.10.6. б) ПКУ];	ФВ	685 949	311 685	+	

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
	- суми коштів, перераховані підприємствами всеукраїнських об'єднань осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на яких працює за основним місцем роботи не менш як 75 відсотків таких осіб, цим об'єднанням для ведення благодійної діяльності в розмірах, що перевищує <i>десять відсотків</i> оподатковуваного прибутку попереднього звітного року [п. 138.10.6. в) ПКУ];	ФВ	685 949	311 685	+	
	- суми коштів або вартість майна, добровільно перераховані/передані для цільового використання з метою охорони культурної спадщини установам науки, освіти, культури, заповідникам, музеям у розмірі, що перевищує <i>десять відсотків</i> оподатковуваного прибутку за попередній звітний рік [п. 138.10.6. д) ПКУ];	ФВ	685 949	311, 20.. 685	+	
	- сума коштів або вартість майна, добровільно перераховані (передані) організаціям роботодавців та їх об'єднанням (асоціаціям) у вигляді <i>вступних, членських та цільових внесків</i> , в розмірах, що перевищують <i>0,2 відсотка</i> фонду оплати праці платника податку в розрахунку за звітний податковий рік [п. 138.12.3 ПКУ];	ФВ	684 949	311, 20.. 684	+	
28.	Витрати на утримання органів управління об'єднань платників податку, включаючи утримання материнських компаній, які є окремими юридичними особами [п. 139.1.7 ПКУ].	ФВ	684 949	311 684	+	

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
29.	Суми нарахованих штрафів та/або неустойки, пені за рішенням сторін договору або за рішенням відповідних державних органів, суду, які підлягають сплаті платником податку [п. 139.1.11 ПКУ].	ФВ	948	685	+	
30.	Витрати, понесені (нараховані) у звітному періоді у зв'язку з придбанням у нерезидента послуг (робіт) з консалтингу, маркетингу, реклами в обсязі, що перевищує 4 відсотки доходу (якщо нерезидент має офшорний статус – в повному обсязі) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (за вирахуванням податку на додану вартість та акцизного податку) за рік, що передувє звітному [п. 139.1.13 ПКУ].	ФВ	92,93	631	+	
31.	Витрати платника податку на забезпечення найманих працівників спеціальним одягом, взуттям, спеціальним (форменим) одягом, мийними та знешкоджувальними засобами, засобами індивідуального захисту, що необхідні для виконання професійних обов'язків, а також продуктами спеціального харчування за переліком, не передбаченим відповідною Постановою Кабінету Міністрів України [п. 140.1.1 ПКУ].	ФВ	949	22	+	

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
32.	Витрати платника податку на професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації працівників робітничих професій у випадках, якщо: законодавством не передбачено обов'язковості періодичної перепідготовки або підвищення кваліфікації; наявність сертифіката про освіту в таких закладах не є обов'язковою; працівники не уклали з підприємством письмовий договір (контракт) про взяті ними зобов'язання відпрацювати у платника податку після закінчення вищого та/або професійно-технічного навчального закладу і отримання спеціальності (кваліфікації) не менше трьох років [п. 140.1.3 ПКУ].	ФВ	91,92,93	631	+	
33.	Витрати на оплату праці фізичних осіб, що перебувають у трудових відносинах з таким платником податку (далі – працівники), зокрема: - оплата праці за виконання обов'язків, що не пов'язані з виробничою діяльністю підприємства	ФВ	949	661	+	
	- суми матеріальної допомоги, які звільняються від оподаткування згідно з нормами розділу IV Кодексу) [п. 142.1 ПКУ].	ФВ	949	661	+	
34.	Сума від'ємного значення різниці між доходами (без ПДВ для платників цього податку) від продажу або іншого відчуження невикористаних та безоплатно отриманих основних засобів над [п. 146.13 ПКУ] : - залишковою вартістю таких об'єктів	ФВ	791	902	враховується в складі податкових витрат	

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
	- сумою, що складає від'ємну різницю між залишковою та первісною вартістю (з урахуванням витрат на їх ремонт)				(-)	
35.	Витрачені кошти або майно, які отримані як технічна міжнародна допомога (відповідно до міжнародних договорів) [п. 136.1.15; 154.4 ПКУ]	ФВ	23, 91, 92..	20, 22, 631	+	
36.	Для платника податку, 50 та більше відсотків статутного фонду якого перебуває у власності або управлінні нерезидента (нерезидентів), віднесення до складу витрат на нарахування процентів за кредитами, позиками та іншими борговими зобов'язаннями на користь нерезидентів, в сумі [п. 141.2 ПКУ]: - що не перевищує суму доходів такого платника податку, отриману протягом звітного періоду у вигляді процентів від розміщення власних активів, збільшену на суму, що дорівнює 50 відсоткам оподатковуваного прибутку звітного періоду, без урахування суми таких отриманих процентів; - що перевищує розмір зазначених вище доходів	ФВ	951	684	враховується в складі податкових витрат	
		ФВ	951	684	+	
37.	Витрати підприємства від ведення господарської діяльності, що повністю та/або частково звільнено від оподаткування податком на прибуток, або від діяльності, що підлягає патентуванню [п. 152.11 ПКУ].	ФВ	90, 91, 92-99	20, 63, 13...	+	
38.	Витрати платника податку-інвестора [п. 153.8 ПКУ]:					

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
	- при <i>первинному</i> розміщенні цінних паперів, наступному продажу власних акцій, внесенні коштів до статутного капіталу емітента	ФВ	96, 97	311,14..	враховується в складі податкових витрат	
	- витрати з розміщення (крім первинного) та наступного продажу корпоративних прав або інших цінних паперів [п. 153.9 ПКУ]	ФВ	96, 97	311, 14..	+	
39.	Витрати, понесені у зв'язку з продажем/обміном товарів, виконанням робіт, наданням послуг <i>пов'язаним</i> з таким платником податку особам або за <i>операціями з давальницькою сировиною</i> , в розмірі, що <i>перевищують</i> доходи, отримані від такого продажу/обміну (на суму перевищення) [п. 153.2.6 ПКУ].	ФВ	90, 92, 93...	26, 13, 20..	+	
40.	Суми фактичних втрат товарів, що перевищує межі норм природного убутку чи технічних (виробничих) втрат [п. 140.3. ПКУ].	ФВ	949	20,26..	+	
41.	Витрати, не пов'язані з господарською діяльністю (відпочинок, розваги, презентації тощо) [п. 139.1.1. ПКУ].	ФВ	949	631	+	
42.	2) тимчасові податкові різниці, що враховуються при визначенні податкового прибутку у майбутніх періодах					
43.	Створення резерву сумнівної заборгованості [п. 138.10.6. г) ПКУ]: - в періоді нарахування резерву	ФВ	948	38		+
	- в періоді списання дебіторської заборгованості на суму попередньо створеного резерву з урахуванням п. 14.1.11 ПКУ	-	38	36		(-)

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
44.	Різниці в сумі амортизаційних відрахувань, які виникають в бухгалтерському та податковому обліку внаслідок застосування різних строків корисного використання окремих об'єктів основних засобів, різної залишкової вартості ОЗ (за рахунок їх переоцінки) в бухгалтерському та податковому обліку [п. 146.21; 146.12; 145.1.9 ПКУ]	ФВ	23, 91, 92...	131		+, (-)
45.	Витрати на гарантійний ремонт або заміни, більші, ніж сума, яка відповідає рівню гарантійних замін, прийнятих платником податку [п. 140.1.4. ПКУ].	ФВ	949	20, 25...		+
46.	Витрати на страхування життя, здоров'я, інших ризиків, пов'язаних з діяльністю працівників, обов'язковість яких є передбачена законодавством [п. 140.1.6. ПКУ].	ФВ	949	631		+
47.	Сума добровільних внесків на страхування (недержавне пенсійне забезпечення) працівників, що перевищує 15% заробітної плати такої особи, нарахованої протягом податкового року [п. 142.2. ПКУ].	ФВ	949	65		+
48.	Витрати на придбання товарів у певних осіб за цінами, які вищі за звичайні ціни, що діяли на дату такого придбання [п. 153.2.2., 153.2.3. ПКУ].					+
49.	Втрати в результаті уцінки товарів (в податковому обліку не відображаються)	ФВ	946	20, 26, 28		+
50.	Збиток за результатами минулого податкового року					(-)

№ з/п	Податкові різниці, що коригують податок на прибуток (група податкових різниць)	Фінансовий результат (ФД або ФВ)	Бухгалтерський облік операцій		Вплив податкових різниць на формування податкового прибутку*	
			Дт	Кт	постійних (+, -)	тимчасових (+,-)
1	2		3	4	5	6
	Зменшення витрат на вартість сумнівної кредиторської заборгованості в періоді визнання (стягнення) в судовому порядку такої заборгованості або вчинення нотаріального напису [п. 159.1.2. ПКУ].					+
51.	Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій (в податковому обліку не визнається)	ФВ	975	10, 11		+

*тимчасові та постійні різниці зі знаком “+” призводять до збільшення податкового прибутку (зменшення податкового збитку), зі знаком “-“ відповідно, навпаки

** операція не є податковою різницею, а враховується як податковий дохід\витрати (ПД, ПВ) аналогічно фінансовому доходу (фінансовим витратам)

Додаток Ц

Таблиця Ц.1

Господарські операції підприємства-платника податку за перший квартал 2013 р.

№ з/п	Зміст операції	Сума, грн. (з ПДВ)	Кореспонденція рахунків		ФД /(ФВ), без ПДВ	ПД/(ПВ), без ПДВ	Податкові різниці (П/Т)
			Дт	Кт			
1	2	3	4	5	6	7	8
	Операційна діяльність						
1.	Дохід від основної реалізації						
1.1	На умовах безготівкової оплати реалізовано продукцію на суму 120000 з ПДВ, собівартістю реалізації 80000 грн.	120000	311	701	100000	100000	-
		20000	701	641			
		100000	701	791			
		80000	901	26	(80000)	(80000)	
		80000	791	901			
1.2	На умовах бартерних розрахунків реалізовано товари вартістю 9000 грн. з ПДВ, собівартістю реалізації 5000 грн. (звичайна ціна – 9600 грн. з ПДВ, 8000 грн. без ПДВ)	9000	631	702	7500	8000	+500 (П)
		1500	701	641			
		7500	702	791			
		6000	902	281	(5000)	(5000)	
		6000	791	902			
1.3	На умовах оплати авансовими платежами реалізовано послуги на суму 60000 грн. з ПДВ. Собівартість наданих послуг – 40000 грн.	60000	681	703	50000	50000	-
		10000	703	643			
		50000	703	791			
		40000	903	23	(40000)	(40000)	
		40000	791	903			
2.	Нараховано штрафні санкції за господарськими угодами на суму 600 грн.	600	373	715	600	-	- 600 (Т)

продовження табл. Ц.1

3.	Реалізовано за готівкову оплату оборотні активи за ціною 1200 грн. з ПДВ, собівартістю 900 грн.	1200	301	712	1000	1000	-
		200	712	641			
		1000	712	791			
		900	942	20	(900)	(900)	
		900	791	942			
4.	На поточний рахунок отримано орендну оплату за надану в звітному періоді операційну оренду вартістю 900 грн. з ПДВ	900	311	713	750	750	-
		150	713	641			
5.	Списано безнадійну кредиторську заборгованість в розмірі 700 грн.	700	631	717	700	700	-
6.	На поточний рахунок надійшли від банку відсотки за користування вільними коштами підприємства в розмірі 100 грн.	100	311	719	100	100	-
7.	Проведено передоплату на періодичні видання вартістю 800 грн.	800	39	311	-	-	-
8.	Нараховано адміністративному персоналу:						
	- заробітну плату в розмірі 7000 грн.	7000	92	661	(7000)	(7000)	-
	- страхові внески на заробітну плату в розмірі 2500 грн.	2500	92	651-653	(2500)	(2500)	-
9.	Нараховано витрати на службові відрядження АУП						
	- в межах норм, відповідно до підтверджувальних документів в розмірі 4000 грн.	4000	92	372	(4000)	(4000)	
	- витрати на проїзд без підтверджувальних документів (перевищують встановлені ПКУ нормативи) в розмірі 500 грн.	500	949	372	(500)	-	+500 (П)
10.	Списано відповідно до підтверджувальних документів пальне по легковому автомобілю на суму 2000 грн. (на забезпечення адміністративних потреб)	2000	92	203	(2000)	(2000)	
11.	Нараховано амортизацію основних засобів за прямолінійним методом:						
	- за даними бухгалтерського обліку						
	- ОЗ адміністративного призначення в розмірі 400 грн.	400	92	131	(400)		
	- ОЗ, переданих в оперативну оренду в розмірі 100 грн.	100	949	131	(100)		
	- за даними податкового законодавства						
	- адміністративного призначення в розмірі 300 грн.	300				(300)	+100 (Т)
	- об'єктів соціального призначення в розмірі 200 грн.	200				(200)	-100 (Т)

продовження табл. Ц.1

12.	Списані виробничі запаси:						
	- балансовою вартістю 6000 грн. на ремонт торговельного приміщення	6000	93	20	(6000)	(6000)	
	- балансовою вартістю 4000 грн. як благодійна допомога неприбутковій організації (в т.ч. 1000 грн. – в розмірі, що перевищує чотирьох відсотків оподаткованого прибутку попереднього звітного року)	4000	949	20	(4000)	(3000)	+1000 (П)
13.	Отримано комунальні послуги для адміністративного приміщення з оплатою в наступному звітному періоді вартістю 900 грн. з ПДВ	750 150	92 641	631 631	(750)	(750)	-
14.	Отримано і оплачено транспортні послуги на екскурсійну поїздку для колективу вартістю 800 грн. (з ПДВ)	800	949	631	(800)	-	+800 (П)
15.	На поточний рахунок надійшли кошти від реалізованого в звітному періоді невиробничого обладнання за ціною 3600 грн. з ПДВ, первісною вартістю 4000 грн., сумою нарахованого зносу 2000 грн.	3600	311	712	3000	3000	-2000 (П)
		600	712	641			
		3000	712	791			
		2000	131	104	(2000)	(4000)	
		2000	286	104			
		2000	943	286			
		2000	791	943			
Фінансова діяльність							
16.	Нараховано дивіденди від іншого платника податку в розмірі 3000 грн.	3000	373	731	3000	-	-3000 (П)
17.	Нараховано відсотки за користування кредитними ресурсами (кредит пов'язаний з виробничою діяльністю) в розмірі 500 грн.	500	951	684	(500)	(500)	
Інша діяльність							
18.	Отримано від мецената на безоплатній основі автомобіль за звичайною ціною 14000 грн.	14000	105	424	-	14000	+14000(П)
19.	Нараховано дохід від використання безоплатно отриманих необоротних активів (крім випадків, передбачених п.136.1.16. ПКУ):						

продовження табл. Ц.1

- амортизація безоплатно отриманих (в попередніх періодах) НА адміністративного призначення, нарахована за звітний період, в розмірі 400 грн.	400	92	131	(400)	-	+400 (П)
- визнання доходу на суму нарахованої амортизації	400	424	746	400	-	-400 (П)

Таблиця Ц.2

Розрахунок показників декларації з податку на прибуток за даними бухгалтерського обліку
(фрагмент за основними показниками)

ПОКАЗНИКИ	Код рядка декларації	Сума відповідно Ф№2, грн.	Податкові різниці		Сума до декларації
			постійні (+, -)	тимчасові (+, -)	
1	2	3	4	5	6
Доходи, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування (рядок 02 + рядок 03):	01	167050	+9100	-600	175550
Дохід від операційної діяльності (дохід від реалізації товарів (робіт, послуг))	02	157500 (р.035)	+500		158000
Інші доходи	03 ІД	9550	+8600	-600	17550
Витрати, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування (рядок 05 + рядок 06)	04	(156850)	+2700		(154150)
Витрати операційної діяльності, в тому числі:	05	(125000)			(125000)
Собівартість придбаних (виготовлених) та реалізованих товарів (робіт, послуг)	05.1 СВ	(125000)			(125000)
Інші витрати (сума рядків 06.1 - 06.6)	06	(31850)	+2700		(29150)
Загальновиробничі витрати	06.1 ЗВ				
Адміністративні витрати	06.2 АВ	(14550)	+900	+100	(13550)
Витрати на збут	06.3 ВЗ	(6000)			(6000)

продовження табл. Ц.2

Фінансові витрати відповідно до підпункту 138.10.5 пункту 138.10 статті 138 розділу III Податкового кодексу України, в тому числі:	06.4	(500)			(500)
проценти, що включаються до витрат з урахування обмежень, встановлених пунктом 141.2 статті 141 розділу III ПКУ	06.4.1				
Інші витрати звичайної діяльності та інші операційні витрати	06.5 ІВ	(10800)	+1800	-100	(9100)
Від'ємне значення об'єкта оподаткування попереднього звітного (податкового) періоду (від'ємне значення рядка 07 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період ⁴ або від'ємне значення об'єкта оподаткування за I квартал 2011 року)	06.6				
Об'єкт оподаткування від усіх видів діяльності (рядок 01 – рядок 04) (+,-)	07	10200	+11800	-600	21400
Об'єкт оподаткування від діяльності, що підлягає патентуванню (+,-)	08 ТП				
Прибуток, звільнений від оподаткування, або збиток від діяльності, прибуток від якої звільняється від оподаткування (+,-)	09 ПЗ				
Ставка податку	10	19%			19%
Податок на прибуток від діяльності, що не підлягає патентуванню (рядок 07 – рядок 08 – рядок 09 (при позитивному значенні) x рядок 10/100)	11				
Податок на прибуток від діяльності, що підлягає патентуванню, зменшений на вартість торгових патентів	12 ТП				
Зменшення нарахованої суми податку	13 ЗП				
Податок на прибуток за звітний (податковий) період (рядок 11 + рядок 12 – рядок 13)	14	938,00			4066,00
Податок на прибуток за результатами попереднього звітного (податкового) періоду поточного року з урахуванням уточнень (рядок 14 Податкової декларації за попередній звітний (податковий) період)	15				

продовження табл. Ц.2

Податок на прибуток, нарахований за результатами останнього календарного кварталу (звітного) податкового періоду (рядок 14 – рядок 15) (+, -)	16	1938,00			4066,00
---	----	---------	--	--	---------

Таблиця Ц.3

Робоча таблиця для розрахунку показників декларації з податку на прибуток за даними бухгалтерського обліку

Показники	Код рядка декларації	Методика розрахунку показників : - для доходів та витрат відповідні р. Ф№2 - для податкових різниць дані табл. 3
1	2	
Дохід від операційної діяльності (дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)):	02	
- сума відповідно Ф№2, грн.		157500, р.035 Ф№2
- постійні податкові різниці		+500 (р.1.2., кол.8)
Інші доходи	03 ІД	
- сума відповідно Ф№2, грн. (кол.3)		6150 (р.060)+3000(р.120)+400(р.130)=9550
- постійні податкові різниці		(2000) р.15, кол.8+14000р.18 +(3000)ряд.16, кол.8+(400)р.19, кол.8=8600
- тимчасом податкові різниці		(600)р.2, кол.8

продовження табл. Ц.3

Витрати операційної діяльності, в тому числі:	05	(125000)
Собівартість придбаних (виготовлених) та реалізованих товарів (робіт, послуг)	05.1 СВ	(125000), р.040 Ф№2
Інші витрати (сума рядків 06.1 - 06.6)	06	(31850)
Загальновиробничі витрати	06.1 ЗВ	
Адміністративні витрати*	06.2 АВ	(7000)р.8,кол.6+(4000)р.9,кол.6+(2000)р.10,кол.6+(400)р.11,кол.6+(750)р.13,кол.6+(400)р.19,кол.6=(14550)
- постійні податкові різниці (кол.4)		500 (р.9, кол.8)+ 400р.19., кол.8=900
- тимчасом податкові різниці		100 (р.11, кол.8)
Витрати на збут	06.3 ВЗ	(6000), р.12, кол.6; р.080 ф№2
Фінансові витрати відповідно до підпункту 138.10.5 пункту 138.10 статті 138 розділу III Податкового кодексу України, в тому числі:	06.4	(500), р.17,кол.6
проценти, що включаються до витрат з урахування обмежень, встановлених пунктом 141.2 статті 141 розділу III Податкового кодексу України	06.4.1	(500), р.17, кол.6
Інші витрати звичайної діяльності та інші операційні витрати	06.5 ІВ	(900)р.3,кол.6+(2500)р.8,кол.6+(500)р.9,кол.6+(100)р.11, кол.6+(4000)р.12,кол.6+(2000)р.15,кол.6+(800)р.14,кол.6=10800
- постійні податкові різниці		1000 р.12,кол.8 +800 р.14,кол.8=1800
- тимчасом податкові різниці		(100) р.11,кол.8

*Витрати на нарахування ЄСВ на заробітну плату адміністративного персоналу відносяться в бухгалтерському обліку до адміністративних витрат, в податковому – до інших витрат